

جهان در سال ۲۰۲۴

2025

HAPPY NEW YEAR!

نویسنده: بهرام رحمانی

31.12.2024

نام کتاب: جهان در سال ۲۰۲۴

نویسنده: بهرام رحمانی

ناشر: کتابخانه‌ی گرایش مارکسی

تاریخ انتشار: ۲۰۲۴/۳۱/۱۲

«امیدوارم سال جدید، برای همه انسان‌های آزادی‌خواه و برابری‌طلب ایران و جهان، سال تندرستی و شادی و موفقیت باشد؛ سال سرنگونی جمهوری اسلامی ایران، سال سقوط همه دیکتاتورها، سال خاموشی سلاح‌ها و سالی که همه جای جهان را خنده‌های زیبای کودکان، جشن و سرورهای فرهنگی، اجتماعی و ورزشی پر کند. آرزومندم که این سال جدید برایتان شادمانی‌های تازه و اهداف جدید، عشق و دوستی، دستاوردهای نو و صدها الهام تازه به ارمغان بیاورد. سال ۲۰۲۵ مبارک و فرخنده باد!»

فهرست مطالب

*مقدمه

*اقتصاد جهان

*بدهی عمومی جهانی

*زیان ۲/۲ میلیارد دلاری سرقت رمزارز در ۲۰۲۴

*لیست میلیاردرهای جهان ۲۰۲۴

*پیروزی ترامپ بر دارایی ۱۰ ثروتمند بزرگ جهان افزود

*آخرین بسته کمک‌های تسلیحاتی دولت بایدن به اوکراین

*ایلان ماسک با حمایت از حزب راست افراطی آلمان به دخالت در انتخابات این کشور

متهم شد

*انحلال پارلمان آلمان و اعلام تاریخ برگزاری انتخابات زودهنگام

*قیمت سکه هم رکورد شکست؛ افزایش دوباره نرخ دلار در بازار ایران

* خسارت ۳۱۰ میلیارد دلاری بلایای طبیعی در جهان در سال ۲۰۲۴

* آرژانتین و اصلاحات اقتصادی

* جنوب آفریقا و تغییر در اکثریت پارلمان

* وزارت دفاع طالبان از «حمله انتقامی» به اهدافی در پاکستان خبر داد

* سوئد به ناتو ملحق شد

* جمهوری اسلامی ایران از کودکان برای انجام عملیات تروریستی در اسکانديناوی

استفاده می‌کند

* دو تن از رهبران باندهای جنایت‌کار در سوئد به خدمت حکومت ایران درآمده‌اند

* گسترش اعتراض بازاریان تهران، بازنشستگان، کارگران پتروشیمی ماهشهر

* گزارش سالانه وضعیت حقوق بشر در ایران؛ ویژه سال ۲۰۲۴

* چهل و هشتمین بیانیه «سه‌شنبه‌های نه به اعدام»

* لغو قانون حکم اعدام در جهان

* تنها کشور اجرا کننده اعدام در اروپا

* سیاست هسته‌ای جمهوری اسلامی ایران

* پوتین: روسیه چهار هزار نیروی ایران را از سوریه خارج کرد

* ابومحمد الجولانی، رهبر هیات تحریر الشام

* سخنان پوتین درباره اوکراین

* اعلام آمادگی پوتین برای دیدار با ترامپ

* حمله گسترده روسیه به خارکیف با موشک‌های بالستیک

* از «دولت نجات ملی» در ادلب تا «دولت انتقالی» در دمشق

* ابومحمد الجولانی، رهبر هیات تحریر الشام

* جولانی مدل دسامبر ۲۰۲۴

* گروه‌های اسلامی که می‌خواهند آینده سوریه را شکل دهند کیستند؟

*هیات تحریر الشام
*نیروهای دموکراتیک سوریه
*جنگ اسرائیل در غزه
*رد کردن حکم دادگاه از سوی آمریکا
*محاکمه طولانی مدت فساد نتانیا هو نیز نقشی تعیین کننده در سرنوشت او ایفا خواهد کرد.
*دو رسانه اسرائیلی: رئیس موساد خواهان حمله به ایران است
*جزئیات تازه ترور هنیه در تهران؛ «خرابی دستگاه تهویه نزدیک بود عملیات اسرائیل را با شکست مواجه کند»
*چگونه موساد حزب الله را برای خرید پیجرهای انفجاری فریب داد
*بر اثر حمله هوایی اسرائیل پنج روزنامه نگار دیگر در غزه کشته شدند
*سازمان بهداشت جهانی می گوید آخرین بیمارستان بزرگ شمال غزه با حمله اسرائیل از کار افتاد
*برنامه اسرائیل برای دو برابر کردن شهرک نشینان ارتفاعات جولان
*نابودی پدافند هوایی سوریه، فرصتی برای حمله اسرائیل به سایت های هسته ای ایران
*هزینه جنگ «هفت جبهه ای» اسرائیل
*تحقیقات ارتش دولت اسرائیل درباره عملیات طوفان الاقصی در هفتم اکتبر
*افشای محتوای یک سند سری نشان می دهد که ارتش و سازمان اطلاعات اسرائیل پیش از وقوع حمله ۷ اکتبر «حماس» از جزئیات آن اطلاع داشتند
*الجولانی در گفت و گو با سی ان ان و مسئله «حجاب زنان»
*هیات تحریر الشام و سابقه اجرای قوانین شریعت
*دو گزارش و یک جوابیه درباره «تذکر حجاب»
*خبرنگار بی بی سی از سوی عضو هیات تحریر شام تذکر حجاب گرفت
*در درگیری حکومت جدید با هواداران بشار اسد در سوریه، ۱۷ نفر کشته شدند

*اردوغان: از احمد الشرع به خاطر مدیریت خوبش تشکر می‌کنم
*نقش فعال‌تر ترکیه در معادلات سوریه
*ترکیه در سوریه دنبال چه هدفی است؟
*ترکیه به هیات تحریر الشام در حمله به روژآوا فشار می‌آورد!
*نمایش رییس پلیس مخفی ترکیه در دمشق
*سفر محرمانه احمد الشرع به آنکارا
*برگزاری نشست انتقال قدرت در سوریه بدون حضور ایران و روسیه
*معمای روزهای آخر دمشق
*آخرین ساعات اسد در دمشق
*نگرانی ترکیه از عملیات‌های اسرائیل
*کشورهای غربی برای ارتباط با سوریه رقابت می‌کنند.
*دیدار دیپلمات‌های انگلیس و آلمان با الجولانی
*فرستاده ویژه سازمان ملل با ابومحمد جولانی در دمشق دیدار کرد
*زندان‌های بشار اسد
*محمد جولانی: برگزاری انتخابات ممکن است تا چهار سال زمان ببرد
*فعالیت سفارت سوریه در بیروت به حالت تعلیق در آمد؛ لبنان افسران سابق ارتش بشار
اسد را تحویل داد
*اردوغان یگان‌های مدافع خلق کرد در سوریه را به خلع سلاح شدن یا جنگ تهدید کرد
*ساکنان قامشلی از حاکمان جدید اسلام‌گرای سوریه خواستند تا به حقوق زنان
احترام بگذارند
*موقعیت جغرافیایی و استراتژیک سوریه
*دفاع از روژآوا، دفاع آزادی و برابری و دموکراسی مستقیم شورایی است

*دیدار اعضای هیات دم پارتنی، پروین بولدان و سری ثریا اوندر با عبدالله اوجلان در

زندان امرالی

*۲۰۲۴، پرچنگ‌ترین سال پس از جنگ جهانی دوم

*خطر بین‌المللی شدن درگیری‌های داخلی

*جغرافیای گسترده درگیری‌ها در ۲۰۲۴ در جهان

*آسیا

*قاره آمریکا

*خاورمیانه

*جنوب صحرای آفریقا

*چشم‌انداز صلح جهانی

*سال ۲۰۲۴؛ افزایش چشمگیر آمار کشته‌شدگان در درگیری‌های مسلحانه در سراسر

جهان

*هشدار دست‌کم ۱۶ کشور برای خودداری از سفر به ایران برای چیست؟

*بازداشت خبرنگار ایتالیایی در تهران

*در سقوط هواپیمای آذربایجان ۳۸ نفر جان باختند

*هواپیمای مسافربری کره جنوبی به هنگام فرود منفجر شد و ۱۷۹ کشته بر جای گذاشت

*مهاجرت بین‌المللی در سال ۲۰۲۵ چه تغییری خواهد کرد؟

*بازگشت ترامپ چگونه بر مهاجرت تأثیر خواهد گذاشت؟

*آلمان پس از انتخابات فوریه ۲۰۲۵ چه تغییری خواهد کرد؟

*غرق شدن هشت مهاجر در سواحل یونان؛ اکثر مهاجران غرق شده *شهروند افغانستان

بودند

*مهاجران افغانستان در سال ۲۰۲۴

- * طرح انسداد مرزهای شرقی ایران
- * بحران زیست‌محیطی
- * بزرگ‌ترین چالش‌های محیط زیستی ۲۰۲۴
- * از بین رفتن تنوع زیستی
- * ذوب شدن یخ و افزایش سطح دریاها
- * ناامنی غذا و آب
- * ۲۰۲۴ گرم‌ترین سال ثبت شده در تاریخ
- * مذاکرات بین‌المللی برای مهار آلودگی پلاستیکی به بن‌بست کشیده شد
- * ۲۰۲۴ یک سال فاجعه‌بار برای کودکان در سراسر جهان بود
- * سازمان ملل: در یمن بیش از ۱۱ هزار کودک کشته یا زخمی شده‌اند
- * مرگ «حدود ۳۰۰ کودک پناهجو» در مسیر دریای مدیترانه به اروپا
- * یونیسف: نزدیک به ۵ میلیون کودک و نوجوان اوکراینی آواره شده‌اند
- * انتقال ۱۲۱ هزار کودک اوکراینی به روسیه؟
- * جایزه صلح نوبل
- * جایزه ادبیات نوبل
- * برندگان اسکار ۲۰۲۴
- * دستاوردهای چشمگیر پزشکی در سال ۲۰۲۴
- * اندازه‌گیری سرعت تفکر انسان
- * ماه چند ساله است؟
- * احتمال وجود آب و اتمسفر در مریخ، سه میلیارد سال پس از ناپدید شدن
- * نتیجه‌گیری

مقدمه

سال ۲۰۱۴، سالی پرتلاطم برای جهان بود و سالی پر از رنج برای شهروندان جهان. جنگ در سالی که گذشت به‌ویژه در غزه لبنان و اوکراین بیداد کرد. جهان شاهد جنگ نسل‌کشی دولت اسرائیل در غزه بود. حملات اسرائیل در لبنان نیز هولناک بود. جنگ روسیه و اوکراین ادامه یافت. یکی دیگر از مرگبارترین جنگ‌ها در سودان در گرفت. سرنگونی بشار اسد در ۸ دسامبر پایان‌دهنده بیش از نیم قرن دیکتاتوری خانوادگی بود. فقط در ۱۳ سال گذشته، جنگ داخلی و خشونت دولتی جان حدود ۶۰۰ هزار نفر را گرفته است. حکومت اسد از سلاح‌های شیمیایی و شکنجه گسترده علیه مخالفان احتمالی استفاده کرد. بشار اسد بدترین مستبد سرنگون‌شده در سال ۲۰۲۴ بود. اما نیرویی که جایگزین او شد همانند حکومت اسد، کارنامه سیاهی دارد. هیئت تحریر الشام (HTS)، قدرتمندترین گروه مخالف که اکنون دمشق و بخش‌هایی از بقیه سوریه را کنترل می‌کند، تاکنون به بخش‌هایی

از سوریه حاکمیت کرده است. این گروه و رهبری آن تا سال ۲۰۱۶ این گروه با القاعده مرتبط بود و چندین سال استان ادلب را با کفایت اما سرکوبگرانه و با قوانین شریعت اداره کرد. اگر HTS بیش از حد قدرت بگیرد، ممکن است یک استبداد اسلام‌گرایانه برقرار کند. نیرویی که فعلا در سوریه قدرت را در دست گرفته از سوی سازمان ملل، آمریکا، اتحادیه اروپا، ترکیه و سایر کشورها در لیست ترور قرار دارد.

در حالی که جمهوری اسلامی ایران میلیاردها دلار برای ماندن بشار اسد در سوریه هزینه کرد و روسیه حامی آن بود او در نهایت سقوط کرد و نیروی‌های نظامی-امنیتی سوریه و سپاه قدس جمهوری اسلامی، در مقابل حملات گروه‌های اسلامی به راحتی عقب‌نشینی کردند.

پس از فروپاشی سوریه، اسرائیل بخش‌های زیادی از بلندی‌های جولان را تسخیر کردند و در حال حاضر ارتش سوریه در بخش‌های از داخل خاک سوریه مستقر شده‌اند و مضاف بر این که نیروی هوایی اسرائیل تمامی زیرساخت‌های نیروهای زمینی و هوایی و دریای ارتش سوریه را نابود کرده است.

در سراسر سال گذشته، رقابت میان کشورهای طرف چین و متحدان غربی به رهبری آمریکا عمیق‌تر شد؛ درحالی که آمریکایی‌ها کسی را به‌عنوان رئیس جمهور انتخاب کردند که مورد اعتماد نیست اما هم‌زمان در سراسر جهان به گرایش‌های فاشیستی دل‌گرمی داده است. در عین حال، ترامپ از ۹۱ اتهام جنایی در چهار حوزه قضایی از خود دفاع می‌کند و چشم‌انداز منحصر به فرد یک ریاست‌جمهوری را باید با شک و تردید دنبال کرد.

۷۶ کشور جهان در ۲۰۲۴ به پای صندوق‌های رای رفتند. درست است که همه انتخابات‌ها واقعی نیستند، ولی همان‌طور که در انگلستان محافظه‌کاران پس از ۱۴ سال کنار گذاشته شدند. در هند، با برگزاری یک جشنواره پر شور، دولت نارندرا مودی انتظار داشت تسلط خود را افزایش دهد، اما رای‌دهندگان ایده‌های دیگری داشتند. آن‌ها می‌خواستند او کمتر بر

روی ناسیونالیسم هندو و بیش‌تر بر استاندارد زندگی آن‌ها تمرکز کند و او را به سمت یک ائتلاف هدایت کردند.

مدت‌هاست که دموکراسی بورژوازی پارلمانی در آمریکا و اروپا به حاشیه رانده شده و احزاب میانه‌رو در حال فروپاشی هستند.

درگیری دیرینه لفظی بین ایران و اسرائیل در سال ۲۰۲۴ شدت گرفت و با مجموعه‌ای از حملات مستقیم، عملیات مخفیانه تروریستی، حملات سایبری و نبردهای نیابتی در منطقه ادامه یافت. ایران دو بار به‌صورت مستقیم به اسرائیل حمله کرد و اسرائیل نیز حمله گسترده‌ای را علیه مراکز حساس نظامی جمهوری اسلامی ایران ترتیب داد.

مهم‌ترین واقعه آخرین ماه سال ۲۰۲۴، سقوط حکومت سوریه است. سقوط بشار اسد در سرخط اخبار و گزارش‌های رسانه‌های جهان قرار گرفت. حمله برق‌آسای هیئت تحریر شام و متحدانش علیه نیروهای حکومت بشار اسد و سقوط حکومت او، تحولات مهمی را نه تنها در سوریه، بلکه در سراسر منطقه و جهان به دنبال خواهد داشت.

نیروهای هیات تحریر شام از ۲۷ نوامبر به‌سرعت شهرهای بزرگ سوریه، یعنی حلب، حماه، دیرالزور، درعا و حمص را تصرف کردند و ۸ دسامبر وارد دمشق شدند. ارتش سوریه و نیروهای سپاه قدس جمهوری اسلامی ایران در همه شهرها و همچنین پایتخت را به مخالفان واگذاشت و بشار اسد به مسکو فرار کرد.

شهر آستانه، پایتخت قزاقستان از سال ۲۰۱۷ تا به امروز میزبان ۲۲ دور مذاکرات صلح سوریه با حضور نمایندگان روسیه، ایران، ترکیه، وزارت خارجه سوریه و مخالفان حکومت بشار اسد بوده است.

سقوط سریع دمشق به دست نیروهای مخالف حکومت سوریه که با حمایت ترکیه همراه بود، همچنین گفته می‌شود جنگ‌جویان خارجی، از جمله تاجیک‌ها، ازبک‌ها، قرقیزها، اوغورها... هم نقش داشته‌اند.

به جز تاجیکستان، چهار کشور دیگر آسیای مرکزی از لحاظ زبان و فرهنگ، مشترکات زیادی با ترکیه دارند، کشوری که از هیئت تحریر شام و دیگر گروه‌های اسلام‌گرای سنی برای سرنگونی حکومت بشار اسد حمایت می‌کرد.

اتفاقا سرنگونی حکومت بشار اسد توسط یک گروه مسلح مخالف که سازمان ملل، ایالات متحده، بریتانیا، ترکیه و سایر کشورهای اروپایی آن را به‌عنوان یک سازمان تروریستی شناخته بودند. حتی آمریکا ۱۰ میلیون دلار جایزه بر سر محمد جولانی، رهبر هیات تحریر شام و رییس کنونی سوریه تعیین کرده بود. اما اکنون هیچ‌کدام از دولت‌های غربی و ایالات متحده آمریکا و ترکیه، هیچ‌کدام اهمیتی به قوانین ضدترور خود و تروریست بودن هیات تحریر شام و شخص محمد جولانی نمی‌دهند و فراتر از آن، برای دیدار با جولانی و البته در جهت منافع خود، مسابقه هم می‌دهند.

روشن است که احیای گروه‌های افراطی به خصوص برای کشورهای آسیای مرکزی خطراتی را در پی خواهد داشت، زیرا شواهد حاکی است که در عملیات جنگی اخیر در سوریه افرادی از این منطقه نیز شرکت دارند.

قدرت‌های «برنده» و «بازنده» در قضیه سوریه در آسیای مرکزی در برابر هم قرار دارند، به احتمال زیاد افزایش رقابت‌ها میان آن‌ها در جغرافیای آسیای مرکزی هم به چشم خواهد آمد.

پیروزی گروه‌های اسلام‌گرا در سوریه، می‌تواند یک نمونه الهام‌بخش برای نیروهای افراطی در سراسر جهان، از جمله در آسیای مرکزی باشد.

ابراهیم رئیسی رئیس‌جمهور ایران در سال ۲۰۲۴ در یک سانحه هوایی کشته شد. اما تاکنون روشن نشده است که چه عاملی باعث سقوط هلیکوپتر حامل رئیسی و همراهانش در آذربایجان گردید. این اتفاق منجر به برگزاری انتخابات زودرس ریاست‌جمهوری و پیروزی مسعود پزشکیان شد.

در دوره پزشکیان(اصلاح طلب)، سرکوب و سانسور و اعدام در ایران افزایش چشمگیری پیدا کرد. مسئله مهاجران افغان در ایران همچنان یکی از موضوعات پرحاشیه بود. با افزایش تعداد مهاجران افغان به دلیل تحولات در افغانستان، بحث درباره لزوم اخراج آن‌ها از کشور در میان ایرانی‌ها بالا گرفت.

در سال ۲۰۲۴ نفوذ چین با گسترش طرح «کمربند و جاده» به مناطق جدید افزایش یافت. این امر منجر به تشدید تنش‌ها با آمریکا و دیگر کشورها شده و اختلافات تجاری، بن‌بست‌های دیپلماتیک و نگرانی‌های فزاینده را به همراه داشته است.

جنگ میان روسیه و اوکراین که از ۲۴ فوریه ۲۰۲۲ آغاز شده، در سال ۲۰۲۴ نیز با شدت بیش‌تر ادامه یافت و چندی پیش به هزارمین روز خود رسید.

در سال ۲۰۲۴، گرانی و تورم در اکثر کشورهای جهان افزایش یافت و جمعیت بیش‌تری از شهروندان جهان به زیر خط فقر افتادند و بیکاری نیز فزونی یافت.

بازارها براساس مقررات‌زدایی و نقش موثر هوش مصنوعی در رشد قیمت‌گذاری شده‌اند. ترامپ اعلام کرده است به‌طور دسته‌جمعی مهاجران را اخراج کند و جنگ تجاری را به‌طور جدی دنبال کند. در ماه‌های اواخر سال ۲۰۲۴، دولت‌های فرانسه، آلمان و کانادا با بحران و فروپاشی مواجه شدند.

آلودگی هوا، گرمایش زمین، طوفان، سیل و آتش‌سوزی‌ها زندگی‌های بسیاری را از بین برد.

اقتصاد جهان

بدهی عمومی جهانی

پیش‌بینی می‌شود در سال ۲۰۲۴ بدهی عمومی جهانی به ۱۰۲ تریلیون دلار(افزایش ۵ تریلیون دلاری از سال ۲۰۲۳) برسد که ایالات متحده آمریکا و چین تا حد زیادی در این افزایش سطح بدهی‌ها نقش دارند. علاوه بر این، پیش‌بینی می‌شود که سطح بدهی‌ها سریع‌تر از آنچه در گذشته انتظار می‌رفت افزایش پیدا کند، زیرا سیاست‌های دولت‌ها در مقابله با

خطرات بدهی در بحیوچه پیری جمعیت و افزایش هزینه‌های مراقبت‌های بهداشتی آن‌ها ناکام مانده‌اند. از سوی دیگر، افزایش تنش‌های ژئوپلیتیکی می‌تواند منجر به افزایش هزینه‌های دفاعی شود و بر بودجه‌های دولت فشار بیاورد. طبق داده‌های چشم‌انداز اقتصاد جهانی صندوق بین‌المللی پول، کشورهای جهان با بیش‌ترین بدهی دولت‌ها در سال ۲۰۲۴ عبارتند از:

کشور	بدهی ناخالص (B)	درصد از کل جهان	بدهی به تولید ناخالص داخلی
آمریکا	۳۵,۲۹۳ دلار	۳۴.۶ درصد	۱۲۱ درصد
چین	۱۶,۴۶۴.۳ دلار	۱۶.۱ درصد	۹۰.۱ درصد
ژاپن	۱۰,۲۲۴.۱ دلار	۱۰ درصد	۲۵۱.۲ درصد
بریتانیا	۳,۶۵۲.۱ دلار	۳.۶ درصد	۱۰۱.۸ درصد
فرانسه	۳,۵۶۴.۵ دلار	۳.۵ درصد	۱۱۲.۳ درصد
ایتالیا	۳,۲۵۳.۴ دلار	۳.۲ درصد	۱۳۶.۹ درصد
هندوستان	۳,۲۳۱.۹ دلار	۳.۲ درصد	۸۳.۱ درصد
آلمان	۲,۹۵۳.۲ دلار	۲.۹ درصد	۶۲.۷ درصد
کانادا	۲,۳۴۹.۹ دلار	۲.۳ درصد	۱۰۶.۱ درصد
برزیل	۱,۹۱۷.۱ دلار	۱.۹ درصد	۸۷.۶ درصد

این جدول از داده‌های صندوق بین‌المللی پول در اکتبر ۲۰۲۴ استفاده می‌کند، با این حال آخرین عدد به‌روز برای بدهی دولت ایالات متحده آمریکا ۱/۳۶ تریلیون دلار بر اساس داده‌های خزانه‌داری این کشور تا دوازدهم دسامبر ۲۰۲۴ است. به‌عنوان بزرگ‌ترین اقتصاد جهان، انباشت بدهی ایالات متحده آمریکا همچنان در حال افزایش است و ۶/۳۴ درصد از کل بدهی دولت جهان را تشکیل می‌دهد. به‌طور کلی

پرداخت سود خالص بدهی ملی این کشور به ۸۹۲ میلیارد دلار در سال مالی ۲۰۲۴ افزایش پیدا کرد و پیش‌بینی می‌شود سال ۲۰۳۴ این هزینه‌ها به ۷/۱ تریلیون دلار و کل هزینه‌های بهره خالص آن به ۹/۱۲ تریلیون دلار در دهه آینده برسد. بالا رفتن بدهی‌ها و نرخ بهره بالاتر از جمله عوامل اصلی افزایش هزینه خالص بهره در آمریکا هستند.

چین در رتبه دوم جهانی، ۱/۱۶ درصد از بدهی دولت جهان را دارد. پیش‌بینی می‌شود طی پنج سال آینده نسبت بدهی چین به تولید ناخالص داخلی آن از ۱/۹۰ درصد در سال ۲۰۲۴ به ۱/۱۱۱ درصد تولید ناخالص داخلی برسد. فراتر از آن، مقامات چینی به‌تازگی اعلام کرده‌اند که در صورت اعمال تعرفه‌های گسترده توسط دونالد ترامپ بر کالاهای وارداتی از چین، آماده اعمال اقدامات محرک برای حمایت از اقتصاد این کشور هستند. در نتیجه بدهی چین به تولید ناخالص داخلی می‌تواند حتی سریع‌تر از پیش‌بینی‌های فعلی افزایش پیدا کند.

هند در رتبه هفتم جهانی ۲/۳ تریلیون دلار بدهی دارد که افزایش ۷۴ درصدی را از سال ۲۰۱۹ نشان می‌دهد. با این حال به‌لطف رشد اقتصادی قوی و سیاست‌های مالی آنکه درآمدهای دولت را افزایش می‌دهد، پیش‌بینی می‌شود بدهی به‌عنوان درصدی از تولید ناخالص داخلی این کشور از تولید ناخالص داخلی آن به‌تدریج از ۱/۸۳ درصد در سال ۲۰۲۴ به ۵/۸۰ درصد تا سال ۲۰۲۸ کاهش پیدا می‌کند.

در اروپا، بریتانیا با حدود ۳.۶۵ تریلیون دلار، معادل ۸/۱۰۱ درصد از تولید ناخالص داخلی، بیشترین بدهی را دارد. این رقم بسیار بالاتر از میانگین منطقه‌ای است و در سال ۲۰۲۴ به ۴/۷۷ درصد تولید ناخالص داخلی می‌رسد. اروپا نسبت به آمریکای شمالی و آسیا-اقیانوسیه بدهی کمتری نسبت به تولید ناخالص داخلی خود دارد، اما بودجه‌های اروپا به احتمال زیاد به‌دلیل رشد ضعیف اقتصادی، جنگ‌های تجاری و پیری جمعیت با فشارهای فزاینده‌ای در آینده روبه‌رو هستند.

به‌طور کلی، پیش‌بینی می‌شود که بدهی دولت جهان تا سال ۲۰۲۹ از ۱۰۰ درصد تولید جهانی فراتر رود که توسط چندین کشور بزرگ از جمله ایالات متحده آمریکا، چین،

برزیل، فرانسه و سایرین هدایت می‌شود. در این میان متوسط بدهی آمریکای شمالی به ۱۲۵ درصد تولید ناخالص داخلی آن افزایش پیدا می‌کند که بالاترین میزان در بین مناطق جهانی است. نسبت بدهی به تولید ناخالص داخلی در سراسر آسیا، اروپا و خاورمیانه نیز افزایش پیدا خواهد کرد.

زیان ۲/۲ میلیارد دلاری سرقت رمزارز در ۲۰۲۴

پلتفرم‌های ارزهای دیجیتال، در سال ۲۰۲۴، به دلیل هک شدن، ۲/۲ میلیارد دلار از دست دادند که رشد ۲۱ درصدی نسبت به سال گذشته نشان می‌دهد.

بنا به گزارش‌ها، برای چهارمین سال متوالی است که خسارت ناشی از هک و سرقت رمزارز، از یک میلیارد دلار فراتر می‌رود و از ۲۸۲ مورد در سال ۲۰۲۳، به ۳۰۳ مورد افزایش یافته است.

این رشد سرقت رمزارز در شرایطی روی داد که بیت کوین امسال ۱۴۰ درصد افزایش یافت و از مرز ۱۰۰ هزار دلار گذشت و سرمایه‌گذاران موسسه‌ای و حمایت دونالد ترامپ، رئیس جمهور منتخب آمریکا را جذب کرد.

اریک ژاردین، سرپرست تحقیقات جرایم سایبری شرکت تحقیقاتی Chainalysis گفت: به موازات رونق گرفتن بازار دارایی‌های دیجیتال، مشاهده استفاده غیرقانونی از رمزارزها، امری عادی است.

بیش‌تر وجوه به سرقت رفته، بر اثر شکستن کلید خصوصی بوده است که عمدتاً، پلتفرم‌های متمرکز را هدف قرار می‌دهد. بزرگترین حوادث هک شامل سرقت ۳۰۵ میلیون دلار از DMM «بیت کوین» ژاپن در ماه مه و ۲۳۵ میلیون دلار از صرافی WazirX هند در ژوئیه است.

بر اساس گزارش اینوستینگ، در این گزارش آمده است که سرقت ارزهای دیجیتال توسط هکرها، در سال ۲۰۲۴، به رکورد ۳/۱ میلیارد دلار رسید که نسبت به سال

گذشته بیش از دو برابر شده است. سازمان ملل پیش از این اعلام کرده بود که ارزشهای دیجیتال به کره شمالی کمک می‌کند تا از تحریم‌ها فرار کند، اما این کشور، ادعای مذکور را رد کرده است.

لیست میلیاردرهای جهان ۲۰۲۴

مجله فوربس، در ارزیابی سالانه خود، اموال و دارایی‌های ثروتمندان جهان را تحت عنوان میلیاردرهای جهان (The World's Billionaires) منتشر می‌نماید. این لیست رتبه‌بندی سالانه افرادی است که میلیاردی هستند، یعنی دارایی خالص آن‌ها یک میلیارد دلار آمریکا یا بیشتر است. این فهرست برای اولین بار در مارس ۱۹۸۷ منتشر شد. مجموع دارایی خالص هر فرد در لیست بر اساس دارایی‌های مستند و حسابداری بدهی و سایر عوامل به دلار ایالات متحده تخمین زده و ذکر شده است. خاندان سلطنتی و دیکتاتورهایی که ثروتشان ناشی از مناصب آن‌هاست، از این فهرست‌ها خارج می‌شوند. این رتبه‌بندی، فهرستی از ثروتمندترین افراد مستند است، به استثنای هر رتبه‌ای از افراد دارای ثروت که به طور کامل قابل تشخیص نیست.

هر سال، فوربس تیمی متشکل از ۵۰ خبرنگار از کشورهای مختلف را به کار می‌گیرد تا فعالیت ثروتمندترین افراد جهان را ردیابی کند. وقتی شخص و یا خانواده‌هایی که دارایی مشترک دارند شناسایی می‌شود نظرسنجی‌های اولیه برای کسانی که واجد شرایط لیست هستند ارسال می‌شود. به گفته فوربس، آن‌ها سه نوع پاسخ دریافت کردند؛ برخی از مردم سعی می‌کنند ثروت خود را افزایش دهند، برخی دیگر همکاری می‌کنند اما جزئیات را کنار می‌گذارند، و برخی از پاسخ به هر سؤالی خودداری می‌کنند.

سپس معاملات تجاری مورد بررسی قرار می‌گیرد و برآورد دارایی‌های ارزشمند مانند: زمین، خانه، وسایل نقلیه، آثار هنری و غیره انجام می‌شود. مصاحبه‌ها برای بررسی ارقام و بهبود برآورد دارایی‌های یک فرد انجام می‌شود. در نهایت، موقعیت‌ها در سهامی که به

صورت عمومی معامله می‌شوند، در تاریخی تقریباً یک ماه قبل از انتشار قیمت‌گذاری می‌شوند. شرکت‌های خصوصی براساس نسبت‌های قیمت به فروش یا قیمت به درآمد قیمت‌گذاری می‌شوند. بدهی‌ها از دارایی‌ها کسر می‌شود تا برآورد نهایی از ارزش تخمینی ثروت یک فرد به دلار آمریکا بدست آید. از آنجایی که قیمت سهام به سرعت در حال نوسان است، ثروت واقعی و رتبه یک فرد در زمان انتشار ممکن است با وضعیت آن‌ها در زمان تهیه فهرست متفاوت باشد.

سی و هشتمین فهرست سالانه فوربس از میلیاردرهای جهان در سال ۲۰۲۴، رکورد ۲۷۸۱ میلیارد با مجموع ثروت خالص ۲/۱۴ تریلیون دلار را نشان می‌دهد. این افزایش ۱۴۱ عضوی و ۲ تریلیون دلاری نسبت به سال ۲۰۲۳ است که رکورد قبلی بالاترین سود خالص دارایی را در فهرست داشت. رکورد سال ۲۰۲۴ از رکورد ۹۰۰ میلیارد دلاری که در سال ۲۰۲۲ ثبت شده بود، گذشت. دو سوم اعضای لیست در مقایسه با لیست قبلی ثروتمندتر هستند. از جمله مارک زاکربریگ که دارایی خالص او ۱۱۲.۶ میلیارد دلار افزایش یافته است.

بالا و پایین پریدن‌های ایلان ماسک در یکی از سخنرانی‌های دونالد ترامپ بسیار مورد توجه رسانه‌ها قرار گرفته بود. Evan

Vucci/Copyright 2024 The AP. All rights reserved

پیروزی ترامپ بر دارایی ۱۰ ثروتمند بزرگ جهان افزود

بلومبرگ در گزارشی برآورد کرده که ۱۰ ثروتمند جهان در روز چهارشنبه ۶ نوامبر نزدیک به ۶۴ میلیارد دلار (حدود ۵/۴۹ میلیارد پوند) به دست آورده‌اند، که بزرگترین افزایش روزانه از سال ۲۰۱۲ است.

ایلان ماسک، ثروتمندترین فرد جهان، با ۵/۲۶ میلیارد دلار افزایش، بیش‌ترین افزایش دارایی را ثبت کرد و ثروتش به ۲۹۰ میلیارد دلار رسید. او که از حامیان برجسته کمپن ترامپ بود بیشتر این افزایش را از افزایش قیمت سهام تسلا، شرکت خودروسازی برقی که مدیرعامل آن است و ۱۳ درصد سهام آن را در اختیار دارد، کسب کرده است.

این افزایش‌ها در حالی رخ داد که رهبران کسب‌وکارهای فناوری، از جمله جف بزوس از آمازون، مارک زاکربرگ مدیرعامل شرکت مادر فیس‌بوک یعنی متا، و تیم کوک از اپل به‌طور عمومی پیروزی ترامپ را در انتخابات تبریک گفتند.

بخش عمده‌ای از افزایش ثروت ۱۰ فرد برتر به دلیل افزایش سهام آمریکا در روز چهارشنبه حاصل شده چرا که سرمایه‌گذاران انتظار دارند که سیاست‌های مالیاتی کمتر سخت‌گیرانه و کاهش مقررات محدودکننده در دولت ترامپ در دستور کار قرار گیرد.

جف بزوس، بنیان‌گذار آمازون و دومین فرد ثروتمند جهان هم ۷ میلیارد دلار به ثروت تقریباً ۲۳۰ میلیارد دلاری خود افزوده است. همچنین دارایی لری الیسون، رئیس شرکت نرم‌افزاری اوراکل، هم نزدیک به ۱۰ میلیارد دلار افزایش یافت و به عدد ۱۹۳ میلیارد دلار رسید.

سایر اعضای این فهرست ۱۰ فرد ثروتمند که ثروتشان افزایش یافته شامل بیل گیتس، بنیان‌گذار مایکروسافت، استیو بالمر، مدیرعامل سابق مایکروسافت، و بنیان‌گذاران گوگل، لری پیج و سرگئی برین بودند.

با این حال، ترامپ در طول کمپین خود از گوگل ناراضی بود و در ماه سپتامبر تهدید کرده بود که اگر در انتخابات پیروز شود، به وزارت دادگستری دستور خواهد داد تا اتهامات کیفری را علیه این شرکت مطرح کند. ترامپ ادعا کرده بود که گوگل اخبار منفی درباره او را نمایش می‌دهد اما درباره رقیبش، کامالا هریس، چنین سیاستی را دنبال نمی‌کند. گوگل البته این اتهام ترامپ را بی‌اساس خوانده بود.

تنها عضو طبقه ثروتمندان جهان که در روز چهارشنبه ارزش دارایی‌اش کاهش یافت، برنار آرنو، غول کالاهای لوکس فرانسوی بود که ثروتش نزدیک به ۳ میلیارد دلار کمتر شد. ثروت زاکربرگ هم به میزان ۸۱ میلیون دلار کاهش یافت که در مقابل دارایی‌های ۲۰۲ میلیارد دلاری او تقریباً معادل صفر است. این کارآفرین هم در لیست سیاه دونالد ترامپ قرار دارد و رئیس جمهور منتخب آمریکا در ماه اوت او را تهدید کرده بود که به اتهام «توطئه علیه ترامپ در انتخابات ۲۰۲۰» او را به حبس ابد محکوم خواهد کرد.

نیل ویلسون، تحلیلگر ارشد شرکت بازارهای سرمایه‌گذاری خصوص تغییرات صورت گرفته می‌گوید تاکید ترامپ به شعار «اول آمریکا» و همچنین «دوباره عظمت را به آمریکا برگردانیم» باعث شده تا ارزش سهام در بازارهای این کشور افزایش یابد.

او در ادامه می‌گوید: «این به دلیل چشم‌انداز کاهش مالیات‌ها و کاهش مقررات در بخش‌های مختلف مانند بانک‌ها، انرژی و فناوری، همراه با افزایش امید برای نتیجه انتخاباتی شفاف و بدون مناقشه بود. این چشم‌انداز که البته هر سرمایه‌دار آمریکایی از آن استقبال می‌کرد تا پیش از برگزاری انتخابات به هیچ وجه قطعی نبود و به همین دلیل هم ما شاهد اوج‌گیری قابل توجه بازارها بوده‌ایم.»

بر اساس گزارش بلومبرگ تغییر دارایی افراد ثروتمند از ۵ نوامبر تا ۶ نوامبر ۲۰۲۴ به شرح ذیل بوده است:

۱. ایلان ماسک ۲۹۰ میلیارد دلار (+۱۰.۱٪)

۲. جف بزوس ۲۲۸.۳ میلیارد دلار (+۳.۲٪)

۳. مارک زاکربرگ ۲۰۲.۵ میلیارد دلار (۰٪)
۴. لری الیسون ۱۹۳.۵ میلیارد دلار (+۵.۴٪)
۵. برنار آرنو ۱۷۳.۲ میلیارد دلار (-۱.۶٪)
۶. بیل گیتس ۱۵۹.۵ میلیارد دلار (+۱.۲٪)
۷. لری پیج ۱۵۸.۳ میلیارد دلار (+۳.۶٪)
۸. سرگئی برین ۱۴۹.۱ میلیارد دلار (+۳.۶٪)
۹. وارن بافت ۱۴۷.۸ میلیارد دلار (+۵.۴٪)
۱۰. استیو بالمر ۱۴۵.۹ میلیارد دلار (+۲٪)

آخرین بسته کمک‌های تسلیحاتی دولت بایدن به اوکراین

دولت جو بایدن از آخرین بودجه اختصاصی برای کمک تسلیحاتی جدید به اوکراین استفاده خواهد کرد. آینده این کمک‌ها با روی کار آمدن ترامپ در حاله‌ای از ابهام قرار دارد. دو منبع آگاه به رویترز گفته‌اند که دولت جو بایدن در روزهای آینده بسته نهایی برنامه «ابتکار کمک امنیتی اوکراین» (USAI) را اعلام خواهد کرد.

منبع سوم نیز گفته است که این بسته شامل سامانه‌های پدافند هوایی و مهمات توپخانه‌ای است، اما انتظار می‌رود که محتویات دقیق آن زمانی که بسته در روزهای آینده اعلام شد، منتشر شود. این منابع می‌گویند ارزش این بسته حدود ۲/۱ میلیارد دلار است.

بر اساس برنامه «ابتکار کمک امنیتی اوکراین»، تجهیزات نظامی از صنایع دفاعی یا شرکای آن تهیه می‌شود، نه از انبارهای آمریکا، به این معنی که ممکن است ماه‌ها یا سال‌ها طول بکشد تا به میدان جنگ برسد.

بسته «ابتکار کمک امنیتی اوکراین» می‌تواند یکی از آخرین گام‌هایی باشد که ایالات متحده برای ارائه کمک‌های نظامی مستقیم به اوکراین برمی‌دارد، زیرا کی‌یف برای بازگشت دونالد ترامپ، رئیس‌جمهوری منتخب آمریکا آماده می‌شود. ترامپ به‌طور علنی کمک‌های

نظامی به اوکراین را زیر سوال برده و قول داده است که جنگ اوکراین را ظرف ۲۴ ساعت پس از ورود به دفتر ریاست جمهوری، در ۲۰ ژانویه، پایان دهد. از آغاز تهاجم روسیه به همسایه خود در فوریه ۲۰۲۲، ایالات متحده آمریکا ۱۷۵ میلیارد دلار به اوکراین کمک کرده که شامل حدود ۴/۶۱ میلیارد دلار کمک امنیتی است. حدود نیمی از این کمک‌های امنیتی از طریق برنامه «ابتکار کمک امنیتی اوکراین» تأمین شده و نیم دیگر آن با استفاده از اختیارات رئیس‌جمهوری از انبارهای نظامی موجود تأمین شده است.

۵,۶ میلیارد دلار از بودجه مربوط به اختیارات ریاست جمهوری باقی مانده است. وزارت امور خارجه و پنتاگون از اظهار نظر در مورد اعلام آتی کمک‌ها خودداری کردند و گفتند در مورد بسته‌های کمک‌های امنیتی قبل از اعلام رسمی صحبت نمی‌کنند. برنامه «ابتکار کمک امنیتی اوکراین» برای پیمانکاران دفاعی ایالات متحده که توانسته‌اند سفارشات تسلیحات تازه دریافت و درآمدهای جدیدی کسب کنند، موهبتی بوده است. سامانه ضدپهپادی VAMPIRE از شرکت L3Harris Technologies که در ماه اوت ۲۰۲۲ سفارش داده شد یکی از تجهیزاتی است که از طریق برنامه «ابتکار کمک امنیتی اوکراین» تأمین می‌شود. چهار دستگاه نخست از این سامانه در مدت ۱۲ ماه تحویل داده شد. این شرکت از افزایش تقاضا برای این سامانه خبر داده و چندین سفارش از برنامه «ابتکار کمک امنیتی اوکراین» دریافت کرده است.

در حالی که دولت بایدن برای اعلام جزئیات بسته نهایی کمک‌های تسلیحاتی به اوکراین آماده می‌شود، پرسش‌هایی در مورد چگونگی ادامه کمک‌های ایالات متحده به اوکراین در نبود بودجه اختصاصی برنامه «ابتکار کمک امنیتی اوکراین» باقی می‌ماند.

ترامپ در طول کارزار انتخاباتی خود بارها میزان دخالت ایالات متحده در جنگ اوکراین را زیر سؤال برد و گفت متحدان اروپایی باید بار مالی بیشتری را در این زمینه تقبل کنند.

برخی از جمهوری خواهان که از ماه آینده هر دو مجلس نمایندگان و سنا را در اختیار خواهند داشت نیز در مورد کمک به کیف سرد شده اند. این رویکرد با وجود حمایت قوی قبلی در کنگره ایالات متحده از حمایت مستمر یا گسترده از اوکراین سبب نگرانی هایی در میان حامیان اوکراین در واشنگتن در مورد آینده کمکها در دولت ترامپ شده است.

ایلان ماسک با حمایت از حزب راست افراطی آلمان به دخالت در انتخابات این کشور متهم شد

حمایت ایلان ماسک، مدیر عامل اسپیس ایکس، مالک شبکه اجتماعی ایکس و از نزدیکترین متحدان دونالد ترامپ، از حزب راست افراطی و نژادپرست «آلترناتیو برای آلمان»، موسوم به «ای اف دی»، واکنش های بسیاری را در این کشور برانگیخته است و برخی او را به تلاش برای دخالت در امور داخلی آلمان متهم کرده اند.

ماسک پنجشنبه، ۳۰ آذر، با انتشار پستی در شبکه ایکس نوشت: «تنها ای اف دی می تواند آلمان را نجات دهد.»

پارلمان آلمان ۲۶ آذر به دولت اولاف شولتس، صدراعظم کنونی این کشور، رای عدم اعتماد داد و راه را برای برگزاری انتخابات پیش از موعد هموار کرد.

انتخابات زودهنگام آلمان قرار است پنجم اسفند برگزار شود. حزب راست افراطی ای اف دی با افزایش قابل توجه محبوبیت خود، اکنون در رتبه دوم نظرسنجی ها قرار دارد اما احزاب سیاسی اصلی آلمان اعلام کرده اند حاضر به همکاری با ای اف دی نیستند.

حزب نژادپرست ای اف دی از مخالفان سرسخت حضور گسترده مهاجران در آلمان است. دولت آلمان از اظهار نظر درباره حمایت ماسک از ای اف دی خودداری کرد. با این حال، شماری از سیاستمداران آلمانی نسبت به این موضع گیری واکنش نشان داده اند.

ماسک که یکی از حامیان سرسخت دونالد ترامپ در جریان انتخابات ریاست‌جمهوری ایالات متحده به شمار می‌رفت، قرار است به‌عنوان رییس اداره به‌موری دولت او مشغول به کار شود.

بر اساس برخی پیش‌بینی‌ها، ماسک می‌تواند ثروت خود را تنها ظرف چند سال، چهار برابر کند و به اولین تریلیونر تبدیل شود.

انحلال پارلمان آلمان و اعلام تاریخ برگزاری انتخابات زودهنگام

رئیس‌جمهور آلمان امروز ۲۷ دسامبر انحلال بوندستاگ، پارلمان این کشور و نیز تاریخ برگزاری انتخابات زودهنگام را اعلام کرد. به گزارش رسانه‌های آلمانی، تاریخ ۲۳ فوریه به‌عنوان تاریخ انتخابات زودهنگام اعلام شده است.

فرانک والتر اشتاین‌مایر، رئیس‌جمهور آلمان امروز تصمیم خود را درباره انحلال بوندستاگ، پارلمان این کشور و برگزاری انتخابات مجدد اعلام کرد.

فرانک والتر اشتاین‌مایر، رئیس‌جمهور آلمان امروز ۲۷ دسامبر تصمیم خود را درباره انحلال بوندستاگ، پارلمان این کشور و نیز برگزاری انتخابات مجدد اعلام کرد.

با وجود آن که کارزارهای انتخاباتی مدت‌هاست که آغاز شده اما بر اساس قوانین آلمان، آخرین تصمیم در این خصوص در نهایت به عهده رئیس‌جمهور دولت فدرال است.

اشتاین‌مایر صبح امروز در محل اقامت خود، کاخ پُلُوئو در برلین، در مقابل رسانه‌ها حاضر شد. بر اساس گزارش رسانه‌های آلمان پیش از این نیز انتظار می‌رفت که او درخواست

اولاف شولتس، صدراعظم این کشور برای انحلال پارلمان را بپذیرد. همچنین این موضوع تقریباً قطعی بود که اشتاین‌مایر تاریخ ۲۳ فوریه ۵-۲۰۲۵ اسفند ۱۴۰۳، را برای برگزاری

انتخابات زودهنگام اعلام خواهد کرد. این تاریخ پیش‌تر به عنوان زمان برگزاری انتخابات مورد توافق رهبران احزاب سوسیال دموکرات (SPD) و اتحادیه (CDU/CSU) قرار گرفته بود.

اولاف شولتس، صدراعظم آلمان پس از آن که در ماه نوامبر ائتلاف دولت شامل سوسیال دموکرات، سبزها و دموکرات‌های آزاد (FDP) پس از حدود سه سال فروپاشید در تاریخ ۱۶ دسامبر در پارلمان این کشور درخواست رای اعتماد داد. او که طبق برنامه و انتظار خود، از اخذ رای اعتماد اکثریت باز ماند، در ادامه از اشتاین‌مایر درخواست کرد که پارلمان این کشور را منحل کند تا مسیر برای برگزاری انتخابات جدید هموار شود.

رئیس‌جمهور فدرال مسئول این فرآیند است

طبق ماده ۶۸ قانون اساسی، رئیس‌جمهور دولت فدرال آلمان می‌تواند اگر صدراعظم در اخذ رای اعتماد شکست بخورد به پیشنهاد او ظرف ۲۱ روز پارلمان را منحل کند.

ماده ۳۹ قانون اساسی این الزام قانونی را مطرح می‌کند که انتخابات جدید باید ظرف ۶۰ روز برگزار شود. اشتاین‌مایر تنها ۱۱ روز برای تصمیم‌گیری وقت صرف کرده و از ۲۱ روز کامل حق قانونی خود استفاده نکرد.

اشتاین‌مایر پس از عدم رای اعتماد پارلمان به صدراعظم، ابتدا با رهبران احزاب و گروه‌های سیاسی مشورت کرد تا بررسی کند آیا امکان ایجاد اکثریت سیاسی پایدار در پارلمان این کشور وجود دارد یا خیر. با این حال به نظر می‌رسد که چنین امکانی در حال حاضر مشاهده نمی‌شود.

اشتاین‌مایر پیش از این اعلام کرده بود که معیار تصمیم‌گیری او «اکثریت‌های پایدار و یک دولت کارآمد» و این امر، معیار او برای ارزیابی خواهد بود.

انحلال پیش از موعد پارلمان یک استثنا در تاریخ جمهوری فدرال آلمان محسوب می‌شود. از سال ۱۹۴۹ میلادی تا کنون مساله رای اعتماد تنها شش بار مطرح شده است. در سه مورد شامل ویلی برانت (سوسیال دموکرات) در سال ۱۹۷۲، هلموت کوهل (دموکرات مسیحی) در سال ۱۹۸۲ و گرهارد شرودر (سوسیال دموکرات) در سال ۲۰۰۵، دوره قانون‌گذاری پیش از موعد به پایان رسید.

شرودر همچنین در سال ۲۰۰۱ درخواست رای اعتماد کرده بود اما او این درخواست را نه برای شکست خوردن در اخذ رای اعتماد، بلکه برای به دست آوردن حمایت ائتلاف موسوم به قرمز-سبز خود جهت مشارکت ارتش آلمان در مبارزه با تروریسم در افغانستان مطرح کرده بود.

رای اعتماد هلموت اشمیت (سوسیال دموکرات) در سال ۱۹۸۲ میلادی نیز به طریق مشابه به منظور ایجاد انضباط در سیاست‌های امنیتی و بازار کار طراحی شده بود. اما در آن زمان هر دو صدراعظم سوسیال دموکرات در اخذ رای اعتماد پیروز شدند و پارلمان این کشور منحل نشد.

احزاب آلمانی در حال حاضر خود را برای شرکت در انتخابات مجدد آماده می‌کنند. احزاب سوسیال دموکرات و آلترناتیو برای آلمان (AFD) در روزهای ۱۱ و ۱۲ ژانویه کاندیداهای پیشنهادی خود برای صدراعظمی را معرفی کرده و برنامه‌های انتخاباتی خود را تصویب خواهند کرد.

احزاب مختلف، همچنین در ماه ژانویه و فوریه جلسات کنگره حزبی خود را برگزار خواهند کرد. همچنین گفته می‌شود که نخستین مناظره تلویزیونی بین اولاف شولتس، صدراعظم کنونی و رقیب او فریدریش مرتس از حزب دموکرات مسیحی در روز ۹ فوریه از شبکه‌های ARD و ZDF پخش خواهد شد. شبکه RTL نیز یک هفته پس از آن این دو را برای برگزاری مناظره به استودیوی تلویزیونی خود دعوت کرده است.

به گفته ناظران سیاسی، احتمالاً جلسه نهایی پارلمان آلمان پیش از انتخابات نیز به صحنه‌ای برای مبارزات انتخاباتی تبدیل خواهد شد. قرار است در روز ۱۱ فوریه، جلسه‌ای برای بحث عمومی در پارلمان این کشور برگزار شود.

در حال حاضر هیچ نشانه‌ای مبنی بر این که نمایندگان بخواهند علیه انحلال بوندستاگ (پارلمان آلمان) به دادگاه قانون اساسی فدرال شکایت کنند وجود ندارد. در

سال‌های ۱۹۸۲ و ۲۰۰۵، برخی سیاستمداران پس از انحلال پارلمان به دلیل نقض حقوق نمایندگی خود به دادگاه شکایت کردند، اما در شکایت خود موفق نشدند.

در آن زمان، کوهل و شرودر هر دو در پارلمان اکثریت داشتند و از طریق رای اعتماد ظاهری و به شدت بحث‌برانگیز خود تنها قصد برگزاری انتخابات مجدد را داشتند. شولتس نیز هدف مشابهی داشت - اما فروپاشی ائتلاف دولت کنونی سبب شد که اکثریت خود را از دست بدهد.

صرف‌نظر از نتیجه انتخابات، یک چیز در انتخابات پیش رو مشخص خواهد بود: ترکیب بوندستاگ جدید متفاوت از قبلی خواهد بود. مهم‌تر از همه، بوندستاگ بسیار کوچک‌تر خواهد شد. بر اساس اصلاحات قانون انتخابات، تعداد کرسی‌ها به ۶۳۰ محدود خواهد شد. این امر با حذف کرسی‌های اضافی و جبرانی حاصل می‌شود. به‌عنوان مقایسه، در سال ۲۰۲۱ تعداد ۷۳۵ نماینده به بوندستاگ راه یافته بودند.

اولاف شولتس پس از فروپاشی ائتلاف تمایل داشت انتخابات در اواخر ماه مارس برگزار شود، اما تحت فشار عمومی، مجبور شد انعطاف نشان دهد و اعلام کند که آمادگی دارد تا پیش از کریسمس رای اعتماد را به جریان بیندازد.

شولتس در برنامه تلویزیونی کانال یک تلویزیون آلمان (ARD) گفته بود، اگر همه اتفاق نظر داشته باشند پیش از کریسمس درخواست رای اعتماد خواهد کرد و این امر برای او هیچ مشکلی ندارد.

انتخابات زودهنگام بوندستاگ از نظر امور تدارکاتی و لجستیکی اما چالشی برای دولت، شهرداری‌ها، و نهادهای انتخاباتی و احزاب به شمار می‌رود. فریدریش مرتس، رهبر حزب دموکرات مسیحی نیز در ابتدا تاریخ ۱۹ ژانویه را برای انتخابات پیشنهاد کرده بود.

لازم به ذکر است که بر اساس قوانین آلمان، پارلمان فعلی تا زمان آغاز به کار پارلمان جدید به‌همراه کلیه حقوق و وظایف خود سر کار باقی خواهد ماند. پارلمان کنونی می‌تواند هر زمان که لازم باشد، دوباره تشکیل جلسه دهد، همچنان می‌تواند قوانینی تصویب کند و

کمیته‌های آن، از جمله کمیته‌های تحقیقاتی، تا پایان دوره انتخاباتی به کار خود ادامه خواهند داد. به گفته کارشناسان سیاسی، پایان کار پارلمان کنونی زمانی محقق می‌شود که پارلمان جدید برای اولین بار تشکیل جلسه دهد.

قیمت سکه هم رکورد شکست؛ افزایش دوباره نرخ دلار در بازار ایران

قیمت انواع سکه طلا در ایران طی روز شنبه ۸ دی‌ماه با افزایشی ۵/۱ تا ۵/۳ درصدی، رکوردی تاریخی شکست و نرخ دلار نیز روند صعودی در پیش گرفت.

قیمت سکه امامی با بیش از دو درصد افزایش به ۵۷ میلیون و ۳۰۰ هزار تومان جهش داشته و قیمت سکه بهار آزادی نیز با بیش از ۵/۱ درصد رشد به ۵۴ میلیون و ۵۳۰ هزار تومان اوج گرفته است.

سکه بهار آزادی طی یک هفته ۵/۴ درصد، طی یک ماه نزدیک ۹ درصد و طی یک سال بیش از ۱۰۷ درصد جهش قیمت داشته است. وضعیت قیمت در دیگر انواع سکه نیز مشابه است.

سکه گرمی با رشد بالای ۵/۳ درصدی در روز شنبه بیش‌ترین جهش قیمت را در میان انواع سکه داشته است.

نرخ ارزهای خارجی در بازار آزاد ایران نیز روز شنبه روند صعودی دارد.

تا ظهر روز شنبه، نرخ دلار با ۷۰۰ تومان افزایش به ۸۱ هزار و ۶۰۰ تومان رسید و یورو و پوند بریتانیا به‌ترتیب از مرزهای ۸۵ هزار تومان و ۱۰۲ هزار تومان عبور کردند.

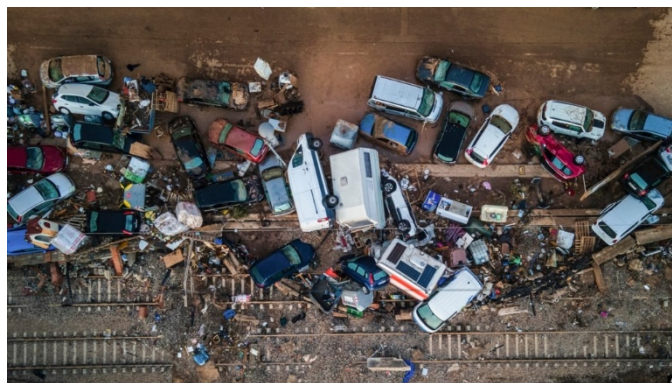
نرخ دلار در بازار آزاد ایران طی یک هفته گذشته چهار درصد، طی یک ماه گذشته ۱۶.۵ درصد و طی یک سال گذشته ۶۳ درصد جهش داشته است.

عبدالناصر همتی وزیر اقتصاد، سوم دی‌ماه در جلسه کمیسیون اقتصادی مجلس در واکنش به ناتوانی دولت در حفظ ارزش ریال با وجود شعارهای انتخاباتی گفت: «با زور که نمی‌شود خیلی از کارها را انجام داد و درصد قابل توجهی از ارز صادرات غیرنفتی بر نمی‌گردد.»

او توضیحی درباره وضعیت درآمدهای نفتی نداد، اما آمارهای گمرکی از افزایش ۱۸ درصدی صادرات غیرنفتی کشور در هشت ماه سال جاری و رسیدن آن به بالای ۳۸ میلیارد دلار خبر داده است.

آمارهای شرکت‌های ردیابی نفتکش‌ها نیز از جهش ۳۴ درصدی متوسط صادرات روزانه نفت ایران در سال جاری میلادی و رسیدن به ۶/۱ میلیون بشکه خبر می‌دهند که ارزش آن حدود ۴۵ میلیارد دلار است.

واردات ایران، حتی با احتساب ۶/۴ میلیارد دلار شمش طلا در هشت ماه ابتدایی امسال ۴۵ میلیارد دلار شده است.

تصویری از فاجعه سیل اسپانیا

خسارت ۳۱۰ میلیارد دلاری بلایای طبیعی در جهان در سال ۲۰۲۴

شرکت بیمه «سوئیس ری» (Swiss Re) می‌گوید در سال ۲۰۲۴، سالی که احتمالاً به‌عنوان گرم‌ترین سال تاریخ ثبت خواهد شد، بلایای طبیعی در مجموع ۳۱۰ میلیارد دلار خسارت اقتصادی در سطح جهانی به دنبال داشته است؛ این رقم نشان‌دهنده تأثیر فزاینده تغییرات اقلیمی است.

این شرکت بزرگ بیمه مستقر در زوریخ، پنجشنبه ۱۵ آذر در بیانیه‌ای اعلام کرد خسارات اقتصادی ناشی از بلایای طبیعی در سال ۲۰۲۴ شش درصد بیش‌تر از سال ۲۰۲۳ است، سالی که تاکنون به‌عنوان گرم‌ترین سال تاریخ ثبت شده است.

از مجموع این خسارت‌ها، ۱۳۵ میلیارد دلار مربوط به خسارات بیمه‌شده است که نسبت به سال گذشته ۱۷ درصد افزایش داشته است؛ این افزایش به دلیل وقوع طوفان‌های مخرب «هیلن» و «میلتون» در ایالات متحده و سیلاب‌های شدید در اروپا رقم خورده است. شرکت «سوئیس ری»، همچنین اعلام کرد این پنجمین سال پیاپی است که خسارات بیمه‌شده از مرز ۱۰۰ میلیارد دلار فراتر می‌رود.

این شرکت که به‌عنوان بیمه‌گر شرکت‌های بیمه فعالیت می‌کند، بر تأثیر تغییرات اقلیمی تأکید و خاطرنشان کرده سال جاری در مسیر ثبت به‌عنوان گرم‌ترین سال تاریخ است. گرمایش جهانی می‌تواند باعث افزایش شدت و تعداد پدیده‌های آب‌وهوایی شدید شود؛ این بلایای طبیعی نه تنها از طریق دمای بالا، بلکه به دلیل تأثیرات ثانویه گرمای اضافی در جو و اقیانوس‌ها به وجود می‌آیند.

سازمان اروپایی نظارت بر آب و هوا، کوپرنیک، ماه گذشته اعلام کرد دمای جهانی در سال ۲۰۲۴ احتمالاً بیش از ۱.۵۵ درجه سانتیگراد بالاتر از میانگین سال‌های ۱۸۵۰ تا ۱۹۰۰ خواهد بود، دوره‌ای که پیش از شروع سوزاندن گسترده سوخت‌های فسیلی است.

دانشمندان هشدار می‌دهند محدودیت ایمن‌تر ۱/۵ درجه سانتیگراد برای افزایش دمای جهانی به سرعت در حال از دست رفتن است، در حالی که تأکید دارند هر یک‌دهم درجه افزایش دما، تأثیرات مخرب بیش‌تری به همراه خواهد داشت.

شرکت سوئیس ری در این گزارش به‌طور ویژه به افزایش هزینه‌های بیمه سیلاب‌ها در سال ۲۰۲۴ اشاره کرده است. این سال به‌عنوان سومین سال پرهزینه در سطح جهان برای سیلاب‌ها و دومین سال پرهزینه برای اروپا از این نظر شناخته شده است.

سیلاب‌های شدید در اروپا به تنهایی حدود ۱۰ میلیارد دلار خسارت بیمه در سال جاری برجای گذاشت. در این میان، به سیلاب‌های عظیم ناشی از طوفان بوریس در اروپای مرکزی در سپتامبر و سیلاب‌های ویرانگر در اسپانیا در ماه اکتبر اشاره شده است که دست‌کم ۲۳۰ نفر را به کام مرگ کشاند.

طوفان‌های «هین» و «میلتون» در اواخر تابستان و اوایل پاییز با فاصله کوتاهی به جنوب شرقی ایالات متحده ضربه زدند. این طوفان‌ها به تنهایی نزدیک به ۵۰ میلیارد دلار خسارت بر جای گذاشتند.

علاوه بر این، تعداد زیاد طوفان‌های شدید در این کشور باعث شد ایالات متحده دو سوم کل خسارات بیمه جهانی در سال ۲۰۲۴ را به خود اختصاص دهد.

آرژانتین و اصلاحات اقتصادی

کشوری می‌تواند به دلیل اصلاحات اقتصادی این جایزه را ببرد. سیاست‌های آرژانتین به‌طور سنتی فاجعه‌بار بوده است: خرج‌تراشی بی‌رویه، تورم بالا، نرخ‌های متعدد مبادله ارز و پیش‌فرض‌های مکرر. در سال ۲۰۲۴، خاویر میلی، رئیس‌جمهور «آناکو-کاپیتالیزت» این کشور، رادیکال‌ترین آزمایش بازار آزاد جهان را به راه انداخت، هزینه‌های دولتی را به‌شدت کاهش داد و مقررات‌زدایی کرد. این اقدامات نتیجه دادند: تورم و هزینه‌های استقراض کاهش یافت و اقتصاد در سه‌ماهه سوم رشد دوباره را آغاز کرد. اما حمایت عمومی از این «شوک درمانی» ممکن است دوام نیاورد.

بنگلادش

مردم بنگلادش یک حکومت مستبد را سرنگون کردند. در ماه آگوست، اعتراضات خیابانی به رهبری دانشجویان، شیخ حسین که به‌مدت ۱۵ سال بر این کشور ۱۷۵ میلیونی حکومت کرده بود، را وادار به کناره‌گیری کرد.

بنگلادش سابقه خشونت انتقامجویانه در تغییر قدرت دارد. حزب اصلی مخالف، BNP، نیز فاسد است.

افراطگرایی اسلامی نیز تهدیدی محسوب می‌شود. با این حال، انتقال قدرت تاکنون برخی از مردم این کشور را دلگرم‌کننده بوده است. یک دولت موقت تکنوکراتیک به رهبری محمد یونس، برنده جایزه صلح نوبل، با حمایت دانشجویان، ارتش، کسب‌وکارها و جامعه مدنی، نظم را برقرار کرده و اقتصاد را تثبیت کرده است. در سال ۲۰۲۵، این دولت باید روابط با هند را ترمیم کند و تصمیم بگیرد که انتخابات چه زمانی برگزار شود. ابتدا باید اطمینان حاصل شود که دادگاه‌ها بی‌طرف هستند و مخالفان زمان کافی برای سازماندهی دارند. هیچ‌کدام از این‌ها آسان نخواهد بود. اما برای سرنگونی یک مستبد و برداشتن گام‌هایی به‌سوی یک حکومت لیبرال‌تر، بنگلادش کشور سال ماست.

جنوب آفریقا و تغییر در اکثریت پارلمان

انتخابات ماه می، کنگره ملی آفریقا (ANC) برای اولین بار اکثریت پارلمانی خود را از دست داد؛ حزبی که از زمان پایان آپارتاید در سال ۱۹۹۴ بر این کشور حکمرانی کرده بود. رای‌دهندگان از شکست‌های اقتصادی، تشدید شده توسط فساد و غارت نهادهای دولتی توسط رهبران حزب حاکم، خسته شده بودند. اکنون ANC مجبور است از طریق ائتلاف حکومت کند و رهبران معقول‌تر آن انتخاب کرده‌اند که این کار را با اتحاد دموکراتیک (DA)، یک حزب لیبرال با سابقه مدیریت خوب شهرها و مناطق، انجام دهند. این ائتلاف جدید برای حل مشکلات بزرگی همچون بیکاری و جرم و جنایت دشواری‌های زیادی خواهد داشت، اما فرصتی برای حکمرانی بهتر ایجاد کرده است.

وزارت دفاع طالبان از «حمله انتقامی» به اهدافی در پاکستان خبر داد

وزارت دفاع حکومت طالبان اعلام کرده است که نیروهایش حملاتی تلافی‌جویانه را در خاک پاکستان و در محلی انجام داده‌اند که از آن حملاتی به خاک افغانستان سازماندهی شده بود.

عنایت‌الله خوارزمی، سخن‌گوی وزارت دفاع طالبان به بی‌بی‌سی گفت: «چندین نقطه در آنسوی خط فرضی (دیورند) از مراکز و مخفیگاه‌های عناصر شریک و حامیان آنها که از آنجا حملات در افغانستان تنظیم و سازماندهی می‌شد، انتقاماً از استقامت جنوب شرقی کشور، مورد حمله قرار داده شدند.»

گزارش‌های دیگر حاکی از درگیری در منطقه مرزی و تلفاتی در میان نیروهای پاکستانی است. درگیری اخیر چهار روز پس از حملات هوایی پاکستان در ولایت پکتیکا رخ داده است، که پاکستان می‌گوید در آن پیکارجویان را هدف قرار داد. حکومت طالبان می‌گوید ۴۶ نفر در آن حملات کشته شدند.

ارتش پاکستان با انتشار بیانیه‌ای حمله افراد مسلح به مناطق مرزی دیورند را تایید کرده است. در بیانیه ارتش پاکستان گفته شده است که «گروه فتنه الخوارج» (که اشاره به گروه‌هایی مانند داعش است) از پست‌های مرزی طالبان افغان استفاده کرده و تلاش کردند وارد خاک پاکستان شوند. بر این مبنای در ابتدا، ۲۰ تا ۲۵ نفر از اعضای این گروه تلاش کردند از طریق مناطق کرم و وزیرستان شمالی وارد پاکستان شوند، اما نیروهای امنیتی پاکستان با واکنش سریع خود از ورود آنها جلوگیری کردند.

ارتش پاکستان گفته است که «صبح ۲۸ دسامبر، اعضای فتنه الخوارج دوباره با استفاده از پست‌های طالبان افغان به داخل پاکستان نفوذ کردند، و پس از آن طالبان و فتنه الخوارج به طور بی‌محابا به پست‌های پاکستانی تیراندازی کردند.»

در بیانیه آمده است که نیروهای پاکستانی ۱۵ نفر از افراد به اصطلاح «فتنه خوارج» و طالبان افغان را کشته و شمار دیگری از آنها را زخمی کرده‌اند. مقامات نظامی پاکستان گفته‌اند که طالبان افغان را وادار ساخته‌اند تا از شش پاسگاه مرزی عقب‌نشینی کنند.

ارتش پاکستان در این بیانیه حکومت طالبان را به حمایت از گروه‌های تروریستی متهم کرده است. ارتش پاکستان می‌گوید بر اساس اطلاعات اولیه‌اش سه نفر از نیروهای پاکستانی زخمی شده‌اند و بیش از ۱۵ نفر از افراد مهاجم، از جمله از نیروهای حکومت طالبان نیز کشته و تعدادی هم زخمی شده‌اند.

پاکستان می‌گوید نیروهای طالبان را به عقب‌نشینی از شش پست خود وادار کرده است. مناطق مرزی قبایلی میان افغانستان و پاکستان همواره از نقاط پر آشوب و حملات مسلحانه میان دو کشور بوده است.

خط دیورند و مرز بین افغانستان و پاکستان پیش از به قدرت رسیدن طالبان نیز موضوع اختلاف میان کابل و اسلام‌آباد بود.

این مرز در سال ۱۸۹۳ قلمرو میان حکومت افغانستان و هند بریتانیایی را مشخص کرد و عبدالرحمن، پادشاه وقت افغانستان و سرمورتیمور دیورند، نماینده بریتانیا آن را امضا کردند ولی این مرز هیچگاهی از سوی دولت‌های افغانستان دست‌کم در یک قرن گذشته به رسمیت شناخته نشده است.

مقام‌های پاکستانی مدعی هستند که افغانستان میزبان هزاران طالبان پاکستانی در نزدیکی این مرز است و حکومت طالبان به آن‌ها پناه داده است. مقام‌های حکومت طالبان بارها این موضوع را رد کرده‌اند.

سوئد به ناتو ملحق شد

در حالی که فنلاند با سرعت پیش رفت و در آوریل به سازمان پیمان آتلانتیک شمالی (ناتو) پیوست، که سریع‌ترین عضویت در تاریخ این بلوک بود، درخواست سوئد متوقف شده است زیرا همچنان منتظر چراغ سبز نهایی ترکیه و مجارستان بود.

سرانجام دولت سوئد به خواسته‌های رجب طیب اردوغان رئیس‌جمهور ترکیه تن داد و با تصویب قانون ضد ترور (علیه پ.ک.ک و پناهجویان کرد) و از سرگیری فروش تسلیحات ساخت سوئد تن داد و عضو پیمان نظامی ناو شد. به این ترتیب، افتخار دویست سال بی‌طرفی سوئد در جنگ‌ها، خاتمه داده شد.

پیش از این، سوئد قراردادی را با آمریکا امضاء کرده است که به این کشور اجازه دسترسی کامل به ۱۷ پایگاه نظامی خود می‌دهد. از طرفی روند ادغام سوئد در ناتو به خوبی پیش می‌رود.

جمهوری اسلامی ایران از کودکان برای انجام عملیات تروریستی در اسکاتلیناوی استفاده می‌کند

«بلومبرگ»، با انتشار گزارش تحقیقی اعلام کرد که جمهوری اسلامی ایران به‌طور فعال کودکان به ویژه کودکان زیر پانزده سال را جهت انجام عملیات تروریستی و خرابکارانه علیه اهداف اسرائیل در سوئد و نروژ اجیر می‌کند، زیرا در این کشورها کودکان مجرم به ویژه اگر زیر پانزده سال سن داشته باشند تحت پیگرد قانونی قرار نمی‌گیرند.

به گفته «پتر نَسَر»، کارشناس امور تروریسم در مرکز تحقیقات دفاعی نروژ ماموران اطلاعاتی حکومت ایران از طریق شبکه‌های اجتماعی «تلگرام»، «تیکتوک»، «واتساپ»... با این دسته از کودکان تماس می‌گیرند و در ازاء پرداخت پول آنان را به انجام اقدام‌های تروریستی وادمی‌دارند. به گفته بلومبرگ ماموران حکومت ایران به این کودکان در ازاء پرتاب «کوکتل مولوتوف» ۱۲۰ یورو و برای انجام قتل ۱۵۰۰ یورو دستمزد پیشنهاد می‌کنند.

به نوشته بلومبرگ، اقدام حکومت ایران در واداشتن کودکان به انجام عملیات تروریستی سخت مقامات اروپایی را نگران کرده است، زیرا بر اساس قانون، کودکان به ویژه اگر

کمتر از پانزده سال سن داشته باشند در نروژ و سوئد تحت پیگرد قانونی قرار نمی‌گیرند و حکومت ایران از این قانون به سود اهداف تروریستی خود بهره‌برداری می‌کند. یک مقام ارشد اتحادیه اروپا در رسیدگی به این پرونده تاکید کرده است که ضعیف شدن شبکه‌های تروریستی جمهوری اسلامی در خاورمیانه (حماس، حزب‌الله ...) خطر حملات تروریستی حکومت ایران در اروپا را کاهش نداده است. بالعکس شرایط کنونی جنگ در غزه به کارگیری این کودکان در بین جمعیت‌های حساس نسبت به جنگ غزه را تسهیل ساخته است.

به نوشته بلومبرگ، فعالیت‌های ضدیهودی و ضداسرائیلی در اروپا توسط افراد و کودکان اجیر شده توسط حکومت ایران طی سال جاری میلادی افزایش چشم‌گیری داشته‌اند. به نوشته بلومبرگ در اکتبر گذشته، هم‌زمان با حملات موشکی جمهوری اسلامی ایران به اسرائیل، حکومت ایران با اجیر کردن گروه‌ها و افراد جنایت‌کار دو حمله به سفارتخانه‌های اسرائیل در استکهلم و کپنهاگ صورت داد.

در ماه مه گذشته در پی تیراندازی به سفارت اسرائیل در سوئد، سرویس‌های اطلاعاتی این کشور پس از دستگیری دو کودک چهارده و پانزده ساله، صریحاً جمهوری اسلامی ایران را متهم کردند که با اجیر کردن باندهای تبهکار به منافع اسرائیل در سوئد حمله می‌کند. در آن زمان سرویس‌های اطلاعاتی سوئد گفته بودند که حمله به سفارت اسرائیل در استکهلم مستقیماً از سوی ماموران حکومت ایران هدایت شده بود.

به گفته سرویس‌های اطلاعاتی سوئد و اسرائیل «فاکس‌تروت» از جمله گروه‌های تبهکاری است که جمهوری اسلامی برای انجام عملیات تروریستی در اسکاندیناوی به کار می‌گیرد. رهبر این گروه یک سوئدی کُردتبار است که در جمهوری اسلامی ایران زندانی بوده و به دستور تهران عملیات خرابکارانه در اسکاندیناوی انجام می‌دهد.

دو تن از رهبران باندهای جنایت‌کار در سوئد به خدمت حکومت ایران درآمده‌اند

پلیس سوئد با استناد به داده‌ها و گزارش‌های موساد گفته است که از این پس دو تن از رهبران باندهای جنایت‌کار در سوئد به خدمت جمهوری اسلامی ایران درآمده‌اند و برای آن مرتکب خشونت و قتل می‌شوند.

در روزهای گذشته سرویس‌های اطلاعاتی سوئد فاش کردند که جمهوری اسلامی ایران از باندهای جنایت‌کار به ویژه کودکان برای انجام عملیات خشونت‌آمیز علیه منافع اسرائیل و مخالفان حکومت ایران در سوئد استفاده می‌کند. «لاکروآ» روزنامه مسیحیان فرانسه در شماره روز چهارشنبه پنجم ژوئن، با اشاره به این مطلب نوشته است که به همین دلیل تنش‌های سیاسی میان سوئد و جمهوری اسلامی ایران بالا گرفته‌اند.

در آن روزها، سرویس‌های اطلاعاتی سوئد اعلام کردند که علاوه بر سوئد، جمهوری اسلامی ایران در دیگر کشورهای اروپایی برای خاموش کردن صداهای منتقد یا آنچه حکومت ایران تهدیدی علیه خود می‌داند دست به خشونت زده است. رئیس سرویس‌های اطلاعاتی سوئد در سی‌ام ماه گذشته با استناد به برخی تیراندازی‌ها در اطراف سفارت اسرائیل در استکهلم گفته بود که جنگ غزه جهانی شده و سوئد نیز از این پس به صحنه این جنگ بدل شده است.

به گفته سرویس‌های اطلاعاتی سوئد، جمهوری اسلامی ایران طی سال‌های گذشته عملیاتی علیه امنیت سوئد و این کشور و همین‌طور علیه منافع اسرائیل و برخی چهره‌های اپوزیسیون جمهوری اسلامی در سوئد انجام داده است.

به گفته سرویس‌های اطلاعاتی سوئد این کشور توانسته طی سال‌های گذشته برخی تلاش‌های سرویس‌های اطلاعاتی ایران را برای ارتکاب قتل در خاک سوئد از طریق نیروهای نیابتی و باندهای تبهکار خنثی کند.

لاکروآ به نقل از سرویس‌های اطلاعاتی سوئد نوشته است که جمهوری اسلامی با به کارگیری باندهای جنایت‌کار این دست خشونت‌ها را مرتکب می‌شود و سوئد نیز طعمه خشونت‌های همین باندها شده که سالانه ده‌ها کشته به بار می‌آورند. پلیس سوئد با استناد به

داده‌های موساد گفته است که از این پس دو تن از رهبران باندهای جنایت‌کار در سوئد به خدمت حکومت اسلامی ایران درآمده‌اند و برای آن مرتکب خشونت و قتل می‌شوند. «لاکروآ» افزوده است که مقامات جمهوری اسلامی ایران با رد این ادعا از رسانه‌های سوئد خواسته‌اند که به «اظهارات و گزارش‌های اسرائیل اعتماد نکنند»، زیرا همگی آن‌ها «کذب و اتهامات بی‌اساس هستند.» به همین دلیل جمهوری اسلامی ایران در دوم ژوئن گذشته به نشانه اعتراض کاردار سفارت سوئد در تهران را احضار کرد.

جمهوری اسلامی ایران از سال ۲۰۲۲ یک دیپلمات سوئدی، به نام یوهان فلودروس، را به اتهام جاسوسی برای اسرائیل دستگیر کرده است. در پی قرآن‌سوزی‌های مکرر در سوئد توسط یک پناهجوی عراقی وابسته به حشدالشعبی در تابستان گذشته، جمهوری اسلامی ایران همچنین از پذیرش سفیر سوئد خودداری کرد و بازگشت سفیر سوئد به تهران را به اتخاذ تدابیر مشخص برای جلوگیری از سوزندان قرآن مشروط نمود.

چهل و هشتمین بیانیه «سه‌شنبه‌های نه به اعدام»

زندانیان معترض به مجازات اعدام در چهل‌و هشتمین هفته پیاپی در ۲۸ زندان ایران دست به اعتصاب غذا زدند. زندانیان کارزار «سه‌شنبه‌های نه به اعدام» ضمن درخواست از همه نهادها برای همبستگی و ایستادگی علیه مجازات اعدام، هشدار دادند حکومت ایران در سال ۲۰۲۴ دست‌کم ۹۵۳ تن را فقط با چوبه‌های دار به قتل رسانده است و ۱۷ درصد این قتل‌ها در «قتل‌گاه» قزلحصار کرج انجام شده است.

براساس گزارش منابع موثق زمانه، زندانیان کارزار «سه‌شنبه‌های نه به اعدام» روز سه‌شنبه ۴ دی ۲۴- دسامبر، برای چهل و هشتمین هفته پیاپی دست به اعتصاب غذا زدند. این اعتصاب غذای جمعی علیه مجازات مرگ و استفاده حکومت جمهوری اسلامی از احکام

اعدام برای سرکوب و ارعاب انجام می‌شود. بر مبنای بیانیه کارزار، در هفته چهل و هشتم جمعی از زندانیان زندان رودسر نیز به این کارزار پیوستند و شمار زندان‌های این اعتصاب جمعی به ۲۸ زندان رسید.

بدین ترتیب، روز سه‌شنبه زندانیان سیاسی و غیر سیاسی عضو کارزار در زندان‌های اوین (بند زنان، بند ۴ و ۸)، قزلحصار (واحد ۳ و ۴)، مرکزی کرج، تهران بزرگ، اراک، خرم‌آباد، اسدآباد اصفهان، شیپان اهواز، نظام شیراز، بم، کهنوج، مشهد، قائمشهر، لاگان رشت (بند مردان و زنان)، اردبیل، تبریز، ارومیه، سلماس، خوی، نقده، سقز، بانه، مریوان، کامیاران، دستگرد اصفهان، طبس، خورین و رامین و رودسر گیلان در اعتصاب هستند. بیانیه کارزار «سه‌شنبه‌های نه به اعدام» با اشاره به اعدام زندانیان تحت هر شرایطی می‌گوید:

در این ایام که حکومت توان حل کلان بحران‌های ساختاری را ندارد و کشور را تعطیل و یا نیمه تعطیل اعلام کرده است. اما اجرای حکم اعدام بدون یک روز تعطیلی، ادامه دارد. گویی ماشین کشتار و اعدام متوقف شدنی نیست.

این بیانیه سازمان‌ها و نهادهای بین‌المللی را به همبستگی، اتحاد و ایستادن مقابل مجازات اعدام به‌عنوان یک قتل سیستماتیک حکومتی دعوت کرده و می‌افزاید:

همانطور که بارها تاکید کرده‌ایم بسیار واضح است که حکومت برای جلوگیری از اعتراضات مردمی دست به سرکوب و اعدام می‌زند و تمام اعدام‌ها در ایران جنبه سیاسی دارد؛ لذا اعضای این کارزار مجدداً از تمام ارگان‌ها و نهادهای مردمی و حقوق بشری در داخل و خارج از کشور می‌خواهد برای جلوگیری از اعدام‌ها در ایران تلاش جدی به‌عمل آورند. رمز پیروزی و توقف ماشین اعدام، همبستگی و اتحاد همگانی است. ما می‌توانیم و وظیفه داریم علیه اعدام بایستیم تا این قتل سیستماتیک را متوقف نماییم.

زندان‌های کارزار با تاکید بر این‌که دستگاه قضایی جمهوری اسلامی زندان قزلحصار را بدل به قتل‌گاهی برای زندانیان کرده است، هشدار دادند:

در سال ۲۰۲۴ حکومت مستبد حاکم بر ایران تا کنون دستکم ۹۵۳ تن را فقط با چوبه‌های دار به قتل رسانده است؛ حدود ۳۳ تن از آنها زن بوده و در مجموع ۸ زندانی سیاسی را اعدام کرده است. همچنین حدود ۹۶ تن از هموطنان کُرد و ۱۰۱ تن از هموطنان بلوچ را در این یک ساله اعدام کرده است. زندان قزلحصار کرج به‌عنوان مرکز اصلی اعدام‌ها، قتلگاهی است که با ۱۵۸ اعدام در سال ۲۰۲۴ حدود ۱۷ درصد از کل اعدام‌های کشور را به خود اختصاص داده است.

طبق گزارش هرانا، ارگان خبری مجموعه فعالان حقوق بشر در ایران این شش زندانی به نام‌های حسن علی یوسفی، مجید جمشیدی، سهراب احمدی‌پور، عبدلباری پکوهی (تبعه کشور افغانستان)، فرزاد نوروزی و راستگویی کندلج را بامداد چهارشنبه ۲۹ آذر در این زندان اعدام کردند. اتهام فرزاد نوروزی قتل، اتهام‌های حسن علی یوسفی، مجید جمشیدی، سهراب احمدی‌پور و عبدلباری پکوهی مرتبط با جرائم مواد مخدر و اتهام راستگویی کندلج «افساد فی الارض از طریق رعب و وحشت زنان و مجروح کردن ۵۹ زن و دختر»، عنوان شده است.

زندانیان اعتصابی، همچنین به اعدام یک زندانی سیاسی کُرد و خطر اعدام برای یک زندانی سیاسی دیگر در ارومیه اشاره کردند. در این بیانیه آمده است:

در هفته گذشته حکومت اعدامی، روز چهارشنبه ۲۸ آذر ماه یک زندانی سیاسی کُرد با نام رحیم برین را در زندان مهاباد پس از ۱۹ سال شکنجه به دار آویخت. همچنین یک زندانی سیاسی دیگر در زندان ارومیه با نام زرگار بیگزاده بابامیری که در اعتراضات ۱۴۰۱ در بوکان بازداشت شده بود، توسط شعبه ۱۰ بازپرسی دادسرای انقلاب ارومیه، متهم به محاربه و بغی شده است که خطر صدور حکم اعدام وی وجود دارد.

حکومت ایران و رسانه‌های رسمی در بسیاری از موارد اعدام، از احساسات عمومی برای توجیه مجازات مرگ استفاده می‌کنند.

«سه‌شنبه‌های اعتصابی نه به اعدام» از سوی زندانیان سیاسی در ایران از سه‌شنبه ۹ بهمن ۱۴۰۲ آغاز شد. سه‌شنبه هر هفته شمار بیشتری از زندانیان زندان‌های مختلف ایران که با اتهام‌های گوناگون در حبس‌اند به این کارزار اعتصابی می‌پیوندند. «سه‌شنبه‌های نه به اعدام» به یک صدای اعتراضی و حق‌خواهانه رسا و پایدار بدل شده است از سوی زندانیان دربندی که بسیاری از آن‌ها شاهد اعدام هم‌بندی‌های خود بوده‌اند.

مجموعه فعالان حقوق بشر در ایران می‌گویند از ۱۰ اکتبر ۲۰۲۳ تا ۸ اکتبر ۲۰۲۴، دست‌کم ۸۱۱ نفر، از جمله چهار کودک-مجرم در زندان‌های ایران اعدام شدند.

حکومت ایران بالغ بر ۹۰ درصد اعدام‌ها را هرگز اعلام رسمی نمی‌کند. به‌علاوه، در دهه‌های گذشته هیچ سیاست حمایتی و پیشگیرانه مؤثری نیز در ارتباط با افزایش خشونت‌های منجر به قتل در جامعه ایران و همچنین مسئله مواد مخدر اتخاذ نشده است. در مقابل، بنا به تأیید سازمان‌های حقوق بشری بین‌المللی، از جمله عفو بین‌الملل و دیده‌بان حقوق بشر سازمان ملل، مقام‌های جمهوری اسلامی تعداد و سرعت صدور و اجرای احکام مرگ را در سال‌های گذشته شدت بخشیده‌اند و از حکم اعدام برای سرکوب اقلیت‌های ملی به‌ویژه بلوچ‌ها، عرب‌ها و کردها استفاده کرده‌اند.

طبق گزارش ماهانه سازمان حقوق بشر ایران که چهارشنبه ۱۴ آذر منتشر شد، تنها در ماه نوامبر سال جاری میلادی حکومت جمهوری اسلامی به‌طور متوسط روزانه بیش از چهار زندانی را اعدام کرده است.

اکثر دولت‌های جهان مجازات اعدام را به‌عنوان یک مجازات غیرانسانی و ابزاری برای گرفتن جان انسان‌ها، به‌طور کامل کنار گذاشته‌اند. تا پایان سال ۲۰۲۳ میلادی دست‌کم ۱۱۲ کشور به‌طور کامل در قانون و عمل و ۱۴۴ کشور در عمل مجازات اعدام را لغو کرده‌اند. پاکستان هم سال گذشته مجازات اعدام را برای جرایم مرتبط با مواد مخدر لغو کرد.

لغو قانون حکم اعدام در جهان

31.12.2024

جهان در حال دور شدن از مجازات اعدام است، به طوری که بیش از دو سوم کشورهای جهان مجازات اعدام را در قانون و یا در عمل برداشته‌اند.

سال ۲۰۲۳ مصادف با بیستمین سالگرد لازم الاجرا شدن پروتکل شماره ۱۳ از کنوانسیون اروپایی حقوق بشر در مورد لغو مجازات اعدام تحت هر شرایطی بود.

تاکنون ۴۴ کشور عضو شورای اروپا (CE) لغو کامل مجازات اعدام را تصویب کرده‌اند. اتحادیه اروپا نیز به‌عنوان ناظر دائمی در سازمان ملل متحد، از هر اقدامی برای پایان دادن به مجازات اعدام حمایت می‌کند.

علاوه بر این، پارلمان اروپا قطع‌نامه‌هایی را در همین زمینه تصویب کرده و میزبان مناظره‌هایی است که اقدامات کشورهای را که هنوز از مجازات اعدام استفاده می‌کنند محکوم می‌کند. به عنوان مثال، قطع‌نامه‌ای در سال ۲۰۱۵ در مورد مجازات اعدام، استفاده از آن برای سرکوب مخالفان یا به دلایل اعتقاد مذهبی، همجنس‌گرایی یا زنا را محکوم کرد.

۵۷ کشور عضو سازمان امنیت و همکاری اروپا (OSCE) از اروپا گرفته تا آسیای مرکزی و آمریکای شمالی نیز تعهدات مختلفی در رابطه با مجازات اعدام، از جمله حمایت از حق زندگی، تضمین حق محاکمه منصفانه، و اجرای ممنوعیت مطلق شکنجه و سایر رفتارها یا مجازات‌های ظالمانه، غیر انسانی یا تحقیرآمیز را پذیرفته‌اند.

مجازات اعدام حتی در روسیه نیز به طور نامحدود به حالت تعلیق درآمده است، اگرچه هنوز در قانون این کشور همچنان مدون باقی مانده است.

تنها کشور اجرا کننده اعدام در اروپا

بلاروس تنها کشوری است که هنوز مجازات اعدام را در اروپا اعمال می‌کند، بطوریکه در سال ۲۰۲۳ یک نفر در این کشور به اعدام محکوم شد.

با این حال، به گزارش سازمان عفو بین‌الملل، هیچ اعدامی در بلاروس در آن سال انجام نشده است. و آخرین نمونه اعدام در بلاروس در سال ۲۰۲۲ بوده است.

بلاروس از کنوانسیون اروپایی حقوق بشر تبعیت نمی‌کند.
اعدام در این کشور چگونه انجام می‌شود و چه کسانی مستثنی هستند؟
طبق ماده ۲۴ قانون اساسی جمهوری بلاروس، مجازات اعدام تا زمانی که رفته رفته لغو شود، ممکن است استثناً برای برخی از جرایم خیلی جدی اعمال شود.
در بلاروس مجازات «با جوخه شلیک و بدون حضور مردم انجام می‌شود. همچنین اینکه اجرای مجازات اعدام برای هر محکوم به طور جداگانه و بدون حضور سایر محکومان به اعدام انجام می‌شود.»
برخی از گروه‌ها از اجرای مجازات اعدام در قانون کیفری بلاروس مستثنی هستند.
بدین ترتیب، زنان، افرادی که در زمان ارتکاب جرم زیر ۱۸ سال سن داشتند و افرادی که در زمان صدور حکم به ۶۵ سال سن رسیده باشند، اعدام نمی‌شوند.
رئیس جمهوری بلاروس از سال ۱۹۹۴ تنها چهار بار از قدرت خود برای عفو استفاده کرده است که دومین و سومین مورد آن در سال ۲۰۲۱ اتفاق افتاد.
در اواخر ماه ژوئیه ۲۰۲۴ نیز یک مرد آلمانی که در بلاروس به اعدام محکوم شده بود، تنها چند روز پس از علنی شدن خبر حکمش، توسط رئیس جمهور این کشور عفو شد. ریکو کریگر ۳۰ ساله در پرونده ای که پشت درهای بسته برگزار شد، به اتهام تروریسم مجرم شناخته شده بود.
اکثر محکومیت‌های اعدام برای قتل‌های فجیع انجام شده است اما قوانین مربوط به مجازات اعدام در بلاروس از ماه مه ۲۰۲۲ به موجب فرمان رئیس جمهوری این کشور دستخوش تغییراتی شد.
از آن موقع و به موجب حکم الکساندر لوکاشنکو، هرگونه «تدارک و برنامه‌ریزی برای انجام حمله یا تلاش برای اقدام ترویستی» مشمول مجازات اعدام در بلاروس خواهد شد.
رئیس جمهوری بلاروس به دلیل حمایت ضمنی از جنگ در اوکراین و نیز به دست گرفتن یک حکومت استبدادی و سرکوب خشونت‌آمیز دموکراسی، بیش‌تر مشمول تحریم‌های اتحادیه اروپا و ایالات متحده قرار گرفته است.

اعضای شورای اروپا در سال ۲۰۰۱ میلادی پیشنهاد کردند که بلاروس قبل از درخواست عضویت در این شورا، باید مجازات اعدام را لغو کند. بلاروس میثاق بین‌المللی حقوق مدنی و سیاسی را در سال ۱۹۷۳ امضا کرد. اما این کنوانسیون مجازات اعدام را ممنوع نمی‌داند، اما شرایط خاصی را برای اجرا و استفاده از آن وضع می‌کند.

سیاست هسته‌ای جمهوری اسلامی ایران

جمهوری اسلامی اعلام آمادگی کرده تا مذاکرات هسته‌ای جدیدی را با اروپا آغاز کند. این در حالی است که سه کشور آلمان، فرانسه و بریتانیا، هفته گذشته در نشست شورای حکام آژانس بین‌المللی انرژی اتمی، قطع‌نامه‌ای علیه برنامه هسته‌ای جمهوری اسلامی به تصویب رساندند.

هر زمان که جمهوری اسلامی قصد پیش‌برد برنامه هسته‌ای خود را داشته، مذاکرات را قطع کرده، سطح غنی‌سازی را افزایش داده و روی مراحل ساخت بمب کار کرده است. سپس، تحت فشارهای خارجی، دوره‌ای از مذاکرات را آغاز کرده تا بخشی از فشارها را کاهش دهد.

اسرائیل با روی کار آمدن دوباره ترامپ این دوره را بهترین زمان برای نابودی برنامه هسته‌ای تهران می‌داند. ترامپ نیز صراحتاً اعلام کرده که مصمم است جلوی دستیابی جمهوری اسلامی را به بمب اتمی بگیرد.

از سوی دیگر، اروپا نیز رویکردی حتی سخت‌گیرانه‌تر از آمریکا در قبال ایران اتخاذ کرده است، چرا که علاوه بر نگرانی‌های مشابه آمریکا و اسرائیل درباره سلاح هسته‌ای، از برد فزاینده موشک‌های ایران و تهدیدات مکرر مقامات جمهوری اسلامی نگران است.

جمهوری اسلامی حالا با شرایط سخت‌تری در سیاست خارجی خود روبه‌رو است که قدرت مانور آن را در برابر آمریکا و اروپا و اسرائیل کاهش می‌دهد. سیاست خارجی دولت مسعود پزشکیان و به‌طور کلی نظام جمهوری اسلامی در ماه‌های اخیر چهار شکست بزرگ را تجربه کرده است.

در همین حال، دولت پزشکیان در اوج کسری بودجه، به‌دلیل فشارهای داخلی و خارجی، مجبور به افزایش بودجه نظامی شده است.

کمبود گاز، خاموشی برق و نگرانی از اعتراضات مردمی نیز بحران‌ها را برای دولت تشدید کرده‌اند و سیاست خارجی نظام را در موقعیتی دشوارتر قرار داده‌اند.

پوتین: روسیه چهار هزار نیروی ایران را از سوریه خارج کرد

رئیس‌جمهور روسیه در نخستین موضع‌گیری علنی خود در مورد سقوط حکومت بشار اسد در سوریه، گفت که این کشور «چهار هزار نیروی جنگی» جمهوری اسلامی ایران را از سوریه خارج کرد و سقوط اسد به معنی «شکست روسیه نیست».

ولادیمیر پوتین روز پنج‌شنبه ۲۹ آذر در نشست خبری که هر سال در آخرین روزهای سال میلادی برگزار می‌کند، تلاش برخی برای «مقصر دانستن» روسیه در اتفاقات سوریه را نیز «نادرست» خواند.

به‌گفته او، کشورش «به درخواست تهران» چهار هزار نیروی نظامی ایرانی را از سوریه خارج کرد.

پوتین افزود که ایرانی‌ها قبلاً از ما می‌خواستند در «انتقال واحدهایشان به سوریه به آن‌ها کمک کنیم و این بار خواستند آن‌ها را خارج کنیم.»

این نخستین‌بار است که چنین رقمی در مورد حضور نیروهای نظامی ایرانی در سوریه تا آخرین روزهای حکومت اسد منتشر می‌شود.

جمهوری اسلامی ایران در طول ۱۳ سال جنگ داخلی سوریه تنها مدعی حضور شمار اندکی «مستشاران نظامی» خود «بر اساس توافق نظامی با سوریه» شده بود و در روزهای پایانی حکومت اسد نیز گفته بود شماری «زائر سرگردان» را از سوریه خارج کرد.

روسیه از سال ۲۰۱۵، در چهارمین سال جنگ داخلی سوریه، برای کمک عملی به بقای حکومت بشار اسد در سوریه وارد درگیری‌های این کشور شد و در آخرین روزهایی نیز که شورش‌های سوری از ادلب به سوی دمشق حرکت کردند، به بمباران مخالفان دولت اسد ادامه داد.

پوتین در نشست خبری خود گفت کشورش وارد سوریه شد تا مانند افغانستان به «یک منطقه تروریستی» تبدیل نشود و «در مجموع، به هدف خود دست یافته است.»

کرملین چند روز پس از فرار بشار اسد به روسیه اعلام کرده بود که ولادیمیر پوتین به او و خانواده‌اش موقعیت پناهندگی داده است.

پوتین در کنفرانس مطبوعاتی گفت هنوز بشار اسد را ملاقات نکرده ولی قصد دارد «به زودی» با او دیدار کند و از اسد در مورد سرنوشت خبرنگار آمریکایی ناپدیدشده در سوریه سؤال کند، چرا که اسد «به‌طور یقین» در این باره اطلاعات دارد.

اشاره پوتین به آستین تاپس بود که ۱۲ سال پیش در سوریه ناپدید شد و آمریکا بعد از فروپاشی حکومت بشار اسد، تلاش برای یافتن این شهروند خود را از سر گرفته است.

اسد در بیانیه‌ای که ۸ روز پس از خروج از کشورش منتشر کرد، مدعی شد که قصد فرار و «خیانت» به میهن خود را نداشت و از دمشق به پایگاه نظامی روس‌ها در حمیم در غرب کشور رفته بود و در راه دید که نیروهای ارتش سوریه تمامی مواضع خود را رها کرده و هنگامی که پایگاه روسی «مورد حمله پهبادی» قرار گرفت، از مسکو دستور آمد که پایگاه تخلیه شد و روس‌ها «او را هم خارج کردند».

ولادیمیر پوتین در نشست خبری گفت کشورش مایل است دو پایگاه هوایی و دریایی روسیه در سوریه کماکان فعال باشد و «مشتاق است» (شورشیان به قدرت رسیده) امنیت این دو پایگاه را «تضمین کنند» اما هنوز باید ارزیابی کند که در وضعیت جدید تا چه حد به این پایگاه‌ها نیاز دارد.

احمد الشرع، ملقب به ابومحمد الجولانی، فرمانده «هیئت تحریر شام»، گروه عمده‌ای که نیروهایش با پیشروی در طول ۱۱ روز موجب سقوط حکومت ۵۴ ساله حافظ و بشار اسد شدند، برای حفظ رابطه با روسیه، با وجود حمایت فعالانه مسکو از بشار اسد، چراغ سبز نشان داده است.

پایگاه دریایی طرطوس و پایگاه هوایی حمیم تنها پایگاه‌های نظامی روسیه در خارج از حوزه سرزمین‌هایی هستند که روزگاری شوروی نامیده می‌شد و لذا، برای فعالیت‌های نظامی روسیه در آفریقا و خاورمیانه نقش کلیدی دارند.

ولادیمیر پوتین گفت برای حفظ این دو پایگاه، روسیه با «همه کسانی که اوضاع را در کنترل دارند، و با همه کشورهای منطقه رابطه برقرار کرده و اکثر آن‌ها گفته‌اند که علاقمند به ادامه استقرار پایگاه‌های نظامی ما در آنجا هستند».

سخنان پوتین درباره اوکراین

ولادیمیر پوتین که کشورش در دو سال و ۱۰ ماه اخیر به اوکراین حمله کرده و بخش‌های وسیعی از ۴ استان اوکراین را به خاک خود منضم کرده، در نشست خبری مسکو مدعی شد که روسیه «قدرت و ابزار کافی برای احیای تمام سرزمین‌های تاریخی خود را دارد.» او اظهار داشت که الحاق این مناطق به روسیه «با سرعت خوب در حال پیشرفت است و این سرزمین‌ها به خودکفایی رسیده‌اند.»

به گفته پوتین، کشورش «قطعا» نیروهای اوکراین را نیز از منطقه کورسک در روسیه «بیرون خواهد کرد.»

سخنان رئیس‌جمهور روسیه در حالی است که ولودیمیر زلنسکی، رئیس‌جمهور اوکراین، از روز چهارشنبه ۲۸ آذر برای گفت‌وگو با دبیرکل ناتو و دیدار با مقامات بلندپایه اروپایی به بروکسل، مقر ناتو و اتحادیه اروپا رفته است.

اما اظهارات رئیس‌جمهور روسیه در نشست خبری‌اش در مسکو در این راستا بود که نشان دهد شتابی برای خاتمه جنگ در اوکراین ندارد. او گفت «ما هر روز در حال تسلط بر قلمرو بیشتر هستیم و به جلو حرکت می‌کنیم.»

او بر استفاده از نوع جدید موشک روسی اورشونیک نیز که حامل کلاهک غیرهسته‌ای اما سریع‌تر با بردی طولانی‌تر است، تأکید کرد و در یک لفاظی تحریک‌آمیز به طعنه گفت اگر کارشناسان غربی مدعی توان سرنگون کردن آن هستند، هدفی را برای انهدام تعیین کنند؛ «مثلا در کی‌یف» و همه توان دفاع هوایی و موشکی خود را به آنجا برده و «ما هم آماده آزمایش موشک‌مان در آنجا هستیم.»

اظهارات پوتین در مورد توان موشک «صد درصد تازه» روسیه در حالی مطرح شده که اسرائیل ۴ سامانه دفاع هوایی روسی اس ۳۰۰ مستقر در ایران را در عملیات اخیر نظامی اخیر منهدم کرده و مقامات امنیتی اسرائیل به رسانه‌های کشورشان گفتند این امر یک «افتضاح» نیز برای روسیه بود و کشوری در دنیا دیگر مشتاق خرید این سامانه‌های روسی نخواهد بود.

اعلام آمادگی پوتین برای دیدار با ترامپ

ولادیمیر پوتین در کنفرانس خبری خود برای دیدار با دونالد ترامپ هم ابراز آمادگی کرد اما گفت ۴ سال است با او صحبتی نکرده و از برنامه تازه‌ای برای دیدار در آینده نزدیک هم خبری ندارد ولی در صورت دیدار «پیشنهادهایی» دارد.

هزینه‌های نظامی روسیه در جنگ اوکراین

هزینه‌های نظامی روسیه به دلیل جنگ در اوکراین در سال جاری میلادی به بالاترین میزان خود پس از دوران شوروی رسید و مسکو در نظر دارد که این هزینه‌ها را در سال میلادی پیش رو به ۱۳۰ میلیارد دلار افزایش دهد که معادل بیش از ۶ درصد تولید ناخالص داخلی این کشور است.

حمله گسترده روسیه به خارکیف با موشک‌های بالستیک

ایگور ترخوف، شهردار خارکیف، چهارشنبه ۵ دی از «حمله موشکی گسترده» به این شهر واقع در شمال شرق اوکراین خبر داد. ترخوف در «تلگرام» نوشت: «خارکیف در معرض یک حمله موشکی گسترده است و صدای انفجارها در شهر شنیده شده و موشک‌های بالستیک همچنان به سمت این شهر در حرکت هستند.»

شهردار این منطقه، ضمن تایید اجرای هفت حمله موشکی روسیه به این شهر گفت که زیان‌های جانی و خسارات هنوز در حال ارزیابی است.

از سوی وزارت دفاع روسیه چهارشنبه اعلام کرد که نیروهای این کشور شب گذشته، ۵۹ پهپاد اوکراینی را سرنگون کردند.

این در حالی است که نیروی هوایی اوکراین از پرتاب موشک‌های کروز «کالیبر» از دریای سیاه خبر داد که مقصد آن‌ها مشخص نشد.

همزمان روسیه حمله بزرگی را علیه بخش انرژی در اوکراین انجام داد، به طوری که جرمن گالوشنکو، وزیر انرژی اوکراین، چهارشنبه اعلام کرد، مسئولان ذی ربط، محدودیت‌هایی را در مصرف برق به اجرا گذاشتند.

وزیر انرژی اوکراین در «تلگرام» نوشت: «دشمن بار دیگر بخش انرژی را هدف حمله قرار می‌دهد و شرکت اوپراتور، اقدامات لازم را برای کاهش مصرف به منظور کاهش بازتاب‌های منفی بر شبکه انرژی به اجرا گذاشت.»

این در حالی است که وزارت دفاع روسیه یکشنبه گذشته، اعلام کرد که نیروهای روسی، کنترل شهرکی در منطقه خارکیف و شهرک دیگری در منطقه دونتسک در اوکراین را در دست گرفتند.

مسکو بیش‌تر تلاش خود را برای کنترل دو شهر در منطقه دونتسک متمرکز کرده است. نیروهای روسی در حال پیشروی مداوم در منطقه دونتسک هستند و به سمت شهرهای پوکروفسک، مرکز لجستیکی و محل یک معدن مهم زغال‌سنگ در حرکت هستند و به‌نظر می‌رسد به کورخوف در جنوب نزدیک می‌شوند.

نیروهای روسیه طی دو ماه گذشته با سرعتی بیش‌تر از آغاز تهاجم کامل روسیه به اوکراین در فوریه ۲۰۲۲، در شرق اوکراین پیشروی داشتند.

از سویی نیروهای اوکراین جمعه اعلام کردند که از منطقه اطراف دو روستا در نزدیکی پوکروفسک و کورخوف عقب‌نشینی کردند تا در حلقه محاصره نیروهای روسی در حال پیشروی نیفتند.

نیروهای روسیه در حال پیشروی در منطقه خارکیف در مرز روسیه با هدف بازپس‌گیری کنترل شهر کوبیانسک هستند که در سال اول جنگ، قبل از این که نیروهای اوکراینی آن را پس بگیرند، به تصرف خود درآورده بودند.

از «دولت نجات ملی» در ادلب تا «دولت انتقالی» در دمشق

پس از تسلط هیات تحریر الشام و متحدانش بر بیشتر مناطق سوریه، فرایندی انتقالی از دولت سابق سوریه شکل گرفت و در این فرایند، دولت انتقالی سوریه به ریاست محمد البشیر اعلام شد.

رئیس دولت موقت سوریه

محمد البشیر رئیس دولت موقت سوریه متولد سال ۱۹۸۳ جبل الزاویه در استان ادلب و فارغ التحصیل رشته برق دانشگاه حلب و همچنین فارغ التحصیل فقه و حقوق از دانشگاه ادلب می‌باشد.

او همچنین حائز مدرک مدیریت پروژه در سال ۲۰۲۱ و مدرک برنامه‌ریزی و سازمان‌دهی اداری در همین سال می‌باشد.

البشیر در سال ۲۰۲۴ به‌عنوان رئیس دوره هفتم دولت نجات ملی در ادلب منصوب شد. لازم به ذکر است که دولت نجات ملی در ادلب از سال ۲۰۱۷ کار خود را در قالب ۱۱ وزارتخانه و زیر نظر هیئت تحریر الشام آغاز کرده بود، و استان ادلب و بخشی از حومه حماه و حومه غربی حلب را اداره می‌کرد.

طبق برخی گزارش‌ها سابقه اجرایی البشیر به سال ۲۰۱۱ و مدیریت بخش تجهیزات حساس کارخانه گاز یک شرکت روسی باز می‌گردد، او همچنین برای دو سال و نیم عهده دار مدیریت آموزش فقهی در وزارت اوقاف و همچنین مدیر مرکز آموزشی امل بود. او در سال ۲۰۲۲ و ۲۰۲۳ به‌عنوان وزیر توسعه و امور انسانی در دولت نجات در ادلب تعیین شد.

گفته می‌شود که ایجاد دولت الکترونیک از اولویت‌های محمد البشیر در دوره کوتاه نخست وزیری‌اش در ادلب به شمار می‌رود. البشیر بلافاصله پس از تسلط تحریر الشام بر حلب به این شهر رفت و بر بازگشایی مراکز دولتی در این شهر نظارت کرد، و پس از تسلط مسلحین بر دمشق به‌عنوان نخست وزیر دولت انتقالی سوریه برگزیده شد.

برخی معتقدند که جولانی البشیر را به دلیل عدم انتسابش به گروه‌های سیاسی و مسلحین انتخاب کرده است. رویکرد حرفه‌ای به حکمرانی یکی از فاکتورهایی است که حاکمیت جدید سوریه از دوره حاکمیت بر ادلب از خود به نمایش گذاشته است.

مناصب جدید دولت موقت

طبق برخی گزارش‌ها مهم‌ترین انتصابات دولت موقت پس از سقوط نظام سابق در سوریه عبارت‌اند از:

انتصاب ماهر مروان به عنوان استاندار دمشق که اعلام کرد بیش از ۹۰ درصد از کارمندان دولت سابق بر سر کارهای خود بازگشته‌اند.

فرمانده احرار الشام عامر الشیخ که در شورای رهبری عملیات ردع العدوان حضور داشت به عنوان استاندار حومه دمشق منصوب شد.

حسن صوفان از رهبران اصلی احرار الشام به عنوان استاندار لاذقیه منصوب شد.

انس عیروط امام جماعت از بانی‌اس به عنوان استاندار طرطوس تعیین شد.

عناد درویش فرمانده نظامی سابق در احرار الشام به عنوان مسئول امنیتی استان حماه تعیین شد.

عبدالرحمن السهیان به عنوان استاندار حماه تعیین شد.

ماهر الشرع برادر احمد الشرع (ابو محمد الجولانی) به عنوان سرپرست وزارت بهداشت دولت موقت تعیین شد.

حسن الاقرع به عنوان رئیس کاخ دادگستری در حمص تعیین شد.

محمد الحامض مدیر جوانان و ورزش در دولت نجات ملی به عنوان مدیر اتحادیه ورزش سوریه تعیین شد.

مدیر گروه سوری‌های خلاق علاء بارسیلو به عنوان مدیر تلویزیون سوریه تعیین شد.

اقدامات دولت موقت سوریه

اقدامات امنیتی از نخستین اقدامات دولت انتقالی سوریه به‌شمار می‌روند. دولت انتقالی به یمن برخورداری از نیروهایی که در این چند سال در آکادمی‌های نظامی و آکادمی‌های امنیتی و پلیس وزارت کشور «دولت نجات ملی» به ریاست محمد جولانی در ادلب، آموزش دیده‌اند تلاش می‌کند تا کنترل کشور را به دست گیرند.

محمد عبدالرحمن وزیر کشور دولت نجات که زمان زیادی نیست در ادلب به وزارت کشور رسیده، با تسلط بر حلب به سرعت احمد لطوف مدیر آکادمی پلیس دولت نجات در ادلب را به‌عنوان سرپرست نیروهای پلیس ادلب تعیین کرد. لطوف یک افسر کهنه‌کار می‌باشد که دوره آکادمی پلیس را در سال ۲۰۰۹ گذرانده و در سال ۲۰۱۲ از نظام سابق جدا می‌شود. لطوف در یک دوره یک‌ساله منصب وزیر کشور دولت نجات ملی را بر عهده داشت.

استقبال از افسران و نیروهای امنیتی جدا شده از نظام سابق یکی از نخستین اقدامات احمد لطوف در حلب بود. ارائه کارت امان‌نامه برای نیروهای امنیتی نظام سابق و به‌طور کلی تلاش برای بازتعریف نقش نیروهای امنیتی سابق یکی از مهم‌ترین اقدامات لطوف و وزارت کشور دولت انتقالی در حلب و دیگر نقاط سوریه در جهت ایجاد استقرار در کشور تلقی می‌شود.

انتشار نیروهای پلیس دولت نجات و یا دولت موقت حتی پلیس راهنمایی و رانندگی در مناطق مختلف حلب و بعد حماه و حمص و دمشق از دیگر اقدامات وزارت کشور دولت انتقالی در جهت استقرار و ایجاد امنیت در مناطق تحت سیطره می‌باشد.

فراخوان برای جذب نیرو از طریق دانشکده پلیس ابتدا در ادلب و بعد در حماه، حمص و دمشق و همچنین اقدام برای تسویه وضعیت نیروهای امنیتی سابق جهت استفاده مجدد از ظرفیت این نیروها، از دیگر اقدامات وزارت کشور دولت موقت می‌باشد که در هر صورت نشان‌دهنده کمبود نیرو برای اداره سوریه می‌باشد.

به جز نیروی پلیس زیر نظر وزارت کشور نهادهایی همچون پلیس نظامی وابسته به اداره عملیات نظامی و نیروهای امنیت عمومی و کمیته فوریت‌ها نیز تلاش می‌کنند تا وضعیت سوریه را به ثبات برسانند.

فعال کردن پلیس برای منع برهنگی و بی‌حجابی در منطقه ادلب و تعیین جریمه مالی و بازداشت برای تخطی از سنت‌های رایج اسلامی در این منطقه یکی دیگر از اقدامات وزارت کشور دولت موقت در ادلب و نه دیگر مناطق سوریه می‌باشد.

وزارت بهداشت دولت نجات نیز نشان می‌دهد که فعالیت‌های خود را از سر گرفته و بعد از انتشار خبر از سرگیری فعالیت‌های درمانی مرکز درمانی نبل، از سرگیری فعالیت‌های درمانی مرکز چشم دمشق را اطلاع رسانی کرد.

رسیدگی به امور شهری و حتی اقتصادی یکی از اقدامات دولت نجات در مناطق جدید تحت سیطره بود. دولت نجات یک اداره ویژه تحت عنوان اداره مناطق آزاد شده را برای رسیدگی به امور شهری در این مناطق ایجاد کرد. این اداره ابتدا در حلب کار خود را آغاز کرد. از سرگیری کار برخی نانوائی‌هایی که قبلاً تعطیل شده بودند و حتی رسیدگی به نظافت شهری و بازگشایی برخی راه‌ها با کمک کمیته فوریت‌ها و بررسی میزان خسارت‌های وارده به املاک عمومی به دلیل درگیری‌ها و از بین بردن خاکریزها و اعلام قیمت کالاهای اساسی برخی از اقدامات این نهاد در این روزها بودند. در این بین یک نهاد تحت عنوان البینه النظیفه (محیط پاک) عهده‌دار نظافت شهری در مناطق جدید تحت سیره می‌باشد. مساعدت‌های نقدی و توزیع نان در بخش‌هایی که تحریر الشام و متحدانش به تازگی بر آن‌ها چیره شدند یکی دیگر از اقدامات دولت موقت بود که بخشی از این اقدام توسط هیئت عام زکات در مناطق مختلف انجام می‌شود.

به‌نظر می‌رسد که تحریر الشام با توجه به برخورداری از یک حکومت نیم‌بند در ادلب در سال‌های اخیر تا حدی از عهده تمرین حکمرانی برآمده و تلاش می‌کند رضایت مردم سوریه را به ویژه در مقایسه با امکانات نظام سابق جلب کند.

ابومحمد الجولانی، رهبر هیات تحریر الشام

ابومحمد جولانی، رهبر مخالفان سوری، نام مستعار جهادی خود را کنار گذاشته و پیش از سقوط بشار اسد، در بیانیه‌های رسمی از نام واقعی‌اش، احمد شرع، استفاده می‌کند.

این تغییر نام بخشی از تلاش او در شرایط جدید است. گروه اسلام‌گرای او، هیئت تحریر الشام، که رهبری دیگر گروه‌های شورشی را بر عهده دارد، تصرف دمشق را اعلام کرده و کنترل خود را بر اکثر مناطق سوریه تثبیت می‌کند.

تغییرات احمد شرع امری تازه نیست، بلکه طی سال‌ها با دقت شکل گرفته است. این تحول نه تنها در سخنرانی‌ها و مصاحبه‌های او با رسانه‌های خارجی، بلکه در تغییر ظاهرش نیز آشکار است.

احمد شرع که زمانی لباس سنتی شبه‌نظامیان جهادی را به تن می‌کرد، در سال‌های اخیر به پوشش غربی‌تر روی آورده است. زمانی که رهبری حمله را بر عهده داشت، لباس نظامی به تن کرد که نقش او به عنوان فرمانده اتاق عملیات را نشان می‌داد.

پدر احمد الشرع، اهل بلندی‌های جولان در سوریه بود که بعد از اشغال بلندی‌های جولان در ۱۹۶۷ آواره شد. پدر او در جریان پاکسازی‌های ضدناصری که بعد از کودتای ۱۹۶۱ و ۱۹۶۳ اتفاق افتاد، بازداشت شد و البته ۷ سال بعد از زندان فرار کرد و برای تحصیلات به عراق رفت. حسین الشرع در دوران حکومت حافظ اسد، به‌عنوان مشاور اقتصادی در حکومت حافظ اسد فعالیت می‌کرد که دوباره به زندان افتاد. احمد الشرع در ۱۹۸۲ در ریاض به دنیا آمد، در آن زمان پدرش به‌عنوان مهندس نفت فعالیت می‌کرد و مادرش هم معلم جغرافیا بود. خانواده جولانی بعد از بازگشت از عربستان در محله المزه، محله‌ای مرفه‌نشین در غرب دمشق که یکی از مراکز قدرت خانواده اسد به شمار می‌رفت، زندگی می‌کردند. جولانی در این خانواده، زندگی می‌کرد. آنطور که همکلاسی‌هایش می‌گویند،

جولانی در مدرسه، باهوش اما درون‌گرا بود. احمد حسین الشرح دانشجوی سال دوم پزشکی بود که با حمله آمریکا به عراق در ۲۰۰۳ عازم این کشور شد.

دانشجوی پزشکی سابق عضو جدید القاعده

در میانه ۲۰۰۳، القاعده به رهبری الزرقاوی حملات را علیه دولت عراق انجام می‌داد، جولانی تحت آموزش الزرقاوی قرار گرفت و خیلی زود در این گروه رشد کرد. جولانی قابلیت قابل توجهی در سازماندهی و مدیریت عملیات داشت، همین امر هم منجر شد که در این گروه رشد قابل توجهی کند. اگرچه اطلاعات دقیقی از عملیات‌هایی که با مدیریت جولانی انجام می‌شد، وجود ندارد اما یکی از اقداماتی که القاعده در عراق انجام می‌داد، بمب‌گذاری در شهرهای پرجمعیت عراق بود که الجولانی بخشی از طراحی عملیات را به عهده داشت. در سال ۲۰۰۵ اما نیروهای آمریکایی، جولانی را بازداشت و به کمپ بوکا، در نزدیکی مرز کویت منتقل می‌کنند. بازداشت او اما دیدگاه‌های او رادیکال‌تر می‌کند؛ جولانی در همین کمپ با ابوبکر البغدادی دیدار می‌کند و بنای تشکیل شاخه سوری القاعده یا همان جبهه النصره در این کمپ گذاشته می‌شود. آنطور که خودش می‌گوید، او از این زمان برای نوشتن مقاله ۵۰ صفحه‌ای در مورد چگونگی جهاد در سوریه استفاده کرده است.

سفر جولانی به دمشق با ۶۰ هزار دلار

جولانی بعد از آزادی از زندان به دیدار ابومسلم، رهبر جهادی‌ها در موصل رفت. فرانت لاین در مصاحبه‌ای که با جولانی داشت، به این موضوع اشاره کرد که ابومسلم به جولانی پیشنهاد کرده مقاله‌ای که در مورد وضعیت سوریه نوشته را برای ابوبکر البغدادی بفرستد. جولانی به دیدار با بغدادی اشاره کرد و در مورد ابوبکر البغدادی گفت: «او صلاحیت تجزیه و تحلیل موقعیت‌ها را نداشت، شخصیت قوی‌ای نداشت.»

جولانی بعد از دیدارش با بغدادی با ۶ نفر که همگی کمر بند انتحاری داشتند وارد سوریه می‌شوند، این سفر همزمان با شروع تحولات و ناآرامی‌ها در سوریه اتفاق می‌افتد. جولانی به این موضوع هم اشاره کرد که بغدادی برای حضور شش یا هفت ماهه‌اش در بغداد ۵۰ یا ۶۰ هزار دلار داده است. در این مدت جولانی به عضوگیری و جذب نیرو مشغول بود اما وابستگی خود به القاعده را انکار کرد؛ جبهه النصره به فرماندهی جولانی با هدف نابودی حکومت بشار اسد و برقراری حکومت بر مبنای آنچه او «شریعت اسلامی» می‌خواند، تأکید داشت. در همین سال آمریکا رسماً جبهه النصره را در لیست گروه‌های تروریستی قرار می‌دهد. در سال ۲۰۲۰ هم جایزه‌ای ۱۰ میلیون دلاری برای ارائه اطلاعاتی از رهبر جبهه النصره ارائه می‌کند.

جولانی در سال ۲۰۱۳، نظر ابوبکر البغدادی در مورد ادغام جبهه النصره را نمی‌پذیرد و رسماً جدایی خود را از داعش اعلام می‌کند و جبهه النصره را ذیل القاعده معرفی می‌کند، اما در سال ۲۰۱۶ نیز رسماً اعلام می‌کند که از القاعده هم جدا شده است.

جولانی در مقایسه با دیگر گروه‌های مخالف سوریه، با رسانه چندان بیگانه نبود و به‌نظر می‌رسید اهمیت و اثر آن را درک کرده است. زمانی که کنفرانس ریاض با حضور گروه‌های مخالف سوری در ۱۲ ژوئن ۲۰۱۵ برگزار شد و گروه جبهه النصره در این کنفرانس دعوت نشد، جولانی با الجزیره، اورینت و الغد العربی مصاحبه کرد، البته در این مصاحبه‌ها تصویری واضح از چهره او منتشر نشده بود. جولانی در بخشی از گفت‌وگویش با الجزیره به کنفرانس ریاض اشاره کرد. در این کنفرانس که عربستان با هدف ایجاد همراهی میان گروه‌های مخالف سوری برگزار کرد، گروه‌های تروریستی مثل «جیش‌الاسلام» و «احرار الشام» و «ارتش آزاد» حضور داشتند، برداشت جولانی این بود که او از معادلاتی که قرار است در سوریه تنظیم شود، کنار گذاشته شده است. اما نکته مهمی که در این عدم دعوت از جبهه النصره مورد توجه قرار داشت این بود که عربستان در آن برهه زمانی به دنبال این بود تا کمی از بار مالی حمایت از این گروه‌ها در سوریه کم

کند. جولانی کنفرانس ریاض را بهانه‌ای برای ادغام گروه‌های مسلح در یکدیگر و صلح با دولت بشار اسد خواند.

احمد الشرع در مصاحبه‌ای که با الجزیره داشت، هم تلاش می‌کند تا فارغ از یک فرمانده نظامی، چهره‌ای سیاسی از خود ترسیم کند. او در این مصاحبه تحلیلی هم از حضور روسیه و ترکیه در سوریه ارائه می‌کند، امری که نشان می‌دهد رگه‌هایی از تلاش جولانی برای فاصله‌گذاری با چهره یک فرمانده گروهک و نقاب گذاشتن بر یک چهره نظامی احساس می‌شود.

این مصاحبه البته در شرایطی برگزار شد که النصره در لیست گروه‌های تروریستی قرار داشت؛ تلاش برای ارائه چهره‌ای میانه و در چهارچوب قواعد بین‌المللی و همچنین زمینه‌سازی برای خروج این گروه از لیست گروه‌های تروریستی آمریکا نیز به شمار می‌رفت. به همین خاطر هم جولانی در این مصاحبه در مورد ساختار حکومتی مورد نظرش گفت: «پس از سرنگونی نظام در سوریه نمی‌خواهیم به تنهایی بر کشور حکومت کنیم، حتی اگر به مرحله‌ای رسیده باشیم که به تنهایی امکان تشکیل حکومتی را داشته باشیم.»

همچنین مصاحبه‌ای که شبکه پی‌بی‌اس در سال ۲۰۲۱ با جولانی انجام داده بود، نشان داد که او در سال ۱۹۸۲ در عربستان سعودی به دنیا آمده است، که پدرش تا سال ۱۹۸۹ به‌عنوان مهندس نفت در آنجا مشغول به کار بود.

در همان سال، خانواده جولانی به سوریه بازگشتند و او در محله مزه دمشق رشد و زندگی می‌کرد.

مسیر جهادی او در عراق آغاز شد. او از طریق گروه‌های پیشین گروه داعش - یعنی القاعده در عراق و سپس دولت اسلامی عراق - با القاعده ارتباط داشت.

پس از حمله آمریکا به عراق در سال ۲۰۰۳، احمد شرع به دیگر جنگجویان خارجی در این کشور پیوست. در سال ۲۰۰۵ در اردوگاه بوکا زندانی شد. در آنجا ارتباطات جهادی خود

را گسترش داد و با ابوبکر بغدادی آشنا شد - همان پژوهشگر آرامی که بعدها رهبری داعش را بر عهده گرفت.

در سال ۲۰۱۱، بغدادی احمد شرع را با بودجه‌ای به سوریه فرستاد تا جبهه نصرت را تاسیس کند؛ گروهی مخفی که با «دولت اسلامی عراق» ارتباط داشت. تا سال ۲۰۱۲، جبهه نصرت به یکی از نیروهای جنگی مهم سوریه تبدیل شده بود که ارتباطش با داعش و القاعده را پنهان می‌کرد.

در سال ۲۰۱۳ تنش‌ها زمانی بالا گرفت که گروه بغدادی در عراق به طور یکجانبه ادغام دو گروه (دولت اسلامی عراق و جبهه نصرت) را اعلام کرد. او تشکیل دولت اسلامی عراق و شام (داعش) را اعلام کرد و نخستین بار ارتباط بین این دو گروه را علناً فاش کرد.

احمد شرع در برابر این تصمیم مقاومت کرد، زیرا می‌خواست گروهش را از روش‌های خشونت‌آمیز دولت اسلامی عراق دور نگه دارد. این امر به جدایی آن‌ها انجامید. برای رهایی از این وضعیت بغرنج، او با القاعده بیعت کرد و جبهه نصرت را به شاخه سوری آن تبدیل کرد.

از همان آغاز، احمد شرع کسب حمایت مردم سوریه را در اولویت قرار داد. او خود را از خشونت‌های داعش دور کرد و بر رویکردی عملگرایانه‌تر به جهاد تأکید کرد.

در آوریل ۲۰۱۳، جبهه نصرت به شاخه سوری القاعده تبدیل شد که آن را در تقابل با داعش قرار داد.

اگرچه اقدام شرع تا حدی برای حفظ حمایت مردمی و جلوگیری از دور شدن سوری‌ها و گروه‌های شورشی از یکدیگر بود، اما پیوستن به القاعده در نهایت کمک چندانی به تحقق این هدف نکرد.

این مسئله در سال ۲۰۱۵ به چالشی جدی تبدیل شد. در آن زمان جبهه نصرت و دیگر گروه‌ها استان ادلب را تصرف کردند و مجبور شدند در اداره آن همکاری کنند.

در سال ۲۰۱۶، شرع ارتباط خود را با القاعده قطع کرد و نام گروه را به «جبهه فتح شام» تغییر داد. سپس در سال ۲۰۱۷ آن را به «هیئت تحریر شام» تغییر نام داد. اگرچه در ابتدا این جدایی سطحی به نظر می‌رسید، اما در نهایت شکاف‌های عمیق‌تری را آشکار ساخت. القاعده او را به خیانت متهم کرد که به جدایی برخی اعضا و تشکیل گروه «حُرّاس‌الدین»، شاخه جدید القاعده در سوریه، انجامید. هیئت تحریر شام بعداً در سال ۲۰۲۰ این گروه را سرکوب کرد. با این حال، اعضای حراس‌الدین همچنان محتاطانه در منطقه حضور دارند.

هیئت تحریر شام، همچنین نیروهای داعش و جنگجویان خارجی در ادلب را هدف قرار داد، شبکه‌های آن‌ها را متلاشی کرد و برخی را به شرکت در دوره‌های «افراط‌زدایی» واداشت.

این اقدامات که با هدف متحد کردن نیروهای شبه‌نظامی و کاهش درگیری‌های داخلی توجیه می‌شد، نشان‌دهنده راهبرد احمد شرع برای تبدیل هیئت تحریر شام به نیرویی مسلط و از نظر سیاسی قابل قبول در سوریه بود.

با وجود جدایی علنی از القاعده و تغییر نام، سازمان ملل، آمریکا، بریتانیا و دیگر کشورها همچنان هیئت تحریر شام را سازمانی تروریستی می‌دانستند. آمریکا جایزه ۱۰ میلیون دلاری برای اطلاعات درباره محل اختفای او تعیین کرده بود. قدرت‌های غربی این جدایی را صوری می‌پنداشتند.

تشکیل «شبه‌دولت» در ادلب

تحت رهبری شرع، هیئت تحریر شام به نیروی مسلط در ادلب تبدیل شد. ادلب بزرگ‌ترین پایگاه گروه‌های جهادی در شمال غرب سوریه است که حدود چهار میلیون نفر در آن زندگی می‌کنند که اکثراً آوارگان دیگر استان‌های سوریه هستند.

برای رفع نگرانی‌ها درباره حکومت یک گروه شبه‌نظامی بر منطقه، هیات تحریر شام در سال ۲۰۱۷ یک نهاد غیرنظامی به نام «دولت نجات سوریه» را به‌عنوان بازوی سیاسی و اداری خود تاسیس کرد

«دولت نجات سوریه» همچون یک دولت عمل می‌کرد، با نخست‌وزیر، وزارتخانه‌ها و ادارات محلی که بر بخش‌هایی مانند آموزش، بهداشت و بازسازی نظارت داشتند. همزمان، یک شورای مذهبی مبتنی بر شریعت اسلامی نیز فعالیت می‌کرد.

هیئت تحریر شام پیش‌تر پس از بازگشت طالبان به قدرت در سال ۲۰۲۱، آن‌ها را ستایش کرده و به‌عنوان الگویی الهام‌بخش برای ایجاد تعادل موثر میان تلاش‌های جهادی و آرمان‌های سیاسی، از جمله انجام مصالحه‌های تاکتیکی برای دستیابی به اهدافشان، تحسین کرده بود.

اقدامات او در ادلب بازتاب راهبرد کلان او برای نشان دادن توانایی هیئت تحریر شام نه تنها در جهاد، بلکه در حکمرانی موثر نیز بود.

اعتراضات ضد هیئت تحریر شام

در طول بیش از یک سال منتهی به حمله مخالفان به رهبری هیئت تحریر شام در ۲۷ نوامبر، شرع با اعتراضاتی از سوی اسلام‌گرایان تندرو و فعالان سوری در ادلب مواجه بود.

منتقدان حکومت احمد شرع را با حکومت اسد مقایسه می‌کردند و هیئت تحریر شام را به استبداد، سرکوب مخالفان و خاموش کردن صدای منتقدان متهم می‌کردند. معترضان نیروهای امنیتی هیئت تحریر شام را «شبیحه» می‌خواندند - اصطلاحی که برای توصیف دست‌نشانده‌های وفادار اسد به کار می‌رفت.

منتقدان همچنین می‌گفتند که هیئت تحریر شام عمداً از درگیری جدی با نیروهای دولتی پرهیز می‌کند و جهادی‌ها و جنگجویان خارجی را در ادلب به حاشیه می‌راند تا از

مشارکت آن‌ها در چنین اقداماتی جلوگیری کند، و همه این‌ها برای جلب رضایت بازیگران بین‌المللی است.

حتی در جریان آخرین حمله، فعالان همچنان از هیئت تحریر شام خواستند افرادی را که به دلیل ابراز مخالفت در ادلب زندانی شده‌اند، آزاد کند.

جولانی مدل دسامبر ۲۰۲۴

حالا ابومحمد الشرع، فردی که آمریکایی‌ها برای گرفتن اطلاعات از او جایزه ۱۰ میلیون دلاری تعیین کردند و حتی در میانه ۲۰۱۵ و در حالی که بیش‌تر از ۲۰ گروه مخالف در کنفرانس ریاض دعوت شدند اما خبری از حضور او در ریاض نبود، به‌عنوان رهبر آزادی‌بخش از جانب برخی چهره‌های اپوزیسیون سوری بعد از بشار اسد، مورد تمجید قرار می‌گیرد و رسانه‌های وابسته به گروه تحریرالشام در تکمیل این تصویر، نیروهای تحریرالشام را «شوالیه‌های میدان» معرفی کردند. در ادامه هم سی‌ان‌ان بازوی کمکی این گروه برای ترمیم چهره‌اش بود. جولانی در مصاحبه‌اش با سی‌ان‌ان و در پاسخ به این سؤال که آیا هدف شما حمایت از حکومت سختگیرانه اسلامی است، گفت: «کسانی از حکومت اسلامی می‌ترسند که یا شاهد اجرای نادرست آن بودند یا اصول آن را درک نمی‌کنند. ما از حکومتی دفاع می‌کنیم که با سنت‌ها و آداب و رسوم منطقه، همخوانی داشته باشد.»

جولانی تلاش کرد موضعی میانه در این مورد بگیرد و به این موضوع هم اشاره کرد که «اولویت، ایجاد نهادهای قوی است، نه یک حکومت فردی یا تصمیم‌گیری شخصی.» رهبرگروه تحریرالشام تلاش کرد موضعی درست نقطه مقابل حکومت بشار اسد بگیرد و گفت: «هیچ‌کس حق حذف هیچ گروهی را ندارد. ما به چهارچوب قانونی نیاز داریم که حقوق همه را تضمین کند. برخلاف رژیم اسد که تنها به یک بخش از جامعه خدمت می‌کرد.»

جولانی در پاسخ به این سؤال که چرا مردم باید به شما اعتماد کنند آن هم در حالی که به‌عنوان یک تروریست شناخته می‌شوید هم گفت: «من مردم را تشویق می‌کنم به جای کلمات، براساس اعمال قضاوت کنند، واقعیت خود گویاست.» او بازی با کلمات را به خوبی انجام می‌دهد و تعریفی هم از تروریسم ارائه کرد و گفت: «من تروریسم را کشتار عمدی غیرنظامیان، آسیب رساندن به بی‌گناهان یا اجبار به آوارگی تعریف می‌کنم. بسیاری از قدرت‌های بزرگ، جنگ‌هایی را در کشورهای مختلف انجام دادند که منجر به تلفات غیرنظامیان، تخریب و آوارگی میلیون‌ها نفر شده است، خود رژیم در چنین اقداماتی دست داشته است.»

اگر رفتارهای جولانی را از زمان عضویت در القاعده تا تشکیل جبهه النصره و معرفی خود به‌عنوان رهبری که بعد از سقوط بشار اسد، سوریه را در اختیار گرفت، کنار هم قرار دهیم، می‌توان او را چهره‌ای دانست که علی‌رغم اینکه فرماندهای نظامی است، چهره‌ای ایدئولوژیک، سیاست‌مداری رادیکال و پراگماتیست است که تلاش می‌کند با استفاده از ابزار رسانه چهره‌ای متعادل و میانه‌رو از خود ثبت کند. اگر بخواهیم به طور خاصه ویژگی‌های شخصیتی او را مورد بررسی قرار دهیم، می‌توان چند نکته را مورد توجه قرار داد.

جولانی به‌عنوان یک رهبر اسلام‌گرا، بعد از شکافی که با بغدادی پیدا کرد، خود را ذیل القاعده تعریف کرد اما بعدها از القاعده نیز جدا شد و تلاش کرد چهره‌ای سیاسی و ایدئولوژیک از خود تعریف کند. همین چرخش او در ترسیم چهره‌اش منجر شده تا جولانی شخصیتی مورد توجه در سیاست و فضای بین‌المللی باشد.

الجولانی توانسته در میان بسیاری از جناح‌های متفرق شورشیان سعودی نفوذ کرده و آن‌ها را در قالب یک گروه سازمان‌یافته‌تر تحت عنوان HTS متحد کند. علاوه بر این او توانایی جالب توجهی در مدیریت درگیری‌های داخلی و مذاکره گروه‌های بین‌المللی داشته است. چهره‌ای که او در مصاحبه‌ها از خود به تصویر می‌کشد، منجر شده تا چهره‌ای کاریزماتیک در فضای داخلی سوریه بازنمایی شود.

چهره‌ای متناقض در رفتار: در تمام این سال‌ها جولانی یک چهره ثابت از خود به تصویر نکشیده است. او گاهی در قالب یک جنگجوی متعصب، گاهی به عنوان چهره سیاست‌مدار عمل‌گرای محلی ظاهر می‌شود. از یک طرف، به دنبال تشکیل یک دولت اسلامی است، اما از طرف دیگر هم تلاش می‌کند HTS را از لیست گروه‌های تروریستی خارج کند و روابط بهتری با جامعه بین‌المللی برقرار کند. نگاهی به این مواضع این گزاره را اثبات می‌کند که جولانی بیش‌تر چهره‌ای منفعت‌طلب است که برای رسیدن به اهدافش می‌تواند در قالب‌های مختلف ظاهر شود و البته این ویژگی امکان پیش‌بینی شخصیت او را نیز نمی‌دهد.

جولانی برای این‌که بتواند خود را به‌عنوان چهره‌ای معرفی کند که قصد دارد یک حکومت مشروع تشکیل دهد و نظر مردم سوریه را جلب کند، تلاش زیادی برای اصلاح چهره خود انجام داد. این اقدامات را در منطقه تحت نفوذ خود هم به خوبی انجام داد. ترسیم چهره‌ای متعادل و سیاست‌مدار هم برای کمک به این امر آمد.

اگرچه در نگاه به مواضع رهبر تحریرالشام با دیگر گروه‌های مخالف سلفی می‌توان رگه‌هایی از نگاه متعادل سیاسی را مشاهده کرد، اما این را هم نمی‌شود انکار کرد که جولانی و موضع این گروه، چرخشی ۱۸۰ درجه‌ای پیدا کرده است. آن‌ها برای جا افتادن در جامعه سوریه، توانستند از رسانه به‌خوبی استفاده کنند. در نگاه به سقوط ۱۲ روزه سوریه، فارغ از سقوط بدون جنگ، آن‌چه بیش از همه خودنمایی می‌کند، بازنمایی رسانه‌ای اقدامات تحریرالشام و تلاش برای قهرمان‌سازی از این گروه است. امری که نشان می‌دهد تفاوت ویژه‌ای که در رهبر تحریرالشام رخ داده، این است که او تنها رسانه را یاد گرفته یا بهتر است بگوییم به او یاد دادند تا چهره‌ای درست نقطه مقابل بشار اسد خود را معرفی کند، تصویری که البته «زمان» واقعی یا غیرواقعی بودن آن را اثبات می‌کند.

گروه‌های اسلامی که می‌خواهند آینده سوریه را شکل دهند کیستند؟

هیات تحریر الشام

اتاق عملیاتی «فتح مبین» نیز که در اواسط سال ۲۰۱۹ توسط هیات تحریر الشام تاسیس شد، مسئولیت مدیریت عملیات نظامی در مناطق تحت کنترل «دولت نجات سوریه» را در شمال سوریه برعهده داشت.

این اتاق شامل چندین گروه مخالف سوری است که مهم‌ترین آن‌ها عبارتند از:

۱- هیات تحریر الشام: بزرگترین و تأثیرگذارترین گروه این اتاق که در سال ۲۰۱۷ از ادغام پنج گروه مسلح سوری تشکیل شد. این گروه پس از آغاز مذاکرات آستانه میان دولت سوریه و مخالفان، با مشارکت روسیه، ترکیه و ایران اعلام موجودیت کرد و مذاکرات را بخشی از «توطئه علیه انقلاب سوریه» می‌داند. هیات تحریر الشام بیش‌تر مناطق استان ادلب را تحت کنترل خود دارد و از طریق نهادی اداری به نام «حکومت نجات سوریه» آن‌ها را مدیریت می‌کند. رهبری این گروه را ابو محمد جولانی برعهده دارد که پیش از این فرمانده جبهه النصره بود. این گروه توسط سازمان ملل مرتبط با القاعده دانسته شده و در فهرست سازمان‌های تروریستی قرار دارد.

۲- الجبهة الوطنية للتحرير: اتحادی از گروه‌های مسلح مخالف سوری در استان ادلب که در اوت ۲۰۱۸ و همزمان با تهدیدات دولت برای حمله به این منطقه تشکیل شد.

۳- حرکت احرار الشام: این گروه که در سال ۲۰۱۱ تاسیس شد، خود را «حرکتی اسلامی، اصلاح‌طلب و جامع» معرفی می‌کند. این گروه یکی از اعضای ائتلاف «الجبهة الإسلامية» است و هدف خود را «سرنوشتی دولت اسد و تاسیس یک دولت اسلامی» اعلام کرده است.

۴- جیش العزة: یکی از گروه‌های وابسته به «ارتش آزاد» که در حومه شمالی حماة و استان لاذقیه فعالیت دارد. این گروه نخستین هدف حملات روسیه در آغاز دخالتش در جنگ سوریه در سال ۲۰۱۵ بود.

این گروه از زیرمجموعه‌های مختلفی مانند گردان سلطان مراد و دیگر گروه‌هایی تشکیل شده است که مستقیماً با ارتش یا اطلاعات ترکیه در ارتباط بوده یا به اخوان المسلمین و قطر مرتبط هستند.

کارشناسان گروه‌های مسلح غیردولتی معتقدند ارتش آزاد سوریه با گروه‌های جهادی همکاری نمی‌کند، اما بدون شک با برنامه‌ها و اولویت‌های ترکیه در منطقه همسو هستند. بنابراین آن‌ها به‌شدت در ستیز با نیروهای دموکراتیک سوریه، تحت رهبری کردها هستند. با حمایت ترکیه، ارتش ملی سوریه اکنون بر مناطقی از عفرین تا جرابلس در غرب رود فرات و از تل‌ابیض تا راس‌العین در شرق کنترل دارد.

نیروهای ارتش آزاد سوریه بخشی از یک نهاد اداری به نام حکومت موقت سوریه هستند که در طی اغتشاشات علیه دولت مرکزی تأسیس شد. دولت و ارتش ترکیه نیز نقش مهمی در این منطقه ایفا می‌کنند.

گروه‌های تروریستی حاضر در این اتاق عملیات در حمله به غرب حلب عبارتند از: هیئت تحریر الشام، القوة المشتركة، الجبهة الشامية، جيش العزة، صفوف الشمال، انصار التوحيد، حزب التركستان، المجلس الثوري لأهل الشام و احرار الشام.

برخی اخبار حاکی است که گروه موسوم به «ارتش ملی سوریه» متشکل از مخالفان سوری تحت حمایت ترکیه، نیز در کنار گروه تحریر الشام در نبردها مشارکت دارد.

نیروهای جیش الوطنی متشکل از گروه‌های مسلح جهادی همچون گردان‌های حمزه و شبه‌نظامیان ترکمان سوریه همچون گردان سلطان سلیمان است که در گذشته با تحریر الشام اختلاف داشت ولی اکنون وارد ائتلاف با نیروهای تحت فرماندهی محمد جولانی شده‌اند.

جیش الوطنی با اتحاد با جبهه الوطنی للتحریر ائتلاف جدیدی را به نام جیش الوطنی السوری در ۴ اکتبر ۲۰۱۹ در شمال سوریه تشکیل دادند. این تشکیلات در منطقه ادلب و زیر نظر دولتی است که معارضان سوری با اتحاد گروه‌های افراطی همچون جبهه النصره و احرار الشام در ادلب تشکیل داده‌اند.

جبهه الوطنی للتحریر نیز در سال ۲۰۱۸ با اتحاد ۱۱ گروه مسلح از معارضین سوری که از گروه‌های وابسته به ارتش آزاد سوریه بودند تشکیل شد. این تشکیلات به فرماندهی فضل الله الحجی، و ملحق شدن گروه‌های فیلق الشام، وجیش ادلب الحر، والفرقه الساحلیه

اول، والجيش الثانی، والفرقة الساحلیه دوم، وجيش النخبه، پیاده نظام، جيش النصر، شهداء الإسلام(فصائل داريا)، لواء الحریه و فرقه ۲۳ در مناطق شمالی سوریه در ائتلاف با یگان‌های مسلح ترکمان سوریه و با حمایت مالی و سیاسی یکی از کشورهای همسایه سوریه شکل گرفته است.

نیروهای دموکراتیک سوریه

نیروهای دموکراتیک سوریه ائتلاف متشکل از نیروهایی است که بیش‌تر آنان کرد هستند و اعراب و سایر سازمان‌های دموکراتیک نیز در آن حضور دارند. این نیروها نیز در جریان جنگ داخلی سوریه به فعالیت آغاز کردند.

نیروهای دموکراتیک سوریه که در سال ۲۰۱۵ تشکیل شد، تحت رهبری «واحدهای مدافع خلق کرد» فعالیت می‌کند.

پس از این‌که «دولت اسلامی» تا حد زیادی شکست خورد، نیروهای تحت رهبری کردها کنترل خود را بر شهرهای شمال شرقی تثبیت کردند و منطقه خودگردانی را که در آنجا ایجاد کرده بودند، گسترش دادند.

جنگ اسرائیل در غزه

در میان بحران‌های موجود جهان، جنگ اسرائیل در غزه، دردآورترین و هولناکترین است. در اثر این جنگ خونین که از هفت اکتبر ۲۰۲۳ آغاز شده است ارتش اسرائیل نوار غزه با دو میلیون و چهارصد هزار نفر جمعیت شخم زده است. روی مردم غزه هزاران تن بمب ریخته شده است. در این جنگ نابرابر، بیش از ۴۶ هزار نفر جان باخته که اکثر آن‌ها کودکان و زنان بی‌دفاع هستند و بیش از صد هزار نفر نیز زخمی شده است. مدارس، بیمارستان‌ها، منابع آب و برق، کلیه زیرساخته‌های اقتصادی، اماکن عمومی، جاده‌ها و پل‌ها و... همگی ویران شده‌اند و تلی از بمب‌های عمل نکرده و آوار به وجود آمده است.

در این مدت، دولت‌های غربی و در راس همه آمریکا، از دولت جنگ‌طلب و راست نتانیا‌هو حمایت کرده‌اند بدون این که نره‌ای عذاب وجدان انسانی و یا اخلاقی حس کنند. حتی تاکنون ایالات متحد آمریکا در سازمان ملل متحد، همه قطع‌نامه‌های پیشنهادی مبنی بر آتش‌بس در غزه را وتو کرده است.

جنگ دولت و ارتش اسرائیل در غزه به حدی وحشیانه و ویرانگر بود که دیوان کیفری بین‌المللی حکم بازداشت بنیامین نتانیا‌هو، نخست وزیر و یوآو گالانت، وزیر دفاع پیشین اسرائیل را صادر کرد. قضات این دادگاه، همچنین حکم جلب برای محمد دیاب ابراهیم المصری، فرمانده نظامی حماس را نیز صادر کرده‌اند.

دیوان کیفری بین‌المللی لاهه روز پنج‌شنبه ۲۱ نوامبر ۲۰۲۴-اول آذر ۱۴۰۳، حکم جلب برای بنیامین نتانیا‌هو، نخست وزیر اسرائیل و نیز یوآو گالانت، وزیر دفاع پیشین این کشور را صادر کرد.

دادگاه لاهه در همین حال حکم جلب برای محمد دیاب ابراهیم المصری (معروف به محمد ضیف)، فرمانده نظامی سازمان اسلامی حماس را نیز صادر کرده است. بر اساس این حکم، گالانت و محمد ضیف، مرتکب «جنایات جنگی» و نیز «جنایت علیه بشریت» داده شده‌اند.

حکم بازداشت برای این سه فرد در حالی صادر شده است که پیش‌تر در ماه مه سال جاری کریم خان، دادستان ارشد دیوان کیفری بین‌المللی درخواست مربوطه در این پرونده را نزد دادگاه لاهه ارائه کرده بود.

در همین حال دیوان کیفری بین‌المللی تردیدها و اعتراضات درباره حیطه مسئولیت قضایی این دادگاه توسط اسرائیل را رد کرد.

در بیانیه دادگاه لاهه در این زمینه آمده است: «به رسمیت شناختن حیطه مسئولیت این دادگاه توسط اسرائیل، ضروری نیست. دیوان بین‌المللی کیفری می‌تواند صلاحیت خود را بر اساس حوزه مسئولیت خود در ارتباط با مناطق فلسطینی، مشخص کند.»

رد کردن حکم دادگاه از سوی آمریکا

ساعاتی پس از اعلام حکم دادگاه لاهه، کاخ سفید اعلام کرد که ایالات متحده آمریکا تصمیم دادگاه کیفری بین‌المللی در زمینه صدور حکم بازداشت برای بنیامین نتانیاهو، نخست‌وزیر اسرائیل و یوآو گالانت، وزیر دفاع پیشین این کشور را «اساساً» رد می‌کند.

سخنگوی شورای امنیت ملی ایالات متحده در این مورد گفت: «ما عمیقاً از عجله دادستان برای صدور حکم بازداشت و نیز اشتباهات ناشی از روند نگران‌کننده‌ای که منجر به این تصمیم شده است، نگران هستیم. ایالات متحده به صراحت گفته است که دیوان کیفری بین‌المللی صلاحیت رسیدگی به این موضوع را ندارد.»

در بیانیه کاخ سفید هیچ اشاره‌ای به حکم بازداشت محمد دیاب ابراهیم المصری، فرمانده نظامی سازمان حماس نشده است.

در همین حال مایک والتز، مشاور امنیت ملی در دولت آینده دونالد ترامپ، رئیس‌جمهور منتخب ایالات متحده ضمن دفاع از اسرائیل و عده داد که آمریکا در ماه ژانویه «پاسخی قوی به تعصبات یهودستیزانه» دیوان بین‌المللی کیفری و سازمان ملل متحد، خواهد داد.

والتز در شبکه اکس (توییتر سابق) نوشت: «دیوان کیفری بین‌المللی هیچ اعتباری ندارد و این اتهامات توسط دولت ایالات متحده رد شده است.»

ایالات متحده و اسرائیل عضو دیوان بین‌المللی کیفری نیستند و هر دو صلاحیت آن را رد کرده‌اند.

محمد دیاب ابراهیم المصری از روز ۷ اکتبر ۲۰۲۳ به اتهام «جنایات جنگی» و «جنایت علیه بشریت» تحت تعقیب است. بر اساس گزارش‌ها، احتمال می‌رود که او بر اثر بمباران‌های ارتش اسرائیل در نوار غزه، کشته شده باشد. با این حال، گروه تروریستی حماس مرگ او را تاکنون تایید نکرده است.

پیش‌تر دادستان ارشد دیوان کیفری بین‌المللی درخواست صدور حکم بازداشت یحیی سنوار، رهبر شبه‌نظامیان اسلام‌گرای حماس در نوار غزه و نیز اسماعیل هنیه، رئیس سیاسی این سازمان را نیز صادر کرده بود.

اسماعیل هنیه در جریان سفرش به ایران برای حضور در مراسم تحلیف مسعود پزشکیان، رئیس‌جمهوری ایران در اقامتگاهش در شمال تهران، کشته شد. یحیی سنوار نیز در یک درگیری نظامی با ارتش اسرائیل در غزه کشته شد. با وجود آن که مقامات اسرائیل از کشته شدن محمد ضیف خبر داده‌اند، قضات دیوان لاهه مرگ او را تاکنون تایید نکرده‌اند.

محاکمه طولانی‌مدت فساد نتانیاهاو نیز نقشی تعیین‌کننده در سرنوشت او ایفا خواهد کرد

نتانیاهاو برای نخستین بار از زمان آغاز جنگ غزه در سال ۲۰۲۳ در دادگاه حاضر شد. دادگاهی که اسرائیلی‌ها را به شدت دچار دودستگی کرده است.

با این حال، احتمالاً غزه تحت کنترل نظامی اسرائیل باقی خواهد ماند، زیرا برنامه‌ای برای واگذاری قدرت به تشکیلات خودگردان فلسطین وجود ندارد. نتانیاهاو خود به دفعات با چنین کاری مخالف کرده است.

همزمان کشورهای عربی نیز تمایلی به تحت فشار قرار دادن اسرائیل برای سازش یا اصلاح رهبری متزلزل تشکیلات خودگردان ندارند.

جلوگیری از تشکیل کشور فلسطین در عین حفظ کنترل طولانی‌مدت بر غزه، کرانه باختری و شرق اورشلیم، با استراتژی نتانیاهاو همخوانی دارد.

جنگ غزه زمانی آغاز شد که شبه‌نظامیان حماس در ۷ اکتبر ۲۰۲۳ به اسرائیل حمله کردند، ۱۲۰۰ نفر را کشتند و ۲۵۰ نفر را گروگان گرفتند.

اسرائیل در پاسخ، با آغاز یک رشته حملات هوایی و زمینی طبق گزارش‌ها، بیش از ۴۶ هزار نفر را کشت و بیش از صد هزار نفر را زخمی کرد. همچنین بیش از دو میلیون نفر را نیز آواره کرد.

حفره ایجاد شده در یک پارک مخصوص کودکان در تل‌آویو بر اثر شلیک یک موشک از

سوی حوثی‌های یمنی © Itai Ron / Reuters

دو رسانه اسرائیلی: رئیس موساد خواهان حمله به ایران است
به گزارش «هآرتص» و «کانال ۱۳» اسرائیل، رئیس سازمان جاسوسی و اطلاعات خارجی این کشور معتقد است که اسرائیل باید برای مهار کردن حوثی‌های یمن، جمهوری اسلامی را هدف قرار دهد. نتانیا هو اما ظاهراً نظری دیگر در این مورد دارد.
بنیامین نتانیا هو، نخست‌وزیر اسرائیل به هنگام روشن کردن شمع‌های عید «حانوکا»، یکی از جشن‌های باستانی یهودیان، سوگند یاد کرد که حوثی‌های یمن به همان سرنوشتی دچار خواهند شد که نصیب دیگر دشمنان اسرائیل در منطقه شده است.
شماری از مقامات اسرائیل اما بر این باورند که متوقف کردن حوثی‌های یمن بدون ایران ممکن نخواهد بود.

31.12.2024

به گزارش دو رسانه اسرائیلی داوید بارنئا، رئیس سازمان جاسوسی و اطلاعات خارجی این کشور (موساد) از دولت نتانیاهاو خواسته است تا برای مهار حملات حوثی‌های یمن، حملات خود را به سمت جمهوری اسلامی معطوف کند. این در حالی است که نتانیاهاو و یسرائیل کاتز، وزیر دفاع اسرائیل همچنان ترجیح می‌دهند حملات این کشور مستقیماً علیه حوثی‌ها صورت گیرد و نه علیه ایران.

بنا بر گزارش روزنامه «هآرتص»، رئیس موساد با توجه به این امر که سه حمله اخیر اسرائیل به حوثی‌ها نتیجه دلخواه را به همراه نداشته، درخواست برای حمله به جمهوری اسلامی را در گفت‌وگوهایی با مقامات دولت مطرح کرده است.

طبق این گزارش داوید بارنئا بر این باور است که برای مهار حوثی‌های یمن مؤثر و کارآمدتر آن است که اسرائیل علیه جمهوری اسلامی اقدام کند که از لحاظ مالی و تسلیحاتی از این گروه شبه‌نظامی شیعی پشتیبانی می‌کند.

شبکه تلویزیونی «کانال ۱۳» اسرائیل نیز در گزارشی خبر داده است رئیس موساد در گفت‌وگو با مقامات امنیتی تصریح کرده است: «ما باید مستقیماً و رو در رو علیه ایران عمل کنیم. اگر ما فقط حوثی‌ها را مورد حمله قرار دهیم، اطمینان کامل نخواهیم داشت که بتوانیم آن‌ها را متوقف کنیم.»

منابعی که «کانال ۱۳» در گزارش خود به آنها استناد کرده، نخواستند که نامشان فاش شود. این شبکه تلویزیونی بدون ذکر جزئیات بیشتر گفت که اعضای ارشد دستگاه امنیتی اسرائیل اما با نتانیاهاو هم‌نظر بوده‌اند. موساد یا دولت اسرائیل تا کنون واکنشی به این گزارش نشان نداده‌اند.

شبه‌نظامی حوثی طی ده روز گذشته پنج موشک بالستیک و دست کم پنج پهپاد به خاک اسرائیل شلیک و این حملات را در راستای کارزار پشتیبانی خود از حماس اعلام کرده‌اند. نتانیاهاو روز چهارشنبه ۲۵ دسامبر ۵- دی ماه، در سخنانی به مناسبت فرا رسیدن حانوکا، ضمن اشاره به پیشینه این جشن و مقابله با دشمنان یهودیان گفت: «حوثی‌ها هم همان درسی

را خواهند گرفت که حماس، حزب‌الله، رژیم اسد و دیگران گرفتند. و اگر هم نیاز به زمان باشد(در نهایت)، کل خاورمیانه این درس را خواهد آموخت.»

از سوی دیگر تومر بار، فرمانده کل نیروی هوایی ارتش اسرائیل از تشدید حملات علیه حوثی‌های یمن در آینده‌ای نزدیک خبر داد. او روز چهارشنبه ۲۵ دسامبر، در مراسم فارغ‌التحصیلی خلبانان تصریح کرد که نیروی هوایی «در هر جایی که به آن نیاز باشد، وارد عمل خواهد شد.»

او افزود: «ما سه بار به حوثی‌های یمن حمله کردیم. ما به این حملات ادامه می‌دهیم و شدت آن‌ها را تا اندازه‌ای که نیاز باشد، افزایش خواهیم داد.»

برنامه اسرائیل برای تشدید حملات علیه حوثی‌ها

به نوشته سایت خبری «واینت» در حال حاضر در مورد این‌که آیا تشدید عملیات اسرائیل در نهایت به توقف حملات موشکی و پهپادی حوثی‌ها خواهد انجامید، تردید وجود دارد.

اسرائیل تا کنون سه دور حمله علیه حوثی‌ها انجام داده و گفته است که این حملات ادامه می‌یابند، اما این عملیات آنطور که مقامات این کشور در پی آن بوده‌اند، ثمربخش نبوده است.

کارشناسان بر این باورند که فاصله اسرائیل با یمن چالشی عملیاتی محسوب می‌شود که البته با پشتیبانی ایالات متحده و دیگر کشورهای غربی می‌توان آن را رفع کرد. مقامات اسرائیل از این رو برنامه‌ها و نقشه‌های مربوط به گسترش حملات به حوثی‌ها را با همتایان آمریکایی خود مورد بحث قرار داده‌اند.

واینت در گزارش خود به نقل از منبعی که نخواست نامش فاش شود گفته است، اسرائیل پس از آغاز دوره ریاست جمهوری دونالد ترامپ در ۲۰ ژانویه سال آینده، «حملات خود را به اندازه‌ای که برای غلبه بر حوثی‌ها به آن نیاز باشد، تشدید خواهد کرد.»

به گفته این منبع، «حوثی‌ها بهایی سنگین خواهند پرداخت و حملات اسرائیل افزایش خواهد یافت، اما این با آنچه پس از آغاز دوران ترامپ روی خواهد داد، قابل قیاس نیست.»
واینت در گزارش خود به اظهارات یک کارشناس اسرائیلی اشاره می‌کند که معتقد است، شبه‌نظامیان حوثی بر خلاف دیگر گروه‌های شیعه تحت حمایت جمهوری اسلامی به موفقیت‌هایی دست یافته‌اند و خود را بازیگری مهم در تحولات می‌دانند.

یوآو گالانت، وزیر دفاع پیشین اسرائیل از ایده همکاری آمریکا و اسرائیل برای مقابله با حوثی‌ها پشتیبانی می‌کرد، چرا که معتقد بود، این همکاری راه مقابله مشترک با جمهوری اسلامی را نیز هموار می‌کند.

اسرائیل می‌گوید در زمان حمله به فرودگاه صنعا از حضور رئیس سازمان جهانی بهداشت بی‌اطلاع بوده است. دور جدید حملات هوایی اسرائیل، روز پنج‌شنبه فرودگاه بین‌المللی صنعا، پایتخت تحت کنترل شورشیان حوثی و همچنین چندین بندر را در یمن هدف قرار داد. یک هیئت بلندپایه سازمان ملل به سرپرستی تدروس آدهانوم گیریسوس، رئیس سازمان جهانی بهداشت، در زمان وقوع حملات، در فرودگاه صنعا حضور داشتند. ارتش اسرائیل می‌گوید که اهداف مرتبط با حوثی‌های وابسته به ایران را هدف قرار داده و از حضور رئیس سازمان جهانی بهداشت در محل، بی‌اطلاع بوده است.

سازمان جهانی بهداشت، امروز جمعه ۲۷ دسامبر، اعلام کرد که یکی از کارکنان سازمان ملل که روز گذشته در بمباران فرودگاه بین‌المللی صنعا به شدت مجروح شده بود، اکنون در بیمارستان در حال گذراندن دوره نقاهت است. بر این اساس، مرد مجروح که از خدمه سرویس هوایی امور بشردوستانه سازمان ملل است، تحت عمل جراحی قرار گرفته و حال عمومی وی رضایت‌بخش است.

گزارش‌ها حاکی از کشته شدن دست کم سه نفر و زخمی شدن ده‌ها نفر در حمله روز گذشته اسرائیل به فرودگاه اصلی یمن است.

تدروس آدهانوم گبریسوس، مدیر کل سازمان جهانی بهداشت که برای مذاکره درباره آزادی کارکنان سازمان ملل و ارزیابی وضعیت انسانی، در یمن به سر می‌برد، ساعاتی پس از این حادثه اعلام کرد که در زمان بمباران، در فرودگاه صنعا حضور داشته و یکی از خدمه پرواز وی زخمی شده است.

دبیرکل سازمان جهانی بهداشت، با انتشار پیامی در شبکه اجتماعی ایکس، بدون اشاره به نیروهای عامل حملات هوایی، ضمن بیان اینکه به همراه همکارانش از سازمان جهانی بهداشت و سازمان ملل، در امنیت به سر می‌برد، نوشت: «حدود دو ساعت پیش که می‌خواستیم از صنعا سوار هواپیما شویم، فرودگاه مورد بمباران هوایی قرار گرفت. یکی از خدمه هواپیمای ما مجروح شد. حداقل دو نفر در فرودگاه کشته شدند. برج کنترل ترافیک هوایی، سالن خروج - فقط چند متر از جایی که ما بودیم - و باند فرودگاه، آسیب دیدند. پیش از خروج باید منتظر بمانیم تا آسیب وارد شده به فرودگاه ترمیم شود... از صمیم قلب به خانواده‌هایی که عزیزانشان در این حمله جان خود را از دست دادند، تسلیت می‌گوییم.»

ارتش اسرائیل به آسوشیتدپرس گفته است که از حضور رئیس یا هیئت سازمان جهانی بهداشت در یمن، بی‌خبر بوده است.

آنتونیو گوترش، دبیرکل سازمان ملل، روز پنجشنبه تشدید تنش‌ها میان یمن و اسرائیل را محکوم کرده و حملات هوایی اسرائیل به فرودگاه بین‌المللی صنعا، بنادر دریای سرخ و نیروگاه‌های برق در یمن را «به ویژه نگران‌کننده» توصیف کرد.

بر اساس گزارش‌ها، حملات روز گذشته حداقل سه کشته و ده‌ها زخمی بر جا گذاشته است.

«مصمم هستیم بازوی ترور محور شرارت ایران را قطع کنیم»

اسرائیل روز پنجشنبه ۲۶ دسامبر، به چندین هدف مرتبط با حوثی‌های وابسته به ایران از جمله فرودگاه بین‌المللی صنعا در یمن حمله کرد. به گفته رسانه‌های حوثی در این حملات حداقل شش نفر کشته شده‌اند.

ارتش اسرائیل می‌گوید که هواپیماهای جنگی این کشور حملات دیروز را در پاسخ به حملات مکرر موشکی و پهپادی حوثی‌ها به اسرائیل که در هفته‌های اخیر افزایش یافته است، ترتیب داده‌اند. بر این اساس، ارتش اسرائیل علاوه بر فرودگاه صنعا، زیرساخت‌های بنادر حدیده، صلیف و راس کناطب در سواحل غربی یمن و همچنین نیروگاه‌های حزیز و راس کناطب را هدف قرار داده است.

بنیامین نتانیاهو نخست‌وزیر و اسرائیل کاتز وزیر دفاع اسرائیل، پس از حملات روز پنجشنبه، وعده دادند که ضمن ادامه حملات، رهبران این گروه را «شکار» کنند. نتانیاهو در بیانیه‌ای تصریح کرد: «ما مصمم هستیم این بازوی ترور محور شرارت ایران را قطع کنیم. ما تا زمانی که کار را تمام نکنیم، بر این امر پافشاری خواهیم کرد.»

حمله حوثی‌ها، برای سومین بار در کمتر از یک هفته، آذیرهای خطر را در اسرائیل به صدا درآورد. حوثی یمن که مورد حمایت جمهوری اسلامی ایران هستند، بامداد پنجشنبه با شلیک یک پرتابه دیگر به سمت اسرائیل، برای سومین بار در کمتر از یک هفته، آذیرهای خطر را در مرکز و همچنین در جنوب این کشور به صدا درآوردند. نیروهای دفاعی اسرائیل اعلام کردند که موفق شده‌اند این موشک را قبل از ورود به حریم هوایی اسرائیل رهگیری کنند.

ارتش اسرائیل، امروز سه شنبه ۲۴ دسامبر، از رهگیری یک پرتابه پیش از ورود به خاک این کشور خبر داد. به گفته یک منبع نظامی اسرائیل، این پرتابه با استفاده از سامانه دفاع هوایی دوربرد ختس که برای از بین بردن موشک‌های بالستیک در خارج از جو طراحی شده، ساقط شده است.

حزام الاسد، یکی از مقامات ارشد حوثی‌ها، اندکی پس از حادثه، در شبکه اجتماعی ایکس نوشت که این حملات «تا زمانی که تجاوز علیه مردم ما در غزه متوقف شود» ادامه خواهند داشت.

ستاره داوود سرخ، سرویس ملی اورژانس اسرائیل، اعلام کرد که گزارشی مبنی بر صدمات ناشی از اصابت قطعات پرتابه رهگیری شده دریافت نکرده است. با این حال، حداقل ۲۵ نفر به دلیل زمین خوردن در حین دویدن به سمت پناهگاه یا در پی حملات اضطراب ناشی از آذیرهای خطر، برای جراحات جزئی تحت درمان قرار گرفته‌اند.

این سومین بار طی هفت روز گذشته است که حملات شورشیان حوثی یمن، آذیر خطر را در اسرائیل به صدا در می آورد. روز شنبه، پس از آن‌که سامانه پدافند هوایی اسرائیل در رهگیری یک موشک شلیک شده از سوی حوثی‌ها ناکام ماند، این پرتابه به یک زمین بازی در تل آویو اصابت کرده و ۱۶ مجروح بر جا گذاشت.

از سوی دیگر نیز جنگنده‌های اسرائیلی، اوایل هفته گذشته در پاسخ به حملات حوثی‌ها، پایتخت تحت کنترل شورشیان و یک شهر بندری یمن را هدف قرار دادند که این حملات به کشته شدن ۹ نفر انجامید.

حوثی‌ها حملات‌شان را پس از حمله هفتم اکتبر حماس به اسرائیل آغاز کردند و مثل سایر گروه‌های همسو با جمهوری اسلامی از جمله حزب‌الله لبنان، به دنبال افزایش فشار بر اسرائیل بودند.

حوثی‌ها در سال ۲۰۲۴ بیش از ۲۰۰ موشک و ۱۷۰ پهپاد به سمت اسرائیل شلیک کردند. به گزارش ارتش اسرائیل، بیش‌تر این موشک‌ها به اسرائیل نرسیدند یا ارتش و متحدان اسرائیلی در منطقه آن‌ها را رهگیری کردند.

حوثی‌ها همچنین به حدود ۱۰۰ کشتی تجاری، که در حال عبور از دریای سرخ، بارها با شلیک موشک و پهپاد حمله کردند. آن‌چه بسیاری از کشتی‌ها را به اجتناب از انتخاب این آبراه کلیدی به‌عنوان مسیر اصلی وادار و در حمل‌ونقل دریایی تجاری در جهان اختلال ایجاد کرد.

اسماعیل هنیه رهبر حماس

جزئیات تازه ترور هنیه در تهران؛ «خرابی دستگاه تهویه نزدیک بود عملیات اسرائیل را با شکست مواجه کند»

اطلاعات تازه تنها چند روز پس از آن منتشر شده‌اند که یسرائیل کاتس، وزیر دفاع اسرائیل، به عنوان اولین مقام رسمی اسرائیل تأیید کرد که تل‌آویو پشت این عملیات بوده است. طبق این گزارش که روز شنبه منتشر شد، خرابی دستگاه تهویه هوای اتاق اسماعیل هنیه در تهران باعث شده بود که عملیات ترور تا آستانه لغو شدن پیش برود. به گفته منابع درگیر در این عملیات، اسماعیل هنیه در آستانه تغییر اتاق خود بود که کارکنان اقامتگاه سپاه پاسداران در تهران موفق شدند سیستم خنک‌کننده را تعمیر کنند. گفته شده است که تصمیم اسرائیل برای حذف هنیه کمی پس از حمله ۷ اکتبر اتخاذ شده است، زمانی که وی در راس فهرستی از اهداف اطلاعاتی ارشد اسرائیل قرار گرفت. از آن پس انجام این کار تنها وابسته به زمان بود.

اسماعیل هنیه روز چهارشنبه ۳۱ ژوئیه-۱۹ مرداد ۱۴۰۳، در حالی که برای شرکت در مراسم تحلیف مسعود پزشکیان رئیس‌جمهور جدید ایران به تهران سفر کرده بود کشته شد. شبکه ۱۲ اسرائیل گفته است که ترور هنیه در قطر خطر شکست مذاکرات برای گروه‌ها را، که از زمان شروع جنگ توسط دوحه میانجی‌گری می‌شد، به همراه داشت. از این رو گزینه‌های

موجود برای ترور او به ترکیه، مسکو و تهران یعنی سه مکانی که هنیه به آن‌ها سفر می‌کرد محدود شد.

مقاماتی کهخواستند نام‌شان فاش شود گفته‌اند که اسرائیل از واکنش شدید رجب طیب اردوغان رئیس‌جمهور ترکیه و همچنین خشم ولادیمیر پوتین رئیس‌جمهور روسیه واهمه داشت و برای همین تهران را مناسب‌ترین گزینه می‌دانست.

اقامت مکرر هنیه در مهمانسرای در پادگان امام علی متعلق به سپاه پاسداران در محله مرفه‌نشین سعدآباد در شمال تهران، برنامهریزی عملیات را آسان‌تر کرد.

با این حال، اسماعیل هنیه به‌عنوان مهمان افتخاری توسط تیم امنیتی ارشد سپاه پاسداران به شدت حفاظت می‌شد و اسرائیل برای موفقیت عملیات نیاز به نفوذ عمیق در ساختار این نیرو داشت.

بنابر ادعای این شبکه، برنامه اولیه اسرائیل این بود که اسماعیل هنیه را در مراسم تشییع جنازه ابراهیم رئیسی رئیس‌جمهور سابق ایران ترور کند. با این حال این عملیات به دلیل نگرانی از کشته‌شدن غیرنظامیان به تعویق افتاد.

اسرائیل بیش از دو ماه صبر کرد تا هنیه برای مراسم تحلیف مسعود پزشکیان رئیس‌جمهور جدید ایران به تهران بازگردد.

این بار اندکی قبل از انفجار برنامهریزی‌شده، سیستم تهویه اتاق هنیه خراب شد و او برای درخواست کمک از اتاق خارج شد.

غیبت او آن‌قدر طول کشید که مقامات اسرائیلی عملیات تصور کردند ممکن است او به اتاق دیگری منتقل شده باشد، امری که می‌توانست عملیات را به کلی مختل کند.

با این حال پس از تعمیر سیستم، هنیه به اتاق خود بازگشت و ساعت ۱:۳۰ بامداد، وقتی مقامات از حضور او مطمئن شدند دستگاه انفجاری‌ای را که ۲۴ ساعت قبل در نزدیکی تخت وی کار گذاشته شده بود منفجر کردند.

اندازه این دستگاه طوری طراحی شده بود که به اتاق‌های مجاور یا طبقات بالایی آسیبی نرساند. این انفجار دیوار بیرونی اتاق را تخریب کرد و کل مجتمع سپاه را لرزاند.

به گفته منابع اطلاعاتی، چند ساعت پس از ترور اسماعیل قآنی فرمانده نیروی قدس سپاه پاسداران به علی خامنه‌ای رهبر جمهوری اسلامی اطلاع داد که هتیه در حمله موشکی اسرائیل کشته شده است.

مقامات اسرائیلی گفته‌اند این اطلاعات اشتباه باعث شد علی خامنه‌ای دستور حمله موشکی متقابل به اسرائیل را صادر کند.

پس از کشته‌شدن هتیه معاون او «خلیل الحیه» به محل رسید و به گفته گزارش‌ها با دیدن جسد خونین هتیه به زانو افتاد و گریه کرد.

تحلیل‌گران کانال ۱۲ گفته‌اند که این عملیات بسیار پیچیده‌تر از آن بوده که تنها توسط ماموران اسرائیلی انجام شود و احتمالاً شهروندان ایرانی، اعضای سپاه پاسداران یا حتی مقاماتی از حماس در آن نقش داشته‌اند.

حمله اسرائیل به اهداف نظامی حوثی‌ها در نزدیکی بندر حدیده در یمن © AFP/Centre
des médias Ansarullah

چگونه موساد حزب‌الله را برای خرید پیجرهای انفجاری فریب داد

31.12.2024

دو مامور بازنشسته موساد با نقاب و تغییر صدا در برنامه شبکه سی‌بی‌اس آمریکا گفتند که چگونه دنیایی خیالی را برای فریب حزب‌الله ساختند تا پیجرها و بی‌سیم‌های انفجاری را بخرند. آن‌ها از نمایشگاه، بازار یاب و تاجر ساختگی گفتند.

یکشنبه شب دوم دی ۲۲- دسامبر، دو مامور اطلاعاتی بازنشسته موساد فاش کردند که اسرائیل برای فریب دادن حزب‌الله برای خرید پیجرها و تاکی‌واکی‌های انفجاری از چه ترفندهایی استفاده کرده بود. آن‌ها برای آنکه هویت‌شان فاش نشود با نقاب در برنامه «۶۰ دقیقه» شبکه تلویزیونی «سی‌بی‌اس‌م» آمریکا شرکت کردند و صدای‌شان نیز تغییر یافته بود. یکی از ماموران که «مایکل» نامیده می‌شد، گفت این ماموریت ۱۰ سال پیش با جاسازی مواد منفجره در دستگاه‌های واکی‌تاکی آغاز شد و حزب‌الله نمی‌دانست که آن‌ها را از دشمن خود یعنی اسرائیل خریداری می‌کند.

او گفت: «ما یک دنیای خیالی برای حزب‌الله خلق کردیم.» این واکی‌تاکی‌های انفجاری تا سپتامبر امسال، یعنی یک روز پس از آن که پیجرهای بمب‌گذاری‌شده فعال شدند، منفجر نشدند.

۲۷ شهریور امسال ابتدا پیجرها و به فاصله یک روز تاکی‌واکی‌های متعلق به اعضای حزب‌الله منفجر و هزاران تن از افراد این گروه زخمی و کشته شدند.

به گفته مامور اطلاعاتی دیگر به نام مستعار «گابریل» مرحله دوم این طرح که استفاده از پیجرهای حاوی مواد منفجره بود، از سال ۲۰۲۲ آغاز شد، پس از آنکه موساد متوجه شد حزب‌الله پیجرها را از یک شرکت تایوانی خریداری کرده است.

او توضیح داد که پیجرها باید کمی بزرگتر ساخته می‌شدند تا جایی برای مواد منفجره در داخل آن‌ها ایجاد شود. این پیجرها چندین بار آزمایش شدند تا مقدار دقیق مواد منفجره تعیین شود، به طوری که فقط فردی که از دستگاه استفاده می‌کند آسیب ببیند، نه افرادی که اطراف او هستند.

موساد همچنین انواع زنگ‌ها را آزمایش کرده بود تا صدایی را انتخاب کند که به نظر بسیار فوری برسد و دارنده دستگاه وادار شود پیجر را از جیب خود بیرون بیاورد. موساد همچنین از امکان تبلیغ در یوتیوب استفاده کرد تا حزب‌الله را متقاعد کند که پیجرهای سنگین‌تر بهترند. «گابریل» گفت که در این تبلیغات پیجرهای سنگین‌تر به عنوان دستگاه‌هایی معرفی می‌شد که ضد گرد و غبار، ضد آب هستند و عمر باتری آن‌ها طولانی‌تر است.

او همچنین نحوه استفاده از شرکت‌های صوری را شرح داد که یکی از آن‌ها در مجارستان بود تا شرکت تایوانی «گلد آپولو» را بدون آن‌که بدانند به همکاری با موساد جذب کند. «گابریل»، این عملیات را به فیلم «ترومن شو» تشبیه کرد که در آن فردی از این‌که در یک دنیای ساختگی زندگی می‌کند، بی‌خبر است. ترومن نام مردی است که از هنگام تولد و بی‌خبر از همه‌جا بازیگر ناخواسته یک برنامه تلویزیونی ۲۴ ساعته می‌شود. مامور موساد در گفت‌وگو با سی‌بی‌اس دنیای ساختگی اسرائیل برای حزب‌الله را چنین توضیح داد: «در حالی که همه چیز در پشت صحنه توسط موساد کنترل می‌شد، به نظر حزب‌الله همه چیز، از جمله نمایشگاه، فرد تاجر، بازاریابی و مهندسان، ۱۰۰ درصد واقعی به‌نظر می‌رسیدند.»

در سپتامبر ۲۰۲۴، اعضای حزب‌الله ۵۰۰۰ پیجر در اختیار داشتند. روز ۲۷ شهریور این دستگاه‌ها فعال شدند و در تمام لبنان شروع به زنگ زدن کردند. آن‌ها طوری برنامه‌ریزی شده بودند که بدون این‌که پیام رمزگذاری‌شده خوانده شود هم منفجر شوند. روز بعد، موساد بی‌سیم‌های تاکتی واکتی را فعال و منفجر کرد. برخی از این دستگاه‌ها در مراسم تشییع جنازه کسانی منفجر شدند که در حملات پیجر کشته شده بودند.

به گفته «گابریل» هدف این حملات بیش‌تر ارسال یک پیام بود تا کشتن اعضای حزب‌الله. او گفت: «آن‌هایی که دست و چشم خود را از دست دادند، شاهدان زنده‌ای هستند که در لبنان

راه می‌روند و این پیام اسرائیل را یادآوری می‌کنند» که «با ما درگیر نشوید.» بنا بر اظهارات او این افراد همچنین «اثبات برتری» اسرائیل در سراسر خاورمیانه خواهند بود. «مایکل» گفت، اسرائیل می‌خواهد که اعضای حزب‌الله «احساس آسیب‌پذیری کنند و آسیب‌پذیر هم هستند!» او افزود اسرائیل نمی‌تواند «تاکتیک پیجر» را تکرار کند زیرا شناخته شده است، اما اکنون به سراغ روش جدیدی رفته و «آن‌ها (حزب‌الله) هستند که باید حدس بزنند که چه اتفاقی خواهد افتاد.»

حزب‌الله لبنان که نیروی نیابتی جمهوری اسلامی در لبنان است، بلافاصله پس از حمله تروریستی گروه حماس به اسرائیل در ۷ اکتبر سال گذشته و آغاز جنگ غزه حملات خود به اسرائیل را آغاز کرد.

بر اثر حمله هوایی اسرائیل پنج روزنامه‌نگار دیگر در غزه کشته شدند

حمله هوایی اسرائیل در ۲۶ دسامبر ۲۰۲۴، در نزدیکی بیمارستان العوضه در کمپ پناهندگان النوسیرات در غزه منجر به کشته‌شدن پنج خبرنگار فلسطینی از کانال تلویزیونی القدس الیوم شد. این حادثه که به‌عنوان یکی از رویدادهای تلخ در جریان درگیری‌های طولانی‌مدت بین اسرائیل و حماس مطرح است، موجب اعتراض‌های بین‌المللی تازه شده است.

در روز پنج‌شنبه، ۲۶ دسامبر ۲۰۲۴، هواپیماهای جنگی اسرائیل در صبح زود به غزه حمله کردند. طبق گزارش‌های پزشکان غزه، این حملات منجر به کشته‌شدن حداقل ۲۶ نفر و مجروح شدن بیش از ۲۵ نفر شده است. از میان کشته‌شدگان، پنج نفر خبرنگار از کانال تلویزیونی القدس الیوم بودند که در یک وسیله نقلیه پخش در جلوی بیمارستان العوضه در کمپ النوسیرات حضور داشتند.

اتحادیه خبرنگاران فلسطینی اعلام کرد این حمله، که توسط اسرائیل به بهانه بمباران یک سلول تروریستی «جهاد اسلامی» انجام شد، یک کشتار بی‌رحمانه بود و خبرنگاران آرم

رسانه‌ای داشتند. کانال القدس الیوم نیز در بیانیه‌ای در تلگرام اعلام کرد که این پنج خبرنگار در حال انجام وظایف رسانه‌ای و انسانی خود بودند و به طور منظم سران جهاد اسلامی را به نمایش می‌گذاشتند و پوشش روزانه‌ای از جنگ در غزه ارائه می‌دادند. ارتش اسرائیل در پاسخ به این حادثه اعلام کرد این حمله دقیقاً بر روی یک وسیله نقلیه با سلول تروریستی جهاد اسلامی انجام شده است و اطلاعات از منابع متعدد تأیید کرده است که این افراد در واقع فعالان جهاد اسلامی بودند که به عنوان خبرنگار عمل می‌کردند. جهاد اسلامی اعلام کرد که پنج خبرنگار کشته شده عضو این گروه نیستند و این حمله را یک کشتاری غیرانسانی تلقی کرده است.

وضعیت عمومی و تاثیرات جنگ بر خبرنگاران

اتحادیه خبرنگاران فلسطینی گزارش داده است که تاکنون بیش از ۱۹۰ خبرنگار فلسطینی توسط اسرائیل کشته شده‌اند. این آمار نشان‌دهنده وضعیت بحرانی و خطرناکی است که خبرنگاران در مناطق جنگی با آن مواجه هستند. سازمان‌های حقوق بشری نگرانی‌های جدی خود را درباره امنیت خبرنگاران و آزادی مطبوعات در مناطق درگیری اعلام کرده‌اند. در حادثه ۲۶ دسامبر، جسد پنج خبرنگار در لباس سفید به خاک سپرده شد و مردمان محلی در مراسم خاکسپاری غم‌انگیزی شرکت کردند. مادر یکی از خبرنگاران، فادی حسونه، گفت: «خداوند از آن‌ها انتقام بگیرد. او کسی است که اخبار و جنایت جنگ را به جهان می‌رساند، این کاری است که آن‌ها با خبرنگاران می‌کنند.»

واکنش‌های بین‌المللی و سازمان‌های حقوق بشری

سازمان‌های بین‌المللی و مدافع حقوق بشر بارها نگرانی‌های خود را درباره وضعیت خبرنگاران در غزه ابراز کرده‌اند. سازمان «گزارندگان بدون مرز» در گزارش سالانه خود، غزه را به عنوان خطرناکترین منطقه برای خبرنگاران در جهان معرفی کرده است.

قتل خبرنگاران در مناطق جنگی نه تنها آزادی مطبوعات را تهدید می‌کند، بلکه به پوشش صحیح و بی‌طرفانه از جنگ و تأثیرات آن بر جامعه نیز لطمه می‌زند. بسیاری از کشورها و سازمان‌های بین‌المللی خواستار توقف فوری جنگ و احترام به حقوق بشر شده‌اند. این حمله می‌تواند به تشدید تنش‌ها و افزایش فشارهای دیپلماتیک؛ به ویژه از سوی کشورهای عربی و اتحادیه اروپا که اسرائیل را به ادامه سیاست‌های نظامی و تهاجمی محکوم کرده‌اند؛ بر این کشور منجر شود. کشتار خبرنگاران در این جنگ، نه تنها نقص حقوق بشر است، بلکه تأثیرات منفی بر آزادی مطبوعات و اطلاع‌رسانی صحیح به جامعه بین‌المللی گذاشته است.

سازمان بهداشت جهانی می‌گوید آخرین بیمارستان بزرگ شمال غزه با حمله اسرائیل از کار افتاد

سازمان بهداشت جهانی می‌گوید ارتش اسرائیل آخرین مرکز پزشکی عمده شمال غزه را هم غیر قابل استفاده کرده است. به گفته سازمان بهداشت جهانی، گزارش‌های اولیه حاکی از آن است که بخش‌های اصلی بیمارستان کمال عدوان در اثر حمله روز جمعه ارتش اسرائیل به شدت سوخته و تخریب شده است.

این سازمان می‌گوید به شدت نگران وضعیت بیمارانی است که مجبور شدند بیمارستان را ترک کنند.

اسرائیل می‌گوید حماس از این بیمارستان به عنوان مرکز فرماندهی خود استفاده می‌کرد اما شواهدی در این مورد ارائه نکرده است.

اسرائیل به روزنامه‌نگاران رسانه‌های بین‌المللی از جمله بی‌بی‌سی، اجازه دسترسی مستقل به غزه را نمی‌دهد.

بعد از کشته شدن ده‌ها نفر در اثر حملات اسرائیل به منطقه‌ای در اطراف بیمارستان کمال عدوان، کادر پزشکی این مرکز بهداشتی گفتند ارتش اسرائیل به زور آن را تخلیه کرد.

دکتر عید صباح، رئیس بخش پرستاران این بیمارستان به بی‌بی‌سی گفت ارتش اسرائیل در حدود ساعت هفت صبح جمعه به بخش اداری پانزده دقیقه وقت داد که بیماران و کارکنان را به محوطه ببرند.

او گفت که نیروهای اسرائیل بعد از آن وارد بیمارستان شدند و بیمارانی را هنوز داخل بودند، جابجا کردند.

ارتش اسرائیل جمعه بعد از ظهر گفت که در منطقه بیمارستان مشغول انجام یک عملیات است و این منطقه را «استحکامات تروریستی حماس» خواند.

قبل از شروع عملیات، ارتش اسرائیل گفت «امکان تخلیه امن غیرنظامیان، بیماران و کادر پزشکی را از بیمارستان فراهم کرده بود» اما اعلام نکرد که بیماران بیمارستان کمال عدوان به کجا فرستاده خواهند شد.

یک مقام اسرائیلی پیش‌تر گفته بود که قصد دارند آن‌ها را به بیمارستان اندونزی در آن نزدیکی بفرستند. ارتش اسرائیل، خود بیمارستان اندونزی را هم روز سه‌شنبه تخلیه کرده بود.

دکتر صباح گفت: «این جابه‌جایی خطرناک است چون بیمارانی در بخش آی‌سی‌یو در کما هستند که به دستگاه‌های تنفس نیاز دارند و حرکت دادن آن‌ها، جانشان را به خطر می‌اندازد.»

برنامه اسرائیل برای دو برابر کردن شهرک‌نشینان ارتفاعات جولان

در ژانویه ۲۰۲۴، خبرهایی از نیت اسرائیل برای دو برابر کردن جمعیت شهرنشینان خود در ارتفاعات جولان منتشر شد. این برنامه با واکنش‌های متضادی در داخل و خارج از اسرائیل مواجه شده است. ارتفاعات جولان، منطقه‌ای استراتژیک که اسرائیل پس از جنگ ۱۹۶۷ از سوریه اشغال کرده است، همچنان مورد مناقشه بین دو کشور قرار دارد.

به گزارش آسوشیتدپرس، ارتفاعات جولان، منطقه‌ای با اهمیت استراتژیک و منابع طبیعی غنی، در شمال غربی سوریه قرار دارد و از زمان جنگ شش‌روزه در سال ۱۹۶۷ توسط اسرائیل اشغال شده است. این منطقه حدود ۲۰۰۰ کیلومتر مربع وسعت دارد و شامل منابع آبی فراوانی می‌شود که برای هر دو کشور اهمیت حیاتی دارد. در سال ۱۹۸۱، اسرائیل اعلام کرد ارتفاعات جولان را به‌طور رسمی به خاک خود ملحق کرده است، اما این اقدام تنها توسط ایالات متحده آمریکا به رسمیت شناخته شد و جامعه بین‌المللی این اقدام را غیرقانونی تلقی می‌کند.

برنامه اسرائیل برای افزایش جمعیت شهرنشینان

در اوایل دسامبر ۲۰۲۴، دولت اسرائیل برنامه‌ای به ارزش ۱۱ میلیون دلار تصویب کرد که هدف آن دو برابر کردن جمعیت شهرنشینان اسرائیلی در ارتفاعات جولان است. این برنامه شامل مشوق‌های مالی برای مهاجرت و سکونت در این منطقه است. بنیامین نتانیاها، نخست‌وزیر اسرائیل، در سخنرانی خود اعلام کرد: «ما به نگهداری این منطقه ادامه خواهیم داد، آن را رونق خواهیم بخشید و آن را مستقر خواهیم کرد.»

طبق آمار، حدود ۵۰،۰۰۰ نفر در ارتفاعات جولان سکونت دارند که تقریباً نیمی از آن‌ها شهرک‌نشینان اسرائیلی و نیمی دیگر از آن‌ها دروزی‌های عربی، اقلیت مذهبی هستند که در سوریه، لبنان، اسرائیل و ارتفاعات جولان پراکنده‌اند. این منطقه به دلیل تنوع مذهبی و ملی، همواره یکی از نقاط پرتنش در روابط اسرائیل و سوریه بوده است.

در شهرها و کبیوتس‌های ارتفاعات جولان، برنامه افزایش جمعیت شهرنشینان با واکنش‌های متضادی مواجه شده است. برخی از شهرنشینان جدید این منطقه استقبال گرمی از این برنامه کرده‌اند، در حالی که دیگران نگران افزایش سریع جمعیت و تأثیرات آن بر زیرساخت‌ها و محیط زیست هستند.

چالش‌های اقتصادی و اجتماعی

اقتصاد ارتفاعات جولان به شدت به کشاورزی و صنعت گردشگری متکی است. تلاش‌های قبلی دولت برای جذب شهرک‌نشینان بیش‌تر موفقیت چندانی نداشت، عمدتاً به دلیل کمبود فرصت‌های شغلی و فاصله طولانی از شهرهای بزرگ. اما یک شهرک‌نشین معتقد است پس از سقوط رژیم اسد، اسرائیل می‌تواند افراد بیش‌تری را به زندگی در جولان ترغیب کند. او می‌گوید: «فکر می‌کنم امنیتی که مردم در این‌جا خواهند داشت، همراه با طبیعت و مناظر زیبا افراد زیادی را به سمت زندگی در ارتفاعات جولان جذب خواهد کرد.» بسیاری از دروزهای ارتفاعات جولان خود را شهروندان سوری تحت اشغال می‌دانند. هرچند شهرنشینان دروزی می‌توانند شهروند اسرائیلی شوند، بیش‌تر آن‌ها ترجیح می‌دهند از اقامت‌های موقت استفاده کنند تا شهروندی کامل اسرائیل. آن‌ها رابطه پیچیده‌ای با اسرائیل دارند و نگران تأثیرات افزایش جمعیت شهرنشینان اسرائیلی بر جامعه محلی هستند.

واکنش‌های بین‌المللی به برنامه اسرائیل

برنامه اسرائیل برای افزایش جمعیت شهرک‌نشینان در ارتفاعات جولان با واکنش‌های متفاوتی در سطح بین‌المللی مواجه شده است. سازمان ملل متحد و اکثریت جامعه بین‌المللی این منطقه را به عنوان خاک اشغالی سوریه می‌شناسند و شهرک‌نشین‌های اسرائیلی را غیرقانونی اعلام کرده‌اند. تنها ایالات متحده آمریکا است که اقدام اسرائیل برای الحاق جولان در سال ۱۹۸۱ را به رسمیت شناخت.

افزایش جمعیت شهرک‌نشینان اسرائیلی در جولان می‌تواند به تشدید تنش‌ها بین اسرائیل و سوریه منجر شود. سوریه همچنان ادعا می‌کند جولان بخشی از خاک آن است و ممکن است در آینده نزدیک اقداماتی برای بازپس‌گیری این منطقه انجام دهد. همچنین، این برنامه

می‌تواند نگرانی‌هایی را در میان کشورهای همسایه و جوامع عربی ایجاد کند که اسرائیل را به ادامه سیاست‌های امپریالیستی و توسعه‌طلبانه علیه سرزمین‌های اشغالی متهم می‌کنند.

نابودی پدافند هوایی سوریه، فرصتی برای حمله اسرائیل به سایت‌های هسته‌ای ایران
ارتش اسرائیل، می‌گوید ده‌ها جنگنده، هلیکوپتر و شناور ارتش بشار اسد را نابود کرده است. مقامات نظامی اسرائیل پنجشنبه ۲۲ آذر گفتند که پس از تضعیف گروه‌های نیابتی جمهوری اسلامی در خاورمیانه و سقوط حکومت بشار اسد در سوریه، فرصتی برای حمله به تاسیسات هسته‌ای ایران به‌وجود آمده است.

به گفته این مقامات، نیروی هوایی اسرائیل به‌همین دلیل، به افزایش آمادگی خود برای انجام حملات احتمالی به ایران ادامه داده است.

به نوشته روزنامه تایم اسرائیل، ارتش اسرائیل همچنین معتقد است اکنون که جمهوری اسلامی پس از سقوط حکومت اسد و تضعیف گروه نیابتی اصلی‌اش، حزب‌الله در لبنان، منزوی شده است ممکن است برنامه هسته‌ای خود را بیش از پیش گسترش دهد و در تلاش برای یافتن جایگزینی برای بازدارندگی به سمت ساخت بمب اتمی پیش برود.

جمهوری اسلامی همواره تلاش برای ساخت سلاح هسته‌ای را انکار کرده است و می‌گوید برنامه فضایی و فعالیت‌های هسته‌ای‌اش اهدافی صرفاً غیرنظامی دارند.

با این حال، سازمان‌های اطلاعاتی ایالات متحده و آژانس بین‌المللی انرژی اتمی می‌گویند ایران تا سال ۲۰۰۳ یک برنامه هسته‌ای نظامی سازمان‌یافته داشت و برنامه هسته‌ای خود را فراتر از نیازهای غیرنظامی توسعه داده است. اسرائیل می‌گوید که جمهوری اسلامی هرگز واقعا برنامه تسلیحات هسته‌ای خود را رها نکرده است و بسیاری از سایت‌های هسته‌ای خود را در زیر کوه‌ها ساخته است.

رهبران جمهوری اسلامی ایران بارها از نابودی و محو کردن اسرائیل از نقشه جهان سخن گفته‌اند و سپاه پاسداران در ماه‌های اخیر دو بار صدها موشک و پهپاد را به سمت اسرائیل

شلیک کرد. اسرائیل که قول داده است از دستیابی تهران به سلاح هسته‌ای جلوگیری کند، در تلافی هر دو حمله، تاسیسات نظامی کلیدی جمهوری اسلامی را مورد حمله قرار داد.

برتری هوایی کامل اسرائیل در سوریه

نیروی هوایی اسرائیل پنج‌شنبه، اعلام کرد که پس از بیش از یک دهه فرار از پدافند هوایی سوریه در جریان حملات خود به تسلیحات ارسالی جمهوری اسلامی برای حزب‌الله از طریق سوریه، اکنون به برتری هوایی کامل در منطقه دست یافته است.

مقامات نظامی اسرائیل گفتند که این برتری هوایی بر سوریه می‌تواند مسیر امن‌تری را برای هواپیماهای نیروی هوایی اسرائیل در یک حمله احتمالی به ایران فراهم کند. اسرائیل می‌گوید پدافند هوایی سوریه را تقریباً به‌طور کامل نابود کرده است.

به گفته ارتش، نیروی هوایی اسرائیل ۸۶ درصد از سامانه‌های پدافند هوایی و رادارهای رژیم اسد را در سراسر سوریه منهدم کرده است.

به نوشته تایم اسرائیل، اکنون تنها تعداد انگشت شماری از سامانه‌های پدافند هوایی در سوریه باقی مانده که دیگر تهدید بزرگی برای نیروی هوایی اسرائیل محسوب نمی‌شود. نیروی هوایی اسرائیل می‌گوید اکنون آزادانه می‌تواند در آسمان سوریه فعالیت کند.

عملیات بی‌سابقه و گسترده اسرائیل در سراسر سوریه، با هدف از بین بردن سلاح‌های پیشرفته‌ای صورت گرفت که ممکن بود پس از فروپاشی حکومت بشار اسد به دست گروه‌های رادیکال اسلام‌گرا و مخصوصاً حزب‌الله بیفتند.

ارتش اسرائیل در بیانیه‌ای گفت: «سامانه پدافند هوایی سوریه یکی از قوی‌ترین‌ها در خاورمیانه بود و ضربه‌ای که به آن وارد شده، دستاورد مهمی برای برتری نیروی هوایی در منطقه است.»

به نوشته تایم اسرائیل، آزادی عملیات هوایی جدید در سوریه علاوه بر تسهیل حملات احتمالی به ایران، فرصت‌های جدیدی را برای نیروی هوایی اسرائیل در سوریه به ارمغان

می‌آورد. اگر در گذشته، نیروی هوایی اسرائیل هنگام حمله به اهداف مرتبط با جمهوری اسلامی در دمشق، مستقیماً بر فراز دمشق پرواز نمی‌کرد، اکنون می‌تواند با آزادی عمل چنین کند. نیروی هوایی اسرائیل همچنین می‌تواند پهپادهای تجسسی خود را بر فراز پایتخت سوریه به پرواز درآورد بدون آنکه ترسی از سرنگونی آن‌ها از سوی سامانه‌های پدافند هوایی پیشرفته ساخت روسیه داشته باشد.

به نوشته تایم اسرائیل، در حالی که رژیم اسد که مورد حمایت جمهوری اسلامی بود سقوط کرده است، اسرائیل گفته است که همچنان بر فراز سوریه فعالیت خواهد کرد تا اطمینان بیابد که سلاح‌های پیشرفته ارتش حکومت سابق سوریه به دست حزب‌الله در لبنان یا هر گروه متخاصم دیگری در منطقه نیفتد.

عملیات بمباران گسترده مواضع نظامی و استراتژیک سوریه از روز یکشنبه گذشته و ساعاتی پس از سقوط رژیم اسد آغاز شد.

در این عملیات، علاوه بر سامانه‌های پدافند هوایی، پایگاه‌های هوایی، انبارهای تسلیحات، سایت‌های تولید تسلیحات و سایت‌های تسلیحات شیمیایی سوریه نیز هدف قرار گرفتند.

به نوشته تایم اسرائیل، در این حملات صدها موشک و سامانه‌های مرتبط، ۲۷ جت جنگنده از جمله سوخو ۲۲- و سوخو ۲۴-، و ۲۴ هلیکوپتر منهدم شد. نیروی دریایی اسرائیل نیز ۱۵ شناور نیروی دریایی سوریه را منهدم کرد.

ارتش اسرائیل در ارزیابی خود گفته است با آن‌که تقریباً تمام سایت‌های که قابلیت نظامی استراتژیک داشتند و اسرائیل از آن‌ها آگاه بود از بین رفته‌اند، اما تمام توانایی‌های نظامی حکومت بشار اسد هنوز نابود نشده است و حزب‌الله مطمئناً تلاش خواهد کرد تا هر سلاح پیشرفته‌ای را که تاکنون در امان مانده است، به دست آورد.

بر اساس ارزیابی‌های ارتش اسرائیل، احتمال دسترسی حزب‌الله لبنان به سلاح‌های سوری همچنان زیاد است.

نیروی هوایی اسرائیل برای جلوگیری از رسیدن سلاح به حزب‌الله، تمام گذرگاه‌های مرزی بین سوریه و لبنان را بمباران کرده است و تنها یکی از آن‌ها یعنی مصنع را برای تردد عابران پیاده باز گذاشته است.

نیروی هوایی اسرائیل گفته است که به‌طور مداوم گذرگاه‌ها را زیر نظر دارد تا اطمینان حاصل کند که حزب‌الله برای دریافت سلاح از آن‌ها استفاده نمی‌کند.

هزینه جنگ «هفت جبهه‌ای» اسرائیل

اسرائیل خود را درگیر طولانی‌ترین جنگ تاریخ خود کرده است. این جنگ با کشته شدن ۸۰۰ غیرنظامی و ۸۰۰ سرباز تأثیر عمده‌ای بر جامعه اسرائیل گذاشته و تا به امروز هزینه هنگفت ۶۶ میلیارد دلاری روی دست تل‌آویو گذاشته است. آیا تأثیرات اقتصادی به گفته نتانیا‌هو، جنگ «هفت جبهه‌ای» به همین هزینه محدود است؟ اسرائیل چگونه از پس آن برمی‌آید؟

دولت اسرائیل در اوایل ماه نوامبر بودجه سال ۲۰۲۵ را که بزرگترین بودجه تاریخ این کشور است، تأیید کرد. اسرائیل برای جنگ با جمهوری اسلامی ایران و نیروهای نیابتی آن چون حزب‌الله و حماس که اکنون بیش از ۴۰۰ روز از آن می‌گذرد، بهای سنگینی می‌پردازد و به گفته مقامات وزارتخانه‌های دفاع و دارایی، در بودجه مزبور ۱۰۲ میلیارد شِکل (معادل ۲/۲۷ میلیارد دلار برای هزینه‌های دفاعی در نظر گرفته شده است که این رقم می‌تواند تا ۱۵۰ میلیارد شِکل (معادل ۱/۴۰ میلیارد دلار افزایش یابد).

استبان کلور، استاد اقتصاد دانشگاه عبری اورشلیم و محقق ارشد موسسه مطالعات امنیت ملی با حضور در پادکست «امنیت ملی» شبکه خبری آی ۲۴ اسرائیل به تحلیل تأثیر اقتصادی رویارویی چندجانبه اسرائیل با جمهوری اسلامی ایران و نیابتی‌هایش بر اقتصاد دولت یهودی پرداخت.

به گفته کلور اقتصاد اسرائیل در سال ۲۰۲۲ قدرتمند بود. ذخایر این کشور در آن سال به ۲۰۰ میلیارد دلار می‌رسید و نسبت بدهی به تولید ناخالص داخلی بسیار پایین بود. همچنین اسرائیل در سال ۲۰۲۲ بیکاری ۳.۵ درصدی تورم ۳.۸ درصدی را تجربه کرد.

با این حال ۲۰۲۳ سال عدم قطعیت اقتصادی اسرائیل بود. اعتراضات به اصلاحات نظام قضایی تأثیرات منفی را بر اقتصاد این کشور گذاشت و بازارهای مالی و بخش فناوری پیشرفته با نواساناتی مواجه بودند. با این حال اسرائیل همچنان در شروع جنگ با حماس در ماه اکتبر از نظر اقتصادی بسیار قوی بود.

تورم و افزایش هزینه زندگی

به گفته کلور وضعیت اقتصادی اسرائیل با شروع جنگ دگرگون شد. با توجه به این که راه‌های تجارت اسرائیل به خصوص در زمینه کالا و انرژی بیشتر از طریق دریاست و همین مساله این کشور را از نظر اقتصادی شبیه به یک «جزیره» کرده است، تحریم‌های اعمال شده از سوی کشورهایمانند ترکیه به دلیل جنگ غزه منجر به اختلال در واردات و چرخه تامین و در نتیجه افزایش هزینه‌ها شده است. همچنین تورم اسرائیل در مقایسه با اکثر کشورهای غربی در بالاترین سطح قرار داد.

استبان کلور گفت: «ما در رکود هستیم و چشم‌انداز سال ۲۰۲۵ هم خوب به نظر نمی‌رسد.»

اختلال در بازار کار

به گفته کلور ۳۰۰ هزار نیروی ذخیره ارتش در حال حاضر برای جنگ در جبهه‌ها فراخوانده شدند. این میزان به معنای ۱۰ درصد نیروی کار اسرائیل است. چنین کسری نیروی کاری تأثیر بسزایی در تولید، به خصوص در ماه‌های اولیه جنگ گذاشت و روند بازسازی بسیار کند پیش می‌رود.

کلور گفت: «حدود ۱۰ درصد از نیروی کار ما در ارتش حضور دارند و این ضربه شدیدی به تولید و اقتصاد اسرائیل وارد می‌کند.»

همچنین، مجوز کار حدود ۱۲۰ هزار کارگر فلسطینی که از کرانه باختری برای کار به اسرائیل می‌آمدند در نتیجه جنگ لغو شده که تأثیرات بسزایی بر روی بخش‌های کشاورزی و ساخت و

ساز گذاشته است. این تاثیرات شامل افزایش هزینه سزيجات و ميومجات و تاخير در انجام پروژه‌های زیرساختی و همچنین افزایش قیمت مسکن شده است.

رشد منفی تولید ناخالص داخلی

به گفته کلور بنابر آمار ثبت شده، رشد تولید ناخالص داخلی اسرائیل در سال ۲۰۲۳ و در سه ماهه نخست سال ۲۰۲۴ منفی بوده و انتظار می‌رود که در سه ماهه چهارم سال جاری نیز منفی باشد.

به گفته او، آینده تولید ناخالص داخلی اسرائیل در سال ۲۰۲۵ به عواملی چون مدت زمان جنگ، شدت درگیری‌ها و سیاست‌های آینده دولت وابسته است و اگر تغییر عمده‌ای در آن‌ها ایجاد نشود، روند رشد منفی تولید ناخالص داخلی احتمالاً ادامه خواهد یافت.

عدم ثبات و قطعیت برای جذب سرمایه خارجی

به گفته کلور یکی از اصلی‌ترین چالش‌هایی که اسرائیل به دلیل جنگ کنونی با آن مواجه است، بی‌اعتمادی سرمایه‌گذاران خارجی به دلیل عدم ثبات و قطعیت وضعیت اسرائیل است.

جنگ طولانی مدت، سرمایه‌گذاران خارجی را نسبت به سرمایه‌گذاری طولانی مدت در اسرائیل مایوس کرده و همین امر باعث افزایش بدهی‌های دولت و تضعیف اعتماد به اقتصاد این کشور شده است.

بی‌رغبتی شرکت‌های خارجی به سرمایه‌گذاری در منطقه‌ای جنگ‌زده، توانایی اسرائیل را در جذب سرمایه در بخش‌های فناوری و پروژه‌های زیرساختی متاثر کرده است. همچنین گسترش جنگ به مناطق خارج از غزه چون لبنان و اخیراً سوریه به این بی‌اعتمادی‌ها دامن زده است.

کلور گفت: «گسترش جنگ با افزایش عدم قطعیت، رغبت سرمایه‌گذاران بین‌المللی را برای سرمایه‌گذاری در اسرائیل متاثر کرده است.»

درگیری مستقیم با جمهوری اسلامی ایران

ربع چهارم سال ۲۰۲۴ با گسترش درگیری مستقیم میان اسرائیل و جمهوری اسلامی ایران و همچنین حزب‌الله لبنان همراه بود. این گسترش درگیری‌ها هزینه‌های اسرائیل را چه از لحاظ عملیات نظامی و چه از لحاظ پیامدهای اقتصادی گسترده‌تر، افزایش داده است.

این هزینه‌ها شامل افزایش تعداد نیرو و تجهیزات درگیر از جنگ و همچنین افزایش فشار اقتصادی حاصل از اخلال در تجارت و واردات است. زیرا مسیرهای دریایی اسرائیل که شریان اصلی تجارت این کشور هستند از سوی جمهوری اسلامی ایران و نیروهای نیابتی آن چون حوثی‌های یمن با تهدید پیوسته مواجه است.

این امر باعث شده که بسیاری از شرکت‌های کشتیرانی و بیمه رغبت کمتری به همکاری با اسرائیل و کشتی‌های عازم این کشور داشته باشند.

به‌علاوه، چنین گسترش درگیری اثرات بلند مدتی هم بر اقتصاد اسرائیل گذاشته است. این رویارویی، ابهامات کلی پیرامون ثبات اقتصادی اسرائیل را تشدید کرده و منجر به افزایش اتکای دولت به استقراض و افزایش نرخ بهره شده است. همچنین نگرانی‌ها را راجع به بازپس دادن بلندمدت بدهی‌های اسرائیل و اسرائیلی‌ها افزایش داده است.

از سوی دیگر تشدید تنش‌ها، اسرائیل را مجبور کرده است که هزینه‌های دفاعی را در اولویت و سرمایه‌گذاری‌های حیاتی در زیرساخت‌ها، آموزش و سرمایه انسانی را در رده‌های بعد قرار دهد. این امر می‌تواند مانع از بهبود اقتصادی این کشور کوچک در دوران پسا جنگ شود.

تحقیقات ارتش دولت اسرائیل درباره عملیات طوفان الاقصی در هفتم اکتبر

رسانه‌های عبری گزارش دادند، روایت دفتر نخست‌وزیر دولت اسرائیل درباره عملیات طوفان الاقصی در هفتم اکتبر با آنچه که ارتش این کشور گزارش داده است، تناقض دارد. روزنامه عبری «یدیعوت آحارونوت» نوشت، تحقیقات ارتش اسرائیل، نشان می‌دهد که ساعاتی پیش از حمله هفتم اکتبر، دفتر بنیامین نتانیاهو، نخست وزیر اسرائیل داده‌های

اطلاعاتی حساسی از نوار غزه دریافت کرده بود که به نوشته این رسانه «نگران‌کننده» بودند.

این روزنامه عبری، همچنین فاش کرد که اطلاعات ارتش اسرائیل با روایت کارمندان دفتر نتانیاها که دریافت اطلاعات قبل از این حمله را تکذیب می‌کنند، تناقض دارد.

طبق نوشته این روزنامه اسرائیلی، افسر امنیتی در دفتر نتانیاها از ساعت ۲ بامداد روز هفتم اکتبر شروع به دریافت اطلاعات «نگران‌کننده» از نوار غزه کرده بود. افسر امنیتی که این اطلاعات را دریافت کرده بود، این ظن را دارد که مقامات دفتر نتانیاها اسنادی علیه او دارند.

ماه گذشته میلادی شبکه ۱۲ اسرائیل، گزیده‌ای از نتایج تحقیقات دولت از حمله هفتم اکتبر را منتشر کرد. این رسانه عبری گزارش داد که این تحقیقات نشان می‌دهد فرماندهان لشکر در جریان بازدید از غزه در ۱۲ سپتامبر ۲۰۲۳، تصویر نگران‌کننده‌ای از این وضعیت را به هرتزی هالوی، رئیس ستاد ارتش ارائه کردند.

پیش‌تر، رسانه‌های اسرائیلی گزارش کرده بودند که قبل از انجام عملیات طوفان الاقصی توسط سازمان اسلامی حماس فلسطین، سرویس امنیت عمومی «شاباک» در مورد تحرکات حماس به نتانیاها اطلاع داده بود.

شبکه «کان» اسرائیل، در گزارشی اعلام کرد سرویس امنیت عمومی اسرائیل (شاباک) تنها چند دقیقه پیش از شروع عملیات طوفان الاقصی به بنیامین نتانیاها اطلاع داده بود که جنبش حماس در حال انجام «اقدامات غیرعادی» است.

این شبکه گزارش کرد، رئیس دفتر رئیس شاباک در ساعت ۰۶:۱۹ صبح روز ۷ اکتبر با منشی نظامی نتانیاها تماس گرفت و برای اولین بار به او اطلاع داد که در آن شب «حوادث غیرعادی» در غزه رخ داده است.

پیش‌تر روزنامه «یسرائیل هیوم» به نقل از مسئولان ارشد در ارتش اسرائیل نوشته بود، نوعی سهل‌انگاری درباره ارائه تحقیقات درخصوص حوادث هفتم اکتبر ۲۰۲۳ وجود دارد.

این در حالی است که برخی از این تحقیقات آماده ارائه به رئیس ستاد ارتش اسرائیل است و به همه رده‌های پایین‌تر ارائه شده است.

به گزارش «بیسرائیل هیوم»، در این میان نخست وزیر دولت اسرائیل برای تشکیل یک کمیته تحقیقات ویژه در مورد ناکامی‌های ۷ اکتبر، «با هدف خودداری از تشکیل کمیته تحقیقات رسمی» فشار می‌آورد. در ماه مارس، ارتش اسرائیل و سرویس امنیت عمومی (شاباک) به تحقیقات و تعیین مسئولیت در رابطه با شکست نظامی در ۷ اکتبر و شکست‌های پس از آن پرداختند.

افشای محتوای یک سند سری نشان می‌دهد که ارتش و سازمان اطلاعات اسرائیل پیش از وقوع حمله ۷ اکتبر «حماس» از جزئیات آن اطلاع داشتند

در گزارش سازمان رادیو و تلویزیون «اسرائیل»، به نقل از مقامات آگاه این کشور توضیح داده شده است که ارتش اسرائیل و سازمان اطلاعات این کشور سه هفته پیش از حمله ۷ اکتبر حماس از جزئیات آن مطلع بودند.

در این گزارش آمده است که بالاترین سطح در سلسله مراتب سازمان اطلاعات اسرائیل از برخی جزئیات مربوط به این حمله قبل از وقوع آن آگاه بود.

پیش‌تر و به دنبال تشدید تنش‌ها میان دولت اسرائیل و ارتش این کشور، دادگاه عالی اسرائیل دستوری موقت صادر کرد که بر اساس آن، متانیا هو انگلیمان، بازرس کل عملکرد دولت، باید تحقیقات خود درباره ناکامی نهادهای امنیتی شامل بررسی عملکرد ارتش و نهاد امنیت داخلی «شاباک»، در مقابله با حملات هفت اکتبر را تعلیق کند.

نهادهای ناظر بر حکومت اسرائیل با این استدلال که این تحقیقات در حوزه اختیارات بازرس کل نیست و می‌تواند به توان عملیاتی ارتش آسیب بزند از دادگاه عالی درخواست کردند تا روند این تحقیقات را متوقف سازد.

هرتزی هالوی، رئیس ستاد ارتش اسرائیل، نیز با انجام این تحقیقات در میانه جنگ غزه مخالفت کرد و دفتر دادستان کل اسرائیل نیز موضع مخالفان ادامه این تحقیقات را تایید کرد. با اعلام ارتش اسرائیل، آهارون حلیوه، رئیس اطلاعات این نهاد نظامی به دلیل شکست اطلاعاتی در جریان حمله ۷ اکتبر حماس به اسرائیل از سمت خود کنار می‌رود.

حلیوه، اولین و تنهاترین مقام اسرائیلی است که پس از حمله بی‌سابقه حماس به مرزهای اسرائیل مسئولیت شکست را پذیرفت؛ او تاکید کرده بود که در انجام وظایفش اشتباهاتی صورت گرفته است. قرار است به محض معرفی جانشین او، حلیوه از سمت خود کنار رود. این کناره‌گیری می‌تواند زمینه را برای استعفای بیش‌تر در میان مقام‌های ارشد امنیتی اسرائیل فراهم سازد که نتوانستند تحرکات و برنامه‌ریزی‌های گروه حماس پیش از حمله بزرگ روز ۷ اکتبر را پیش‌بینی کنند.

بر اساس اعلام مقام‌های اسرائیلی در پی حمله حماس حدود هزار و ۲۰۰ اسرائیلی کشته و ۲۵۰ نفر نیز به گروگان گرفته شدند. در پاسخ ارتش اسرائیل حمله‌ای گسترده را به نوار غزه آغاز کرد که از ۶ ماه پیش تاکنون ادامه دارد و بیش از ۴۵ هزار انسان در این حملات کشته شده‌اند و بیش از ۱۰۰ هزار نفر نیز زخمی شده‌اند.

پیش‌تر رسانه‌ها فاش کرده بودند که یک افسر اطلاعاتی ارشد اسرائیلی در مقر فرماندهی این کشور در جنوب هشدار دقیق در مورد وقوع این حمله را یک «سناریوی تخیلی» نامیده و به آن بی‌اعتنایی کرده بود.

حلیوه در متن استعفای خود نوشته است: «اداره اطلاعات تحت فرمان من به وظیفه‌ای که به ما سپرده شده بود عمل نکرد. من آن روز سیاه را از آن زمان با خودم حمل می‌کنم. این درد وحشتناک تا همیشه همراه من خواهد بود.»

جامعه اسرائیل انتظار داشت که پس از آن شکست اطلاعاتی و امنیتی گسترده تاکنون بسیاری از مقام‌های سیاسی و نظامی این کشور از سمت خود کناره‌گیری کنند یا برکنار شوند.

در حالی که حلیوا مسئولیت خود را پذیرفته بنیامین نتانیاهو و سایر اعضای کابینه اسرائیل چنین نکرده و با وجود فشارها و انتقادات در خصوص ناکارآمدی‌های پیش آمده، همچنان به فعالیت خود ادامه می‌دهند.

افشای اطلاعات تکان‌دهنده از فروپاشی «یگان اطلاعاتی ۸۲۰۰»

در همین راستا و همزمان با ورود جنگ غزه به دهمین ماه خود، تلویزیون اسرائیل در تحقیقی اهمال‌کاری و بی‌توجهی یگان ۸۲۰۰ اطلاعات نظامی مرکزی اسرائیل را افشا کرد. بر این اساس، در تحقیق یاد شده آمده است، یگان ۸۲۰۰ فعالیت گسترده‌ای را برای بهبود عملیات جمع‌آوری اطلاعات درباره حماس آغاز کرد.

یکی از مسئولان سابق این مرکز، درباره فعالیت‌های یاد شده گفت: این سیستم هشدارهایی بسیار بیشتری از آنچه پیش از عملیات الجرف الصامد وجود داشت، ارائه کرد. طبق گزارش این شبکه تلویزیون اسرائیلی، در آوریل ۲۰۲۲ یعنی حدود هشت ماه بعد، یگان ۸۲۰۰ تمرکز خود را روی یک سند ده‌ها صفحه‌ای به زبان عربی گذاشت که در آن به مهم‌ترین طرح جنبش حماس یعنی طوفان الاقصی و یا آنچه اسرائیلی‌ها با عنوان «دیوارهای اریحا» می‌شناسند، پرداخته شده بود.

قرار بود ۲ نفر به‌صورت شبانه‌روزی طرح هشدار را تنظیم کنند که یکی از آن‌ها «یوسی ساریئیل» فرمانده یگان ۸۲۰۰ و افسر «ج» رئیس واحد عملیات در مرکز اطلاعات بودند. از نتایج تحقیق یاد شده مشخص شد که آن ۲ هیچ کاری انجام ندادند و همین مسئول مرکز اطلاعات مدعی است، هر کسی که پس از حمله هفتم اکتبر با فرمانده یگان ۸۲۰۰ دیدار کرد، مطمئن می‌شد که او اصلاً از این فعالیت اطلاعی نداشته است.

تلویزیون اسرائیلی در ادامه به شرح نشانه‌های این شکست پرداخت و گزارش داد یک سیستم جمع‌آوری اطلاعات دیگر وجود دارد که یگان ۸۲۰۰ از آن استفاده کرد. این سیستم اطلاعات شگفت‌انگیزی را از حماس ارائه کرد.

این تلویزیون افشا کرد که ۲ هفته قبل از عملیات هفتم اکتبر نفوذی در داخل این سیستم رخ داده بود اما این مشکل تنها پس از عملیات حماس برطرف شد. طبق این تحقیق نادیده گرفتن این مشکل موجب نابودی بانک اطلاعاتی بزرگ آن همزمان با انتصاب ساریئیل در این سمت شد.

یکی از افسران ارشد سابق مرکز اطلاعات اسرائیل گفت: در دوره فرمانده سابق یگان ۸۲۰۰ ما این سیستم را بررسی و پاکسازی کردیم و به صورت شبانه‌روزی و در طول روزهای هفته از آن حفاظت کردیم و خطاهای بسیار اندکی وجود داشت، در بیشتر مواقع این سیستم اطلاعات را ارائه می‌کرد اما در دوره ساریئیل این اطلاعات نادیده گرفته شدند. یک مسئول سابق دیگر در این مرکز گفت: ما سیستمی که اطلاعات بسیار ویژه‌ای درباره حماس را برای ما فراهم می‌کرد، رها کردیم، این اتفاق در طول ۲ سال و نیم گذشته رو به وخامت گذاشت و آنچه نباید، اتفاق افتاد چرا که هیچ‌کس قادر به تفکیک اطلاعات آن نبود. این تحقیق، همچنین افشا کرد که ساریئیل این سیستم را نادیده گرفت و بسیار تمایل داشت که به دلیل مشکلاتی که در راه‌اندازی آن وجود داشت، آن را تعطیل کند. به گفته یکی از مسؤولان سابق مرکز اطلاعات دولت اسرائیل، یکی از افسران این واحد مدعی شد که آنچه ساریئیل قصد انجام آن را داشت، اقدام اخلاقی در قبال ساکنان جنوب نبود به همین دلیل تصمیم گرفت که این سیستم را تعطیل نکند اما سیستم به شدت نادیده گرفته شد، بدون شک این سیستم می‌توانست تصویر متفاوتی را در روز قبل از حمله ارائه کند اما برای آن به یک هفته کار مداوم نیاز بود و ساریئیل نیز بر این باور بود که نیازی به این کارها نیست در حالی که اطرافیان او این مسئله را رد می‌کردند.

طبق تحقیق یاد شده، پیش از آغاز این جنگ «آهارون هالیوا» رئیس مرکز اطلاعات ارتش اسرائیل گفته بود، آرامشی که پس از عملیات «حارس الاسوار» (شمشیر قدس/ ۲۰۲۱) برقرار شده، پنج سال ادامه خواهد داشت. او همچنین جمعی از افسران ارشد سابق مرکز

اطلاعات را برای تحقیق درباره توانمندی‌های این مرکز و ارائه طرحی استراتژیک برای آینده انتخاب کرد.

به گفته یکی از اعضای این گروه، مشخص شد که اطمینان از تداوم آرامش از ارزیابی‌های این مرکز استنتاج شده است. در همین رابطه یکی از افسران ارشد این مرکز تصریح کرد که اعتماد نیروهای مرکز به خودشان بسیار بالا و بیشتر از حد لازم بود و آن‌ها می‌گفتند که شرایط مرکز اطلاعات هرگز بهتر از این نبوده است. اما ما متوجه شدیم که شرایط بسیار بد است.

در این تحقیق درباره اتفاقات رخ داده در داخل مرکز اطلاعاتی که ارتش اسرائیل به آن افتخار می‌کرد، آمده است، پس از چند ماه یعنی در مه ۲۰۲۳ افسر اطلاعات فرماندهی جبهه جنوبی نشستی را با افسر «ج» رئیس واحد راه‌اندازی در مرکز اطلاعات برگزار کرده و هشدار داد که یگان ۸۲۰۰ به خوبی نوار غزه را پوشش اطلاعاتی نمی‌دهد و شکاف جدی در جمع‌آوری اطلاعات وجود دارد، گرچه افسر «ج» به این شکاف اعتراف کرد اما به مشکلات یاد شده رسیدگی نکرده و هیچ راهکار دیگری را برای برطرف کردن این خلأ به مرکز ارائه نکرد.

در ادامه این تحقیق نیز آمده است: پس از یک ماه، همان افسر اطلاعات به مرکز فرماندهی مرکز اطلاعات رفت تا گزارش اطلاعاتی و میدانی را که از این مرکز دریافت کرده، به‌صورت جدی مورد نقد قرار دهد.

به گفته برخی از کسانی که در نشست حضور داشتند، ساریئیل در مقابل انتقادهای او را «نادان و سطحی‌نگر» خواند و گفت که او «هوش کافی برای درک اطلاعات ارائه شده از سوی این یگان را ندارد»، در مقابل افسر «ج» با انتقاد از او گفت که رفتارش نامناسب است.

طبق این تحقیق، ساریئیل مسئولیت شکست گفت‌وگوهای انجام شده از آن زمان را بر عهده نگرفت و قصدی هم برای استعفا ندارد بلکه بر عکس مدعی شده که استعفا به معنای ترس

است، همچنین افسر «ج» رئیس واحد راه‌اندازی که باید الگوی هشدار را آماده می‌کرد، این مسئولیت را برعهده نگرفت و به دنبال آن است که فرمانده آتی یگان ۸۲۰۰ شود. در مقابل سخن‌گوی ارتش اسرائیل گفت: در هفتم اکتبر یگان ۸۲۰۰ بخشی از شکست اطلاعاتی رخ داده در آن روزها بود و نتایج تحقیقات درباره اتفاقات رخ داده در هفتم اکتبر پس از آن‌که در قالب کار تحقیقاتی منظم و حرفه‌ای حاصل شود، به‌صورت شفاف و علنی ارائه خواهند شد.

ابهام‌ها و دانسته‌ها درباره حجاب اجباری در سوریه

الجولانی در گفت‌وگو با سی‌ان‌ان و مسئله «حجاب زنان»

خبرنگار سی‌ان‌ان Jomana Karadsheh تنها دو روز پیش از سقوط بشار اسد برای مصاحبه با جولانی حجاب بر سر گذاشته بود. از دمشق، طی روزهای اخیر خبرها و تصاویر متعدد و گاه متناقضی درباره حجاب زنان مخابره شد. نفیسه کوهنورد، خبرنگار بی‌بی‌سی می‌گوید از اعضای گروه تحریر الشام تذکر حجاب گرفته و همزمان گزارش‌هایی از خبرنگاران زن دیگر، مانند کلاریسا وارد، خبرنگار

31.12.2024

CNN مخابره شده که در آن او و سایر زنان در تصویر، حجاب ندارند. یک بازیگر زن سوری نیز اعلام کرده تذکر حجاب گرفته اما پس از رسانه‌ای شدن این خبر، از او عذرخواهی شده و تاکید کرده‌اند نباید چنین برخوردی شود. مجموع این اخبار و تردیدها موجب شد که به اصل این خبر از یک سو و ضمانت اجرای آن در صورت صحت از سوی دیگر، تردید وارد شود. این روزها و همزمان با سقوط دولت بشار اسد و به قدرت رسیدن گروه تحریرالشام، توجه رسانه‌ها و کاربران در شبکه‌های اجتماعی به مسئله «حجاب اجباری» در سوریه جدید است.

با وجود این، تردیدهایی به صحت بیانیه وارد می‌شود:

۱. هیئت تحریر الشام و ابومحمد الجولانی هنوز منبع رسمی و اختصاصی برای اعلام اخبار و بیانیه‌های این گروه ندارند.
۲. سوابق این گروه و شخص ابومحمد الجولانی و وابستگی آنان به گروه‌های داعش و القاعده تردیدها را درباره این خبر افزایش می‌دهد.
۳. در منطقه تحت کنترل تحریر الشام در ادلب و شمال غرب سوریه قوانین شریعت اسلامی اعمال می‌شود.

هیات تحریر الشام و سابقه اجرای قوانین شریعت

هیئت تحریر الشام، تحت رهبری جولانی، پیش از تسلط اخیر خود بر بخش اعظم سوریه در ادلب و مناطق اطراف آن در شمال غرب سوریه حکومت می‌کرد. در واقع HTS مستقیماً بر قلمرو حکومت نمی‌کرد، اما از دولت نجات سوریه (SSG) که بر آن منطقه حاکم بود حمایت می‌کرد. در مناطق تحت کنترل آنان قوانین شریعت اسلامی اعمال می‌شد، اما این کار را با سخت‌گیری به مراتب کمتری نسبت به گروه‌های جهادی انجام می‌دهد. تصاویر از زنان بدون پوشش سر

دو گزارش و یک جوابیه درباره «تذکر حجاب»

این در حالی است که تا کنون، دو زن به صورت عمومی درباره گرفتن تذکر حجاب از اعضای هیات تحریر الشام، گزارش‌هایی منتشر کرده‌اند که البته در یک مورد، بیانیه و عذرخواهی منتشر شده است.

در یک مورد، نفیسه کوهنورد، خبرنگار بی‌بی‌سی فارسی خبر داده که «از سوی عضو هیئت تحریر شام تذکر حجاب» گرفته است.

او در گزارش خود نوشته که ابوهمام یک عضو تحریرالشام، به او گفته: «می‌توانم یک توصیه برادرانه به شما بکنم؟ روسری داری؟» می‌گویم بله همراه خودم دارم. او می‌گوید: «فکر می‌کنم اگر به‌عنوان یک زن مسلمان آن را سرت کنی، زیباتر می‌شوی.» به احترام او و بنا به ملاحظات امنیتی، روسری‌ام را در می‌آورم و آنطور که در ایران روسری سر می‌کردم، قسمتی از موهایم را می‌پوشانم. ابوهمام می‌افزاید: «اگر آن را جلوتر بیاورید و همه مویتان را بپوشانید خیلی بهتر خواهد شد.»

مورد دیگر مربوط به الیانا سعد، بازیگر سوری است. او روز ۱۹ آذر در یک لایو اینستاگرامی توضیح داد که در دمشق، در یک گشت بازرسی متوقف شده و نیروهای هیات تحریر الشام به او تذکر حجاب داده‌اند.

او کمی بعدتر یک پست اینستاگرامی منتشر کرد و در آن گفت اعتراضش شنیده شده است. او در پست خود نوشته که پست قبلی خود را پاک کرده و «فرماندهی کل» به او پاسخ داده که برخوردهای شخصی را نباید به همه تعمیم داد. او همچنین اظهار امیدواری کرده اشخاص دیگری که مورد سوءاستفاده قرار گرفته‌اند، در این باره صحبت کنند.

همراه با این واکنش، یک پست در کانال تلگرامی «سوریه آزاد» قرار گرفته است. در این پست می‌بینیم «فرماندهی کل» از این مساله سلب مسئولیت کرده و نوشته است: «تکرار می‌کنیم پرسیدن سئوالات فرقه‌ای در ایست‌های بازرسی ممنوع است و هر کس این

کار را انجام دهد باید پاسخگو باشد زیرا اساس بر وحدت ملی است و جایی برای تفرقه بین مردم کشور نیست.»

خبرنگار بی‌بی‌سی از سوی عضو هیات تحریر شام تذکر حجاب گرفت

۲۱ آذر ۱۴۰۳ - ۱۱ دسامبر ۲۰۲۴

در مسیر رفتن به میدان اموی، که میدان اصلی شهر دمشق است، با یکی از اعضای مسلح هیئت تحریر شام به نام ابوهمام و پسر عمویش محمد، مواجه می‌شوم. آن‌ها همدیگر را محکم در آغوش می‌گیرند چون بعد از ۱۵ سال است که با هم ملاقات کرده‌اند.

ابوهمام، ۳۰ ساله که در اصل اهل دمشق است، می‌گوید که در اوایل انقلاب سوریه سال‌ها در حلب می‌جنگید و در آنجا به هیات تحریر شام پیوست. او چند سالی هم در جمهوری آذربایجان بوده است.

من کمی با او به زبان آنری صحبت می‌کنم.

او از من می‌پرسد: «اسم تو عربی است اما عرب نیستی. اهل کجایی؟»

با احتیاط به او می‌گویم که من اصالتاً اهل آذربایجان غربی در ایران هستم.

او لبخندی می‌زند و می‌گوید: «بسیاری از اجداد ما از بالکان و کشورهای شوروی سابق در نزدیکی ایران آمده‌اند. من مردم ایران را دوست دارم اما رژیم را نه. ما با آن‌ها می‌جنگیدیم.»

او از من می‌پرسد که آیا مسیحی هستم - من لبخندی می‌زنم و می‌گویم از گفت‌وگو درباره دین پرهیز کنم.

او ادامه می‌دهد: «می‌توانم یک توصیه برادرانه به شما بکنم؟ روسری داری؟»

می‌گویم بله همراه خودم دارم.

او می‌گوید: «فکر می‌کنم اگر به‌عنوان یک زن مسلمان آن را سرت کنی، زیباتر می‌شوی.»

به احترام او و بنا به ملاحظات امنیتی، روسری‌ام را در می‌آورم و آنطور که در ایران روسری سر می‌کردم، قسمتی از موهایم را می‌پوشانم.

همام می‌افزاید: «اگر آن را جلوتر بیاورید و همه مویتان را بپوشانید خیلی بهتر خواهد شد.» برای من به‌عنوان یک زن ایرانی البته این «توصیه» آشناست.

من در ایران با قوانین اسلامی بزرگ شدم و مجبور بودم روسری سر کنم. وائل، راننده سوری ما، احساس ناراحتی می‌کند.

وقتی همام را ترک می‌کنیم، به من می‌گوید: «آن‌ها می‌گویند قرار نیست در شیوه زندگی مردم دخالت کنند، اما این ممکن است آغاز آن باشد.»

وائل مسلمان سنی و اهل دمشق است و می‌گوید که سه دختر دارد اما هرگز به آن‌ها نگفته است که چگونه به دین خود عمل کنند.

مجد هم که راهنمای ماست، عینا همین احساس را دارد.

او می‌گوید: «دوست دختر من مسیحی است. من نگران او هستم.»

او می‌افزاید: «ما از رفتن اسد خوشحالیم اما نگران این مسائل هستیم.»

من احساس بازگشت به گذشته را دارم.

۶ ساله بودم و در یک مدرسه فرانسوی در ارومیه درس می‌خواندم که حجاب در همه مدارس اجباری شد.

به خوبی به یاد دارم که چگونه روپوش صورتی رنگ ما یک ظرف یک شب به روپوش سیاه تبدیل شد و مجبور شدیم حجاب سرکنیم.

تا حالا دولت موقت سوریه گفته است می‌خواهد دولتی برای همه مردم سوریه از هر فرقه‌ای تشکیل دهد.

در ابتدای انقلاب ایران هم هم‌نطور بود و بسیاری از مردم انتظار نداشتند که جمهوری اسلامی قوانین شرعی را بر مردم تحمیل کند.

در درگیری حکومت جدید با هواداران بشار اسد در سوریه، ۱۷ نفر کشته شدند

در تاریخ ۲۶ دسامبر ۲۰۲۴، درگیری‌های مسلحانه‌ای در استان طرطوس سوریه منجر به کشته‌شدن ۱۴ نفر از نیروهای امنیتی جدید این کشور و سه نفر از افراد مسلح شد. این درگیری‌ها که توسط ناظران حقوق بشر گزارش شده است، نشانه‌ای از ناآرامی‌های فراگیر در سوریه پس از سقوط بشار اسد است.

استان طرطوس، که به‌عنوان یکی از پایگاه‌های اصلی اقلیت علوی و حامیان سابق اسد شناخته می‌شود، همچنان یکی از مناطق حساس و بحرانی باقی مانده است.

در این درگیری‌ها، چهارده نفر از نیروهای امنیتی سوریه و سه نفر از افراد مسلح کشته شدند. وزیر امور داخلی حکومت جدید سوریه اعلام کرد ده تن از ماموران پلیس نیز در این درگیری‌ها مجروح شدند. وی تاکید کرد هر کسی جرات کند امنیت سوریه را تهدید کند یا جان شهروندان را به خطر اندازد، با شدیدترین مجازات مواجه خواهد شد.

این حادثه در بستر ناآرامی‌های گسترده‌تری رخ داده است که از زمان سقوط اسد تا کنون این کشور را فرا گرفته است. اعتراضات و منع رفت‌وآمد شبانه در مناطق مختلف کشور، نشان‌دهنده نارضایتی عمومی و فشارهای اجتماعی بر نیروهای حکومت جدید است.

همزمان با این درگیری‌ها، ویدیویی که در شبکه‌های اجتماعی منتشر شد و حریق در داخل زیارتگاهی علویه در شهر حلب را نشان می‌داد، موجی از ترس و تنش را در جامعه به راه انداخت. وزارت داخله سوریه در توئیتر رسمی خود اعلام کرد که این ویدیو به زمان حمله مخالفان به حلب در اواخر نوامبر بازمی‌گردد و خشونت‌ها توسط گروه‌های ناشناخته انجام شده است. همچنین، این وزارت اعلام کرد کسانی که در حال انتشار این ویدیو هستند، قصد دارند به فرقه‌گرایی و ناآرامی‌های مذهبی دامن بزنند.

در شهر حمص، پلیس سوریه به برقرار حکومت نظامی دست زده است. این تصمیم پس از ناآرامی‌های مرتبط با تظاهراتی که به رهبری اعضای اقلیت‌های علویه و شیعی انجام شده بود، صورت گرفته است. در این ناآرامی‌ها، یک نفر کشته و پنج نفر دیگر مجروح شدند.

این تظاهرات به گفته برخی از ساکنان، واکنشی به فشارها و خشونت‌های اخیر علیه اعضای اقلیت علویه بود که از دیرباز به‌عنوان افرادی وفادار به اسد شناخته می‌شدند. مسئولان داخلی سوریه اعلام کردند با هر گونه اقدام به تهدید امنیت کشور یا جان شهروندان به شدت مقابله خواهد شد. رسانه‌های دولتی گزارش دادند مقررات منع آمد و شد به مدت یک شب از ساعت ۶ عصر تا ۸ صبح روز بعد اعمال شده است تا از گسترش ناآرامی‌ها جلوگیری شود.

گروه هیات تحریر الشام که تاکنون نقش مهمی در حفظ قدرت خود در مناطق مختلف کشور ایفا کرده است، تا کنون به‌طور رسمی به این رویدادها واکنشی نشان نداده است. نمایندگان این گروه به درخواست‌های خبرنگاران برای اظهار نظر درباره حکومت نظامی شبانه و ناآرامی‌ها پاسخ نداده‌اند.

اردوغان: از احمد الشرع بخاطر مدیریت خوبش تشکر می‌کنم

میدل ایست نیوز: رجب طیب اردوغان، رئیس‌جمهور ترکیه امروز چهارشنبه با تأکید بر اینکه کشورش قصد دارد کنسولگری خود را در شهر حلب باز کند، به سوری‌های مقیم ترکیه قول داد چندین بار بدون محدودیت به سوریه بروند و از آنجا به ترکیه بازگردند. به گزارش روسیا الیوم، اردوغان در سخنان امروز خود گفت: من از صمیم قلب به همه کسانی که در کنار مردم سوریه ایستادند و از آن‌ها حمایت کردند، تبریک می‌گویم. روز هشتم دسامبر روزی بود که آزادسازی دمشق پایان یافت و اسد ترسو آنگونه که لایق شخصیت و ماهیت او بود از دمشق گریخت.

اردوغان افزود: سوری‌ها صفحه جدیدی در تاریخ خود باز کردند و کشورشان را از چنگال قاتلان نجات دادند و ما نیز برای این‌که در این مرحله خون بیش‌تری ریخته نشود، تمام کارهای لازم را انجام دادیم.

وی با اشاره به اینکه بزرگترین اعتبار این پیروزی نصیب مردم سوریه خواهد شد، خاطرنشان کرد: ما پرچم سوریه آزاد را به همراه پرچم کشور خودمان با نماد هلال و ستاره آن در شهرهای حلب، دمشق، حمص، حماه و تمام مناطق سوریه دیدیم که این ما را قلباً خوشحال و خرسند می‌کند.

رئیس جمهور ترکیه گفت: نگاه ما به کسانی که از فروپاشی رژیم بشار اسد ناراحت هستند، نگاهی تاسف بار است چرا که به گفته سازمان ملل، هزینه ظلم بشار اسد ۵۰۰ میلیارد دلار است و بدون حمایت نظام بین‌الملل، سوریه نمی‌تواند به تنهایی بلند شود و روی پای خود بایستد. بنابراین بسیار مهم است که جهان عرب و اسلام کار احیای سوریه را رهبری کنند و در این امر پیشگام باشند.

اردوغان گفت: ما سوری‌ها را تنها نخواهیم گذاشت، همانطور که ۱۳ سال است آن‌ها را رها نکرده‌ایم.

رئیس جمهور ترکیه گفت: از احمد الشراع فرمانده اداره سیاسی جدید سوریه به خاطر مدیریت خوبش در مرحله جدید تشکر می‌کنم چرا که نحوه مدیریت او قابل قدردانی است و بزودی نیز کنسولگری خود را در حلب افتتاح خواهیم کرد.

اردوغان در ادامه بر مبارزه با گروه‌های «تروریستی» در سوریه تاکید کرد و گفت: عناصر مسلح کرد در سوریه یا سلاح‌های خود را زمین می‌گذارند یا با سلاح‌هایشان در آنجا دفن می‌شوند.

نقش فعال‌تر ترکیه در معادلات سوریه

بسیاری از آوارگان سوری در ترکیه روز یکشنبه سقوط حکومت بشار اسد، رئیس‌جمهوری سوریه را جشن گرفتند. بخشی از این آوارگان امیدوارند تا بتوانند به کشورشان بازگردند.

حدود سه میلیون آواره سوری در ترکیه زندگی می‌کنند. ترکیه که ۹۱۱ کیلومتر مرز مشترک با سوریه دارد حامی اصلی شورشیان مخالف بشار اسد در جریان جنگ داخلی ۱۳ ساله در این کشور بود.

هر چند مقام‌های ترکیه اتهام دخالت در امور سوریه را رد می‌کنند اما بسیاری از تحلیل‌گران بر این باور هستند که عملیات تهاجمی شورشیان بدون موافقت آنکارا آغاز نمی‌شد. اولین امتیازی که ترکیه با این عملیات به دست آورد عقب راندن نیروهای دموکراتیک سوریه (کردها) توسط ارتش ملی سوریه، گروهی شبه نظامی بود که آنکارا از آن حمایت می‌کند.

تحلیل‌گران همچنین بر این باور هستند که ترکیه نفوذ زیادی بر روی گروه هیات تحریر شام دارد. تاکید اصلی آنکارا در قبال تحولات سوریه ضرورت حفظ تمامیت ارضی این کشور است. ترکیه به هیچ وجه مایل به بقای منطقه‌ای خودگردان توسط کردها نیست.

ترکیه همچنین از ورود دوباره موجی از آوارگان سوری به خاک خود بیمناک است. آنکارا امیدوار است که تحولات سوریه زمینه‌ساز بازگشت آوارگان سوری به کشور خودشان شود.

ترکیه در جریان جنگ داخلی سوریه چند عملیات نظامی در خاک این کشور انجام داد تا نیروهای کرد یا گروه داعش را از خاک خود عقب براند. ارتش ترکیه همچنین منطقه‌ای حائل بین مرز خود و سوریه ایجاد کرد و به این ترتیب بخشی از خاک سوریه را اشغال کرد.

ترکیه در تلاش‌های دیپلماتیک برای حل بحران سوریه مشارکت داشت و رجب طیب اردوغان، رئیس‌جمهوری این کشور بارها در نشست‌های سه‌جانبه با روسای جمهوری ایران و روسیه برای بحث بر سر اوضاع سوریه شرکت کرد.

آنکارا اخیراً تلاش‌هایی را برای بهبود روابط با حکومت بشار اسد انجام داد اما رئیس‌جمهوری سرنگون شده سوریه به این پیشنهادها توجهی نشان داد.

بسیاری از تحلیل‌گران بر این باور هستند که عملیات هیات تحریر شام علیه حکومت سوریه بدون چراغ سبز آنکارا امکان‌پذیر نبود. ترکیه مدعی است که ماه‌ها تلاش کرده بود تا این گروه را از

انجام چنین عملیاتی باز دارد اما در نهایت حمله ارتش سوریه به مواضع شورشیان در ادلب باعث شد تا اوضاع از کنترل خارج شود.

اولویت اول برای ترکیه حفظ آرامش در سوریه در دوران انتقال قدرت یا خلاء قدرت در سوریه است تا به این ترتیب خطر هجوم آوارگان به مرز کاهش یابد.

از سوی دیگر هاکن فیدان، وزیر خارجه ترکیه بر لزوم حفظ «اتحاد، تمامیت ارضی و حق حاکمیت» سوریه بر سرزمین خود تاکید کرده است. سخنانی که نشان‌دهنده نگرانی آنکارا از قدرت گرفتن کردها در مرز با خود است.

از سوی دیگر یکی از چالش‌های پیش‌روی ترکیه می‌تواند تنش در روابط با تهران و مسکو، دو متحد حکومت بشار اسد باشد. روسیه و ایران احتمالاً ترکیه را در شرایط پیچیده پدید آمده در سوریه مقصر می‌دانند.

ترکیه طی سال‌های اخیر به‌عنوان عضو ناتو تلاش کرده است تا روابط متوازی با مسکو داشته باشد. ترکیه در همین راستا برای میانجی‌گری در جنگ اوکراین و دستیابی به توافق بر سر صادرات غلات از اوکراین تلاش کرد.

روسیه تاکنون ترکیه را به تلاش برای بی‌ثبات کردن سوریه و حمایت از گروه‌های مخالف بشار اسد متهم نکرده است. بسیاری از تحلیل‌گران بر این باور هستند که مسکو تلاش می‌کند تا ترکیه را به سمت اوکراین و کشورهای غربی سوق ندهد.

در هر صورت، مهم‌ترین چالش پیش‌روی ترکیه وضعیت در مرز خود با سوریه و وضعیت نیروهای کرد خواهد بود.

احمد الشرع، رئیس گروه تحریر الشام و هاكان فيدان، وزیر امور خارجه ترکیه

ترکیه در سوریه دنبال چه هدفی است؟

دیدار در قصر الشعب (کاخ ریاست جمهوری) دمشق برگزار شد. کاخی که به دلیل برگزاری دیدارهای بشار اسد رئیس جمهوری وقت سوریه مشهور شده است. این دومین سفر وزیر خارجه ترکیه به دمشق بعد از سقوط حکومت بشار اسد در ۲ هفته قبل است.

روابط ترکیه با حکومت بشار اسد ۱۲ سال قبل بعد از آغاز بحران داخلی سوریه قطع شد. هاكان فيدان، وزیر امور خارجه ترکیه، امروز یکشنبه ۲۲ دسامبر در دمشق، پایتخت سوریه با احمد الشرع، رئیس گروه تحریر الشام که قدرت دمشق را در دست دارد، دیدار کرد.

احمد الشرع، پیش از این درباره روابطش با ترکیه، تاکید کرده است که روابط راهبردی خود با آن کشور را توسعه می‌دهند و یادآور شده که ترکیه به بیشترین تعداد پناهندگان سوری، پناه داده است.

ترکیه یکی از کشورهایی بود که از زمان آغاز اعتراضات در سوریه در سال ۲۰۱۱، علیه بشار اسد موضع‌گیری کرد.

آنکارا همچنین از گروه‌های مخالف مسلح در سوریه حمایت کرد.

آنکارا، روز چهارشنبه اتهامات دونالد ترامپ، رئیس‌جمهور آمریکا علیه رجب طیب اردوغان، رئیس‌جمهور ترکیه مبنی بر «تسخیر» قدرت در سوریه توسط جناح‌های مخالف را، رد کرد.

روابط ترکیه و سوریه با بحران این کشور در سال ۲۰۱۱ وارد مرحله جدیدی شد. جایی که بعد از شدت یافتن اعتراضات سیاسی و سرکوب آن‌ها از سوی حکومت مرکزی، هسته‌های جنگجوی نظامی برای ساقط کردن نظام بشار اسد تشکیل شد. این وضعیت بستر مناسبی را برای ورود داعش در شمال سوریه و هم‌مرز با ترکیه ایجاد کرد.

با آغاز حرکت هیات تحریر شام از استان ادلب سوریه که هدفش ساقط کردن نظام بشار اسد بود، نقش ترکیه در پشتیبانی و هدایت نیروهای عملیاتی تحریرالشام انکارناپذیر بود. انگیزه اردوغان از این مداخله سیاسی و نظامی چیست و سوریه چه مشکلاتی برای ترکیه ایجاد کرده بود؟

روابط ترکیه و سوریه با بحران این کشور در سال ۲۰۱۱ وارد مرحله جدیدی شد. جایی که بعد از شدت یافتن اعتراضات سیاسی و سرکوب آن‌ها از سوی حکومت مرکزی، هسته‌های جنگجوی نظامی برای ساقط کردن نظام بشار اسد تشکیل شد. این وضعیت بستر مناسبی را برای ورود داعش ایجاد کرد.

جایی که خط قرمز اردوغان بود و پس از آرام شدن اوضاع که ایران نقش مهمی در آن داشت، توجه ترکیه را به گسترش روابط سیاسی و اقتصادی با بشار اسد سوق داد. اما دست رد اسد به ترکیه و سردی روابط دو کشور و نزدیکی اسد به ایران، اردوغان را بیش از هر زمان به تغییر زمین بازی و بازیگران هدایت کرد. در چنین شرایطی او تلاش کرد الگوی سیاسی و اقتصادی موفق را در استان ادلب به مردم سوریه به عنوان تصویری از فردای سقوط بشار اسد نشان دهد.

حمایت‌های او از تحریرالاشام نتیجه داد و در حالی که همه حامیان بشار اسد سرگرم زمین‌های بازی جنگ غزه و اوکراین بودند، گروه‌های تحت حمایتش با سرعت به‌سوی دمشق حرکت کردند و موفق شدند بشار اسد را ساقط کنند.

مسیر نزدیکی ترکیه و سوریه چیز جدیدی نیست چرا که جلوه‌های آن از سال ۲۰۲۲ آشکار شد. به ویژه پس از آغاز روابط بین دو کشور که این نزدیکی در سال ۲۰۱۷ به هدف اصلی روسیه نیز در گفت‌وگوهای «مسیر آستانه» تبدیل شد. مسکو گام‌های مختلفی را با هدف تسهیل بحث و گرد هم آوردن مقامات هر دو کشور برداشت. اولین دیدار رسمی در اواخر سال ۲۰۲۲ بود، زمانی که وزرای دفاع ترکیه و سوریه با همتای روسی خود در مسکو دیدار کردند تا در مورد مسائل مشترک گفت‌وگو کنند.

سال ۲۰۲۳، وزرای خارجه روسیه، ترکیه، ایران و سوریه بر سر نقشه راهی که مسکو برای همسو شدن منافع هر دو کشور ارائه کرده بود، به توافق رسیدند. سال ۲۰۲۴ نیز نخست وزیر عراق از مشارکت بغداد در میانجی‌گری بین دو کشور خبر داد، اما اراده کافی در دو طرف برای نزدیک شدن حول مسائل مشترک وجود نداشت.

چه آن‌که انگیزه‌های متعددی برای نزدیکی بین دو کشور وجود داشت. از جمله این موارد می‌توان به تمایل روسیه برای تغییر وضعیت میدانی در شمال سوریه، به ویژه با توجه به جنگ در اوکراین و نیاز آن به تقویت دیپلماسی خود در خاورمیانه اشاره کرد که موضع اعلام شده خود را از زمان دخالت در بحران سوریه در سال ۲۰۱۵ مجدداً تکرار کرد علاوه بر این، سوریه مشتاق بود تا مسیر گسترش روابط منطقه‌ای خود را به ویژه پس از به دست آوردن کرسی خود در اتحادیه عرب در ۷ مه ۲۰۲۳ ادامه دهد. با این حال، روشن بود که نزدیکی روابط با سوریه موضوع فوری تری برای ترکیه است.

این فوریت نه تنها به مسائل سیاست خارجی مربوط می‌شد، بلکه پیامدهای محلی نیز داشت که بر سطوح امنیتی، سیاسی و اقتصادی این کشور تأثیر می‌گذاشت. ترکیه یک بحران اقتصادی را تجربه می‌کرد و در اواخر سال ۲۰۲۳، لیر ترکیه در برابر دلار به پایین‌ترین

سطح تاریخی و به ۷/۲۹ سنت سقوط کرد و حدود ۳۷ درصد از ارزش خود را از دست داد. علاوه بر این، نرخ تورم سالانه در این کشور همچنان در حال افزایش بود و در مارس ۲۰۲۴ به حدود ۵/۶۸ درصد رسید که بحران هزینه‌ها و قیمت‌های زندگی را تشدید می‌کرد و نرخ فقر را نیز ۱۴ درصد افزایش داد.

به گفته اداره کل مدیریت مهاجرت ترکیه، بحران‌های اقتصادی تنش‌های داخلی متعددی را ایجاد کرده بود. به ویژه در مورد پناهندگان سوری در ترکیه که تعداد آن‌ها بیش از سه میلیون نفر شده بود و حضور این اتباع سوری در ترکیه به معضلی اساسی برای اقتصاد ترکیه تبدیل شد که بشار اسد هم برای آن راهکاری نداشت. ایران و روسیه نیز به دلیل تحریم‌های اقتصادی اروپا و امریکا، ناتوان از کمک اقتصادی یا سرمایه‌گذاری در این کشور بودند.

در چنین شرایطی، ترکیه به جامعه‌ای قطبی در مورد پناهندگان سوری تبدیل شد و لفاظی‌های ضد پناهندگان بر انتخابات ریاست جمهوری و پارلمانی که در ماه مه ۲۰۲۳ برگزار شد، حاکم بود. هر دو حزب اصلی، حزب عدالت و توسعه و حزب جمهوری خواه مردم، بازگرداندن پناهندگان سوری را به‌عنوان یک هدف اصلی در مبارزات انتخاباتی خود قرار داده بودند.

بنابراین، مسئله پناهندگان این نگرانی را ایجاد کرد که به اعمال خشونت اجتماعی تبدیل شود. در مرداد ۱۴۰۲، خانه‌ها و مشاغل سوری‌ها در آنکارا مورد اقدامات خشونت‌آمیز قرار گرفتند. در همان زمان، دولت ترکیه شاهد اقدامات خشونت‌آمیز علیه پناهندگان سوری و اموال و مشاغل آن‌ها بود. هم‌زمان یک گروه تلگرامی ترکیه به نام «شورش ترکیه» که خواستار خشونت علیه سوری‌ها بود، اطلاعات بانک گذرنامه‌های آن‌ها را افشا کرد که مکان بیش از ۳/۳ میلیون پناهنده سوری ساکن ترکیه را نشان می‌داد. از این رو مسئله اتباع سوری برای ترکیه به مسئله‌ای امنیتی تبدیل شد که بشار اسد به آن بی‌تفاوت بود و ناتوان از تغییر وضعیت اقتصادی و سیاسی سوریه.

در چنین شرایطی، توهین‌های نژادپرستانه علیه گردشگران عرب، چه فیزیکی و چه کلامی یا آنلاین، بخش گردشگری ترکیه را نیز تحت تاثیر قرار داد، زیرا گردشگران عرب که ۱۰ درصد از کل بازدیدکنندگان ترکیه را در سه ماهه اول سال ۲۰۲۴ تشکیل می‌دادند و نزدیک به ۲۳۰۰۰۰ گردشگر عرب بودند، از این اقدامات آزرده می‌شدند و امکان تحریم بخش گردشگری ترکیه از سوی آنها وجود داشت. علاوه بر این، اقدامات خشونت‌آمیز محلی علیه سوری‌ها توانایی ترکیه را برای حفظ نظم در مناطق تحت کنترل خود در شمال سوریه تضعیف کرد. چه آن‌که در همان ایام، مناطق روستایی حلب و ادلب شاهد درگیری بین نیروهای ترکیه و معترضان سوری بود که علیه رفتار آن‌ها با پناهندگان تظاهرات می‌کردند. این در حالی بود که ترکیه می‌ترسید که اگر دمشق کنترل مناطقی را که آنکارا نقش ضامن در آن ایفا می‌کند، دوباره به دست گیرد، می‌توانست منجر به هرج و مرج و درگیری شود و به‌طور بالقوه موج جدیدی از پناهندگان را به ترکیه بکشاند. این نگرانی با این احتمال افزایش یافت که جناح‌های مخالف مسلح به ویژه هیئت تحریر الشام که از سال ۲۰۱۸ در فهرست ایالات متحده در فهرست سازمان‌های تروریستی قرار داشتند، هرگونه توافق ترکیه-سوری را رد کنند.

الویت‌های مخالفان داخلی اسد کاملاً متفاوت از سوریه و ترکیه بود. علاوه بر این، دولت نجات سوریه، دولت جایگزین اپوزیسیون سوری در استان ادلب که مناطق تحت کنترل هیئت تحریر الشام را اداره می‌کند، شده بود و حضور یا موافقت با مصوبات نشست‌های ترکیه و سوریه در سال ۲۰۲۲ را نیز رد کرده بود و آن را تهدیدی برای جان میلیون‌ها سوری می‌دانست.

در میانه این منازعات، ترکیه در سال ۲۰۱۸ عملیات «شاخه زیتون» را برای کنترل منطقه عفرین (که زیر نظر واحدهای مدافع خلق گرد بود) و عملیات «چشمه صلح» را در سال ۲۰۱۹ برای ایجاد منطقه امن در شرق فرات و جلوگیری از استقرار نهادهای مدنی کرد در مرزهای خود آغاز کرد.

با این حال، با توجه به اصرار هر دو کشور بر پیش شرط‌های خود برای از سرگیری روابط، تمایل ترکیه برای افزودن میانجی‌های جدید به مذاکرات دنبال شد. در جریان کنفرانس مشترک ۱۴ ژوئیه بین هاکان فیدان، وزیر امور خارجه ترکیه و فیصل بن فرحان، وزیر امور خارجه عربستان سعودی، اظهار داشت که عربستان سعودی در مورد موضوعات گفت‌وگو با سوریه با ترکیه همکاری خواهد کرد. این تغییر به دلیل ابتکارات روسیه و ایران با هدف تغییر وضعیت کنونی در مناطقی بود که نیروهای ترکیه با آن‌ها کار می‌کردند و کنترل ارتش سوریه را بر آن‌ها تحمیل می‌کرد. در مقابل، به‌نظر می‌رسید مدل عربی نزدیکی با دمشق، بر اساس اصل «گام به گام»، برای ترکیه مناسب‌تر بود. اما تمام تلاش‌ها برای حل و فصل اختلافات بین سوریه و ترکیه شکست خورد.

وجود خودگردانی کردهای روژآوا در مرزهای ترکیه، نگرانی‌های امنیتی اردوغان را دوچندان کرد. در چنین شرایطی، هیات تحریر الشام با انجام فعالیت‌های مستقل از آنکارا و دمشق، تحکیم دولت خود در مناطق تحت کنترل را به‌مثابه یک هدف تمام عیار دنبال کرد تا خود را به‌عنوان نماینده «میان‌رو» مردم سوریه در جامعه بین‌المللی معرفی کند. در نتیجه موفقیت و تفاهمی بین تحریر الشام و ترکیه بر سر سقوط بشار اسد انجام شد تا هر دو به‌سوی آن حرکت کنند. توافقاتی که یک شبه حاصل نشد و زمینه اصلی آن را عدم بازسازی اقتصادی و سیاسی سوریه از سوی حامیان بشار اسد، بعد از شکست داعش سرعت داد.

علاوه بر این، سوریه مشتاق بود تا مسیر گسترش روابط منطقه‌ای خود را به ویژه پس از به دست آوردن کرسی خود در اتحادیه عرب در ۷ مه ۲۰۲۳ ادامه دهد. با این حال، روشن بود که نزدیکی روابط با سوریه موضوع فوری تری برای ترکیه است.

به گفته اداره کل مدیریت مهاجرت ترکیه، بحران‌های اقتصادی تنش‌های داخلی متعددی را ایجاد کرده بود. به ویژه در مورد پناهندگان سوری در ترکیه که تعداد آن‌ها بیش از سه میلیون نفر شده بود و حضور این اتباع سوری در ترکیه به معضلی اساسی برای اقتصاد ترکیه تبدیل شد که بشار اسد هم برای آن راهکاری نداشت. ایران و روسیه نیز به دلیل

تحریم‌های اقتصادی اروپا و آمریکا، ناتوان از کمک اقتصادی یا سرمایه‌گذاری در این کشور بودند.

بشار اسد رئیس‌جمهور سوریه و رجب طیب اردوغان رئیس‌جمهور ترکیه

ترکیه به هیات تحریر الشام در حمله به روزآوا فشار می‌آورد!

ترکیه در برابر گسترش هیات تحریر الشام به «منطقه امنیتی» در شمال غربی سوریه که برای خود ایجاد کرده است، مقاومت کرده و بر گروه رادیکال اسلامی فشار آورده است تا وابستگی خود به القاعده را رها کند. تحلیل‌گران می‌گویند که این سازمان همچنین برای جلوگیری از حمله به اقلیت‌های مسیحی و دروز به آن فشار آورده است.

عمر اوزکیزلچیک، محقق وابسته شورای آتلانتیک در آنکارا، به خبرگزاری «فرانس ۲۴» گفته است که ترکیه «رابطه پیچیده و دشوار» با هیات تحریر الشام، اتحاد جهادی که حمله مخالفان را به دمشق را رهبری کرد، گفته است: هیات تحریر الشام امروز آن چیزی نیست که در سال ۲۰۲۰ بود. با وجود این دعاوی، بسیاری از اعضای ارشد تحریر الشام از جمله رهبران آن، همچنان از اعضای جبهه النصره بودند و ایدئولوژی و اهداف مشابهی را ادامه

31.12.2024

دادند. در حقیقت، تحریر الشام به‌عنوان یک گروه متاخرتر، به‌طور عمده از اعضای جبهه النصره تشکیل شده است و ایدئولوژی تروریستی مشابه به آن گروه دارد. اوزکیزلچیک می‌گوید:

«در حال حاضر با تغییر وضعیت در زمین، تعادل قدرت در سوریه تغییر کرده است: ترکیه در حال حاضر قدرتمندترین بازیگر در داخل سوریه است، و ایران و روسیه احتمالاً سعی خواهند کرد با ترکیه مذاکره کنند.»

از سال ۲۰۱۶ ترکیه عملیات‌های متعددی علیه نیروهای کرد در شمال سوریه انجام داده است. هدف این است که جنگ‌جویان کرد، به ویژه YPG (نیروهای حفاظت از مردم) را از مرزهای خود دور کند. اما آنکارا YPG را به‌عنوان استمرار PKK می‌بیند که به‌عنوان یک سازمان شورشی مسلح، دهه‌ها در داخل ترکیه مبارزه کرده و PKK نیز به‌عنوان یک «گروه تروریستی» توسط واشنگتن و اتحادیه ممنوع شده است.

بر اساس گزارش مرکز رصد حقوق بشر سوریه که در انگلستان مستقر است، گروه‌های سوری طرفدار ترکیه روز یکشنبه هم‌زمان با سقوط دمشق، تل رفعت، شهری در شمال حلب و روستاهای اطراف آن را که حدود ۲۰۰ هزار کرد سوری در آن زندگی می‌کردند، تصرف کردند. تل رفعت درست در خارج از «منطقه امنیتی» ترکیه قرار دارد و این اقدام ساکنان کرد را به فرار به یک منطقه امن در شرق سوق داده است. سرویس مخفی ترکیه، ادعا کرده است که یک رهبر پ.ک.ک را در منطقه کشته است.

نمایش رییس پلیس مخفی ترکیه در دمشق

پس از سقوط بشار اسد، ترکیه با برافراشتن پرچم خود بر سفارت دمشق و حمایت از هیئت تحریر الشام نفوذ خود را در سوریه گسترش داد. آنکارا از فرصت تغییر معادلات برای تقویت جایگاه داخلی و منطقه‌ای بهره برد و بازگشت پناهجویان و مشارکت در بازسازی سوریه را آغاز کرد. ترکیه، همچنین با مهار کردها و پیشروی نیروهای متحدش، نقش محوری در تحولات سوریه ایفا می‌کند.

روث میکائلسون روزنامه‌نگار و تحلیل‌گر مسائل خاورمیانه روزنامه گاردین، نوشته است: کمتر از یک هفته پس از فرار بشار اسد به مسکو، مقامات ترکیه پرچم خود را بر فراز سفارت‌شان در دمشق برافراشتند. برای نخستین بار در ۱۲ سال گذشته، هلال سرخ و سفید ترکیه بر فراز ساختمان این سفارت به اهتزاز درآمد، اگرچه بسیاری از پنجره‌های این ویلای مجلل همچنان بسته بودند.

سفر ابراهیم کالین به دمشق؛ آغاز نفوذ گسترده ترکیه در سوریه

این تحول، تنها چند روز پس از سفر ابراهیم کالین، رئیس سازمان اطلاعات ترکیه، به دمشق اتفاق افتاد. کالین با خودرویی سیامرنگ که احمد الشرع، رهبر هیئت تحریر الشام آن را هدایت می‌کرد، در خیابان‌های شلوغ پایتخت سوریه حرکت کرد. الشرع، با لباس

غیرنظامی کالین را تا مسجد اموی همراهی کرد. کالین زیر طاق‌های تاریخی این مسجد دعا کرد و سپس، در میان انبوه جمعیتی که برای دیدن نخستین مقام بلندپایه خارجی پس از سقوط نظام اسد گرد آمده بودند، از مسجد خارج شد.

دارین خلیفه، تحلیل‌گر گروه بین‌المللی بحران، این سفر را «نمایشی از پیروزی» توصیف کرده و می‌گوید: «آنکارا اکنون به یکی از بزرگترین برندگان تغییر حکومت در دمشق تبدیل شده است.» به گفته خلیفه، سقوط بشار اسد نه تنها سیاست‌های رجب طیب اردوغان در قبال سوریه را تأیید کرد، بلکه زمینه‌ای برای افزایش نفوذ ترکیه در شمال شرق سوریه و مشارکت در بازسازی این کشور فراهم آورد. وی تأکید می‌کند: «رابطه میان هیئت تحریر الشام و ترکیه نباید بیش از حد بزرگنمایی شود. این رابطه نیابتی نیست، اما ترکیه با صبر و انتظار تا زمان تثبیت اوضاع و سپس ورود قاطعانه از طریق سفر کالین، به‌خوبی عمل کرده است.»

تحلیل‌گران معتقدند ترکیه ماه‌ها هیئت تحریرالشام را در حالت تعلیق نگه داشت و مانع از آغاز حمله این گروه شد. آنکارا در نوامبر تلاش کرد تا با برگزاری نشست با مقامات روسیه و ایران، اسد را به میز مذاکره بکشاند. اردوغان بعدها گفت که اسد پیشنهاد او برای گفت‌وگو درباره آینده سوریه را رد کرده است، اقدامی که به اعتقاد او، آخرین فرصت اسد برای جلوگیری از سقوط حکومت ۵۳ ساله خانواده‌اش بود.

سفر محرمانه احمد الشرع به آنکارا

نه تنها بشار اسد پیشنهاد مذاکره را رد کرد، بلکه نیروهای تحت فرمان او حملات خود را به تنها منطقه تحت کنترل هیئت تحریر الشام در ادلب تشدید کردند. این اقدام به افزایش تمایل هیئت تحریرالشام برای آغاز حمله منجر شد. دارین خلیفه معتقد است ترکیه از روسیه خواست تا اسد را برای توقف حملات متقاعد کند، اما این تلاش بی‌نتیجه بود. در نهایت، زمانی که احمد الشرع، رهبر هیئت تحریر الشام، در اواخر نوامبر به آنکارا سفر کرد و

اعلام کرد نیروهایش آماده حمله هستند، ترکیه به دلیل ناکامی مسکو در کنترل اسد، با این اقدام موافقت کرد.

خلیفه می‌گوید: «در نهایت، ترکیه گفت: «باشه، بهشون درس بدید.»، اما انتظار نداشت که هیئت تحریر الشام بتواند حلب یا حتی کل کشور را تصرف کند. هیچ‌کس تصور نمی‌کرد که اوضاع به این سرعت و در این مقیاس تغییر کند. ترکیه احتمال می‌داد هیئت تحریر الشام به صورت تاکتیکی وانمود کند که به سمت شرق حرکت می‌کند، در حالی که قصد اصلی‌اش پیشروی به سمت جنوب بود، اما این تحول بسیار فراتر از پیش‌بینی‌ها بود.» مخالفان تا حومه حمص پیشروی کردند و دو روز پیش از فرار اسد، به بزرگراه منتهی به دمشق رسیدند. در این مرحله، رجب طیب اردوغان حمایت خود را از این اقدام آشکار کرد. او در سخنانی در استانبول گفت: «این حرکت در سوریه بدون هیچ مانعی ادامه پیدا کند.» وی افزود که ترکیه با شبکه اطلاعاتی خود و همچنین از طریق گزارش‌های عمومی، تحولات را به دقت زیر نظر دارد.

برگزاری نشست انتقال قدرت در سوریه بدون حضور ایران و روسیه

۲۶-۰۹-۱۴۰۳

نشست وزرای خارجه امریکا، فرانسه، ترکیه و هفت کشور عربی درباره سوریه در اردن بدون حضور روسیه و ایران برگزار شد. از میان کشورهای عربی، وزرای خارجه اردن،

عربستان سعودی، عراق، لبنان، مصر، قطر و بحرین همراه با احمد ابوالغیط، دبیرکل اتحادیه عرب، در نشست شرکت داشتند.

نشست انتقال قدرت در سوریه بدون حضور ایران و روسیه برگزار شد. اتفاقی که می‌تواند برای آینده روابط سیاسی ایران و سوریه تاثیرگذار باشد.

گزارش‌ها حاکی از آن است که در این نشست هیچ نماینده مستقیمی از حاکمان فعلی سوریه نیز حضور نداشتند، اما کشورهایی که از این شورشیان تحت رهبری تحریرالشام حمایت می‌کنند، از جمله ترکیه حضوری پررنگ در نشست اردن داشتند.

از میان کشورهای عربی، وزرای خارجه اردن، عربستان سعودی، عراق، لبنان، مصر، قطر و بحرین همراه با احمد ابوالغیط، دبیرکل اتحادیه عرب، در نشست شرکت داشتند.

شرکت‌کنندگان در پایان نشست اردن با حمایت از مردم سوریه و حفظ تمامیت ارضی این کشور، بر ضرورت آغاز روند انتقالی فراگیر در سوریه تأکید کردند. این جلسه در بندر عقبه اردن برگزار شد و شامل حضور وزرای خارجه هفت کشور عربی، وزیران خارجه ایالات متحده، فرانسه و ترکیه، مسئول سیاست خارجی اتحادیه اروپا و نماینده ویژه سازمان ملل بود.

در بیانیه پایانی این نشست، تأکید شده است که فرآیند انتقال سیاسی در سوریه باید به‌طور شفاف، فراگیر و تحت رهبری سوری‌ها صورت گیرد و مطابق قطع‌نامه ۲۲۵۴ شورای امنیت سازمان ملل به تأسیس یک دولت غیر فرقه‌ای منجر شود.

این تحولات در شرایطی رخ می‌دهد که شورشیان سوریه تحت هدایت گروه موسوم به هیئت تحریرالشام در ۲۷ نوامبر حملاتی ناگهانی را در شمال غرب سوریه آغاز کردند و در بامداد ۸ دسامبر با ورود به دمشق به حکومت بشار اسد پایان دادند.

بیانیه پایانی نشست عقبه همچنین بر اهمیت مقابله با تروریسم و افراطگرایی در سوریه و ممانعت از ظهور مجدد گروه‌های تروریستی تأکید کرده است.

شرکت‌کنندگان از تمامی طرف‌ها خواسته‌اند تا به خصومت‌ها پایان دهند و حاکمیت، یکپارچگی و تمامیت ارضی سوریه را طبق اصول منشور سازمان ملل گرامی بدارند. رویترز اشاره کرده است که تأکید بر تمامیت ارضی سوریه به‌ویژه به حضور نیروهای اسرائیلی در منطقه حائل داخل خاک سوریه مربوط می‌شود.

آنتونی بلینکن، وزیر خارجه آمریکا، در کنفرانس خبری حاشیه این نشست تصریح کرد که شرکت‌کنندگان همگی متفق‌القول هستند که دولت جدید در سوریه باید به حقوق اقلیت‌ها احترام بگذارد و پناهمگاهی برای گروه‌های تروریستی فراهم نکند.

او همچنین در شبکه‌های اجتماعی بیان کرد که گفت‌وگوهای عقبه بر لزوم انتقال سیاسی فراگیر با هدایت سوری‌ها متمرکز بوده است. بلینکن خاطر نشان کرد که ایالات متحده از دولتی در آینده سوریه حمایت می‌کند که توسط مردم این کشور انتخاب شده و نماینده تمام اقشار جامعه باشد.

حاضران برجسته این نشست شامل آنتونی بلینکن (وزیر خارجه آمریکا)، هاگان فیدان (وزیر خارجه ترکیه)، ژان نونل بارو (وزیر خارجه فرانسه)، گیر پترسن (نماینده ویژه سازمان ملل در امور سوریه) و کایا کالاس (مسئول سیاست خارجی اتحادیه اروپا) بودند. نمایندگانی از بریتانیا و آلمان نیز حضور داشتند. خبرگزاری رسمی اردن (پترا) گزارش داده است که گفت‌وگوهای عقبه در دو قالب جداگانه برگزار شد؛ یکی مختص وزرا و مقامات عربی و دیگری نشست مشترک آنان با مقامات غربی، ترکیه‌ای و بین‌المللی. در پی این مذاکرات، دو بیانیه پایانی صادر شد.

در همین حال، آنتونی بلینکن، وزیر امور خارجه آمریکا گفته است که کشورش با گروه مخالفین هیات‌التحریر شام که در حال حاضر کنترل سوریه را در دست دارد، در تماس مستقیم است.

بلینکن بدون اشاره به جزئیات زمان یا سطح این تماس‌ها گفت: «بله، ما با هیات‌التحریر الشام و دیگر طرف‌ها در تماس بوده‌ایم.» و تأکید کرد هیچ مانع قانونی برای گفت‌وگو با یک

گروهی که تروریستی تعریف شده، وجود ندارد. ما بر اهمیت کمک به یافتن آستین تاپس و بازگرداندن او به خانه تأکید کرده‌ایم.» آستین تاپس، خبرنگار آمریکایی، بیش از یک دهه پیش در سوریه بازداشت شد و تلاش‌ها برای یافتن او پس از فروپاشی حکومت اسد شدت گرفته است.

همچنین امریکا مجموعه اصولی را برای دولت جدید سوریه مشخص کرده که شامل احترام به حقوق همه شهروندان سوری، پیش‌گیری از تبدیل سوریه به پایگاهی برای تروریسم، ارائه کمک‌های بشردوستانه و امحای امن زرادخانه‌های شیمیایی است.

این اصول پس از سقوط اسد از سوی آمریکا اعلام شد و در بیانیه‌ای مشترک طی نشست وزیران خارجه در عقبه تأیید شد. آنتونی بلینکن تأکید کرد که این توافق پیامی روشن برای مقامات دولت موقت و تمامی گروه‌های درگیر در سوریه ارسال می‌کند.

کشورهایی، چون عربستان سعودی، ترکیه و قطر بارها مخالفت خود را با پیشروی‌ها و اقدامات اسرائیل در مناطق حائل اعلام کرده‌اند. اما آمریکا این اقدامات را محکوم نکرده است. بلینکن گفت که مذاکراتی با اسرائیل در مورد این موضوع در جریان است.

از زمان سقوط حکومت بشار اسد تاکنون، اسرائیل حداقل ۸۰۰ حمله هوایی را در خاک سوریه انجام داده است.

معمای روزهای آخر دمشق

به گزارش «میدل ایست آی»، بشار اسد تا روزهای پایانی حکومتش به مداخله امارات امیدوار بود؛ اردن و امارات همه تلاش‌شان را کردند تا تحریر الشام بر دمشق حاکم نشود. رسانه منطقه‌ای «میدل ایست آی»، در گزارش مبسوطی به نقل از برخی منابع امنیتی ادعا کرده، طرح رژیم صهیونیستی برای سوریه، تجزیه این کشور به سه منطقه با حفظ دولت بشار اسد بوده است. به ادعای این رسانه، پیشروی تحریر الشام باعث شده طرح اسرائیل ناکام شود. اگرچه در ابتدای پیشروی مخالفین در سوریه منابع عبری در گزارش‌های خبری

خود خبر دادند که رژیم اسرائیل به دنبال تضعیف بشار اسد و تبدیل دولت او به یک «دولت فرومانده» بوده است اما باید منتظر بود تا گزارش‌های تکمیلی درباره ادعای میدل ایست آی منتشر شود. نکته قابل تامل در این گزارش اما، نقش امارات عربی متحده است که تلاش داشته در کانون پلن اسرائیلی برای سوریه قرار بگیرد و وظیفه ارائه مشوق‌های مالی به دولت اسد برای حفظ آن را بر عهده گرفته بود. طبق این گزارش امارات و اردن تا لحظه آخر برای این‌که قدرت به دست جولانی و مبارزان تحریرالشامی خود واگذار نشود تلاش کردند.

منابع امنیتی می‌گویند که اسرائیل می‌خواست بشار اسد را تحت قیمومت امارات در قدرت نگه دارد و همزمان با کردها در شمال شرق و دروزی‌ها در جنوب روابط نظامی و استراتژیک برقرار کند. به گفته منابع امنیتی که در مورد این توطئه مطلع شده‌اند، سرنگونی دولت بشار اسد طرح اسرائیل برای تجزیه سوریه به سه بلوک به منظور قطع روابطش با ایران و حزب‌الله را ناکام گذاشت.

اسرائیل قصد داشت روابط نظامی و راهبردی با کردها در شمال شرق و دروزی‌ها در جنوب برقرار کند و اسد را در قدرت در دمشق تحت حمایت و کنترل امارات قرار دهد.

این امر همچنین می‌توانست به محدود کردن نفوذ ترکیه در سوریه به ادلب و شمال غرب، پایگاه هیات تحریر الشام (HTS) و گروه‌های مخالف مورد حمایت ترکیه کمک کند.

این طرح در یک سخنرانی توسط گیدئون سار، وزیر امور خارجه اسرائیل یک ماه پیش اشاره شد که در آن وی گفت اسرائیل باید با کردها و دروزی‌ها در سوریه و لبنان ارتباط بگیرد و افزود که «جنبه‌های سیاسی و امنیتی ای» وجود دارد که باید در نظر گرفته شوند.

ساعر گفت: «ما باید به تحولات در این زمینه نگاه کنیم و درک کنیم در منطقه‌ای که همیشه در آن اقلیت خواهیم بود، می‌توانیم با سایر اقلیت‌ها اتحادهای طبیعی داشته باشیم.»

اما زمانی که ارتش سوریه در حمص و حماه از هم پاشید و راه دمشق را باز گذاشت، این طرح با حوادثی روبه‌رو شد. مخالفان حکومت سوریه در آن زمان، خطوط مقدم را شکسته

بودند و حلب به‌عنوان بزرگ‌ترین شهر سوریه را بدون جنگ تصرف کرده و موازنه قدرت را در جنگ داخلی ۱۳ ساله این کشور تغییر داده بودند.

در ساعات اولیه یکشنبه ۸ دسامبر ۲۰۲۴، محمد قاضی الجلالی، نخست وزیر سوریه در پیامی ویدیویی گفت که مایل است قدرت را به‌صورت مسالمت‌آمیز تحویل دهد.

احمد الشرع، رهبر تحریرالشام که با نام ابومحمد الجولانی شناخته می‌شود به‌سرعت پاسخ داد که آماده است تا جلالی را در قدرت نگه دارد تا زمانی که روند انتقال دولت سازمان‌دهی شود.

امارات و اردن علیه جولانی

منابع امنیتی فاش کردند حتی زمانی که تحریرالشام به پایتخت نزدیک می‌شد سفیران امارات و اردن در سوریه تلاش‌هایی برای جلوگیری از کنترل این گروه نظامی بر دمشق انجام دادند.

اردن، ارتش آزاد سوریه و گروه‌های متحدش را از جنوب تشویق کرد تا قبل از تحریرالشام به دمشق بروند.

منابع امنیتی که نخواستند نامشان فاش شود به میدل ایست آی گفتند، «پیش از رسیدن جولانی، دو سفیر ترتیبی دادند که جنگجویان ارتش آزاد سوریه نخست وزیر سوریه را از خانه‌اش به هتل چهارفصل ببرند و در آنجا رسماً نهادهای دولتی را به گروه‌های مسلح این کشور در جنوب تحویل دهند.»

تصاویر جلالی در حال اسکورت به هتل توسط سربازان منطقه حوران در جنوب سوریه متعلق به سپاه پنجم (یک نیروی نظامی متشکل از مخالفان سابق که قبلاً با دولت سوریه آشتی کرده بودند)، منتشر شده است. یک منبع گفت: «جلالی متوقف شد و با جولانی تماس گرفت. جولانی به او گفت: «این کار را نکن» و جلالی به این توصیه توجه کرد.»

زمانی که اسرائیل متوجه شد نمی‌تواند مانع از تسلط تحریر الشام بر این کشور شود، شروع به تخریب دارایی‌های نظامی سوریه، از جمله غرق کردن ناوگان این کشور در لاذقیه و اشغال سرزمینی از جمله کوه هرمون- بلندترین کوه سوریه در جبل الشیخ در نزدیکی مرز با لبنان و بلندی‌های جولان اشغالی- کرد. این سلاح‌ها در زمان اسد امن بودند. این همان مقداری بود که اسرائیل برای کنترل این سلاح‌ها سرمایه‌گذاری کرد. اما وضعیت این سلاح‌ها در دست مخالفان ناامن محسوب می‌شدند.

مقامات اردن و امارات نسبت به تسلط تحریر الشام و چشم‌انداز یک دولت تحت رهبری اسلامگرایان در سوریه ابراز نگرانی کرده‌اند، حتی اگر همان‌طور که احمد الشرع وعده داده است همه جناح‌ها و مذاهب در دولت نماینده داشته باشند.

از زمان جنبش «بهار عربی» در سال ۲۰۱۱ اماراتی‌ها در خط مقدم تلاش‌های ضدانقلابی و ضددموکراتیک در مصر، لیبی، تونس و یمن بوده‌اند. اردن بیش از یک میلیون پناهنده سوری دارد و مرز بیابانی طولانی با سوریه و قبایلی که در هر دو طرف مرز زندگی می‌کنند، دارد. در واکنش به حوادث دمشق، اردن آخر هفته گذشته کمیته تماس وزیران عرب در مورد سوریه را در عقبه تشکیل داد. در بیانیه‌ای که پس از آن منتشر شد، از نیاز به «نظارت بر روند انتقال» و افزایش تلاش‌ها برای مبارزه با تروریسم با توجه به اینکه خطری برای سوریه و امنیت منطقه است صحبت شد.

آخرین ساعات اسد در دمشق

جزئیات لحظات آخر حکومت بشار اسد ظاهراً تا حدی توسط ابراهیم الامین، سردبیر روزنامه الاخبار که به انعکاس دیدگاه حزب‌الله مشهور است، تایید شده است. ابراهیم الامین نوشت که اسد تا جایی که حمایت امارات متحده عربی امیدوار بود که «تا ساعات پایانی» قبل از ترک دمشق منتظر ماند.

ابراهیم الامین، نوشت: «یکی از نزدیکان اسد که تا ساعات پایانی همراه او در دمشق بود، می گوید او همچنان امیدوار بود که اتفاقی بزرگ رخ دهد و حمله گروه های مسلح متوقف شود. او باور داشت که «جامعه عربی و بین‌المللی» ترجیح می‌دهند او در قدرت بماند تا این‌که اسلام‌گرایان اداره سوریه را به دست گیرند.»

اسد زمانی متوجه پایان بازی شد که وزیر امور خارجه ترکیه، هاکان فیدان، همتایان روسی و ایرانی خود، سرگئی لاوروف و عباس عراقچی را که همگی در کنفرانسی در قطر حضور داشتند، قانع کرد که مداخله نکنند. الامین افزود: «به محض این‌که روس‌ها و ایرانی‌ها به بشار اسد اطلاع دادند که در قلب نبرد دخالت نخواهند کرد، او متوجه شد که شکست نزدیک است.»

او همچنین بیان کرد که حزب‌الله نیز به این نتیجه رسیده بود که کمک به اسد بی‌فایده است، چراکه ارتش خودش نیز حاضر به جنگیدن برای او نبود.

در همین حال، طرح اسرائیل برای تقسیم سوریه که از هفته‌ها قبل در حال شکل‌گیری بود با علم به این‌که توافق آتش‌بس با حزب‌الله در لبنان که در پایان ماه گذشته منعقد شده بود در راه است، شتاب گرفت.

محمد بن زاید، رئیس امارات تماس‌های خود را با جامعه دروزی‌های اسرائیل افزایش داد. او در ۷ دسامبر در ابوظبی با شیخ موفق طریف، رهبر معنوی دروزی‌های اسرائیل دیدار کرد.

یک هفته پیش از این، ایالات متحده و امارات گفت و گوهایی انجام داده بودند که در آن از چشم انداز لغو تحریم‌ها به عنوان اهرمی برای متقاعد کردن اسد به قطع روابط با ایران و بستن مسیرهای ارسال تسلیحات ایرانی به حزب‌الله از طریق سوریه استفاده شود. سخت‌ترین تحریم‌های اعمال شده علیه سوریه، معروف به قانون سزار که در سال ۲۰۱۹ توسط کنگره آمریکا تصویب شد روز جمعه منقضی خواهد شد مگر اینکه توسط قانون‌گذاران ایالات متحده تمدید شود.

روز جمعه مقامات آمریکایی برای اولین بار به دمشق رفتند تا مذاکرات رسمی با نمایندگان هیات تحریر الشام (HTS) انجام دهند؛ گروهی که همچنان در آمریکا و سایر کشورهای غربی به عنوان یک گروه تروریستی شناخته می‌شود. گیر پدرس، نماینده ویژه سازمان ملل در امور سوریه روز سه‌شنبه به شورای امنیت گفت که برای رفع نیازهای عظیم سوریه، پایان «آرام و تدریجی» تحریم‌ها ضروری است.

نگرانی ترکیه از عملیات‌های اسرائیل

برنامه‌های اسرائیل برای سوریه مدت‌ها قبل از رخدادهای کنونی، زنگ خطر را در آنکارا به صدا درآورده بود.

در اکتبر، پارلمان ترکیه جلسه‌ای پشت درهای بسته برگزار کرد تا به عملیات نظامی اسرائیل بپردازد؛ اقداماتی که رهبران ترکیه آن را یک «تهدید امنیت ملی» تلقی کردند. دو ماه پیش از سخنرانی گیدئون ساعر، رئیس جمهوری ترکیه، رجب طیب اردوغان در سپتامبر به پارلمان گفت که اسرائیل جاه‌طلبی‌های توسعه‌طلبانه‌ای دارد که ممکن است «بخش‌هایی از آناتولی» را هدف قرار دهد.

اردوغان گفت: «دستور کار توسعه طلبانه اسرائیل که توسط افراط‌گرایی مذهبی هدایت می‌شود فقط به غزه محدود نمی‌شود. هدف بعدی آن‌ها ممکن است سرزمین ما باشد.» وزیر امور خارجه ترکیه، هاکان فیدان که پیش‌تر رئیس سازمان اطلاعات این کشور بود در یک جلسه پرسش و پاسخ در کنفرانس دوحه و هم‌زمان با فروپاشی دولت اسد این پیام را تایید کرد.

فیدان اظهار کرد: «اسرائیل نه خواهان و نه مایل به برکناری اسد بود» و افزود که ایالات متحده به ترکیه اطلاع داده که اسرائیل فقط خواهان باقی ماندن اسد در قدرت بوده است.

وقتی از فیدان پرسیده شد که آیا اسد عضوی فعال از محور مقاومت ایران بوده است، او پاسخ داد: «در طول ۱۳ سالی که من رئیس سازمان اطلاعات بودم، با ایران در ارتباط بودم. همیشه به آن‌ها می‌گفتم که ایده اسد به‌عنوان جبهه مقاومت، برخلاف نظر ایران است.» دعوت اردوغان به اقدام علیه اسرائیل اخیراً توسط متحد سیاسی او، دولت باغچلی، رهبر حزب حرکت ملی (MHP)، تکرار شده است.

باغچلی، گفت: «اگر اسرائیل به جاه‌طلبی‌های توسعه‌طلبانه خود با سیاست‌های هژمونی و تجاوز ادامه دهد، رویارویی بین ترکیه و اسرائیل اجتناب‌ناپذیر خواهد بود.» احمد الشرع تلاش کرده است تا ترس‌های غرب از این‌که سوریه تحت حکومت او به پایگاهی برای حملات علیه اسرائیل تبدیل شود، کاهش دهد. او این هفته به بی‌بی‌سی گفت که سوریه تهدیدی برای جهان نیست و خواستار لغو تحریم‌ها شد. او گفت: «اکنون، پس از تمام آنچه رخ داده است، باید تحریم‌ها برداشته شوند، زیرا این تحریم‌ها علیه حکومت قدیمی اعمال شده بودند. قربانی و ظالم نباید به یک شکل مورد برخورد قرار گیرند.»

چالش جولانی با جولان

منابع امنیتی مطمئن هستند که دیر یا زود رهبر تحریر الشام باید به مسئله اشغال سرزمین‌های سوریه توسط اسرائیل فراتر از بلندی‌های جولان بپردازد. بلندی‌های جولان که به‌طور بین‌المللی به عنوان بخشی از سوریه شناخته می‌شود، از سال ۱۹۶۷ توسط اسرائیل اشغال و بعدها ضمیمه شده است.

هنگامی که نیروهای اسرائیلی بلندی‌های جولان را اشغال کردند، نزدیک به ۱۳۰,۰۰۰ سوری از خانه‌هایشان رانده شدند. آن‌ها در حومه دمشق سکنی گزیدند و از آن زمان جامعه آن‌ها به بیش از ۸۰۰,۰۰۰ نفر رسیده است. خانواده جولانی نیز یکی از این خانواده‌ها بود.

یک منبع امنیتی گفت: «برخلاف صحرای سینا، که نیروهای اسرائیلی در سال ۱۹۶۷ اشغال کرده و سپس بازگرداندند، اسرائیل بلندی های جولان را ضمیمه کرده است. این به این معناست که هیچ راهی برای صلح در این مسئله باز نبود، زیرا هیچ سوری ای ادعای خود را رها نمی کرد.»

او افزود: «اگرچه نتانیا هو می خواهد ما باور کنیم که او با شکستن زنجیره محور مقاومت ایران در سوریه پیروز شده است، واقعیت این است که یک محور جدید به سرعت در حال شکل گیری است که ترکیه و سوریه جدید با رهبری اسلام گرای سنی در مرکز آن قرار دارند. این تنها چالش های پیش روی اسرائیل را با باز کردن جبهه های در برابر جهان گسترده سنی عمیق تر می کند.»

«میدل ایست آی» برای اظهار نظر با وزارت خارجه اسرائیل تماس گرفت اما تا زمان انتشار پاسخ دریافت نکرد.

این وزارتخانه پیش تر پیش روی نیروهای اسرائیلی به قلمرو سوریه فراتر از بلندی های جولان اشغالی را یک «عملیات محدود و موقت» توصیف کرده و گفته بود که این اقدام «به دلایل دفاعی و به دلیل تهدیدات گروه های جهادی فعال در نزدیکی مرز ضروری بود.»

روز سه شنبه گذشته، نخست وزیر اسرائیل بنیامین نتانیا هو از نیروهای مستقر در قله کوه هرمون بازدید کرد و گفت نیروهای اسرائیلی «تا زمانی که ترتیبات دیگری که امنیت اسرائیل را تضمین کند یافت نشود، در این مکان مهم باقی خواهند ماند.»

در بیانیه ای روز سه شنبه، وزارت خارجه اسرائیل گفت: «آخرین کشوری که می تواند درباره اشغال در سوریه صحبت کند ترکیه است، هیچ توجیهی برای ادامه تجاوزات و خشونت های ترکیه علیه کردها در سوریه وجود ندارد!»

«میدل ایست آی» همچنین برای اظهار نظر با وزارتخانه های خارجه امارات و اردن تماس گرفت اما تا زمان انتشار پاسخی دریافت نکرد. در بیانیه ای در روز دوشنبه، وزارت خارجه امارات اعلام کرد: «امارات متحده عربی به دقت تحولات جاری در جمهوری عربی سوریه

را زیر نظر دارد و بار دیگر بر تعهد خود به وحدت و تمامیت ارضی دولت سوریه و همچنین تضمین امنیت و ثبات برای مردم برادر سوری تاکید می‌کند.»
وزیر خارجه اردن، ایمن صفدی، روز دوشنبه گفت: «این لحظه‌ای تاریخی در کشور برادر سوریه است، لحظه‌ای که نیازمند آن است که همه ما در کنار مردم سوریه بایستیم، به آن‌ها کمک کنیم تا به دستاوردی تاریخی در ساخت آینده‌ای دست یابند که به دست خود سوری‌ها شکل می‌گیرد و امنیت، وحدت، ثبات، حاکمیت و حقوق همه سوری‌ها را تضمین می‌کند.»

کشورهای غربی برای ارتباط با سوریه رقابت می‌کنند

دیپلمات‌های آمریکایی، انگلیسی و آلمانی برای دیدار با تحریرالشام به‌عنوان گروهی که در سوریه برگ برنده را در دست دارد، صف کشیده‌اند.

تنها چند روز پیش از آن‌که دمشق سقوط کند، ابو محمد جولانی که دیگر خودش را احمد الشرع معرفی می‌کرد مقابل خبرنگار سی‌ان‌ان نشست تا مواضع سیاسی خود را اعلام کند. تصویری که از او در آن روز منتشر شد ارتباط زیادی با تصاویری که از جولانی به‌عنوان رهبر تحریرالشام در طی سال‌های جنگ داخلی در سوریه نشان داده می‌شد، نداشت. رسانه بعدی که سراغ احمدالشرع رفته بی‌بی‌سی است. اما این تمام استقبال غرب از جولانی، چهره مطرح این روزها در سوریه نیست. اروپایی‌ها این روزها در حالیکه تردید فراوانی در مورد آینده سوریه با معارضان مسلح سابق دارند، اما برای دیدار با آنها سرودست می‌شکنند.

احمد الشرع یا همان ابو محمد جولانی در فهرست تروریستی ایالات متحده قرار دارد و با وجود تحولات اخیر، تغییری در این وضعیت به وجود نیامده است. آن‌ها برای پیدا کردن جولانی جایزه‌ای ۱۰ میلیون دلاری تعیین کرده بودند که نشان می‌دهد او تا چه اندازه به‌عنوان چهره‌ای که با استانداردهای غربی یک تروریست محسوب می‌شود، دارای اهمیت بوده است. اخیر متیو میلر سخنگوی وزارت امور خارجه آمریکا در بگومگویی با یک

خبرنگار آمریکایی بر سر اینکه بالاخره تکلیف احمد الشرع چیست و آیا جایزه برای جولانی هنوز سر جای خود است یا نه گفت که این جایزه کماکان پابرجاست. اما ظاهراً ایالات متحده، به این ماجرا تک بعدی نگاه نمی‌کند و برای ارتباط‌گیری با سوریه عجل است.

از زمان آغاز حملات علیه دولت اسد تا امروز، دستار و لباس‌های سنتی خود را در آورده و لباس‌های جدیدی به تن کرده که بینندگان را یاد زلنسکی و فیدل کاسترو می‌اندازد و البته برنڈبازها معتقدند آن لباس‌ها را از برنڈهای اقتصادی چینی می‌خرد. اما محمدالشرع در دیدار با مقامات اروپایی، همان لباس را هم عوض کرده و با کت و شلوار به استقبال آن‌ها می‌رود.

وزارت خارجه آمریکا اعلام کرد ۳ دیپلمات ارشد آمریکایی وارد دمشق شده‌اند تا با «ابو محمد الجولانی» رئیس مخالفان سوریه دیدار و گفت‌وگو کنند. وزارت خارجه آلمان هم سه‌شنبه اعلام کرد که دیپلمات‌های این کشور برای اولین بار با نمایندگان دولت انتقالی سوریه در دمشق گفت‌وگو کردند.

باربارا لیف، دیپلمات ارشد وزارت خارجه آمریکا رهبری هیئت دیپلماتیک این کشور به دمشق بر عهده داشت. این دیدار اولین دیدار رسمی مقامات دولت بایدن با هیات تحریر الشام در دمشق صورت گرفت.

دیدار دیپلمات‌های انگلیس و آلمان با الجولانی

آن‌هایی که تحریر الشام را از دوران جنگ داخلی سوریه دنبال می‌کنند، احتمالاً تصویر اولین مصاحبه ابومحمد الجولانی با شبکه قطری الجزیره را به یاد دارند. او در مقابل خبرنگار کارکشته عرب نشست و پشتش را به دوربین کرد و از جولانی تنها دستار و لباس عربی‌اش مشخص بود. در آن زمان تحریر الشام هر چند راه خودش را از داعش و القاعده جدا کرده بود اما در لباس پوشیدن همچنان از روی دست مقامات بالا رتبه این دو گروه تروریستی

الگو برمی‌داشت. او از زمان آغاز حملات علیه دولت اسد تا امروز، دستار و لباس‌های سنتی خود را در آورده و لباس‌های جدیدی به تن کرده است.

طبق گزارشی که رویترز در مورد این دیدار منتشر کرد: دیپلمات‌های آلمانی با مقامات دولت انتقالی در دمشق دیدار و درباره حضور نمایندگی دیپلماتیک آلمان در سوریه گفت‌وگو کردند. گفتگوها در مورد وجود فرصت‌هایی برای نمایندگی دیپلماتیک آلمان در دمشق ادامه دارد. وزارت خارجه آلمان گفت که گفت‌وگوها بر «فرایند انتقال فراگیر در سوریه و حفاظت از اقلیت‌ها» و همچنین «امکان حضور دیپلماتیک در دمشق» متمرکز بوده است.

اما به غیر از آلمانی‌ها فرانسوی‌ها و انگلیسی‌ها هم دیدارهای مشابهی داشته‌اند. گفته می‌شود که در دیدار دیپلمات‌های انگلیسی با محمد الشرع او ضمن ابراز امیدواری به بهبود روابط با انگلستان خواهان لغو تحریم‌ها علیه سوریه شده است. این در حالی‌ست که جولانی دست‌کم دوبار، در سال‌های ۲۰۱۵ و ۲۰۲۱ علیه غرب مواضعی تند و تیز اتخاذ کرده و کشورهای اروپایی را خطری برای سوریه دانسته و خواهان مبارزه با آنها شده بود.

جولانی اما این‌بار در دیدار با هیأتی انگلیسی تاکید کرد: آنچه در سوریه رخ داد پیروزی مردم مظلوم بود و این پیروزی بدون تخریب زیرساخت‌ها و بدون هیچ جابه‌جایی رخ داد.

31.12.2024

جولانی با این ادعا که انگلیس نقش مهمی در سطح بین‌المللی دارد، ضرورت در احیای روابط را به گوش دیپلمات‌های انگلیسی رساند.

فرانسوی‌ها طی ۱۲ سال گذشته سفارت خود را در دمشق تعطیل کرده بودند. اما همزمان با حضور هیاتی دیپلماتیک از پاریس، پرچم فرانسه بر سفارت این کشور در سوریه به اهتزاز درآمد. هیات فرانسوی پس از ورود به دمشق تاکید کرد: پاریس در جریان مرحله انتقالی در کنار ملت سوریه خواهد ایستاد و از آن‌ها حمایت خواهد.

همزمان با حضور هیات‌های دیپلماتیک کشورهای مهم اروپایی، دمشق شاهد حضور گی‌یر پدرسون، فرستاده ویژه سازمان ملل در امور سوریه در دمشق و دیدار او با ابومحمد جولانی، سرکرده هیات تحریر الشام بود. جولانی در این دیدار گفته تغییر دولت در سوریه تغییر در قطع‌نامه شورای امنیت سازمان ملل در سال ۲۰۱۵ را براساس واقعیات جدید ضروری می‌سازد و پدرسون بر اهمیت تشکیل دولتی فراگیر تاکید کرده است. البته در کف خیابان‌های دمشق، سوری‌ها چندان از حضور پدرسون خوشحال نشدند. رسانه‌ها ویدیویی از زنی سوری را منتشر کردند که در آن او لنگه کفشی را به سمت نماینده سازمان ملل پرتاب و از او بابت دیر آمدن به سوریه گلایه‌های تندی کرد.

فرانسوی‌ها طی ۱۲ سال گذشته سفارت خود را در دمشق تعطیل کرده بودند. اما همزمان با حضور هیاتی دیپلماتیک از پاریس، پرچم فرانسه بر سفارت این کشور در سوریه به اهتزاز درآمد. هیات فرانسوی پس از ورود به دمشق تاکید کرد: پاریس در جریان مرحله انتقالی در کنار ملت سوریه خواهد ایستاد و از آن‌ها حمایت خواهد.

سوریه در سال‌های پس از جنگ داخلی، هرگز نتوانست به وضعیت پیش از ۲۰۱۱ بازگردد. دولت بشار اسد حتی اگر می‌خواست هم توانی برای بازسازی زیرساخت‌های نابود شده کشور نداشت. او اقدام به ایجاد نمایشگاه‌هایی کرد تا سرمایه‌گذاران غربی را به سوریه بکشاند و فلاکتی که جنگ بر سر این کشور آورده بود را جبران کند. با این حال تلاش‌های اسد به دلیل عدم محبوبیت او و پرونده‌های حجم حقوق بشری دولتش، نادیده گرفته شد. اما

حالا به‌نظر می‌رسد با چراغ سیزی که محمدالشرع یا همان جولانی به غربی‌ها که روزگاری دشمنش بوده‌اند نشان می‌دهد، کشورهای غربی پا را از درخواست‌های سیاسی فراتر گذاشته و وارد گود شوند.

فرستاده ویژه سازمان ملل با ابومحمد جولانی در دمشق دیدار کرد

گیر پدرس، فرستاده ویژه سازمان ملل برای سوریه در سفر به دمشق با ابومحمد جولانی فرمانده اداره عملیات نظامی سوریه دیدار کرد. جولانی و پدرس در باره بازسازی سوریه، لغو تحریم‌ها و بازگشت پناهندگان سوری به کشورشان صحبت کردند.

گیر پدرس فرستاده ویژه سازمان ملل در امور سوریه، روز یکشنبه ۲۵ آذر ۱۵ - دسامبر با «احمد الشراع» معروف به «ابو محمد جولانی» در دمشق دیدار کرد.

جولانی در کانال تلگرامی به جزئیات این گفت‌وگو پرداخت و نوشت، با پدرس در مورد تحولات سوریه، بازنگری قطع‌نامه ۲۲۵۴ شورای امنیت سازمان ملل صحبت کرده است. قطع‌نامه ۲۲۵۴ سازمان ملل برای سوریه تدوین یک قانون اساسی و برگزاری انتخابات تحت نظارت سازمان ملل را پیش‌بینی کرده است. در این قطع‌نامه همچنین «جبهه النصره» که گروه «هیات تحریر شام» از آن شکل گرفته به‌عنوان یک سازمان «تروریستی» معرفی شده است.

پدرس پیش از دیدار با احمد الشراع از لغو تحریم‌های سوریه حمایت کرده بود. سوریه پس از سقوط بشار اسد با چالش‌های بزرگی روبه‌رو شده است. به گفته جولانی سوریه اکنون باید بر روی «تمامیت ارضی، بازسازی و توسعه اقتصادی» تمرکز کند. او در گفت‌وگو با پدرس بر «اهمیت ایجاد فضایی امن برای بازگشت پناهندگان سوری» تاکید کرد و خواستار حمایت اقتصادی و سیاسی برای این امر شد.

پدرس باوجود خوش‌بینی در پی تحولات اخیر، به موانع بزرگی پیش روی سوریه اشاره کرد و چ گفت، تحولات ناشی از تغییر قدرت در این کشور «عظیم» هستند. او از یک فرآیند

سیاسی فراگیر که تمامی سوری‌ها را شامل شود، حمایت کرده و خواستار کمک‌های بشردوستانه به این کشور جنگ‌زده شد.

نماینده ویژه سازمان ملل در امور سوریه تاکید کرد که جامعه بین‌المللی باید تلاش کند تا «نهادهای دولتی در سوریه فرو نریزند».

در حال حاضر یک دولت انتقالی کنترل امور را در سوریه برعهده گرفته است. این دولت تا مارس ۲۰۲۵ در قدرت باقی خواهد ماند و هنوز جزئیات دقیقی در مورد نحوه تعیین دولت بعدی ارائه نشده است.

زندان‌های بشار اسد

با سقوط بشار اسد هزاران تن از شبکه‌ای از زندان‌های سوریه آزاد شدند. تصاویر هولناکی از آن‌ها در شبکه‌های اجتماعی منتشر شد. چه تعداد در دوره جنگ داخلی به زندان افتادند، شکنجه و کشته شدند؟ قربانیان چگونه شکنجه می‌شدند؟

بر اساس تصاویر دوربین‌های مداربسته، مقام‌ها از سربازان سابق و نگهبانان زندان خواسته‌اند تا رمز عبور برای باز کردن قفل درهای الکترونیکی زیرزمینی را به نیروهای مخالف بدهند و می‌گویند که هزاران زندانی همچنان در این سیاهچال‌ها گیر افتاده‌اند.

پس از سرنگونی بشار اسد بسیاری از مردم به زندان صیدنایا هجوم بردند تا به دنبال بستگان خود بگردند که بعضی از آن‌ها سال‌ها در آنجا زندانی بودند.

بیش از ۱۰۰ بازداشتگاه و شمار نامعلومی از مراکز مخفی در سوریه وجود داشته است. تدمر و صیدنایا دو زندان از بدنام‌ترین‌ها بوده‌اند.

عفو بین‌الملل در سال ۲۰۱۷ پس از اینکه متوجه شد هزاران نفر در زندان صیدنایا اعدام شده‌اند، از این زندان به عنوان یک «سلاخ‌خانه» یاد کرده بود.

به گفته گروه‌های امدادی هنوز افراد بی شماری در سیاهچال‌های زیرزمینی اسیرند.

رژیم سوریه از چندین روش برای شکنجه مخالفان استفاده می‌کرد: شلاق، شوک برقی، محرومیت از خواب برهنه کردن زنان و مردان و تجاوز جنسی. یکی از روش‌های خاص شکنجه در زندان‌های سوریه استفاده از «صندلی آلمانی» بود. زندانیان را روی صندلی می‌نشاندند و آن‌ها را تا جایی به عقب خم می‌کردند تا ستون فقرات‌شان بشکند.

«فرش پرنده» نوع دیگری از شکنجه در زندان‌های سوریه بود که در آن نام قربانیان را روی یک تخته چوبی تاشو قرار می‌دادند. سپس نگهبانان دو طرف تخته را بالا می‌آوردند و زانو‌ها و قفسه سینه قربانی را آن‌قدر به هم نزدیک می‌کردند که باعث دردی وحشتناک در بدن زندانی شود.

شکنجه‌گران همچنین اغلب زندانیان را به نردبان می‌بستند و سپس نردبان را هل می‌دادند و بارها و بارها سقوط قربانی را تماشا می‌کردند.

زندان صیدنایا نماد وحشی‌گری حکومت چند دهه‌ای خاندان اسد است. کلاه سفیدهای سوریه اعلام کردند به هر کسی که اطلاعاتی را ارائه دهد که به کشف یک مرکز مخفی کمک کند، جایزه نقدی سه هزار دلاری می‌دهند. گروه اسلام‌گرای «هیات تحریر شام» که پایان حکومت بشار اسد، دیکتاتور سابق سوریه را رقم زد، اعلام کرد که «تمامی زندانیان بی‌گناه» آزاد خواهند شد.

اردوغان یگان‌های مدافع خلق کرد در سوریه را به خلع سلاح شدن یا جنگ تهدید کرد

رئیس جمهوری ترکیه: «شبه‌نظامیان کرد در سوریه یا سلاح‌های خود را زمین بگذارند یا همراه با سلاح‌هایشان در خاک سوریه دفن خواهند شد.»

رجب طیب اردوغان، رئیس جمهوری ترکیه، چهارشنبه ۵ دی، در میانه ادامه درگیری‌ها بین گروه‌های سوری مورد حمایت آنکارا و نیروهای یگان‌های مدافع خلق کرد در شمال

شرق سوریه، تاکید کرد که شبه‌نظامیان کرد در سوریه باید سلاح‌های خود را زمین بگذارند وگرنه «در خاک سوریه دفن خواهند شد.»

اردوغان طی سخنرانی برای نمایندگان حزب عدالت و توسعه در پارلمان ترکیه گفت: «شبه‌نظامیان کُرد در سوریه یا سلاح‌های خود را زمین بگذارند یا همراه با سلاح‌هایشان در خاک سوریه دفن خواهند شد.»

او اشاره کرد که کشورش برای مدتی به ورود و خروج پناهجویان سوری اجازه خواهد داد و پیش‌بینی کرد که با تعطیلی مدارس در تابستان، حجم تردها افزایش یابد. رئیس جمهوری ترکیه همچنین اعلام کرد که بهزودی کنسولگری ترکیه در شهر «حلب» سوریه افتتاح خواهد شد.

ترکیه به‌طور مداوم حملات هوایی و عملیات نظامی برون‌مرزی علیه مردم خلق کرد روژآوا و همچنین نیروها و مقرهای حزب کارگران کردستان، که پایگاه‌هایی در مناطق کوهستانی شمال عراق، انجام می‌دهد.

تظاهرات زنان قامشلی با پرچم سبز یگان‌های مدافع زنان (ی‌پژ) وابسته به یگان‌های مدافع خلق (ی‌پ‌گ)

ساکنان قامشلی از حاکمان جدید اسلام‌گرای سوریه خواستند تا به حقوق زنان احترام بگذارند

هزاران تن از زنان ساکن شهر قامشلی در شمال شرقی سوریه، روز دوشنبه ۲۳ دسامبر، در تظاهراتی از حاکمان جدید اسلام‌گرای دمشق خواستند تا به حقوق زنان احترام گذاشته و همچنین کمیته‌های نظامی تحت حمایت ترکیه در مناطق تحت رهبری کردها در شمال سوریه را محکوم کنند. عیبه ارنوت، سخن‌گوی دولت انتقالی سوریه، هفته گذشته اعلام کرده بود که «ماهیت بیولوژیکی و فیزیولوژیکی» زنان، آن‌ها را برای عهده‌داری برخی از مشاغل دولتی ناسازگار کرده است.

بسیاری از معترضانی که در شهر قامشلی سوریه به خیابان آمدند، پرچم سبز یگان‌های مدافع زنان (ی‌پژ) و ایسته به یگان‌های مدافع خلق (ی‌پگ) را به همراه داشتند. گروه‌های کرد غالب در سوریه، برخلاف دیدگاه‌های محافظه‌کار اسلام‌گرای هیات تحریر شام که از شاخه‌های سابق القاعده است، از ایدئولوژی‌ای که بر سوسیالیسم و فمینیسم تأکید دارد استقبال می‌کنند.

مردم مناطق شمالی سوریه و روژآوا (کردستان سوریه) از آغاز جنگ داخلی سوریه در سال ۲۰۱۱ به این طرف، خودمدریتی دموکراتیک برقرار کرده‌اند.

با این حال، از سه هفته پیش که حمله گروه اسلام‌گرای هیات تحریر شام به دمشق، با سرنگون کردن بشار اسد، دولت جدیدی را ایجاد کرد که به دولت آنکارا نزدیک است، معادله قدرت داخلی در سوریه تغییر کرده است.

رهبران کرد سوریه هشدار داده‌اند که نیروهای ترکیه در حال بسیج شدن برای حمله به شهر کوبانی هستند که در مرز سوریه با ترکیه قرار گرفته و تحت کنترل نیروهای دموکراتیک سوریه قرار دارد. ترکیه در این ۱۲ سال، همواره تلاش کرده است مردم کرد روژآوا را همانند ترکیه سرکوب کند و آنکارا از واشنگتن و اتحادیه اروپا درخواست کرده که نیروهای دموکراتیک سوریه را در فهرست گروه‌های «تروریستی» قرار داده‌اند.

در حالی که خود نیروهای امنیتی و نظامی ترکیه و نیروهای سوری تحت حمایتش همواره به ترور نیروهای مدافع خلق دست می‌زنند و از هر طرف به آن‌ها حمله می‌کنند.

موقعیت جغرافیایی و استراتژیک سوریه

سوریه به دلیل موقعیت جغرافیایی، منابع طبیعی، و نقش استراتژیک آن در منطقه خاورمیانه، اهمیت ژئوپولیتیکی مهمی دارد. این کشور همسایه کشورهای مهمی مانند ترکیه، عراق، اردن، لبنان و اسرائیل است. این کشور از نظر جغرافیایی و ژئوپولیتیک مانند پل ارتباطی میان آسیا، اروپا، و آفریقا عمل می‌کند. سوریه در ساحل دریای مدیترانه قرار دارد و از این طریق دسترسی به آب‌های بین‌المللی را برای خود و متحدانش فراهم می‌کند. برای نمونه بندر لاذقیه از نظر لجستیکی و نظامی برای روسیه و ایران اهمیت استراتژیک دارد. سوریه در مسیر خطوط احتمالی لوله گاز و نفت قرار دارد که می‌توانند خاورمیانه را به اروپا متصل کنند. کنترل این مسیرها می‌تواند بر تجارت جهانی انرژی تاثیر بگذارد. در این بخش قطر و ترکیه با ایران که می‌توانست این خطوط احتمالی را از عراق به سوریه و از آنجا به اروپا برساند، رقابت می‌کنند. سوریه دارای زمین‌های حاصل خیز و منابع آبی گسترده در جنوب و بویژه در بلندی‌های جولان است.

یکی از بزرگترین دردهای سوریه همسایگی‌اش در شمال با ترکیه و در جنوب با اسرائیل است. دو کشور متجاوز که جدا از طمع‌ی که خود به سوریه دارند، هر دو دندان‌های تیز غرب و بویژه ایالت متحده در منطقه هستند. اولی رویای بازسازی امپراطوری عثمانی در سر دارد و دومی رویای تشکیل اسرائیل بزرگ.

ترکیه بی‌پرده اعلام می‌کند که در طول مرز ۸۰۰ کیلومتری‌اش با سوریه به عمق ۲۰ کیلومتر وارد خاک این کشور خواهد شد، که در حال انجام است و در این راه دست به کشتار وسیع کرده‌ای ساکن منطقه زده و می‌زند. آن‌ها هم که جان سالم بدر می‌برند در پشت منطقه حائل به دنبال جایی برای زندگی باشند، اگر در آینده قربانی ارتش ترکیه و نیابتی‌های

با ریش و بی‌ریشش نشوند. نزدیک به ۳ میلیون آواره جنگی سوریه ای ساکن ترکیه نیز به پشت همین خط حائل به سوریه بازگردانده می‌شوند.

اسرائیل هم بی‌پرده از خلاء قدرت در سوریه استفاده کرده و در مدت کمتر از یک‌ماه نزدیک به ۵۰۰ بار تمام زیرساخت‌های نظامی، بنادر، کشتی‌ها و پایگاه‌های نظامی سوریه را نابود کرده که مبادا در آینده مشکل ساز بشوند. تمام بلندی‌های جولان را به تصرف خودش درآورد و وارد خاک سوریه شد و نیروهایش در ۴۰ کیلومتری دمشق مستقرند... و بدین ترتیب سوریه به عرصه‌ای برای رقابت قدرت‌های منطقه‌ای و جهانی تبدیل شده است، که هرکدام به دنبال تثبیت نفوذ خود در این کشور هستند.

در حال حاضر و از دیدگاه نظامی و در کوتاه مدت برنده اصلی ترکیه و اسرائیل هستند. آمریکا از سال ۲۰۱۱ و شروع جنگ داخلی در سوریه بر روی بخش شمال شرقی این کشور که نفت خیزترین منطقه کشور است و به نوعی خوزستان سوریه، چنگ انداخته. برای آمریکا از بین بردن نفوذ روسیه و ایران در سوریه بسیار مهم است. اگر روسیه بندر لاذقیه را از دست بدهد، ارتباطش از طریق دریای مدیترانه با دریای آزاد را از دست خواهد داد.

قطر و عربستان سعودی نیز که برای اعمال نفوذ در خاورمیانه با یکدیگر رقابت می‌کنند، با کمک همه جانبه و به‌ویژه مالی به تروریست‌های نیابتی به‌دنبال ایفای نقش سیاسی و به‌ویژه اقتصادی در منطقه هستند. در این میان، به‌ویژه قطر بسیار فعال است و در جهت ایجاد خط لوله گاز و نفت و با همکاری ترکیه اقدام می‌کند.

اروپا در جهت منافع خود، نگران بی‌ثباتی در سوریه است که می‌تواند باعث افزایش مهاجرت به کشورهای اروپایی شود. کشورهای اروپایی بیشتر به‌دنبال نقش‌آفرینی در سرمایه‌گذاری در بازسازی سوریه و نفوذ سیاسی در سوریه و در منطقه هستند. البته اروپا در حال حاضر بیشتر یک دنباله‌رو سیاست‌های آمریکاست و بیش از کنش، به حوادث منطقه واکنش نشان می‌دهد.

آنچه که در خاور نزدیک و میانه و به طبع در سوریه اتفاق افتاده و همچنان در حال وقوع است، به دور از تبلیغات دروغین و هدفمند رسانه‌ها، به‌ویژه در غرب و در رسانه‌های فارسی زبان، نه جنگ برای ایجاد دموکراسی و برقراری حکومت قانون است و نه دفاع از حقوق بشر. این وضعیت در چارچوب منازعات منطقه‌ای و رقابت قدرت‌های منطقه‌ای و قدرت‌های جهانی شکل گرفته و موجب بحرانی عمیق برای مردم این منطقه شده است. تاریخ عرصه تناقض‌ها و مبارزات میان نیروهای متضاد است. استثنایی وجود ندارد. در این‌جا تضاد میان منافع جهانی و نیازهای محلی منجر به فرسایش و نابودی ساختارهای اجتماعی و انسانی شده است.

از دیدگاه دیالکتیکی تاریخ جهان به‌عنوان صحنه‌ای از تضادها و آشتی‌های پی‌درپی عمل می‌کند. برای نمونه بحران سوریه تجلی تضادهای بنیادین میان قدرت‌های منطقه‌ای (ایران، اسرائیل، ترکیه، شیخ‌نشینان حاشیه خلیج فارس) و قدرت‌های جهانی (روسیه و چین و آمریکا به‌عنوان رهبریت جهان به اصطلاح غرب) است. این کشورها اهداف ژئوپلیتیک و ایدئولوژیک متفاوتی را دنبال می‌کنند که بر سرنوشت ملت سوریه سایه انداخته است. در این زمینه، بحران سوریه می‌تواند به‌مثابه عرصه‌ای برای تحقق تز و آنتی‌تز تاریخی در نظر گرفته شود که به پین زودی‌ها راحلی اساسی برون‌رفت از بحران‌هایش را ندارد. جنگ بازیگران منطقه‌ای و جهانی بر سر سوریه، تازه آغاز شده است.

بازی‌گردانان تراژدی سوریه همان دولت‌ها و رهبران آن‌ها هستند که اخیراً به دعوت پادشاهی اردن در عقبه برای تعیین سرنوشت سوریه و تقسیم غنایم گرد هم آمدند. در این نشست، کشورهای عربی حضور داشتند که در سال‌های ۲۰۱۱ و ۲۰۱۲ با تامین مالی و تسلیحاتی، همچنین حمایت سیاسی و رسانه‌ای، به یک جنگ داخلی در سوریه دامن زدند. ایالات متحده و اتحادیه اروپا نیز حضور داشتند که از سال ۲۰۱۱ (اتحادیه اروپا) و از سال ۲۰۱۹ (ایالات متحده با «قانون قیصر») به سوریه با تحریم‌های اقتصادی یک‌جانبه به‌شدت آسیب زدند، به‌گونه‌ای که امکان بازسازی کشور از بین رفت. اقتصاد سوریه از

طریق این تحریم‌ها، اشغال غیرقانونی و غارت منابع و اراضی این کشور به حدی نابود شد که آوارگی، فقر، بیکاری، فساد و قاچاق، کل جامعه را تا مرزهای غیرقابل تحمل انسانی سوق داد.

بیش از ۴۰۰۰۰۰ نفر در طی ۱۳ سال جنگ کشته شدند، بیش از نیمی از جمعیت کشور از خانه‌های خود گریختند:

۲/۷ میلیون نفر به آوارگان داخلی تبدیل شدند و ۸/۶ میلیون نفر به خارج از کشور مهاجرت کردند.

مشکلات اجتماعی و اقتصادی تشدید شده است. تولید ناخالص داخلی سرانه در سال‌های درگیری از ۴۰۰۰ دلار به ۴۲۱ دلار کاهش یافته است و نرخ ارز لیر سوریه در برابر دلار تقریباً صد برابر سقوط کرده است.

امروز بیش از ۷۰ درصد از سوری‌ها در فقر مطلق زندگی می‌کنند و ... کشورهای نامبرده در بالا از سوریه جسم نیمه‌جانی ساختند و پس از آن مانند لاشخور به جانس افتادند و به راحتی تکه‌پاره‌اش کردند و کماکان می‌کنند. اکنون همین کشورها برای گروه تروریستی هیئت تحریر الشام، معروف به جبهه النصره یا زیر مجموعه القاعده در سوریه، فرش قرمز پهن کرده و پایان تحریم‌های اقتصادی یک‌جانبه را وعده می‌دهند.

دفاع از روژآوا، دفاع آزادی و برابری و دموکراسی مستقیم شورایی است

خلق شمال سوریه سیستم خودمدیریتی دموکراتیک را بهترین سیستم برای تحقق حقوق تمام اقشار، خلق‌ها و ادیان موجود در منطقه می‌دانند. قرارداد اجتماعی شمال سوریه، یکی از دموکراتیک‌ترین و آزادترین قراردادها منطقه است. در ماده سوم آن، تأکید شده است که آموزش و به‌کارگیری تمام زبان‌های موجود در این منطقه در تمامی سطوح آزاد و برابر است. ماده هفتم از فصل اصول کلی تصریح کرده که این قرارداد بنا ندارد کشوری نو و یا

یک جامعه طبقاتی را بنیان نهد، بلکه به دنبال ایجاد سیستمی دموکراتیک مبتنی بر قدرت جامعه و محدود کردن نقش دولت و تبدیل آن به یک سیستم هماهنگ کننده است.

در مواد ۱۵ تا ۱۷ از فصل اول، قرارداد اجتماعی برابری زنان و مردان در تمامی سطوح اجتماعی، سیاسی و فرهنگی تضمین شده است.

خودمدیریتی دموکراتیک روژاوا شمال سوریه متشکل از کانتون‌های سه گانه جزیره، کوبانی و عفرین و مناطق شهبا، تل ابیض و شدادی است.

در ۱۲ سال گذشته بارهای گروه‌های اسلامی و در راس همه داعش تلاش کرده‌اند خودمدیریتی دموکراتیک این منطقه را از بین ببرند. در این بیش از دو دهه گذشته، دولت ترکیه نیز نهان و آشکار از این گروه‌ها حمایت کرده و یا مستقیم به مناطق روژاوا حملات نظامی، زمینی و هوایی کرده است.

برای بیستمین روز متوالی، درگیری‌ها در مجاورت پل قره‌کوزک و نزدیک سد تشرین میان نیروهای دموکراتیک سوریه «قسد» به فرماندهی یگان‌های کردی و گروه‌های مسلح طرفدار ترکیه که در چارچوب «عملیات طلوع آزادی» در شمال سوریه فعالیت دارند، همچنان ادامه دارد.

به گزارش دیدبان حقوق بشر سوریه، سحرگاه یکشنبه ۹ دی درگیری‌های شدیدی میان «قسد» و گروه‌های مسلح در جبهه حد فاصل مناطق موسوم به عملیات «نبح السلام» و مناطق زیر کنترل کردها در حومه ابو راسین و تل تمر در حومه حسکه رخ داد.

طبق بیانیه دیدبان، در این درگیری‌ها «قسد» با استفاده از آتش سلاح‌های سنگین، پایگاه‌های ترکیه و نیروهای مسلح وابسته به آن در منطقه را هدف قرار داد که طی آن ۴ نفر از اعضای این گروه‌ها زخمی شدند.

به گزارش خبرنگار العربیه، درگیری‌ها در مجاورت سد تشرین و پل قره قوزاق در شمال سوریه ادامه دارد ولی هیچ تغییری در آرایش نیروها رخ نداده و «قسد» همچنان سد تشرین را تحت کنترل دارد.

طبق این گزارش، طی این درگیری‌ها ۱۲۰ نفر از دو طرف کشته شدند و در بحبوحه تهدیدات ترکیه مبنی بر حمله و نابودی واحدهای کرد در شمال شرق سوریه، درگیری‌ها با توجه به فقدان توان ائتلاف بین‌المللی برای برقراری آتش‌بس، همچنان ادامه دارد. پیکارگران کرد از اواخر نوامبر، با حمله گروه‌های طرفدار ترکیه در شمال شرقی سوریه مواجه هستند که کنترل منطقه استراتژیک تل رفعت (شمال) و شهر منبج (شمال شرق) را به دست گرفتند.

در همین حال، «قسد» در بیانیه‌ای اعلام کرد که در جریان «نبردهای شدید» در شرق شهر منبج، ۱۶ نفر از عواملش کشته شدند.

از زمان گسترش دامنه درگیری در سوریه در سال ۲۰۱۲، نیروهای رژیم به تدریج از مناطق کردنشین عقب‌نشینی کردند و نیروهای دموکراتیک سوریه «قسد» از این خلاء برای اعلام ایجاد «خودگردانی» در شمال استفاده کردند که خشم ترکیه را برانگیخت.

هیئت تحریرالشام در روز ۲۸ دسامبر ۲۰۱۷ با اتحاد گروه‌های جبهه فتح‌الشام، جبهه انصاریون، جیش سنی، لیوا الحق و جنبش نورالدین زکی به‌مثابه تداوم القاعده در سوریه ایجاد شد، یک سازمان جهادی‌ست سلفی می‌باشد. محمد الجولانی که در ترکیه و در سراسر جهان در لیست تروریستی قرار دارد، سرکردگی این گروه را برعهده دارد. چنین کسی است که آمریکا ۱۰ میلیون دلار برای او جایزه گذاشته بود.

هیئت تحریرالشام در ابتدا در سال ۲۰۱۱ با نام جبهه النصره بود که القاعده سوریه بود، ایجاد شد. ابوبکر بغدادی رهبر کل داعش در زمان بنیان‌گذاری آن حضور داشت. جولانی دست راست ابوبکر بغدادی بود و در ابتدا در بخش سازماندهی عراق مسئولیت داشت. سپس با فرمان ابوبکر بغدادی به سوریه رفت و النصره را ایجاد کرد. پس از این‌که داعش به پایان رسید، النصره نام خود را تغییر داد. در همان‌زمان به پایان رسیدن داعش، جولانی سازمان‌های مختلف پراکنده شده را تحت یک چتر گردهم‌آورد و هیئت تحریرالشام را ایجاد کرد.

ارتش ملی سوریه که وابسته به ترکیه است در سال ۲۰۱۱ در جریان بهار عربی از وضعیت موجود در سوریه، سود گرفت و در ابتدا با نام «ارتش آزاد سوریه» بنیان‌گذاری شد. سپس نام خود را به «ارتش ملی سوریه» تغییر داد. اما در میان سازماندهی ارتش آزاد سوریه یا همان ارتش ملی سوریه بسیاری از گروه‌های مختلف دیگری وجود دارند مانند هنگ سمرقند، تیپ حمزه، هنگ سلطان مراد و بسیاری از دیگر از گروه‌های مسلح در میان آن حضور دارند.

در ابتدا بسیاری از طرفینی که در سوریه دمکراسی‌خواه بودند نیز در میان آنان حضور داشتند، اما با حمایت ترکیه، دمکراسی‌خواه‌ها از آنان جدا شدند در مجموع نیرویی به‌وجود آمد که به تمامی وابسته ترکیه است. از اویغور تا ازبکستان، از چین تا ترکمنستان و تبهکاران داعش در این گروه عضویت دارند. گروه تبهکاری که انسان‌ها را به قتل می‌رساند، به ربایش انسان دست می‌زند، به قاچاق مواد مخدر مشغول است، غارت، تجاوز و بسیاری از دیگر جرائم و جنایات‌ها را مرتکب می‌شود و نشان می‌دهد که آینده سوریه به کجا می‌رود. زمانی‌که به اهداف و برنامه‌های سیاسی این هر دو گروه، یعنی هیات تحریرالشام و ارتش ملی سوریه که هر دو وابسته به ترکیه هستند نگاه کنیم، می‌بینیم که سوریه به یک مقطع تاریک فرو می‌رود. برهه تاریکی که در انتظار مردم سوریه است.

بی‌گمان خودمدیریتی شمال و شرق سوریه در مقابل این جریان‌ها مرتجع و تبهکار و سیاست‌های سیاه و تاریک آن‌ها، به یک روشنایی مبدل شده است. به‌مثابه روشنایی که اگر بتواند به این تاریکی پایان دهد؛ آرزوی تمام خلق‌های تحت ستم سوریه و حتی منطقه را برآورده خواهد کرد. اما دولت اشغال‌گر ترکیه در حمایت از این گروه‌های مرتجع، در تلاش است این روزنه روشنایی و امید را به تاریکی تبدیل کند و سوریه را در کنترل خود داشته باشد.

ترکیه با این اهداف، حملات سنگینی علیه منبج، قرقوزاق و تشرین انجام می‌دهد. حدود دو هفته است که حملات خود علیه کوبانی و بخش‌های دیگر روژآوا را افزایش داده است.

بدین ترتیب، همه نیروهای و انسان‌های آزادی‌خواه، برابری‌طلب و چپ، وظیفه دارند که از هر طریق ممکن به دفاع از مردم کرد روژآوا و خودمدیریتی آن‌ها برخیزند. این یک وظیفه آگاهانه و داوطلبانه سیاسی-انسانی است. در واقع چیزی که آینده سوریه را تعیین خواهد کرد نیز دفاع از خودمدیریتی روژآوا، از نیروهای ی‌پ‌گ-ی‌پ‌ژ، آسایش و قس‌د حملات است و همچنین مشارکت در این مبارزه از هر طریق ممکن!

همان‌گونه که در سراسر جهان، روز ۱ نوامبر به‌مثابه روز جهانی کوبانی شناخته و از آن استقبال می‌شود، باید با همان روحیه کوبانی از روژآوا حمایت کرد.

اکنون سوریه جدید چگونه شکل خواهد گرفت؟ دولت گروه هیات تحریر شام (HTS) سوریه را به کجا خواهد برد؟ همچنین جایگاه و نقش کردها و اداره خودمدیریتی شمال و شرق سوریه در سوریه جدید چه خواهد بود؟ سئوالات مشابه روزبه‌روز بیشتر می‌شود و بر این اساس بحث‌ها مهم‌تر و داغ‌تر می‌شود.

یکی از موضوعاتی مهمی که بیش‌تر در مورد آن صحبت می‌شود، احتمال تبدیل شدن سوریه به افغانستان دوم است. اجماع عمومی بر این است که آمریکا افغانستان را به طالبان سپرد و اکنون دولت‌های چندان مشکلی با طالبان ندارند. آن هم در شرایطی که سرکوب سیستماتیک زنان و مخالفان در افغانستان به شدیدترین وجهی در جریان است اما هم‌زمان طالبان روابط خوبی با دولت‌ها دارد بنابراین، برای دولت‌ها نیز همین روابط مهم است نه سرکوب زنان و کشتار و اعدام آن در داخل افغانستان!

تازه محمد جولانی (احمد الشرع)، کمی شیک‌تر از رهبران طالبان، با پوشیدن لباس‌های رسمی و کراوات سعی دارد خود را به‌عنوان یک رهبر «مدرن» نشان دهد. در واقع جولانی، بیش‌تر مدل «اردوغان» را دنبال می‌کند و شاید هم جولانی، نقش اردوغان دوم را ایفا خواهد کرد. جولانی، سخت تلاش می‌کند هر چه زودتر موقعیت خود را در حاکمیت سوریه تثبیت کند.

اما اولین اعتراض جدی مردم دمشق به اظهارات جولانی مبنی بر این‌که «یک اداره شرعی وجود خواهد داشت» بود. به ویژه جوانان مدرنیست و زنان جوان دمشق اعتراض جدی نشان دادند. آن‌ها به صراحت اعلام کرده‌اند از زندگی دست نخواهند کشید. پس جامعه کنونی سوریه دچار شکاف جدی است. در چنین شرایطی، موقعیت دروزی‌ها و کردهای ساکن سوریه از اهمیت بیش‌تری در شکل دادن به سوریه جدید برخوردار است.

تا زمانی که کردها و اداره خودمدریتی شمال و شرق سوریه در مقابل مهاجمان ترکیه و نیروهای حمایت آن، مقاومت می‌کنند و نظام دموکراتیک خود را به‌عنوان جایگزینی برای مردم سوریه معرفی می‌کنند، دست‌کم خواست بخش مهمی از مردم سراسر سوریه هم هست. به‌مدت ۱۲ سال در شمال و شرق سوریه، همه گروه‌های ملی و مذهبی، در سیستم دموکراتیک روژآوا آزادانه و بدون هیچ مشکلی در کنار مردم کرد زندگی می‌کنند و آزمونی از آزادی و برابری ارائه کرده‌اند که در سایر نقاط سوریه نبود. آن‌ها با تجارب مدیریت دموکراتیک و درک دموکراتیک، رویکرد اکولوژیک و آزادی زنان به توسعه جدیدی دست یافته‌اند که عناصر اساسی سوریه جدید را ایجاد کرده است. هیچ آزمون و تجربه‌ای از چنین تجربه‌ای در سوریه وجود ندارد.

در چنین شرایطی، کردها و اداره خودمدریتی شمال و شرق سوریه، تجربه و دستاوردهای زیادی برای ساختن یک سوریه دموکراتیک جدید دارند. واضح است که تا زمانی که این تجربه و قدرت کردها در نظر گرفته نشود، سوریه دموکراتیک شکل نخواهد گرفت و فراتر از همه، یک دیکتاتوری دولت-ملت جدید در سوریه شکل خواهد گرفت و این دیکتاتوری ملی‌گرا و مذهبی جدید بدتر از دیکتاتوری قبلی است. بنابراین، در هر شرایطی، نیروهای سوریه دموکراتیک بر تجربه دموکراتیک شمال و شرق سوریه تاکید کرده و از مواضع انسانی و اجتماعی و سیاسی خود عقب‌نشینی نخواهند کرد. در شرایط کنونی، دموکراتیک‌ترین و موثرترین قدرت در سوریه، مردم کردها و اداره خودمدریتی

دموکراتیک و نیروهای دموکراتیک سوریه هستند. کردها همانند گذشته به ایفای نقش موثر خود در شکل دادن به سوریه دموکراتیک جدید ادامه خواهند داد. این نیز با روحیه بسیج همگانی سراسری مردم سوریه هماهنگی دارد. بر این اساس، باید از انقلاب زنان و کودکان و همه خلق‌های تحت ستم پاسداری کرد. سوریه دموکراتیک باید بر اساس آزادی و برابری به ویژه آزادی زنان شکل بگیرد.

عبدالله اوجلان

دیدار اعضای هیات دم پارتی، پروین بولدان و سری ثریا اوندر با عبدالله اوجلان در زندان

امرالی

یکشنبه ۲۹ دسامبر ۲۰۲۴، اعضای هیئت دم پارتی، پروین بولدان و سری ثریا اوندر که به امرالی رفته بودند، در رابطه با دیدار با رهبر آپو بیانیه زیر را ارائه کردند:

«ما در ۲۸ دسامبر ۲۰۲۴ با آقای عبدالله اوجلان در امرالی دیداری کلی داشتیم. سلامتی او خوب بود و روحیه‌اش کاملاً بالا بود. ارزیابی‌های او برای یافتن راحل دائمی برای مسئله کرد بسیار حیاتی بود.

در این دیدار که آخرین تحولات خاورمیانه و ترکیه مورد ارزیابی قرار گرفت، آقای اوجلان راهکارهای مثبتی را برای سناریوهای تاریک تحمیلی آینده ارائه کرد.

31.12.2024

هیئت اجرایی مرکزی حزب مناطق دموکراتیک (دبپ) بیانیه‌ای کتبی در مورد این نشست در امرالی صادر کرد. بیانیه مکتوب «دبپ» به این شرح است: «ما از نظر حل مسئله کورد یک روند تاریخی را طی می‌کنیم. در چنین دوره‌ای، چشم‌انداز رامحل ارائه‌شده توسط آقای عبدالله اوجالان از اهمیت تاریخی برخوردار است. همان‌طور که وی بیان کرد، یک تحول دموکراتیک لازم است و این امری اجتناب‌ناپذیر است.

«رامحل از طریق روش‌های دموکراتیک و صلح‌آمیز ممکن است»

راه تحول دموکراتیک در حل مسئله کورد از طریق روش‌های دموکراتیک و مسالمت‌آمیز نهفته است. حل این مسئله با مشارکت نه تنها سیاست، بلکه همه پویایی‌های اجتماعی امکان‌پذیر است. در این راستا باید از اراده‌ای که آقای عبدالله اوجالان برای رامحل نشان داد و از هر گامی که این اراده را تقویت کرده و رامحلی به ارمغان می‌آورد، صیانت بعمل آورد. این قرن؛ ترکیه دارای پتانسیل قوی برای تبدیل شدن به قرن آزادی و دموکراسی برای مردم کورد و خاورمیانه است. این باید وظیفه اصلی ما باشد که از این فرصت‌ها و اراده برای رامحل به قوی‌ترین شکل ممکن برای آینده‌ای دموکراتیک و آزاد استفاده کنیم.»

«گام‌های شجاعانه که باهم باید برداریم»

روسای مشترک دم پارتی، تولای حاتم‌اوغوللاری و تونجر باکرهان پستی را در رسانه‌های مجازی به اشتراک گذاشتند.

پست تولای حاتم‌اوغوللاری به این شرح است: «ارزیابی‌های عبدالله اوجالان از امرالی یک ندای تاریخی است که می‌تواند سرنوشت ترکیه و منطقه را تغییر دهد. تقویت اتحاد ترک و کردها و آغاز یک روند صلح دموکراتیک اکنون به یک مسئولیت غیر قابل تعویق تبدیل شده است. این وضعیت بحرانی است. در این روند، نیاز به برداشتن گام‌های سازنده و شجاعانه از سوی همه محافل سیاسی وجود دارد. در این مرحله، هیچ کس نباید شک داشته باشد که ما

به عنوان دم پارتی، تمام مسئولیت‌های خود را انجام خواهیم داد و پیشنهادات رامحل مثبت را گسترش خواهیم داد. ما می‌توانیم آینده را با هم روشن کنیم.»

«ساخت یک آینده مشترک»

تونجر باکرهان در این خصوص اظهارات زیر را بیان کرد: «رامحل آقای عبدالله اوجالان و ارزیابی‌های صلح‌محور در امرالی به یک مسئولیت تاریخی اشاره می‌کند. کشاندن روابط ترک و کردها به یک پایه دموکراتیک و برقراری صلح شرافتمندانه در ترکیه. این فراخوان، نه تنها یک پیشنهاد رامحل است، بلکه یک فرصت تاریخی برای ساختن آینده مشترک است. واضح است که در این روند، مجلس بزرگ ملی ترکیه (TBMM) به ویژه تمامی محافل سیاسی مسئولیت بزرگی بر عهده دارند.

تحولات غزه و سوریه نیاز به راه‌حلی را آشکار می‌کند که نمی‌توان آن را به تعویق انداخت. بیایید با هم به فراخوان صلح، دموکراسی و خواهری-برادری پاسخ دهیم. ما در آستانه یک فرصت تحول دموکراتیک برای ترکیه و منطقه هستیم. اکنون زمان شجاعت و آینده‌نگری برای صلح شرافتمندانه است.»

تصویری از غزه

۲۰۲۴، پرچنگ‌ترین سال پس از جنگ جهانی دوم

گزارش سال ۲۰۲۴ یک گروه بین‌المللی فعال در مطالعات جنگ و صلح (ACLEDA)، نشان می‌دهد که بیش از ۹۲ کشور جهان، درگیری فرامرزی داشته‌اند، رقمی بی‌سابقه پس از ۸۰ سال از جنگ جهانی دوم. واقعیت تلخ و مهمی که کارشناسان تنها چاره آن را حل و فصل بحران‌ها قبل از شدت یافتن‌ها آن‌ها می‌دانند.

طبق گزارش گروه بین‌المللی غیردولتی مکان و رویداد درگیری‌های مسلحانه (ACLEDA)، سال جاری میلادی شاهد تشدید درگیری‌ها در اقصی نقاط مختلف جهان، در کنار تداوم جنگ میان روسیه و اوکراین و عملیات نظامی اسرائیل در غزه بود. نتایج این گزارش نشان می‌دهد در سال جاری میلادی، ۵۶ درگیری فعال در سراسر جهان وجود داشته است؛ رقمی بی‌سابقه از زمان جنگ جهانی دوم. علاوه بر این درگیری‌ها یا منازعات در ۵ سال گذشته دو برابر شده و از هر ۸ نفر، یک نفر در معرض درگیری بوده است. در میان کشورها، فلسطین، میانمار، سوریه و مکزیک نیز در صدر فهرست منازعات در سال جاری میلادی قرار گرفتند.

داده‌های گروه بین‌المللی غیردولتی مکان و رویداد درگیری‌های مسلحانه (ACLEDA) نشان می‌دهد که مرگ و میر ناشی از درگیری از حدود ۱۸۰ هزار نفر در سال ۲۰۲۳، به رقم ۲۳۴ هزار نفر در سال ۲۰۲۴ افزایش یافته است که نشان‌دهنده افزایش ۳۰ درصدی است. طبق تازه‌ترین گزارش The Global Peace Index ۲۰۲۴، نیز شرایط جهان از نظر شاخص صلح مساعد نیست و به دلایل ذیل نیاز به اقدامات اورژانسی و همدلی بین‌المللی برای بهبود آن دارد.

۱- اکنون ۹۷ کشور در جهان وجود دارند که شاخص صلح در آن‌ها از سال ۲۰۰۸ (زمان برقراری این شاخص) تاکنون در وضعیت نامساعدتری قرار گرفته است.

۲- درگیری‌ها در غزه و اوکراین محرک اصلی سقوط صلح جهانی بودند

- ۳- در حال حاضر ۹۲ کشور درگیر منازعات فرامرزی خود هستند.
- ۴- تاثیر اقتصادی خشونت در جهان به ۱/۱۹ تریلیون دلار یا ۲۳۸۰ دلار برای هر نفر در پایان سال ۲۰۲۳ افزایش یافت که برابر با ۵/۱۳ درصد از تولید ناخالص داخلی جهانی است.
- ۵- روند نظامی سازی در جهان با افزایش تسلیحات ۱۰۸ کشور تشدید یافته است.
- ۶- به دلیل درگیری های خشونت آمیز، ۱۱۰ میلیون نفر در جهان، پناهنده یا آواره شده‌اند و اکنون ۱۶ کشور هر یک دست‌کم میزبان بیش از نیم میلیون پناهنده هستند.
- ۷- قریب به ۵۶ کشور درگیری فعال دارند.
- ۸- مخارج حفظ صلح بالغ بر ۶/۴۹ میلیارد دلار بوده که برابر با رقمی کمتر از ۰.۶ درصد از کل هزینه‌های نظامی است.
- ۹- ایسلند همچنان صلح‌آمیزترین کشور جهان است، موقعیتی که از سال ۲۰۰۸ به خود اختصاص داده و پس از آن ایرلند، اتریش، نیوزلند و سنگاپور در فهرست پنج کشور برتر قرار دارند. یمن جایگزین افغانستان به عنوان ناآرام‌ترین کشور جهان شده است. پس از آن سودان، سودان جنوبی، افغانستان و اوکراین قرار دارند.
- ۱۰- خاورمیانه و شمال آفریقا (MENA) کم‌آرام‌ترین منطقه در جهان باقی مانده است. این منطقه محل چهار کشور از ۱۰ کشور کم صلح‌آمیز جهان و دو کشور با پایین ترین درجه صلح، سودان و یمن است.
- ۱۱- آمریکای شمالی شاهد افزایش گسترده جنایات خشونت‌آمیز و ترس ناشی از خشونت بوده است.
- ۱۲- فلسطین خطرناکترین و خشن‌ترین مکان جهان در سال ۲۰۲۴ بوده است. ۸۱ درصد از جمعیت فلسطین در معرض درگیری قرار دارند، ۳۵ هزار تلفات در ۱۲ ماه گذشته ثبت شده است. غیرنظامیان همچنان زیر حملات روزانه بمباران ها و تهاجمات قرار دارند. به‌طور متوسط روزانه ۵۲ درگیری در سرزمین‌های فلسطینی رخ می‌دهد. به دلیل سطح

خشونت بالا در فلسطین به ویژه غزه، در مقایسه با سایر درگیری‌ها و فقدان آتش‌بس میان طرفین، به احتمال زیاد این درگیری تا سال ۲۰۲۵ نیز ادامه خواهد داشت.

خطر بین‌المللی شدن درگیری‌های داخلی

نکته حائز اهمیت منازعات ایجاد شده در سال جاری میلادی این است که جنگ‌های داخلی، که شکل غالب درگیری در سطح جهانی باقی مانده‌اند، به طور فزاینده‌ای با مداخله قدرت‌های منطقه‌ای و جهانی که به دنبال منافع استراتژیک خود هستند، درهم آمیخته است. نکته حائز اهمیت منازعات ایجاد شده در سال جاری میلادی این است که جنگ‌های داخلی، که شکل غالب درگیری در سطح جهانی باقی مانده‌اند، به طور فزاینده‌ای با مداخله قدرت‌های منطقه‌ای و جهانی که به دنبال منافع استراتژیک خود هستند، درهم آمیخته است. طبق گزارش نهادهای بین‌المللی، این روند ناشی از افزایش رقابت قدرت‌های بزرگ و مواضع قاطعانه‌تر سیاست خارجی بسیاری از قدرت‌های نوظهور بوده است.

در حالی که تهاجم روسیه به اوکراین در فوریه ۲۰۲۲ نقطه عطف این موضوع بوده، جنگ اسرائیل و حماس در خاورمیانه، صلح را به چالش کشیده و تهدید درگیری‌های بین‌دولتی مختلف را بیش از گذشته مطرح کرده است. موضوعی که جهان در سال جاری در چند بخش از جهان شاهد آن بود.

جغرافیای گسترده درگیری‌ها در ۲۰۲۴ در جهان

آسیا

در آسیا، تنش‌ها میان ایالات متحده و چین بر سر تنگه تایوان و بین پاکستان و هند بالا بود. نهادهای بین‌المللی از درگیری‌ها در کشمیر و افغانستان نیز به عنوان دو درگیری مهم در آسیا نام برده‌اند که تلفات انسانی زیادی داشته است. تخمین زده شده که تلفات غیرنظامیان در سال‌های ۲۰۰۹ تا ۲۰۲۲، در افغانستان ۱۱۱ هزار نفر بوده است.

قاره آمریکا

حتی در قاره آمریکا، منطقه‌ای که از دهه ۱۹۳۰ تاکنون درگیری بین دولتی بزرگی را تجربه نکرده است، تنش‌های دوجانبه پس از همه پرسی در ونزویلا در دسامبر ۲۰۲۳ شعله‌ور شد. در گویان نیز در حالی که بحران با میانجی‌گری بین‌المللی کاهش یافت، خطر وقوع اولین رویارویی بین دولتی در منطقه را در نزدیک به یک قرن اخیر افزایش داد. علاوه بر این، خشونت مسلحانه مرتبط با اقتصادهای غیرقانونی در قاره آمریکا همچنان گسترده است و نرخ قتل تقریباً سه برابر میانگین جهانی است. جرایم سازمان‌یافته در این منطقه به شدت در فعالیت‌های مجرمانه مختلف، از جمله قاچاق انسان، جرایم زیست‌محیطی و قاچاق مواد مخدر مصنوعی، تأثیر داشته است.

خاورمیانه

آشفتگی و منازعه در خاورمیانه پس از حمله حماس به اسرائیل در ۷ اکتبر ۲۰۲۳ قابل مشاهده‌ترین و نگران‌کننده‌ترین تحول در این روند در منطقه منا بوده است. این حمله سبب حملات گسترده اسرائیل علیه فلسطینی‌ها و مردم غزه شد. پس از آن در لبنان، حزب‌الله دوباره با اسرائیل درگیر شد و با تشدید خشونت‌ها اسرائیل بسیاری از رهبران مقاومت را هدف قرار داد و به جنوب لبنان در سپتامبر تا اکتبر ۲۰۲۴ حمله کرد و در ادامه این مسیر تنش‌ها میان ایران و اسرائیل نیز شدت گرفت.

در اواخر سال، گروه‌های مسلح به دمشق حمله کرده و سوریه را از حاکمیت خاندان اسد خارج ساخت تا نشان دهد، خاورمیانه تقریباً بیش از هر نقطه دیگر جهان شاهد منازعه و درگیری در سال جاری بود.

تهاجم روسیه به اوکراین نیز سال سوم خود را کلید زد. روسیه علاوه بر اوکراین، نیروهای فعالی در آفریقا نیز داشته است اما پس از فروپاشی گروه واگنر و مرگ یوگنی پریگورین،

رئیس آن، در آگوست ۲۰۲۳، دخالت مستقیم خود را در جنوب صحرای آفریقا از طریق سپاه آفریقا که تحت کنترل وزارت دفاع روسیه است، افزایش داد. مسکو روابط خود را با رژیم های نظامی در بورکینافاسو، مالی و نیجر تعمیق بخشید و مشارکت امنیتی با این کشورها را تعمیق کرد.

جنوب صحرای آفریقا

کشورهای جنوب صحرای آفریقا در سال جاری میلادی تحت تاثیر درگیری های متعدد در جهان باقی ماندند، به طوری که ۱۴ کشور از ۴۹ کشور این منطقه درگیر جنگ بودند. در این حوزه جغرافیایی، در سال گذشته میلادی ۲۸ درگیری داخلی (چه با مداخله خارجی یا بدون مداخله خارجی) به ثبت رسید که بالاترین رقم پس از سال ۱۹۹۱ بود. جنگ ها با پیامدهای هسته ای در جنوب صحرای آفریقا، اصطکاک بین جمهوری دموکراتیک کنگو (DRC) و رواندا و بین اتیوپی و سومالی، و همچنین بن بست بین نیجر (در کنار مالی و بورکینافاسو) و جامعه اقتصادی کشورهای غرب آفریقا، به ویژه نیجریه، همگی خطرات قابل توجهی را برای تشدید درگیری های بین دولتی فراهم ساخت.

چشم انداز صلح جهانی

کارشناسان می گویند: چشم انداز جهانی برای صلح، با افزایش درگیری های حل نشدنی که توسط تعداد فزاینده ای از احزاب، عوامل همپوشانی و متنوع، و تشدید تنش ها و پراکندگی ژئوپلیتیکی ایجاد شده، همچنان مبهم است. در همین حال، شدت و تلفات انسانی درگیری های مسلحانه با افزایش ۳۷ درصدی بر اهمیت موضوع افزوده است. جهان در حال تجربه تعداد بی سابقه ای از درگیری ها است که به دلیل دخالت فزاینده بازیگران داخلی و خارجی، مجموعه پیچیده ای از محرک های اساسی و تشدید تنش های ژئوپلیتیکی، به طور نگران کننده ای غیرقابل حل به نظر می رسد.

دو سال اخیر به دلیل اهمیت یافتن مسائل ژئوپلیتیکی و تاثیر انسانی آنها، پرتبعت ترین سال‌های پس از جنگ جهانی دوم بوده‌اند به گونه‌ای که روندهای منازعات و درگیری‌های مسلحانه در اقصی نقاط جهان همچنان در حال افزایش است.

طبق گزارش موسسه بین‌المللی مطالعات استراتژیک (IISS) تلفات ناشی از حوادث خشونت آمیز در دوره مورد بررسی (اول ژوئیه ۲۰۲۳ تا ۳۰ ژوئن ۲۰۲۴) بررسی درگیری مسلحانه ۲۰۲۴ نسبت به سال قبل ۳۷ درصد افزایش یافت و به نزدیک به ۲۰۰ هزار نفر در سراسر جهان رسید. اگرچه مرگ و میرها در قاره آمریکا (۹- درصد) و آسیا (۳- درصد) اندکی کاهش یافت، اما در منطقه خاورمیانه و شمال آفریقا (MENA) ۳۱۵ درصد افزایش یافت.

این امر عمدتاً ناشی از درگیری‌ها و خشونت‌های مستمر در فلسطین بود، جایی که مرگ و میر ناشی از حوادث خشونت آمیز در مقایسه با ۳۲۱ نفر سال قبل به نزدیک به ۴۰ هزار نفر افزایش یافت. علاوه بر این، نسبت کلی تلفات به ازای هر خشونت مسلحانه تقریباً ۱۷ درصد افزایش یافته است که حاکی از شدت و مرگ و میر فزاینده این خشونت‌هاست.

۳/۷ میلیارد دلار کمک مالی بشردوستانه تا پایان آوریل ۲۰۲۴ جمع‌آوری شده بود که این رقم با کاهش ۳۶ درصدی نسبت به سال قبل همراه بود. به عبارت دیگر در حالی که منازعات افزایش پیدا کرده اما میزان کمک‌های انسان‌دوستانه کاهش داشته است این وضعیت ناامیدکننده به ویژه در زمانی بیش‌تر خودنمایی می‌کند که منابع در دسترس دولت‌های آسیب‌دیده و بازیگران بین‌المللی برای رسیدگی به بازسازی بی‌سابقه و نیازهای بشردوستانه ناشی از خشونت‌های مسلحانه مداوم به طور فزاینده‌ای تحت فشار قرار می‌گیرند.

دفتر هماهنگی امور بشردوستانه سازمان ملل متحد (UNOCHA) در تازه‌ترین گزارش خود برآورد کرده است:

۱- بیش از ۲۹۰ میلیون نفر در جهان سال ۲۰۲۴ به کمک‌های انسان‌دوستانه نیاز داشته‌اند.

۲- ۷.۳ میلیارد دلار کمک مالی بشردوستانه تا پایان آوریل ۲۰۲۴ جمع آوری شده بود که این رقم با کاهش ۳۶ درصدی نسبت به سال قبل همراه بود. به عبارت دیگر، در حالی که منازعات افزایش پیدا کرده اما میزان کمک‌های انسان‌دوستانه کاهش داشته است.

۳- شکاف مالی با شوک‌های خارجی متوالی در سال‌های اخیر از جمله همه‌گیری ویروس کرونا و تاثیر جنگ روسیه و اوکراین، سبب افزایش تهدید امنیت غذایی و انرژی شده است.

۴- این عوامل همراه با تسریع بحران اقلیمی، علل اصلی درگیری را نیز تشدید کرده است. منابع مالی مورد نیاز برای بازسازی اوکراین و غزه نمونه بارز این چالش‌ها هستند.

بانک جهانی برآورد کرده که بازسازی و احیای اوکراین در یک دهه آینده نزدیک به ۴۸۶ میلیارد دلار هزینه خواهد داشت، در حالی که خسارت مستقیم به زیرساخت‌های غزه بیش از ۵/۱۸ میلیارد دلار است که معادل ۹۷ درصد از کل تولید ناخالص داخلی سرزمین‌های فلسطینی در سال ۲۰۲۲ است.

کارشناسان مهم‌ترین دلایل ضعف پایه‌های صلح در جهان را به سازمان ملل و نهاد شورای امنیت بازگردانده‌اند، زیرا این شورا تاکنون نتوانسته مانع از بروز جنگ و یا پایان دادن به منازعه‌ای در جهان با استفاده از ابزارهای بین‌المللی شود. این نقص به ویژه در حملات مکرر اسرائیل علیه فلسطین در سال گذشته خود را به خوبی نشان داده است.

ناتوانی نظام بین‌الملل و قدرت‌های جهانی در میانجی‌گری آتش‌بس در درگیری‌هایی مانند غزه و سودان یا میانجی‌گری در مناقشات داخلی و بین‌المللی، از جمله درگیری‌های میان روسیه و اوکراین، اتیوپی و سومالی و جمهوری دموکراتیک کنگو و رواندا آشکار بود.

در همین حال، برخی قدرت‌های نوظهور نیز نه تنها نتوانستند تلاش‌های میانجی‌گرانه موفق از خود به جای گذارند، بلکه برخی از آن‌ها حتی در فروختن منازعات نیز در زمره عوامل خارجی بروز درگیری، تاثیر گذار بوده‌اند.

در حالی که طبق گزارش نهادهای بین‌المللی جغرافیای درگیری در جهان در سه سال اخیر به میزان دو سوم افزایش یافته، کارشناسان در مورد تأثیرات گسترده این ناهنجاری‌های

بین‌المللی بر رشد اقتصادی جهانی و امنیت غذایی هشدار داده‌اند نکته حائز اهمیت دیگر اینکه، قوانین بین‌المللی بشردوستانه که سال‌ها برای تنظیم آن وقت گذاشته شده، مورد حملات فزاینده‌ای به ویژه جنگ‌طلبان قرار گرفته است. به‌طور مثال درگیری‌ها در سودان و غزه شاهد نقض گسترده و جنایات جنگی و همچنین غیرفعال شدن قوانین بشردوستانه حین منازعات بود. در تمام این درگیری‌ها، بی‌توجهی آشکار به زندگی غیرنظامیان موج می‌زد، که منجر به افزایش روند آوارگی، از جمله ۹۰ درصد غزه و ثبت ۷/۷ میلیون آواره داخلی در سودان شد.

مانعت از ارسال کمک‌های بشردوستانه، ایجاد ناامنی غذا و دارو و تخریب زیرساخت‌های غیرنظامی مانند بیمارستان‌ها و مراکز آموزشی، روی جنگ‌طلبان را سیاه و خوی غیرانسانی آن‌ها را کاملاً نشان داد.

سال ۲۰۲۴؛ افزایش چشمگیر آمار کشته‌شدگان در درگیری‌های مسلحانه در سراسر جهان
یک سازمان غیرانتفاعی که درگیری‌های مسلحانه در سراسر جهان را رصد می‌کند، گزارش داده است که در سال ۲۰۲۴ تعداد کشته‌شدگان در درگیری‌های سراسر جهان به بیش از ۲۳۳ هزار نفر رسید؛ این یعنی روند صعودی خشونت‌ها و تنش‌های بین‌المللی ادامه داشته است.

بر اساس گزارش سازمان «داده‌های مکان و رویداد درگیری‌های مسلحانه» (ACLED) که به‌طور تخصصی به جمع‌آوری، تجزیه و تحلیل داده‌های درگیری‌های جهانی می‌پردازد، تعداد کشته‌شدگان در درگیری‌های مسلحانه در سال ۲۰۲۴ نسبت به سال ۲۰۲۳ افزایش ۳۰ درصدی داشته و در قیاس با پنج سال پیش دو برابر شده است.

این سازمان می‌گوید جنگ در اوکراین با ۶۷ هزار کشته، مرگبارترین درگیری سال ۲۰۲۴ بوده است. مناطق فلسطینی غزه و کرانه باختری نیز با ۳۵ هزار کشته، شاهد خشونت‌های گسترده‌ای در سال ۲۰۲۴ بوده‌اند.

این یافته‌ها نشان می‌دهد که در سال ۲۰۲۴ یک نفر از هر هشت نفر در سراسر جهان در معرض درگیری‌های مسلحانه قرار گرفته است.

کلیونا رالی، استاد جغرافیای سیاسی در دانشگاه ساسکس و بنیان‌گذار سازمان ACLED، در این باره به واشینگتن‌پست گفته است که پیش‌بینی می‌کند روند افزایشی درگیری‌ها در سال آتی نیز ادامه یابد.

او از جمله به مناطقی چون ایران، چاد، اکوادور و پاکستان اشاره کرده و گفته است این مناطق ممکن است در سال آتی شاهد افزایش درگیری‌های خشونت‌آمیز باشند.

در این گزارش همچنین آمده است که پس از حملات گروه افراطی حماس به اسرائیل در ۷ اکتبر ۲۰۲۳ و پاسخ اسرائیل به این حملات، توازن قدرت در «محور مقاومت» به‌طور قابل توجهی تغییر کرد و حکومت ایران به اولین درگیری‌های مستقیم خود با اسرائیل کشیده شد و جایگاه منطقه‌ای جمهوری اسلامی تضعیف شد.

آمریکا و اتحادیه اروپا گروه حماس را یک سازمان تروریستی می‌دانند، اما جمهوری اسلامی مهم‌ترین حامی این گروه افراطی بوده است.

از جمله تحولات مهم سال ۲۰۲۴ که این سازمان آن را ثبت کرده، ظهور حوثی‌های یمن به‌عنوان «یک قدرت منطقه‌ای برجسته» بوده است.

این گروه، که پیش‌تر به خاطر مواضع ضد اسرائیلی و نزدیکی به حکومت ایران شناخته شده بود، توانسته است با بهره‌گیری از فناوری پهپاد و موشک، دقت حملات خود را افزایش دهد و حتی خاک اسرائیل را هدف بگیرد.

از سوی دیگر در سوریه، رژیم بشار اسد، با وجود حمایت و دخالت مستقیم سالیان نیروی قدس سپاه پاسداران، با حمله شورشیان مسلح به سرعت فروپاشید و پنج دهه حکومت خاندان اسد در این کشور پایان یافت.

در بخش دیگری از گزارش سازمان «داده‌های مکان و رویداد درگیری‌های مسلحانه» آمده است که با کم‌اثر شدن حملات موشکی به اسرائیل، توان بازدارندگی جمهوری اسلامی ایران

کاهش یافته و ممکن است تهران به توسعه برنامه هسته‌ای رو بیاورد تا موقعیت خود را در مذاکرات آینده با آمریکا تقویت کند.

در مقابل، اسرائیل ممکن است از طریق حمله به زیرساخت‌های هسته‌ای ایران، هدف قرار دادن شبه‌نظامیان مورد حمایت جمهوری اسلامی در عراق و سوریه و کشتن رهبران حوثی‌ها در یمن، به دنبال استفاده از مزیت نظامی خود برای تقویت موقعیت بازدارندگی باشد.

در پایان بخش مربوط به ایران در این گزارش آمده است که پیروزی دونالد ترامپ در انتخابات ریاست‌جمهوری آمریکا یک عامل پیش‌بینی‌ناپذیر به معادله خاورمیانه افزوده است.

براساس این گزارش، ممکن است آمریکا ضمن بازگشت به سیاست «فشار حداکثری» علیه جمهوری اسلامی، نیروهای محلی در عراق را تقویت کند و هم‌زمان و به‌تدریج نیروهای خود را در منطقه کاهش دهد.

هشدار دست‌کم ۱۶ کشور برای خودداری از سفر به ایران برای چیست؟

روزنامه حکومتی اعتماد در گزارشی با اعتراف به شرایط بحرانی جامعه ایران خبر از هشدار ۱۶ کشور جهان به شهروندان خود درباره سفر به ایران تحت حاکمیت جمهوری اسلامی داد.

بر اساس گزارش این روزنامه حکومتی، از ابتدای امسال، ۱۶ کشور از قاره اروپا، آمریکا، آسیا و اقیانوسیه به اتباع خود توصیه کرده‌اند که به ایران سفر نکنند یا اگر در ایران هستند به‌سرعت خاک ایران را ترک کنند.

به اعتراف این روزنامه حکومتی طی ۹ ماه اخیر، دولت کشورهای فرانسه، هلند، اسپانیا، پرتغال، کانادا، انگلیس، آمریکا، نیوزیلند، ایرلند، هند، دانمارک، سنگاپور، آلمان، سوئیس،

هنگ‌کنگ و ژاپن یا در وبسایت وزارت خارجه‌شان یا در اعلام رسانه‌ای به اتباع خود درباره سفر یا تداوم اقامت در ایران هشدار داده‌اند.

در وبسایت وزارت خارجه ۷ کشور هلند، کانادا، انگلیس، آمریکا، نیوزیلند، ایرلند و هنگ‌کنگ، هشدار سفر به ایران با رنگ قرمز یا در سطح ۴ که بالاترین سطح هشدار سفر خارجی است، مشخص شده است.

گفتنی است وزیر امور خارجه ترکیه اخیراً وقوع جنگ میان جمهوری اسلامی و اسرائیل را محتمل دانست و همچنین احتمال افزایش قیمت بنزین، مقامات حکومتی را نگران کرده که این اقدام مانند جرقه‌ای بر انبار باروت باشد و اعتراضات خیابانی در ایران دوباره شعله‌ور شود.

یک عضو مجلس جمهوری اسلامی به‌نام «حداد» گفته است: ارزش پول ملی به طرز نگران‌کننده‌ای کاهش پیدا کرده و این افزایش، نگرانی عمیقی را در جامعه ایجاد کرده است. پزشک‌کیان، رئیس‌جمهور منصوب خامنه‌ای، در سخنرانی اخیر خود که به‌طور زنده از صداوسیما پخش شد، اذعان کرد که وضعیت کنونی کشور به یک نقطه بحرانی رسیده است و گفت: ما با ناترازی جدی در حوزه‌های گاز، برق، انرژی، آب، مالی و محیط‌زیست مواجه هستیم. این بحران‌ها به حدی جدی هستند که می‌توانند به فروپاشی منجر شوند.

31.12.2024

بازداشت خبرنگار ایتالیایی در تهران

دو نهاد مدافع روزنامه‌نگاران بازداشت خبرنگار ایتالیایی در تهران را از نوع بازداشت‌های خودسرانه و با هدف باج‌خواهی خواندند و رسانه‌های بین‌المللی نیز یادآور شده‌اند که این اقدام تنها چند روز پس از دستگیری یک ایرانی در ایتالیا صورت گرفته است. وزارت خارجه ایتالیا روز جمعه هفتم دی اعلام کرد که یک روزنامه‌نگار این کشور به نام چچلییا سالایا، روز ۲۹ آذرماه ۱۴۰۳، در تهران بازداشت شده و در سلول انفرادی است. اتهام این روزنامه‌نگار و پادکستر ۲۹ ساله ایتالیایی که برای تهیه گزارش به ایران سفر کرده بود اعلام نشده و مقام‌های جمهوری اسلامی هنوز واکنشی به خیر بازداشت او نشان نداده‌اند.

سازمان گزارشگران بدون مرز دستگیری خانم سالایا را از نوع «بازداشت خودسرانه» خواند و خواستار آزادی فوری او شد. به نوشته این سازمان، بازداشت این روزنامه‌نگار ایتالیایی «بدون هیچ دلیل» و «با وجود داشتن ویزای معتبر» همه ویژگی‌های بازداشت خودسرانه را نشان می‌دهد. فدراسیون بین‌المللی روزنامه‌نگاران نیز در بیانیه‌ای از مقام‌های جمهوری اسلامی ایران خواست که این روزنامه‌نگار ایتالیایی را فوراً و بدون قید و شرط آزاد کنند. آنتونی بلنکر، دبیرکل این فدراسیون، گفت: «ما از تاکتیک‌های ایران برای زندانی کردن روزنامه‌نگاران خارجی با هدف اخذ چیزی در ازای آن ابراز تأسف می‌کنیم؛ چچلییا سالایا تازمترین قربانی این اقدام وحشتناک است.» در همین حال، شماری از رسانه‌های بین‌المللی یادآور شده‌اند که بازداشت خانم سالایا در تهران چند روز پس از بازداشت محمد عابدینی در ایتالیا صورت گرفته است.

محمد عابدینی نجف‌آبادی از سوی دادگستری ایالات متحده متهم شده که با همکاری همدست خود، مهدی محمد صادقی، فناوری‌های حساس را از آمریکا به ایران انتقال داده است؛ فناوری‌ای که از آن‌ها در پهباد حمله‌کننده به پایگاه آمریکا در اردن استفاده شد و سه کشته برجای گذاشت.

به نوشته روزنامه وال‌استریت جورنال، بازداشت این خبرنگار ایتالیایی به این نگرانی دامن زده است که مقامات ایران قصد استفاده از او به عنوان اهرم فشار در تعامل خود با غرب را دارند.

وال‌استریت جورنال از این روش به عنوان «تاکتیک مشترک بین حکومت‌های اقتدارگرا» یاد کرده است.

به نوشته این روزنامه، «ایران پیشگام استفاده از بازداشت خودسرانه اتباع خارجی و استفاده از آنها به عنوان ابزار چانه‌زنی و کسب امتیاز» است و «روسیه نیز در سال‌های اخیر به تقلید از این تاکتیک روی آورده است.»

روزنامه فایننشال تایمز نیز یادآور شده است که تنها سه روز قبل از دستگیری خانم سالا، «ایتالیا یک تبعه ایرانی را که از سوی آمریکا متهم به ارسال فناوری پهبادی به تهران است بازداشت کرده بود.»

روزنامه نیویورک تایمز هم با تاکید بر این‌که زندانی شدن روزنامه‌نگاران ایرانی در ایران معمول است، تصریح کرد که بازداشت روزنامه‌نگاران خارجی «بخشی از یک سیاست برای گرفتن امتیاز از کشورهای دیگر، از جمله مبادله زندانیان، است.»

چچلیا سالا تولیدکننده یک پادکست مشهور به نام «داستان‌ها» و همچنین خبرنگار روزنامه «ایل فوگلیو» است.

کلودیو چراسا، سردبیر ایل فوگلیو، در پیامی در وبسایت این روزنامه نوشت: روزنامه‌نگاری جرم نیست، حتی در کشورهایی که انواع آزادی از جمله آزادی مطبوعات را سرکوب می‌کنند.

به گفته وزارت خارجه ایتالیا، خانم سالا از زمان دستگیری تاکنون تنها اجازه دو تماس با خانواده خود را داشته و روز جمعه نیز پائولا آمادی، سفیر این کشور در تهران، توانست با او ملاقات کند.

هوایمای «امبرائر ۱۹۰» خطوط هوایی آذربایجان پس از سقوط در حدود ۳ کیلومتری شهر ساحلی آکتائو (آق‌تاو) در قزاقستان. ۲۶ دسامبر ۲۰۲۴ - AP

در سقوط هوایمای آذربایجان ۳۸ نفر جان باختند

ولادیمیر پوتین، رئیس‌جمهوری روسیه، امروز در یک تماس تلفنی، از الهام علی‌اف، همتای آذربایجانی خود، به‌خاطر آنچه کرملین «حادثه غم‌انگیز» سقوط هوایمای مسافربری خطوط هوایی آذربایجان می‌خواند، عذرخواهی کرد. سقوط این هواپیما که روز چهارشنبه ۲۵ دسامبر از باکو، پایتخت جمهوری آذربایجان، راهی گروزنی، پایتخت منطقه‌ای جمهوری چچن روسیه بود، ۳۸ کشته بر جا گذاشت.

علی‌اف: روسیه باید مسئولیت سرنگونی هوایما را بپذیرد

31.12.2024

الهام علی‌اف، رئیس‌جمهوری آذربایجان، روسیه را مسئول سقوط یک هواپیمای مسافربری با ۳۸ کشته دانست. او اظهار داشت که عذرخواهی مسکو کافی نیست و خواستار چیزی فراتر از حتی پذیرش مسئولیت این رویداد شد.

پس از سقوط یک هواپیمای مسافربری آذربایجان با ۶۷ نفر سرنشین، الهام علی‌اف، رئیس‌جمهوری آذربایجان به صراحت از روسیه خواست کرد که مسئولیت کامل این حادثه را بپذیرد. او اعلام کرد که روسیه به وضوح باعث سقوط هواپیمای مدل Embraer 190 در قزاقستان شده است، هرچند نتیجه نهایی پس از بررسی جعبه سیاه مشخص خواهد شد. علی‌اف در مصاحبه با تلویزیون دولتی آذربایجان (AZTV) توضیح داد که شواهد موجود نشان می‌دهند هواپیما در منطقه گروزی کنترل خود را از دست داده است. او اظهار داشت: «این اولین آسیبی بود که به هواپیما وارد شد، زیرا در زمین از تجهیزات رادیو الکترونیکی استفاده شده بود.» او افزود که پس از آن، شلیک مستقیم از زمین، هواپیما را هدف قرار داده است.

رئیس‌جمهوری آذربایجان تاکید کرد، به نظر نمی‌رسد نیروهای دفاع هوایی روسیه به عمد این هواپیما را هدف قرار داده باشند، اما برخی محافل روسی تلاش کرده‌اند علت سقوط را پنهان کنند. او علاوه بر پذیرش مسئولیت کامل از سوی روسیه، به‌رغم عذرخواهی روز گذشته ولادیمیر پوتین، رئیس‌جمهوری روسیه، خواستار مجازات عاملان و پرداخت غرامت شد.

علی‌اف با انتقاد از واکنش اولیه روسیه گفت: «متأسفانه در سه روز اول فقط روایت‌های احمقانه‌ای از روسیه شنیدیم.» او افزود: «یکی از مسائلی که ما را ناامید و متعجب کرد این بود که مقامات روسیه روایت انفجار یک بالن گاز را منتشر کردند. این آشکارا نشان می‌دهد که طرف روسی قصد پنهان کردن موضوع را داشت، که این باعث افتخار هیچ‌کس نیست.» علی‌اف در فرودگاه باکو از قربانیان این فاجعه، از جمله سه خدمه پرواز قدردانی و وداع کرد. او شهادت و اقدام بسیار حرفه‌ای خلبانان را ستود که توانستند هواپیما را برای فرود

اضطراری به قزاقستان هدایت کنند. در این حادثه که در نزدیکی شهر آکتائو در کنار دریای خزر رخ داد، ۳۸ نفر جان باختند و ۲۹ نفر نجات یافتند.

ولادیمیر پوتین، رئیس‌جمهوری روسیه، دیروز شنبه ۲۸ دسامبر-۸ دی‌ماه، از علی‌اف عذرخواهی کرد، اما مسئولیت شلیک روسیه به‌عنوان علت حادثه را نپذیرفت. کرملین پس از مکالمه تلفنی دو طرف اعلام کرد: «پوتین بابت وقوع این حادثه تراژیک در حریم هوایی روسیه عذرخواهی کرده است.»

پوتین همچنین اظهار داشت که در زمان سقوط هواپیما، سیستم دفاع هوایی روسیه در چپن فعال بوده است. او گفت که گروزی مورد حمله پهپادهای اوکراینی قرار گرفته بود و سامانه‌های پدافند هوایی این حملات را دفع کردند.

در حالی که آذربایجان و روسیه روایت‌های متفاوتی ارائه کرده‌اند، نتیجه‌گیری نهایی منوط به بررسی جعبه‌های سیاه هواپیما است. سازمان‌های بین‌المللی و کارشناسان انتظار دارند این اطلاعات بتواند تصویر روشنی از علت سقوط ارائه دهد.

در این میان، برخی از ناظران سیاسی معتقدند که این حادثه ممکن است تاثیرات ژئوپلیتیکی بیش‌تری داشته باشد و روابط میان آذربایجان و روسیه را تحت تاثیر قرار دهد.

31.12.2024

هوایمای مسافربری کره جنوبی به هنگام فرود منفجر شد و بیش‌تر سرنشینان آن کشته شدند © Ahn Young-joon / AP

هوایمای مسافربری کره جنوبی به هنگام فرود منفجر شد و ۱۷۹ کشته بر جای گذاشت هوایمای مسافربری کره جنوبی با ۱۸۱ سرنشین، روز یکشنبه ۲۹ دسامبر-۹ دی، به هنگام فرود در فرودگاه بین‌المللی شهر موان در جنوب غربی این کشور، از باند منحرف شد و پس از برخورد به یک دیوار منفجر شد و بیش‌تر سرنشینان آن کشته شدند. به گزارش خبرگزاری رویترز، آتش‌نشانی ملی کره جنوبی اعلام کرد که هوایمای بوئینگ دو موتور ۷۳۷-۸۰۰ متعلق به شرکت هوایمایی «ججو ایر» (Jeju Air)، در پی خارج شدن از باند و برخورد به یک دیوار هنگام فرود در فرودگاه بین‌المللی شهر موان در جنوب غربی این کشور منفجر شد و ۱۷۹ نفر از سرنشینان آن کشته شدند. بنا به گفته وزارت حمل و نقل کره جنوبی، این هوایما که با ۱۷۵ مسافر و ۶ خدمه از مبدا بانکوک پایتخت تایلند پرواز کرده بود، کمی بعد از ساعت ۹ صبح به وقت محلی قصد فرود در فرودگاه شهر موان را داشت که دچار سانحه شد.

خبرگزاری رویترز به نقل از مقامات کره جنوبی نوشته است که تا کنون تنها دو نفر از سرنشینان این هوایما که هر دو خدمه بوده‌اند از قسمت انتهایی هوایمای در حال سوختن، نجات یافته و زنده مانده‌اند. این دو خدمه که مجروح شده‌اند برای مداوا به بیمارستان منتقل شده‌اند.

مقامات کره جنوبی با بیان این‌که آتش در ساعت یک بعد از ظهر به وقت محلی خاموش شده است، احتمال داده‌اند که سایر سرنشینان این هوایما کشته شده‌اند، با این‌حال عملیات جست‌وجو برای یافتن بازماندگان احتمالی و اجساد کشته‌شدگانی که از هوایما به بیرون پرتاب شده‌اند، همچنان ادامه دارد.

بنا به گفته آتش‌نشانی کره جنوبی، تنها بخش دُم انتهایی این هوایما تا حدودی شکل خود را حفظ کرده اما تشخیص بقیه قسمت‌های هوایما تقریباً غیرممکن به نظر می‌رسد.

وزارت حمل و نقل کره جنوبی اعلام کرد که دو نفر از مسافران این هواپیما تبعه تایلند بوده و گمان می‌رود که سایر سرنشینان شهروندان کره جنوبی بوده‌اند. مقامات آتش‌نشانی کره جنوبی با بیان این‌که در حال بررسی دو عامل برخورد پرندگان و شرایط آب و هوایی به‌عنوان دلایل احتمالی این سانحه هستند، گفته‌اند که برخورد پرنده با این هواپیما ممکن است باعث اختلال در عملکرد چرخ‌های هواپیما به هنگام فرود شده باشد. بنا به نوشته رویترز، این سانحه مرگبارترین سانحه هوایی در کره جنوبی در سه دهه اخیر محسوب می‌شود.

پیش از این، سقوط هواپیمای شرکت هواپیمایی کره (Korean Air) در شهر گوام در سال ۱۹۹۷ بیش از ۲۰۰ کشته بر جای گذاشت.

مهاجرت بین‌المللی در سال ۲۰۲۵ چه تغییری خواهد کرد؟

آمار مهاجرت به دلیل تنش‌های داخلی و منطقه‌ای کشورها و بدی آب و هوا در سراسر جهان هر سال بیش‌تر می‌شود و هیچ نشانه‌ای از کاهش تمایل مردم به مهاجرت در آینده دیده نمی‌شود.

اما دهه گذشته شاهد موانع جدی برای کسانی بود که به دنبال مهاجرت بودند، از جمله شعار «دیوار بسازید» دونالد ترامپ در دوره اول ریاست جمهوری او، همه‌گیری کووید و محدودیت‌های سفر ناشی از آن، و خروج بریتانیا از اتحادیه اروپا (برگزیت) که به تردد آزاد بین بریتانیا و اتحادیه اروپا پایان داد.

علاوه بر این انتظار می‌رود سال ۲۰۲۵ با تغییرات سیاسی مهمی در دو مقصد بزرگ مهاجرتی در جهان آغاز شود: در آمریکا دونالد ترامپ از ماه ژانویه دومین دوره ریاست جمهوری خود را آغاز خواهد کرد، و در آلمان انتخاباتی زودهنگام در اواخر فوریه برگزار می‌شود که احتمالاً به موفقیت احزابی منجر خواهد شد که خواهان اجرای سیاست‌های

سخت‌گیرانه‌تر مهاجرتی هستند. با وجود این، درصد افرادی که به کشور دیگری مهاجرت می‌کنند نسبت به جمعیت جهان، همچنان نسبتاً پایین است.

ماری مک‌آلیف، رئیس بخش تحقیقات و انتشارات سازمان بین‌المللی مهاجرت وابسته به سازمان ملل متحد، می‌گوید: «ما داده‌های ۲۵ ساله مهاجرت و همچنین شاخص توسعه انسانی را بررسی کرده‌ایم و به این نتیجه رسیده‌ایم که برای مردم کشورهای در حال توسعه، مهاجرت به کشورهای دارای توسعه انسانی متوسط، بالا و بسیار بالا روزبه‌روز دشوارتر می‌شود.»

او می‌گوید: «این روند بسیار روشن است. مسیرهای قانونی مهاجرت به شکل روزافزونی دست‌نیافتنی می‌شود. بیش‌تر مهاجرت‌های بین‌المللی بین کشورهای ثروتمند انجام می‌شود، یعنی از یک کشور ثروتمند به کشوری دیگر.»

مک‌آلیف به‌عنوان مثال، به مهاجرت‌های گسترده در داخل اروپا اشاره می‌کند و می‌گوید مهاجرت، بیش‌تر در مناطقی رخ می‌دهد که توافق‌های آزاد تردد بین آن‌ها وجود دارد، مانند اتحادیه اروپا، اکواس در آفریقا و مرکوسور در آمریکای جنوبی. او همچنین به یک مسیر مهم مهاجرتی از جنوب آسیا به کشورهای حوزه خلیج فارس هم اشاره می‌کند.

در سال ۲۰۲۲، حدود هفت میلیون دانشجوی بین‌المللی در جهان وجود داشت و این رقم طی کمتر از سه دهه بیش از سه برابر شده است.

سقوط دولت بشار اسد در سوریه ممکن است امکان بازگشت میلیون‌ها مهاجر سوری را فراهم کند که در حال حاضر در کشورهای دیگر زندگی می‌کنند.

در روزهای ابتدایی پس از فرار بشار اسد به روسیه، صف‌هایی طولانی از سوری‌هایی که می‌خواستند به کشورشان برگردند، در مرز ترکیه با سوریه تشکیل شد.

اما پیش‌بینی این که این روند چگونه ادامه خواهد یافت و وضعیت امنیتی چگونه تغییر خواهد کرد دشوار است، به‌ویژه با توجه به ابهاماتی که درباره نحوه حکمرانی سوریه در آینده وجود دارد.

بازگشت ترامپ چگونه بر مهاجرت تاثیر خواهد گذاشت؟

مهاجرت یکی از مسائل بسیار مهم برای دونالد ترامپ و طرفداران اوست. آمریکا محبوب‌ترین مقصد مهاجران در جهان است و این موضوع در انتخابات ریاست‌جمهوری سال ۲۰۱۶ نقش پررنگی داشت.

شعار «دیوار بسازید» در تجمع‌های انتخاباتی او به‌طور مکرر شنیده می‌شد که به وعده ترامپ برای ایجاد مانع فیزیکی در سراسر مرز مکزیک به‌منظور جلوگیری از ورود غیرقانونی مهاجران اشاره داشت.

در دوره اول ریاست جمهوری ترامپ، او نتوانست طول دیوار اصلی در مرز مکزیک را به شکل قابل توجهی افزایش دهد، اما اقدامات دیگری انجام داد که تاثیرات ملموس‌تری بر مهاجرت داشت.

یکی از نخستین اقدامات او پس از آغاز ریاست جمهوری در ژانویه ۲۰۱۷، صدور فرمان ممنوعیت سفر برای شهروندان هفت کشور عمدتاً مسلمان (ایران، عراق، لیبی، سومالی، سودان، سوریه و یمن) بود. این سیاست به دلیل تمرکز آن بر کشورهای مسلمان به «ممنوعیت مسلمانان» مشهور شد.

حدود دو هزار شهروند این کشورها که در زمان امضای دستور اجرایی ترامپ در هواپیما و در حال پرواز به سوی آمریکا بودند، پس از فرود در آمریکا بازداشت شدند.

سیاست دیگر ترامپ، لغو برنامه ویزای مهاجرتی از طریق لاتاری بود؛ برنامه‌ای که در آن آمریکا با برگزاری قرعه‌کشی سالانه، حق اقامت و کار در این کشور را به متقاضیان اعطا می‌کند.

ترامپ تصمیم گرفت در آخرین سال ریاست جمهوری خود این برنامه را متوقف کند. او این اقدام را با هدف «حفاظت از بازار کار آمریکا» در دوران همه‌گیری کرونا توجیه کرد. اما این تصمیم روی زندگی ده‌ها هزار برنده این قرعه‌کشی که در حال آماده‌شدن برای شروع زندگی جدید بودند، تاثیر گذاشت.

دولت ترامپ، همچنین به قانونی بحث‌برانگیز استناد کرد که در ظاهر به‌عنوان یک اقدام مرتبط با بهداشت عمومی معرفی شد. این قانون به مقام‌های آمریکایی اجازه می‌داد مهاجران -از جمله پناهجویان- را به سرعت در مرز اخراج کنند.

بین زمان اجرای این قانون و ژانویه ۲۰۲۱ که ترامپ کاخ سفید را ترک کرد، حدود ۴۰۰ هزار نفر بازداشت و اخراج شدند.

یکی از وعده‌های انتخاباتی دونالد ترامپ در سال ۲۰۲۴، اخراج گسترده مهاجران غیرقانونی بود. ترامپ گفت: «مسئله این نیست که چقدر هزینه دارد. ما چاره دیگری نداریم.» او افزود که قصد دارد وضعیت اضطراری ملی اعلام کند تا از نیروهای ارتش آمریکا برای اجرای این برنامه استفاده کند.

جیدی ونس، گزینه ترامپ برای معاونت ریاست جمهوری، گفته است که این اخراج‌ها می‌تواند با یک میلیون نفر «آغاز شود»، اما کارشناسان در مورد امکان‌پذیری چنین برنامه‌ای ابراز تردید کرده‌اند.

طی یک دهه گذشته آمار اخراج مهاجرانی که در داخل آمریکا بازداشت شده‌اند -نه آن‌ها که در مرز دستگیر شده‌اند- کمتر از ۱۰۰ هزار نفر در سال بوده است.

آرون رایشلین-ملنیک، مدیر سیاست‌گذاری در شورای مهاجرت آمریکا، به بی‌بی‌سی گفت: «برای افزایش این تعداد به یک میلیون نفر در یک سال، نیاز به منابع عظیمی است که احتمالاً وجود ندارند.»

کارشناسان تخمین می‌زنند که هزینه کل اخراج یک میلیون نفر یا بیشتر، به ده‌ها یا حتی صدها میلیارد دلار برسد.

علاوه بر این سیستم دادگاه مهاجرت آمریکا قادر به پردازش این تعداد اخراج نخواهد بود و هرگونه برنامه گسترده برای اخراج مهاجران احتمالا با چالش‌های قانونی روبه‌رو خواهد شد.

با این حال ترامپ ممکن است در اجرای سیاست‌های کاهش مهاجرت قانونی موفق‌تر باشد. کسب کند، مثل همان کاری که در دوره اول ریاست‌جمهوری خود با لغو برنامه ویزای لاتاری انجام داد.

آلمان پس از انتخابات فوریه ۲۰۲۵ چه تغییری خواهد کرد؟

آلمان، دومین مقصد بزرگ مهاجرت در جهان، احتمالا پس از انتخاباتی که قرار است در ماه فوریه ۲۰۲۵ برگزار شود، دولتی جدید خواهد داشت.

در سال‌های اخیر این کشور مهاجرت را برای جذب نیروی کار آسان‌تر کرده است. اما آیا اگر احزاب راست‌گرای ضد مهاجرت به قدرت برسند، این سیاست‌ها تغییر خواهد کرد؟ دولت کنونی برای مقابله با کمبود نیروی کار، برخی از قوانین مهاجرتی را تسهیل کرده است. اما حزب سوسیال دموکرات به رهبری اولاف شولتس، صدر اعظم آلمان، در نظرسنجی‌ها در رتبه سوم و بعد از اتحادیه دموکرات مسیحی و حزب راست افراطی «آلترناتیو برای آلمان» قرار دارد. حزب آلترناتیو از حمایت حدود یک نفر از هر پنج نفر در این کشور برخوردار است.

ویکتوریا رایتگ، رئیس مرکز مهاجرت در شورای روابط خارجی آلمان، می‌گوید: «سخت‌تر کردن مهاجرت غیرقانونی بخشی از کارزار انتخاباتی احزاب آلمان است، به ویژه حزب پیشرو دموکرات مسیحی، و حزب راست افراطی آلترناتیو برای آلمان و حزب چپ افراطی منطق و عدالت.»

هر چند احزاب آلمانی به دلیل نیاز به نیروی کار، کمتر به مهاجرت قانونی انتقاد دارند اما در میان رای‌دهندگان آلمانی حدود شش نفر از هر ده نفر از این سه حزب حمایت می‌کنند.

رایتگ می‌گوید: «تقریبا قطعی است که پس از انتخابات فوریه و روی کار آمدن دولتی جدید که احتمالا به رهبری دموکرات مسیحی‌ها تشکیل خواهد شد، فضای سیاسی موجود به سیاست‌های مهاجرتی سخت‌گیرانه‌تر در آلمان منجر شود.»

در حالی که مهاجرت به آلمان یا آمریکا ممکن است پیچیده‌تر و سخت‌تر شود، سایر مقاصد مهاجرتی احتمالا موانع جدیدی ایجاد خواهند کرد.

مهاجرت تحت چارچوب‌های منطقه‌ای مانند اتحادیه اروپا و اکواس، و مسیر اصلی دیگر از جنوب آسیا به کشورهای حوزه خلیج فارس، به احتمال زیاد بدون تغییر ادامه خواهد یافت.

ماری مک‌آلیف، رئیس بخش تحقیقات و انتشارات مهاجرت سازمان بین‌المللی مهاجرت، می‌گوید: «مسیر بزرگ جنوب آسیا به خلیج فارس که تقریبا به‌طور کامل به مهاجرت کاری اختصاص دارد، به دلیل نیاز موجود ادامه خواهد یافت. مهاجران کاری برای کشورهای حوزه خلیج فارس بسیار مهم هستند و خدمات حیاتی ارائه می‌دهند.»

او ادامه می‌دهد: «به همین دلیل من تغییرات عمده‌ای در این مناطق پیش‌بینی نمی‌کنم، به ویژه وقتی درباره برخی از کشورهای بزرگ مبدا و مقصد مهاجرت صحبت می‌کنیم.»

او همچنین به کارزارهای انتشار اطلاعات نادرست در فضای مجازی اشاره می‌کند که از سوی گروه‌های راست افراطی برای تضعیف اعتماد عمومی به سیستم‌های مهاجرتی استفاده می‌شود.

مک‌آلیف می‌گوید: «از دیدگاه من یکی از بزرگترین مسائل آینده در زمینه مهاجرت بین‌المللی، تناقض‌گویی‌های رو به رشد مربوط به اطلاعات نادرست است که اعتماد به روندهای مهاجرتی را از بین می‌برد.»

او می‌افزاید که به جز جابه‌جایی‌های فوری ناشی از جنگ‌ها و بلایا، روندهای مهاجرت بین‌المللی نسبتا قابل پیش‌بینی و پایدار هستند و تنها در طول زمان تحت تاثیر تغییرات در سیاست‌گذاری‌ها قرار می‌گیرند.

«ما می‌دانیم که مهاجرت بین‌المللی یک استثنا است: بیشتر مردم در کشورهایی که در آن متولد شده‌اند باقی می‌مانند و زندگی می‌کنند.»

کشتی پناهندگان در یکی از سواحل یونان

غرق شدن هشت مهاجر در سواحل یونان؛ اکثر مهاجران غرق شده شهروند افغانستان بودند

گارد ساحلی یونان می‌گوید یک قایق تندرو حامل مهاجران امروز تلاش کرد تا از قایق گشت‌زنی گارد ساحلی در دریای اژه بگریزد که در پی آن هشت نفر غرق شدند که گزارش شده اکثر آن شهروند افغانستان بوده‌اند. به گفته گارد ساحلی یونان، قایق تندرو پس از تلاش برای فرار، «کنترل خود را از دست داد» و واژگون شد.

خبرگزاری رویترز، ۳۰ آذر ۱۴۰۳ - ۲۰ دسامبر ۲۰۲۴، گزارش کرده که اکثر کشته‌شدگان شهروند کشور افغانستان بوده‌اند و دو شهروند ترکیه نیز به اتهام «قاچاق انسان» بازداشت شده‌اند.

رسانه‌های یونانی هم گزارش کرده‌اند که این قایق با سرعت زیاد در حال حرکت بود و در حالی که قصد دور شدن از کشتی گارد ساحلی را داشت با آن برخورد کرد. گارد ساحلی یونان گفته است که تاکنون ۱۸ نفر نجات یافته‌اند که بسیاری از آنها بازماندگان این حادثه بوده و مجروح شده‌اند.

این حادثه روز جمعه گذشته، در نزدیکی جزیره رودس در نزدیکی سواحل ترکیه رخ داد که مسیری است که اغلب توسط قاچاقچیان استفاده می‌شود. یک هلیکوپتر و چندین کشتی گارد ساحلی یونان همچنان برای یافتن بازماندگان تلاش می‌کنند.

سالانه هزاران مهاجر در تلاش برای رسیدن به اروپا جان خود را در سفری خطرناک در دریای مدیترانه به خطر انداخته و تعداد زیادی هم کشته می‌شوند.

ماه گذشته هم یک قایق مهاجران در سواحل جزیره یونانی ساموس غرق شد اما هشت سرنشین آن از جمله شش کودک نجات یافتند.

روز ۲۸ آذر ۱۸۰۰ - دسامبر، به‌عنوان روز جهانی مهاجران نام‌گذاری شده و براساس آمارها تنها در سال جاری میلادی بیش از ۵۰ هزار مهاجر با قایق وارد یونان شده‌اند که این کشور را پس از ایتالیا، دومین مسیر ورود مهاجران به اروپا کرده است.

بر اساس داده‌های کمیساریای عالی پناهندگان سازمان ملل، تعداد مهاجران از ماه اوت ۲۰۲۳ به‌طور پیوسته در حال کاهش بود، اما از تابستان امسال این آمار دوباره روند افزایشی یافته است.

آمارهای این نهاد سازمان ملل متحد نشان می‌دهد که حدود ۱۸۰ هزار مهاجر در سال جاری از طریق دریا به اروپا رسیده‌اند و این در حالی است که ۲ هزار نفر در این سفر خطرناک کشته یا مفقود شده‌اند.

کمیساریای عالی سازمان ملل در امور پناهندگان می‌گوید حدود ۲۳ درصد از مهاجران ثبت شده، کودک بوده‌اند.

کانال مانش نیز یکی از مسیرهای دریایی خطرناک است که مهاجران برای رسیدن به بریتانیا از آن استفاده می‌کنند و براساس آمارهای منتشر شده شهروندان افغانستان و ایران در صدر کسانی هستند که تلاش می‌کنند به بریتانیا برسند. براساس آمارهای وزارت کشور بریتانیا از شروع سال ۲۰۲۴ بیش از ۲۳ هزار نفر با عبور از کانال مانش از فرانسه وارد بریتانیا شده‌اند. بر اساس برآوردهای سازمان بین‌المللی مهاجرت، وابسته به سازمان ملل، نیز حداقل ۱۹۴ مهاجر بین سال‌های ۲۰۱۸ تا ۲۰۲۴ در تلاش برای رسیدن به بریتانیا و عبور از کانال مانش جان باخته‌اند.

مهاجران افغانستان در سال ۲۰۲۴

از دستورالعمل‌های فوری جمع‌آوری و اخراج مهاجرین و فعالیت بیشتر گشت‌های دستگیری مهاجرین تا نشر سازمان‌یافته و سوءگیرانه اخبار جرایم مهاجرین تا کارزارهایی چون «خروج افغانی، مطالبه ملی»، حمله به مناطق مهاجرنشین، ضرب و شتم افغانها، نشان از شدت گرفتن برخورد حکومت و تشدید مهاجرت‌ستیزی در ایران دارد. بعد از سقوط افغانستان در ۱۵ اگوست ۲۰۲۱ و قدرت‌گیری دوباره طالبان، موج جدیدی از مهاجرت به کشورهای همسایه از افغانستان آغاز شد. در این میان ایران، میزبان بخشی از این جمعیت مهاجرت بود؛ چنانچه در طی دهه‌های اخیر نیز، به دلیل جنگ‌های داخلی، دور اول حکومت طالبان و بافت و خیزهای اقتصادی، شاهد چندین موج مهاجرت دیگر بوده است.

به تناسب سیاست‌های داخلی و خارجی ایران، رویکرد دولت از سیاست درهای باز تا اخراج فوری مهاجرین متغیر بوده است، اما اصل ثابت تعریف مهاجر افغانستان به‌عنوان «دیگری» و سیاست «عدم ساماندهی» در رویکرد جمهوری اسلامی ایران مشهود است. بعد از سقوط مجدد افغانستان، واکنش‌هایی چه از سوی دولت و چه از سوی رسانه‌های

دولتی و رسانه‌های اجتماعی خلق شد که بخش قابل توجهی از آن در مخالفت و اخراج مهاجرین بود. این واکنش جدید نیست، اما موج خشونت آن بسیار قابل توجه است. از برنامه رسیدگی فوری به مسئله مهاجرین افغانستان در دستور کار مسعود پزشکیان و دستورالعمل‌های فوری جمع‌آوری و اخراج مهاجرین و فعالیت بیشتر گشت‌های دستگیری مهاجرین تا نشر سازمان‌یافته و سوءگیرانه اخبار جرایم مهاجرین توسط رسانه‌های حکومتی و تحلیل‌های خبری که حضور مهاجرین بالاخص مهاجرین (غیرقانونی)، به زعم ادبیات (حکومتی) را خطر و تهدیدی برای اقتصاد و امنیت ملی و برهم خوردن بافت جمعیتی دانستند تا کارزارهایی چون (خروج افغانی، مطالبه ملی)، حمله به مناطق مهاجرنشین، ضرب و شتم افغان‌ها، نشان از شدت گرفتن برخورد حکومت و تشدید مهاجرستیزی دارد. بر اساس آمارهای UNHCR و IOM، روند مهاجرت افغان‌ها به ایران بعد از سال ۲۰۲۲ رو به کاهش بوده است و تعداد اخراج‌شوندگان در مقایسه سه سال اخیر، در سال گذشته روند صعودی داشته است. این گزارش مروری است بر وضعیت مهاجران افغانستان در ایران در سال ۲۰۲۴.

طرح انسداد مرزهای شرقی ایران

طرح ساخت دیوار مرزی در امتداد مرز خراسان رضوی و افغانستان، از سال ۱۴۰۳، به طور جدی آغاز شد. مسافت این دیوار ۲۹۵ کیلومتر برآورد شده است و به نقل از خبرگزاری جمهوری اسلامی، پس از پایان این پروژه، دیوارکشی در امتداد مرز خراسان جنوبی نیز، انجام خواهد شد. مسعود پزشکیان در دوران رقابت انتخاباتی خود، از حامیان این طرح بود و به عملی کردن آن در صورت پیروزی خویش، تاکید داشت.

مصوبات و طرح‌های اضطراری خروج مهاجرین

با مرور قوانین و مصوبه‌های مرتبط با مهاجرین؛ از سال‌های بعد از ۱۳۱۰ تا کنون، مشاهده می‌شود که قانون جامعی که تمام مسائل حقوقی و اقامت مهاجرین را پوشش دهد، وجود ندارد. تصویب لایحه‌ها و الحاقیه‌ها در حالی شکل می‌گیرد که نهادی مشخص در امر ساماندهی مهاجرین تا اکنون تشکیل نشده است. از سوی دیگر، سازمان‌های دولتی و وزارت‌خانه‌ها نیز، به‌شکلی هماهنگ عمل نکرده و گاه دستورالعمل‌هایی مجزا صادر نموده تا جایی که شیوه برخورد مسئولین هر استان نیز گاه با یکدیگر متفاوت است.

قانون مربوط به ورود و اقامت اتباع خارجه در ایران که طی بیست و سه ماده در سال ۱۳۱۰ به تصویب رسید، الحاقیه‌ای داشته که بر مبنای آن، پنج تبصره به ماده ۱۶ آن افزوده شده است.

بر اساس این اصلاحیه، جمعیت «اتباع بیگانه»، به نسبت جمعیت هر استان، شهر و روستا، نباید بیش از سه درصد جمعیت کل منطقه باشد. همچنان مجوز اقامت مهاجرین به گونه‌ای باید تنظیم گردد که هر سال، ده درصد از جمعیت کل مهاجرین کشور کاهش یابد. در تبصره سوم و چهارم طرح اصلاحیه «قانون مربوط به ورود و اقامت اتباع خارجه در ایران»، به برخورد با کسانی که از نیروی کار مهاجر خارج از دایره قوانین استفاده می‌کنند، پرداخته شده است.

تبصره‌های الحاق شده به ماده (۱۶) قانون ورود و اقامت اتباع خارجه در ایران مصوب

۱۳۱۰.۲.۱۹

تبصره سوم:

هر شخص با علم و اطلاع اتباع بیگانه‌ای را که به طور غیرمجاز وارد کشور شده یا به‌طور غیرمجاز در کشور اقامت گزیده‌اند را به کارگیری نماید، علاوه بر مجازات‌های مقرر در مواد (۱۸۱) قانون کار مصوب ۱۳۶۹.۸.۲۹ با اصلاحات و الحاقات بعدی و

بند(ج) ماده(۱۱) قانون تنظیم مقررات مالی دولت مصوب ۱۳۸۰.۱۱.۲۷ به ازای هر نفر تبعه بیگانه، به حداکثر جزای نقدی درجه پنج محکوم می‌شود".
تبصره چهارم:

هر شخص با علم و اطلاع، اتباع بیگانه دارای مدارک اقامتی مجاز را در مشاغلی که وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی مجاز ندانسته است به کارگیری نماید، علاوه بر مجازات‌های مقرر در مواد(۱۸۱) قانون کار مصوب ۱۳۶۹.۸.۲۹ با اصلاحات و الحاقات بعدی و بند(ج) ماده(۱۱) قانون تنظیم مقررات مالی دولت مصوب ۱۳۸۰.۱۱.۲۷ به ازای هر نفر تبعه بیگانه به حداکثر جزای نقدی درجه شش محکوم می‌شوند.

بر اساس این دو تبصره محدودیت‌های بسیار شدیدی بر نیروی کار مهاجرین وضع خواهد شد؛ این در حالی است که مهاجرین افغانستان، در طول بیش از چهار دهه، تنها امکان کار در مشاغلی محدود را داشته و مسئله بهره‌کشی، استثمار کارگران مهاجر، سوءاستفاده‌های مالی و نابرابری در بازار کار، دستمزد پایین و نبود قوانین حمایتی چون بیمه و یا جبران خسارت برای صدمات وارده به کارگر، و دشواری‌های اخذ جواز کار و تمدید اقامت و یا گرفتن پاسپورت در سایه تصویب قوانین جدید کار، وضعیت را بیش از پیش دشوار و بغرنج خواهد نمود.

همچنان دولت، طرح خروج دو میلیون مهاجر افغانستان فاقد مدرک را تا پایان سال ۱۴۰۳، در دستور کار خویش قرار داد، اما گزارش‌ها حاکی از این است که در میان اخراج‌شدگان، مهاجرین دارای مدرک اقامت نیز بوده‌اند و تعدادی از شهروندان بلوچ نیز، به دلیل نداشتن شناسنامه، به عنوان افغان، به افغانستان بازگردانده شده‌اند.

مجلس ایران در حالی این محدودیت‌ها را علیه مهاجرین وضع می‌کند که هنوز نظام حقوقی مدونی برای ساماندهی به مهاجران به وجود نیآورده است. به وجود آمدن این نظام حقوقی برای مهاجران که زیست و امرار معاششان با سایر اقشار جامعه ایران در هم‌تنیده شده

ضروری است. مهاجران در ایران در شرایطی خاص می‌توانند تقاضای اقامت موقت کنند که آن هم در موارد زیادی به شکلی دلبخواهی نقض یا نادیده انگاشته شده است. طرح سازمان ملی مهاجرت، در کلیات آن در سال ۱۴۰۱، به تصویب شورای اسلامی رسید، اما تا کنون اختلاف بر سر ماده‌ها، ابهامات حقوقی و نارسایی‌های تطبیقی آن وجود دارد.

مرتبط به موضوع اقامت، در طرح سازمان ملی مهاجرت - که هنوز اجرایی نشده است اما قرار است جایگزین «قانون مربوط به ورود و اقامت اتباع خارجه در ایران» شود- در بخش پنجم شرایط اقامت تدوین شده است که از دو نوع اقامت موقت و اقامت مدت‌دار نام برده شده است. مدت زمان اقامت موقت، حداقل نود روز و حداکثر یک سال است و برای اقامت مدت‌دار سه ساله، هفت ساله و ده ساله، شرایطی وضع شده است که به نسبت آن، جواز اقامت به مهاجرین داده می‌شود. برخی از این شرایط عبارت‌اند از: داشتن درآمد کافی، داشتن اقامت‌گاه، نداشتن سابقه محکومیت کیفری، پذیرش در مصاحبه حضوری و ادای سوگند وفاداری به منافع ملی جمهوری اسلامی در محضر قرآن و پرچم مقدس جمهوری اسلامی ایران.

در تمام این نوع اقامت‌ها، هیچ مهاجری از حقوق سیاسی چون «شرکت در انتخابات» و یا حتی «فعالیت‌های سیاسی» برخوردار نیست. باید اذعان داشت که برخی فعالیت‌های مدنی مهاجرین نیز به دلیل سیستم نظارت و برخورد حکومت، همواره با ممنوعیت و محدودیت مواجه است. اما آنچه از این طرح، در سال گذشته، مورد اختلاف بود، مسئله شرایط استثنا برای اقامت دائم بود. در اقدامات اخیر، مسئله اعطای اقامت دائم، مخالفین بیشتری داشته و تاکید بر منحل کردن هرگونه اقامت دائم است.

مخالفان اعطای اقامت دائم، علاوه بر استدلالاتی مبنی بر چگونگی تشخیص محق بودن اقامت دائم، بر تبعات هویتی و جمعیتی مهاجرین پافشاری نموده و خواهان برداشتن هرگونه شرایط اقامت دائم هستند. در میان این اختلافات و طرح‌ها و تبصره‌ها، علاوه بر عدم

هماهنگی میان سازمان‌ها و مراجع قانون‌گذار که بی‌سامانی وضعیت مهاجرین را تشدید می‌کند، صحبتی از کسانی که بیش از چهار دهه در ایران زندگی کرده و فرزندان‌شان در ایران متولد شده‌اند، نیست.

بحران زیست‌محیطی

در کنار هشدارهای فزاینده در مورد وضعیت آب و هوای زمین، طبیعت در حال رسیدن به مجموعه جدیدی از نقاط بحرانی است. جمعیت حیات وحش از سال ۱۹۷۰ تقریباً ۷۰ درصد کاهش یافته است.

نقاط اوج آب و هوا در حال نزدیک شدن هستند و سیاره ما در آستانه شکستن محدودیت آب و هوای ۵/۱ درجه سانتیگراد تا سال ۲۰۲۷ است. این درحالی‌ست که دولت‌ها پیوسته در به‌کار بستن اقدامات جدی و موثر ناکام مانده‌اند و هرگز به یک هدف سازمان ملل برای جلوگیری از روند از دست دادن تنوع زیستی نرسیده‌اند.

پیش‌بینی می‌شود موضوع جهان طبیعت و تغییرات آب و هوایی همچنان نقش محوری در مذاکرات بین‌المللی خواهد داشت و با تشدید بحران آب و هوا، از بین رفتن حیات وحش تسریع خواهد شد.

موضوع از دست دادن طبیعت در سال ۲۰۲۴ بیش از پیش برجسته شد، زیرا پیامدهای آن در حیات‌ها و سواحل بیش‌تر نمایان گردید و مردم از نزدیک شاهد زوال گونه‌های محبوب و اکوسیستم‌های گران‌بها بودند.

بزرگ‌ترین چالش‌های محیط زیستی ۲۰۲۴

بحران آب‌وهوا دارای اثرات بسیاری است که در تشدید مشکلات محیط زیست نظیر گرمایش جهانی و جنگل‌زدایی نقش دارند؛ بعضی از آن‌ها لزوم توجه بیش‌تری را جهت مقابله و ارائه راهکار نسبت به سایرین ایجاب می‌کند.

منظور از مسائل زیست‌محیطی اختلال در عملکرد معمول اکوسیستم‌ها است که توسط انسان یا به‌صورت طبیعی ایجاد می‌شود. این مسائل زمانی جدی تلقی می‌شوند که اکوسیستم نتواند تخریب‌های حاصل از اختلالات را ترمیم کند و چنان‌چه پیش‌بینی شود که اکوسیستم در حال فروپاشی است، وضعیت بحرانی و فاجعه‌بار اعلام می‌شود. در ادامه بعضی از بزرگ‌ترین مسائل زیست‌محیطی سال جاری مطرح می‌شود که توجه دانشمندان و مسئولان مرتبط با این حوزه را به خود جلب کرده است.

گرمایش جهانی ناشی از سوخت‌های فسیلی

سال ۲۰۲۳ با میانگین دمای جهانی ۴۶/۱ درجه سانتیگراد بالاتر از سطح قبل از صنعتی شدن به‌عنوان گرم‌ترین سال در تقویم ثبت شد، اما سال جاری در شش ماه نخست

رکوردشکنی داشت. علاوه بر این، سطح دی‌اکسید کربن در حال حاضر بسیار بالاتر از ۴۲۰ PPM است که بیش از دو برابر قبل از شروع انقلاب صنعتی در قرن نوزدهم است. این افزایش نتیجه مستقیم فعالیت‌های انسانی و به‌طور عمده ناشی از سوزاندن سوخت‌های فسیلی برای حمل‌ونقل و تولید برق و همچنین تولید سیمان، جنگل‌زدایی و کشاورزی بیش از حد است.

افزایش دی‌اکسید کربن یکی از مشکلات بحرانی زیست‌محیطی است که منجر به افزایش دما و گرم شدن کره زمین می‌شود و حوادث فاجعه‌باری را در سراسر جهان از استرالیا تا ایالات متحده ایجاد کرده است. آمار نشان می‌دهد که قطب جنوب برای نخستین بار شاهد افزایش دمای بالای ۲۰ درجه سانتی‌گراد بود که عواقب فاجعه‌باری همچون ذوب‌شدن یخ‌های سرزمین شمالگان، ذوب شدن صفحه یخ گرینلند و ششمین انقراض جمعی را به دنبال خواهد داشت.

علاوه بر این، گرمایش جهانی منجر به وقوع طوفان‌های استوایی و سایر رویدادهای آب‌وهوایی شدید همچون موج گرما و سیل‌های شدید و مکرر می‌شود. حتی اگر تمام انتشار گازهای گلخانه‌ای در همین لحظه متوقف شود، دمای جهانی در سال‌های آینده به افزایش خود ادامه خواهد داد. به همین دلیل ضروری است که برنامه‌های کاهش شدید انتشار گازهای گلخانه‌ای، سرمایه‌گذاری در منابع انرژی تجدیدپذیر و فازبندی سوخت‌های فسیلی در سریع‌ترین زمان ممکن اجرایی شود.

ضایعات مواد غذایی

گزارش‌ها نشان می‌دهد که سالانه یک‌سوم از مواد غذایی مورد استفاده برای مصرف انسان یعنی حدود ۱.۳ میلیارد تن، هدر می‌رود که این میزان برای تغذیه سه میلیارد نفر کافی است. ضایعات و تلفات مواد غذایی به‌طور تقریبی یک‌چهارم از انتشار گازهای گلخانه‌ای سالانه را تشکیل می‌دهند.

ضایعات مواد غذایی در مراحل مختلف در کشورهای در حال توسعه و توسعه‌یافته رخ می‌دهد؛ در کشورهای در حال توسعه ۴۰ درصد ضایعات مواد غذایی پس از برداشت و فرآوری رخ می‌دهد، در حالی که در کشورهای توسعه‌یافته ۴۰ درصد ضایعات مواد غذایی در سطوح خرده‌فروشی و مصرف‌کننده رخ می‌دهد. در ایالات متحده آمریکا بیش از ۵۰ درصد از کل محصولات به دلیل اینکه ظاهرشان به اندازه کافی برای فروش زیبا نیست، دور ریخته می‌شوند که این رقم به حدود ۶۰ میلیون تن میوه و سبزیجات می‌رسد.

از بین رفتن تنوع زیستی

زمین در ۵۰ سال گذشته شاهد رشد سریع جمعیت، تجارت، شهرنشینی و مصارف انسانی بوده است که نتیجه آن استفاده بیش از توان تولید منابع به‌طور طبیعی است. گزارش صندوق جهانی طبیعت (WWF) در سال ۲۰۲۰ نشان داد که اندازه جمعیت پستانداران، ماهی‌ها، پرندگان، خزندگان و دوزیستان بین سال‌های ۱۹۷۰ تا ۲۰۱۶ به‌طور متوسط ۶۸ درصد کاهش یافته است. این گزارش از دست دادن تنوع زیستی را به عوامل مختلفی نسبت می‌دهد که عمده آن تغییر کاربری زمین به‌ویژه تبدیل زیستگاه‌ها، جنگل‌ها، مراتع و صحرا به سیستم‌های کشاورزی است. حیواناتی همچون پانگولین‌ها، کوسه‌ها و اسب‌های دریایی به‌شدت تحت تأثیر تجارت غیرقانونی حیات وحش و در معرض خطر قرار دارند. دانشمندان معتقد هستند که ششمین انقراض جمعی حیات وحش روی زمین در حال شتاب گرفتن است و بیش از ۵۰۰ گونه از جانوران خشکی احتمالاً ظرف ۲۰ سال آینده از بین خواهند رفت، در صورتی که بدون تخریب طبیعت توسط انسان، این واقعه هزاران سال طول می‌کشید.

آلودگی پلاستیک

31.12.2024

در سال ۱۹۵۰ جهان حدود دو میلیون تن پلاستیک در سال تولید می‌کرد که این میزان تا سال ۲۰۱۵ به ۴۱۹ میلیون تن افزایش یافت و منجر به تشدید خطر زباله‌های پلاستیکی در محیط زیست شد. گزارش‌های علمی نشان می‌دهد که در حال حاضر سالانه حدود ۱۴ میلیون تن پلاستیک به اقیانوس‌ها راه پیدا می‌کند که به زیستگاه‌های حیات وحش آسیب می‌رساند. اگر اقدامی انجام نشود، بحران پلاستیک تا سال ۲۰۴۰ به ۲۹ میلیون تن در سال خواهد رسید و با احتساب میکروپلاستیک‌ها، این مقدار ۶۰۰ میلیون تن خواهد شد. مطالعات نشان می‌دهد که ۹۱ درصد از کل پلاستیکی که تا به حال ساخته شده، غیرقابل بازیافت است که یکی از معضلات زیست‌محیطی در طول تاریخ بشر به شمار می‌آید و نمی‌توان اثرات جبران‌ناپذیر آن را در بلندمدت پیش‌بینی کرد.

جنگل‌زدایی

جنگل‌ها علاوه بر کمک به رسوب کربن و جلوگیری از انتشار آن در جو، به جلوگیری از فرسایش خاک کمک می‌کنند و ریشه‌های درختان از شسته شدن خاک و رانش زمین جلوگیری می‌کند. امروزه در هر ساعت جنگل‌هایی به وسعت ۳۰۰ زمین فوتبال قطع می‌شود و تا سال ۲۰۳۰ این سیاره ممکن است تنها ۱۰ درصد از جنگل‌های خود را داشته باشد. اگر روند جنگل‌زدایی متوقف نشود، همه جنگل‌ها در کمتر از ۱۰۰ سال از بین خواهند رفت. آمازون، بزرگ‌ترین جنگل بارانی جهان با وسعت ۶.۹ میلیون کیلومتر مربع، حدود ۴۰ درصد از قاره آمریکای جنوبی را پوشش می‌دهد و یکی از متنوع‌ترین اکوسیستم‌های بیولوژیکی است که حدود سه میلیون گونه گیاهی و جانوری را در خود جای داده است. با وجود تلاش برای حفاظت از زمین‌های جنگلی، سالانه ۵/۱ میلیون هکتار از زمین‌های این جنگل نابود می‌شود.

کشاورزی عامل اصلی جنگل‌زدایی است و به‌عنوان یکی دیگر از بزرگترین مشکلات زیست‌محیطی شناخته می‌شود، چراکه زمین به‌ویژه زمین‌های جنگلی برای پرورش دام یا کاشت محصولات کشاورزی پاکسازی می‌شوند.

آلودگی هوا

داده‌های سازمان جهانی بهداشت (WHO) نشان می‌دهد که سالانه بین ۴.۲ تا ۷ میلیون نفر در سراسر جهان بر اثر آلودگی هوا جان خود را از دست می‌دهند و از هر ۱۰ نفر، ۹ نفر هوای حاوی سطوح بالایی از آلاینده‌ها را تنفس می‌کنند. طبق یک مطالعه در سال ۲۰۲۳، آلودگی هوا در جنوب آسیا که یکی از آلوده‌ترین مناطق جهان است، امید به زندگی را حدود پنج سال کاهش می‌دهد. این مطالعه مجموعه‌ای از عوامل از جمله فقدان زیرساخت‌ها و بودجه کافی را در سطوح بالای آلودگی در بعضی از کشورهای آسیا و آفریقا مقصر می‌داند.

گزارش اخیر آژانس محیط‌زیست اروپا نشان داد که بیش از نیم میلیون نفر در اتحادیه اروپا در سال ۲۰۲۱ به دلیل مشکلات بهداشتی که به‌طور مستقیم با قرار گرفتن در معرض آلاینده‌های سمی مرتبط بود، جان خود را از دست دادند.

ذوب شدن یخ و افزایش سطح دریاها

بحران آب‌وهوایی کنونی، قطب شمال را بیش از دو برابر از هر جای دیگر کره زمین گرم کرده و در نتیجه سطح آب دریاها بیش از دو برابر بیشتر از قرن بیستم افزایش یافته است. در حال حاضر سطح دریاهای کره زمین به‌طور متوسط ۳.۲ میلی‌متر در سال افزایش می‌یابد و تا پایان قرن جاری تا حدود ۰.۷ متر رشد خواهد کرد. ذوب شدن صفحه یخی گرینلند در قطب شمال بیشترین خطر را برای سطح دریاها دارد و عامل بزرگترین مشکل

زیست‌محیطی جهان است؛ اگر کل صفحه یخی گرینلند ذوب شود، سطح دریاها ۶ متر افزایش پیدا می‌کند.

در همین حال، قاره قطب جنوب حدود یک میلی‌متر در سال به افزایش سطح دریاها کمک می‌کند که یک‌سوم افزایش سالانه جهانی است. بر اساس داده‌های سال ۲۰۲۳، این قاره از سال ۱۹۹۷ تقریباً ۵/۷ تریلیون تن یخ از دست داده و تأثیر مخربی بر زندگی ساکنان مناطق ساحلی داشته است که در حال حاضر محل سکونت ۳۴۰ تا ۴۸۰ میلیون نفر هستند.

اسیدی شدن اقیانوس

افزایش دمای جهانی نه تنها بر سطح اقیانوس‌ها تأثیر گذاشته است، بلکه عامل اصلی اسیدی شدن آنها است. اقیانوس‌ها حدود ۳۰ درصد از دی‌اکسید کربنی را که در جو زمین آزاد می‌شود، جذب می‌کنند که منجر به تغییر در PH و اسیدی شدن آب می‌شود. اسیدی شدن اقیانوس‌ها اثرات مخربی بر اکوسیستم‌ها و گونه‌های دریایی و شبکه‌های غذایی آنها دارد و تغییرات غیرقابل‌برگشتی را در کیفیت زیستگاه و تنوع گونه‌های زیستی ایجاد می‌کند. یکی از عواقب جدی اسیدی شدن اقیانوس‌ها، از بین رفتن صخره‌های مرجانی است و دانشمندان تخمین زده‌اند که این صخره‌ها تا سال ۲۰۵۰ در معرض خطر نابودی کامل قرار خواهند گرفت. یکی از عوامل اسیدی شدن اقیانوس‌ها را می‌توان به آلودگی پلاستیکی در اقیانوس‌ها نسبت داد؛ باکتری‌ها و میکروارگانیسم‌های انباشته‌شده در زباله‌های پلاستیکی به اکوسیستم‌های دریایی آسیب می‌رسانند و منجر به سفید شدن مرجان‌ها می‌شوند.

ناامنی غذا و آب

افزایش دما و شیوه‌های کشاورزی ناپایدار منجر به افزایش ناامنی آب و غذا شده است. سالانه بیش از ۶۸ میلیارد تن خاک سطحی فرسایش می‌یابد که مملو از زیست‌کش و کود است و وقتی به آبراهه‌ها می‌رسد، آب آشامیدنی و مناطق حفاظت‌شده پایین‌دست را آلوده

می‌کند. شخم زدن بیش از حد، اگرچه در کوتاهمدت بهره‌وری خاک را افزایش می‌دهد، اما از نظر فیزیکی اثر مخربی دارد و مشکلاتی برای حاصل‌خیزی خاک رقم می‌زند. سازمان خواربار و کشاورزی ملل متحد پیش‌بینی می‌کند که تقاضای جهانی غذا تا سال ۲۰۵۰ تا ۷۰ درصد افزایش پیدا کند که اگر اقدامات لازم همچون تجدیدنظر در شیوه مصرف و روش‌های کشاورزی پایدار صورت نگیرد، وضعیت اضطراری امنیت غذایی سراسر جهان را تحت تأثیر قرار خواهد داد.

از سوی دیگر، تنها سه درصد از منابع آبی جهان را آب شیرین تشکیل می‌دهد که دوسوم از آن در یخچال‌ها جمع شده است و برای استفاده انسان در دسترس نیست. آمارها نشان می‌دهد که حدود ۱.۱ میلیارد نفر در سراسر جهان به آب دسترسی ندارند و در مجموع ۷/۲ میلیارد نفر حداقل برای یک ماه از سال با کمبود آب مواجه می‌شوند. پیش‌بینی می‌شود تا سال ۲۰۲۵، دو سوم جمعیت جهان با کمبود آب مواجه شوند.

ضایعات صنعت نساجی و مد سریع

تقاضای جهانی برای مد و لباس با سرعت بی‌سابقه‌ای افزایش یافته است و صنعت مد در حال حاضر ۱۰ درصد از انتشار کربن جهانی را به خود اختصاص می‌دهد و به یکی از بزرگترین مشکلات زیست‌محیطی عصر حاضر تبدیل شده است. طبق برنامه محیط‌زیست سازمان ملل، صنعت مد به‌تنهایی بیش از مجموع دو بخش هوانوردی و کشتیرانی گازهای گلخانه‌ای تولید می‌کند که به بخش رنگرزی پارچه مربوط می‌شود.

علاوه بر این، سالانه ۹۲ میلیون تن زباله منسوجات در جهان تولید می‌شود و پیش‌بینی می‌شود این رقم تا سال ۲۰۳۰ به ۱۳۴ میلیون تن در سال افزایش یابد. زباله‌های پوشاک و نساجی که بیش‌تر آن‌ها غیرقابل تجزیه زیستی هستند، به محل‌های دفن زباله می‌روند و میکروپلاستیک‌های موجود در موادی همچون پلی‌استر، نایلون، پلی‌آمید، اکریلیک و سایر مواد مصنوعی در خاک و منابع آب مجاور نفوذ می‌کنند.

۲۰۲۴ گرمترین سال ثبت شده در تاریخ

داده‌ها نشان می‌دهند که امسال بدون تردید گرمترین سال ثبت شده در تاریخ خواهد بود. در عین حال در سال ۲۰۲۴ دمای متوسط کره زمین به بالای ۵/۱ درجه بیش‌تر از دوران ماقبل صنعتی رسیده که باعث تشدید بحران اقلیمی خواهد شد.

داده‌های «کوپرنیک» دیده‌بان اقلیمی اتحادیه اروپا، نشان می‌دهد که در ماه نوامبر دمای متوسط سطح کره زمین ۶۲/۱ درجه سانتی‌گراد بالاتر از دورانی بود که مصرف سوخت‌های فسیلی و گرمایش زمین آغاز شد.

کارشناسان با استناد به داده‌های یازده ماه گذشته پیش‌بینی می‌کنند که دمای متوسط کره زمین در سال میلادی جاری به ۶/۱ درجه سانتی‌گراد بالاتر از دوران ماقبل صنعتی برسد و رکورد سال گذشته را ۴۸/۱ درجه بود پشت سر بگذارد.

بر اساس داده‌های دیده‌بان اقلیمی اتحادیه اروپا نوامبر ۲۰۲۴ شانزدهمین ماه در هفتده ماه گذشته بوده که دمای متوسط زمین از حد نصاب ۵/۱ درجه فراتر رفته است.

سامانتا بورگس، نایب رئیس «کوپرنیک» گفت: «اکنون می‌توانیم با قطعیت بگوییم که سال ۲۰۲۴ گرمترین سال ثبت شده و اولین سالی خواهد بود که دمای متوسط از حد نصاب ۵/۱ درجه بالاتر از دوران ماقبل صنعتی عبور کرده است. به این معنی نیست که هدف تعیین شده در معاهده اقلیمی پاریس نقض شده ولی شکی نیست که انجام اقدامات مؤثر برای مقابله با گرمایش زمین عاجل‌تر از گذشته است.»

مهار گرمایش زمین در حد ۵/۱ درجه بالاتر از دوران ماقبل صنعتی، مهم‌ترین هدف توافق اقلیمی پاریس، نه در مقیاس سالانه بلکه در یک یا دو دهه سنجیده می‌شود.

پژوهش‌های چند سال اخیر حاکی است که دستیابی به این هدف دشوارتر شده و حتی برخی از کارشناسان آن را بعید می‌دانند.

با وجود تعهد جهانی در اواخر سال ۲۰۲۳ برای «کاهش مصرف سوخت‌های فسیلی» بررسی مقدماتی داده‌ها نشان می‌دهد که در سال جاری میلادی انتشار دی‌اکسید کربن، عامل اصلی گرمایش جو زمین، افزایش یافته است.

برای مهار گرمایش زمین در حد ۵/۱ درجه بالاتر از دوران ماقبل صنعتی حجم انتشار گازهای آلاینده تا سال ۲۰۳۰ باید ۴۵ درصد کاهش یابد.

اجلاس اخیر «کاپ ۲۹» که در باکو برگزار شد در مورد روند جایگزین کردن سوخت‌های فسیلی با انرژی‌های تجدیدپذیر به توافق نرسید.

تشدید و وقوع متناوب‌تر پدیده‌های حاد جوی از جمله امواج شدید و گسترده هوای گرم، توفان‌های شدید و خشک‌سالی و سیلاب‌های شدیدتر در سال‌های اخیر نتایج آشکار تسریع وخامت بحران اقلیمی هستند.

دیدهبان اقلیمی اتحادیه اروپا هفته گذشته گزارش داد که عامل آتش‌سوزی‌های گسترده سال ۲۰۲۴ در کانادا، نواحی غربی ایالات متحده، جنگل‌های آمازون و تالاب‌های وسیع پانتانال در برزیل، گرمای هوا و خشک‌سالی شدید در قاره آمریکا بوده است.

پژوهش یک شرکت بیمه سوئیسی نشان می‌دهد که هزینه اقتصادی پدیده‌های حاد جوی در حد چشمگیری افزایش یافته است. براساس داده‌های این مؤسسه کارشناسی خسارت مالی پدیده‌های جوی در سال ۲۰۲۴ با حدود شش درصد افزایش به ۳۲۰ میلیارد دلار خواهد رسید که از رقم متوسط یک دهه اخیر ۲۵ درصد بیشتر است.

دو توفند شدید هلین و میلتون توفان‌های باران زای دیگر در ایالات متحده، سیلاب‌های شدید در اروپای شرقی و مرکزی و اسپانیا و همین‌طور امارات متحده عربی از جمله پدیده‌های حاد جوی هستند که خسارت اقتصادی هنگفتی به بار آوردند.

ولی فقط حدود نیمی از این موارد اساساً در کشورهای مرفه تحت پوشش شرکت‌های بیمه هستند چون جمعیت‌های آسیب‌پذیر ساکن کشورهای فقیر از پوشش بیمه برخوردار نیستند.

کوزوو

مذاکرات بین‌المللی برای مهار آلودگی پلاستیکی به بن‌بست کشیده شد

مذاکرات بین‌المللی در کره جنوبی با هدف دستیابی به پیمان جهانی برای کاهش آلودگی پلاستیک، پس از یک هفته چالش‌برانگیز بدون دستیابی به توافق پایان یافت و مقرر شد مذاکرات سال آینده از سر گرفته شود.

این مذاکرات که می‌توانست نقطه عطفی در تاریخ مبارزه با آلودگی‌های زیست‌محیطی باشد، نشان داد که حتی در مواجهه با بحران‌های جهانی، موانع سیاسی و اقتصادی چگونه می‌توانند پیشرفت را متوقف کنند.

در حالی که بیش از ۱۰۰ کشور خواهان آن بودند که پیمان جدید، تولید پلاستیک را محدود و به مسائل پاک‌سازی و بازیافت بپردازد، برخی دیگر از کشورهای بزرگ تولیدکننده پلاستیک و نفت، هرگونه محدودیت تولیدی را رد کرده و بر خطوط قرمز خود پافشاری کردند.

31.12.2024

اختلاف نظر درباره چگونگی کنترل مواد شیمیایی سمی مورد استفاده در تولید پلاستیک‌ها و همچنین محدودیت‌های تولیدی، بزرگترین مانع بر سر راه دستیابی به توافق بود. درج هر بندی در پیمان پیشنهادی مستلزم موافقت تمام کشورها با آن پیشنهاد است. از این‌رو با وجود موافقت بیش از ۱۰۰ کشور جهان، اصرار برخی کشورها بر عدم تغییر روند مذاکرات و تصمیم‌گیری‌ها، مانع رسیدن به توافق شد.

کشورهایی مانند جمهوری اسلامی ایران، هند، عربستان سعودی و کویت با تغییر در فرآیند تصمیم‌گیری مخالفت کردند و اصرار داشتند که رسیدن به اجماع، برای دستیابی به پیمانی فراگیر و موثر، حیاتی است.

مذاکره‌کنندگان از کشورهای قاره آفریقا اظهار داشتند که ترجیح می‌دهند شهر بوسان کره جنوبی را بدون پیمان ترک کنند تا با یک پیمان ضعیف.

این بحران نشان‌دهنده این واقعیت است که جهان هنوز در مقابله با بحران آلودگی پلاستیک راه درازی در پیش دارد.

هر سال در جهان بیش از ۴۰۰ میلیون تن پلاستیک جدید تولید می‌شود و اگر تغییرات سیاستی صورت نگیرد، پیش‌بینی می‌شود که تولید پلاستیک تا سال ۲۰۴۰ حدود ۷۰ درصد افزایش یابد.

مذاکرات در کره جنوبی همچنین، به دلیل برگزاری آن پشت درهای بسته، با انتقاد گروه‌های محیط‌زیستی و دانشمندان قرار گرفت که به بوسان سفر کرده بودند تا در شکل‌گیری پیمان کمک کنند.

چو تانه-یول، وزیر امور خارجه کره جنوبی، گفت که اگر چه در بوسان به پیمانی که بسیاری منتظر آن بودند نرسیدند، اما ابراز داشت که این مذاکرات جهان را برای رسیدن به راه‌حلی متحد در پایان دادن به آلودگی پلاستیکی نزدیک‌تر کرده است.

۲۰۲۴ یک سال فاجعه‌بار برای کودکان در سراسر جهان بود

یونیسف می‌گوید سال جاری میلادی یکی از بدترین سال‌ها برای کودکان در مناطق درگیر در جنگ‌ها و منازعات از پایان جنگ جهانی دوم تاکنون بوده است. در حال حاضر ۴۷۳ میلیون کودک در سراسر جهان تحت تاثیر این بحران‌ها قرار دارند.

تعداد قربانیان کودک در جنگ‌ها و بحران‌ها در سال جاری میلادی بیش از هر زمان از هنگام جنگ جهانی دوم تا کنون بوده است. بنا بر تازه‌ترین گزارش صندوق کودکان سازمان ملل متحد (یونیسف) جنگ‌ها و بحران‌ها در سال ۲۰۲۴ بیش‌ترین تعداد قربانی را در میان کودکان از زمان پایان جنگ جهانی دوم تا کنون گرفته‌اند.

این تعداد معادل یک ششم کودکان جهان است و نشان‌دهنده افزایش چشمگیر تعداد کودکانی است که در مناطق جنگی زندگی می‌کنند یا به‌طور خشونت‌آمیز از خانه‌های خود آواره شده‌اند.

بدترین سال در ۷۸ سال اخیر

به گفته کاترین راسل، مدیر اجرایی یونیسف، تاثیرات بحران و جنگ در سال ۲۰۲۴ بر زندگی کودکان، یکی از بدترین سال‌ها در تاریخ ۷۸ ساله یونیسف بوده است.

یونیسف گزارش داده که سهم کودکان در مناطق جنگی از دهه ۱۹۹۰ که حدود ۱۰ درصد بود، به تقریباً ۱۹ درصد رسیده است.

کاترین راسل می‌گوید این کودکان «کشته یا زخمی می‌شوند، مجبور به ترک مدرسه می‌شوند، از واکسیناسیون‌های ضروری محروم می‌مانند و از سوءتغذیه شدید رنج می‌برند.» وی تاکید می‌کند: «این وضعیت هر روز بدتر می‌شود و پیش‌بینی می‌شود که تعداد کودکانی که تحت تاثیر جنگ و بحران هستند، در سال‌های آینده افزایش یابد.»

ادامه روندی فاجعه‌بار

با وجود این که تمامی آمار مربوط به این مسئله در سال جاری میلادی هنوز منتشر نشده است، اما داده‌های تاکنونی حکایت از ادامه روندی فاجعه‌بار دارد. در مناطقی مانند غزه، اوکراین، هائیتی، لبنان، میانمار و سودان هزاران کودک کشته یا زخمی شده‌اند. تعداد قربانیان کودک در اوکراین تا پایان سپتامبر سال جاری میلادی بیش از سال ۲۰۲۳ گزارش شده است. تا پایان سال ۲۰۲۳ شمار کودکان آواره شده به ۴۷ میلیون و ۲۰۰ هزار نفر رسیده بود و این روند در سال ۲۰۲۴ همچنان ادامه یافت. احتمال این که کودکان در مناطق جنگی از امکانات آموزشی، بهداشتی و غذای کافی محروم بمانند، بسیار بیش‌تر از کودکانی است که در مناطق صلح‌آمیز زندگی می‌کنند. یونیسف هشدار می‌دهد که این وضعیت نباید به وضعی «عادی» تبدیل شود.

سازمان ملل: در یمن بیش از ۱۱ هزار کودک کشته یا زخمی شده‌اند

یونیسف برای مبارزه با بحران انسانی در یمن به ۴۶۰ میلیون یورو نیاز دارد. تاکنون بیش از ۱۱ هزار کودک در جنگ داخلی یمن کشته، معلول یا زخمی شده‌اند. آتش‌بسی که در آوریل ۲۰۲۲ منعقد شد در اوایل اکتبر به پایان رسید. بر اساس گزارش سازمان ملل متحد، از زمان تشدید جنگ داخلی یمن در حدود هشت سال پیش، بیش از ۱۱ هزار کودک در یمن کشته، معلول یا مجروح شده‌اند. نهاد بین‌المللی حمایت از کودکان «یونیسف» روز دوشنبه ۱۲ دسامبر ۲۰۲۱ - آذر، گفت: «شمار واقعی قربانیان این مناقشه به احتمال بسیار بیش‌تر است.» کاترین راسل، مدیر یونیسف گفت: «هزاران کودک جان خود را از دست داده‌اند و صدها هزار نفر دیگر در معرض خطر مرگ ناشی از بیماری‌های قابل پیشگیری یا گرسنگی قرار دارند.»

به گفته این نهاد سازمان ملل متحد، حدود ۲/۲ میلیون کودک یمنی دچار سوءتغذیه حاد هستند. از هر چهار کودک یک کودک زیر پنج سال سن دارد و بیش‌تر آن‌ها در معرض خطر ابتلا به وبا، سرخک و سایر بیماری‌های قابل پیش‌گیری با واکسن هستند. تقریباً چهار هزار پسر نوجوان نیز از سال ۲۰۱۵ به عنوان کودک‌سرباز به جنگ اعزام شده‌اند.

در گزارش پیشین سازمان ملل رقم کودکان کشته، مجروح یا معلول شده در یمن ۱۰ هزار و ۲۰۰ نفر عنوان شده بود. راسل گفت: «برای اینکه کودکان در یمن حتی کوچک‌ترین شانس برای آینده‌ای مناسب داشته باشند، طرف‌های درگیر، جامعه بین‌المللی و همه افراد دارای نفوذ باید اطمینان حاصل کنند که از آن‌ها محافظت و حمایت می‌شود.»

به همین دلیل «به فوریت» برای مقاله با بحران انسانی به ۴۸۴،۴ میلیون دلار (بیش از ۴۶۰ میلیون یورو) نیاز است.

در این فقیرترین کشور شبه جزیره عربستان، جنگ نیابتی میان نیروهای دولتی تحت حمایت کشورهای عربی و شورشیان شیعه حوثی مورد حمایت جمهوری اسلامی ایران در جریان است. آتش‌بسی که در آوریل ۲۰۲۲ اجرایی و دو بار تمدید شد، در اوایل اکتبر به پایان رسید.

بر اساس گزارش سازمان ملل، حدود ۳۸۰ هزار نفر از زمان آغاز درگیری‌ها کشته شده‌اند که بیشتر آن‌ها در نتیجه مستقیم درگیری‌ها بوده‌اند. میلیون‌ها نفر دیگر بی‌خانمان و مجبور به فرار شده‌اند. سازمان ملل جنگ و پیامدهای آن در یمن را به‌عنوان بدترین بحران انسانی جهان اخیر طبقه‌بندی کرده است.

مرگ «حدود ۳۰۰ کودک پناهجو» در مسیر دریای مدیترانه به اروپا

یونیسف، صندوق کودکان سازمان ملل، در گزارشی اعلام کرد که در شش ماه اول سال جاری میلادی، «۲۸۹ کودک پناهجو» در مسیر دریای مدیترانه به‌سوی اروپا غرق یا ناپدید شده‌اند. این سازمان آمار واقعی را بیش از این رقم تخمین می‌زند.

صندوق کودکان سازمان ملل متحد، موسوم به یونیسف با انتشار گزارش تازه‌ای در مورد آمار احتمالی کودکانی که در راه پناهجویی در اروپا در دریای مدیترانه غرق یا ناپدید می‌شوند می‌گوید، این آمار نسبت به مدت مشابه در سال ۲۰۲۲ افزایش دوبرابری نشان می‌دهد.

بر اساس گزارش یونیسف، در نیمه اول سال ۲۰۲۳ میلادی، ۲۸۹ کودک در مسیرهای ورود پناهجویان به اروپا از راه دریای مدیترانه، جان خود را از دست داده‌اند. آمارهای منتشر شده توسط یونیسف نشان می‌دهد که در نیمه اول سال ۲۰۲۲ میلادی، ۱۵۰ کودک جان خود را در این مسیر از دست داده بودند.

ورنا کناوس، کارشناس مسائل پناهجویان و مهاجرت یونیسف در این باره به رسانه‌ها گفته است: «در پی تغییرات آب و هوایی، کودکان بیشتر و بیشتری در مسیر خطرناک دریای مدیترانه جان خود را به مخاطره می‌اندازند.»

یونیسف بر این باور است که اعداد واقعی بیشتر از ارقام ثبت شده است. چون سرنشینان برخی از قایق‌ها در آب غرق می‌شوند و هیچ وقت پیدا نمی‌شوند، بنابراین مرگ برخی از پناهجویان هیچ وقت ثبت نمی‌شود.

به گفته کارشناسان یونیسف، در شش ماه اول سال جاری میلادی، بیش از ۱۱ هزار و ۶۰۰ کودک از طریق عبور از دریای مدیترانه خود را به اروپا رسانده‌اند.

یونیسف می‌گوید، برخی از این کودکان بدون همراهی والدین خود راهی این سفر خطرناک می‌شوند.

ورنا کناوس با انتقاد از نبود کمک‌های لازم برای پناهجویانی که خود را از طریق مدیترانه به اروپا می‌رسانند گفته است: «در اثر کم‌کاری‌های صورت‌گرفته سالانه صدها دختر و پسر جان خود را از دست می‌دهند.»

او کمبود آگاهی عمومی در این زمینه را مورد انتقاد قرار داده و گفته است: «این یک فاجعه واقعی و تکان‌دهنده است، اما به‌نظر می‌رسد که بعضی راحت از کنار آن می‌گذرند.»

کناوس در ادامه گفته که «این کودکان نه در برابر چشم ما، بلکه در حالی که ما چشم‌هایمان را بسته‌ایم می‌میرند.»
او در ادامه تاکید کرده که کودکان مهاجر، به ویژه دختران در مسیر مهاجرت خود را در معرض خطرات دیگری از جمله «بازداشت، محرومیت، شکنجه، قاچاق، خشونت، استثمار و تجاوز جنسی» قرار می‌دهند.

یونیسف: نزدیک به ۵ میلیون کودک و نوجوان اوکراینی آواره شده‌اند

سازمان ملل می‌گوید، از حدود ۵.۷ میلیون کودک و نوجوان اوکراینی، ۸/۲ میلیون نفر در داخل کشور آواره شده‌اند و ۲ میلیون هم به خارج کشور گریخته‌اند. به گفته این سازمان، نیمی از کودکان این کشور در معرض خطر گرسنگی هستند.
طبق گزارش سازمان ملل متحد تقریباً دو سوم ساکنان زیر ۱۸ سال اوکراین از آغاز تجاوز نظامی روسیه به خاک این کشور آواره شده‌اند. مانوئل فونتین، مدیر برنامه امداد اضطراری صندوق کودکان سازمان ملل (یونیسف) اعلام کرده که از حدود ۵/۷ میلیون افراد زیر ۱۸ سال اوکراین، ۸/۲ میلیون در داخل کشور آواره و ۲ میلیون نفر هم به خارج از کشور گریخته‌اند. او این رقم را «باورنکردنی» خوانده است.
فونتین در این‌باره گفت، در طول ۳۱ سال فعالیت بشردوستانه خود هرگز ندیده که در چنین مدت کوتاهی این حجم از کودکان آواره شوند. او همچنین هشدار داد که نیمی از کودکان اوکراینی در معرض خطر گرسنگی هستند.
به گفته او بدترین وضعیت در شهرهایی مانند ماریوپول و خرسون حاکم است، «جایی که کودکان و خانواده‌هایشان برای هفته‌ها بدون آب لوله‌کشی و سرویس بهداشتی، مواد غذایی منظم و مراقبت‌های پزشکی زندگی می‌کنند.»

انتقال ۱۲۱ هزار کودک اوکراینی به روسیه؟

یونیسف می‌گوید که سازمان ملل تا کنون مرگ ۱۴۲ کودک و نوجوان را تایید کرده است و حدس زده می‌شود که آمار واقعی بالاتر باشد.

قوه قضاییه اوکراین گفته است که حداقل ۱۸۶ کودک در اثر حملات نظامی روسیه جان باخته‌اند و ۳۴۴ کودک نیز زخمی شده‌اند.

بر اساس گزارش یونیسف، از آغاز جنگ (۲۴ فوریه) بیش از ۵/۴ میلیون تن از ساکنان اوکراین به خارج گریخته‌اند که حدود ۹۰ درصد آن‌ها زن و کودک هستند. همچنین گفته می‌شود که ۷ میلیون نفر دیگر نیز در داخل اوکراین آواره شده‌اند.

سفیر اوکراین در سازمان ملل گفته است که روسیه بیش از ۱۲۱ هزار کودک را از اوکراین منتقل کرده است. او همچنین از «گزارش‌هایی» سخن گفته است که بر اساس آن‌ها، دولت روسیه در حال آماده‌سازی لایحه‌ای برای ساده‌سازی و تسریع روند فرزندخواندگی برای کودکان یتیم و حتی آن دسته از کودکانی است که والدین یا کفیل دارند.

گفته می‌شود که بیشتر کودکان از شهر بندری ماریوپول در شرق منطقه دونتسک به شهر تاگانیروگ روسیه منتقل شده‌اند.

در همین حال، سازمان زنان سازمان ملل متحد خواستار تحقیقات مستقل در مورد خشونت جنسی در جنگ اوکراین شده است.

سیما باهوس، مدیر زنان سازمان ملل گفته است: «ما همواره بیشتر و بیشتر در مورد تجاوز جنسی و خشونت جنسی می‌شنویم. این گزارش‌ها باید به‌طور مستقل مورد بررسی قرار گیرند تا از برقراری عدالت اطمینان حاصل شود و مسئولین آن پاسخ‌گو باشند.»

جایزه صلح نوبل

به گزارش پایگاه خبری وبگاه نوبل، کمیته نوبل نروژ تصمیم گرفت جایزه نوبل صلح ۲۰۲۴ را به سازمان ژاپنی «نیهون هیدانکیو» اعطا کند. این جنبش مردمی بازماندگان بمب اتمی از هیروشیما و ناکازاکی، که به هیباکوشا نیز معروف است، جایزه صلح را به خاطر تلاش‌هایش برای دستیابی به جهانی عاری از سلاح‌های هسته‌ای و نشان دادن از طریق شهادت شاهدان که هرگز نباید دوباره از سلاح‌های هسته‌ای استفاده کرد، دریافت کرد. برای جایزه صلح نوبل امسال ۲۸۶ موسسه و فرد کاندیدا شده‌اند. این جایزه از سال ۱۹۰۱ برای ۱۰۴ بار اعطا شده است.

هان کانگ

31.12.2024

جایزه ادبیات نوبل

جایزه نوبل ادبیات سال ۲۰۲۴ به «هان کانگ» نویسنده اهل کره جنوبی رسید.

آکادمی سوئدی نوبل برنده جایزه نوبل ادبیات سال ۲۰۲۴ را اعلام کرد و به این ترتیب «هان کانگ» نویسنده اهل کره جنوبی را برای «نثر شاعرانه‌اش که آسیب‌های تاریخی را شامل می‌شود و شکنندگی زندگی انسان را آشکار می‌کند» شایسته دریافت جایزه نوبل دانست.

«هان کانگ» در نوامبر سال ۱۹۷۰ میلادی در «گوانگجو» متولد شد. وبسایت جایزه نوبل همزمان با اعلام این نویسنده به عنوان برنده جایزه نوبل ادبیات امسال نوشت، «هان کانگ در آثار خود با آسیب‌های تاریخی و مجموعه‌ای از قوانین نامرئی مواجه می‌شود و در هر یک از آثارش شکنندگی زندگی انسان را به نمایش می‌گذارد. او آگاهی بی‌نظیری از پیوندهای جسم و روح، زنده و مرده دارد و در سبک شعری و تجربی خود به مبتکری در نثر معاصر تبدیل شده است.»

از سال ۱۹۰۱ تاکنون ۱۱۷ جایزه نوبل ادبیات اهدا شده است. چهار مورد از این جایزه‌ها مشترکا به دو نفر اهدا شدند. همچنین تاکنون ۱۸ زن به عنوان برنده جایزه نوبل ادبیات برگزیده شده‌اند. «آنی ارنو» نویسنده زن فرانسوی در سال ۲۰۲۲ برنده این جایزه مهم شد. «رودیارد کیپلینگ» که بیشتر برای نگارش «کتاب جنگل» شناخته می‌شود در ۴۱ سالگی این جایزه را دریافت کرد و عنوان جوان‌ترین برنده را به خود اختصاص داد. «دوریس لسینگ» با دریافت این جایزه در ۸۸ سالگی به عنوان مسن‌ترین برگزیده شناخته می‌شود.

سال گذشته آکادمی سوئدی نوبل، «یون فوسه» نمایش‌نامه‌نویس و رمان‌نویس نروژی را برای «نمایشنامه‌ها و نثرهای بدیع او که صدای ناگفتنی‌هاست» به عنوان برنده جایزه نوبل ادبیات ۲۰۲۳ معرفی کرد.

برندگان اسکار ۲۰۲۴

در نود و ششمین دوره جوایز اسکار به میزبانی جیمی کیمل، می‌توان گفت شاهد برندگان اصلی قابل پیش‌بینی (و البته لایق) بودیم. فیلم Oppenheimer با هفت جایزه اسکار پیش‌تاز مراسم امسال بود و با افتخارهای بهترین فیلم، بهترین کارگردان برای کریستوفر نولان، بهترین بازیگر مکمل مرد برای رابرت داوونی جونیور، بهترین بازیگر مرد برای کیلیان مورفی، بهترین موسیقی متن، بهترین تدوین و بهترین فیلم‌برداری مراسم را ترک کرد.

پس از اوپنهایمر، Poor Things از یورگوس لانتیموس با چهار جایزه بهترین بازیگر زن برای اما استون، بهترین طراحی لباس، بهترین میک‌آپ و مو و بهترین طراحی تولید بیش‌ترین درخشش را در اسکار داشت. پیروزی اما استون از این نظر جالب توجه است که او رقیبی به نام لیلی گلدستون در Killers of the Flower Moon داشت که می‌توان گفت شانس برابری با استون برای کسب جایزه بهترین بازیگر زن داشت. جایزه بهترین بازیگر مکمل زن نیز مطابق انتظارات به داواین جوی رندالف برای The Holdovers رسید.

از دیگر جوایز جالب توجه می‌توان به بهترین فیلم بین‌المللی برای The Zone of Interest، بهترین فیلم انیمیشنی برای The Boy and the Heron، بهترین فیلم کوتاه برای The Wonderful Story of Henry Sugar، بهترین فیلم‌نامه اورجینال برای Anatomy of a Fall و بهترین فیلم‌نامه اقتباسی برای American Fiction اشاره کرد.

فیلم اوپنهایمر با ۷ جایزه و فیلم بیچارگان با ۴ جایزه بیش‌ترین سهم از جوایز دوره نود و ششم را به خود اختصاص دادند.

نود و ششمین دوره جوایز سینمایی اسکار با اهدای جوایز اصلی از جمله بهترین فیلم و کارگردانی به «اوپنهایمر» ساخته کریستوفر نولان مشخص شد.

مراسم معرفی برندگان نود و ششمین دوره جوایز اسکار با میزبانی جیمی کیمل در دالبی تئاتر لس‌آنجلس برگزار شد.

برندگان اسکار ۲۰۲۴ در ۲۳ رشته معرفی شدند و «اوپنهایمر» که در ۱۳ رشته نامزد شده بود، ۷ جایزه اسکار بهترین فیلم، بهترین کارگردانی، بهترین بازیگر مرد نقش اصلی، بهترین بازیگر مرد نقش مکمل، فیلمبرداری، تدوین و موسیقی فیلم را از آن خود کرد.

دستاوردهای چشمگیر پزشکی در سال ۲۰۲۴

در سال ۲۰۲۴، جهان پزشکی شاهد نوآوری‌های نویدبخشی برای بهبود مراقبت‌های بهداشتی و درمانی است. این دستاوردها، از پیشرفت‌های چشمگیر در درمان سرطان تا کاربردهای هوش مصنوعی در تشخیص بیماری‌ها، تحولی بزرگ در عرصه سلامت ایجاد کرده‌اند.

نوآوری در درمان سرطان یکی از دستاوردهای پزشکی ۲۰۲۴

یکی از پیشرفت‌های قابل توجه در سال جاری، توسعه نوع جدیدی از گیرنده‌های سلولی به نام Co-STAR بود که به‌طور اختصاصی سلول‌های سرطانی را هدف قرار می‌دهند.

هوش مصنوعی در تصویربرداری قلبی

استفاده از هوش مصنوعی برای تسریع و بهبود کیفیت اسکن‌های قلبی از دیگر پیشرفت‌های مهم سال ۲۰۲۴ است. این فناوری قادر است زمان مورد نیاز برای تهیه تصاویر دقیق از قلب را کاهش دهد و تشخیص مشکلات قلبی را تسهیل کند.

کشف مکانیزم‌های جدید در دیابت نوع ۱

پژوهشگران موفق به شناسایی طرح‌های خاص سلول‌های T در مراحل مختلف توسعه دیابت نوع ۱ شده‌اند. این مکانیزم جدید می‌تواند به توسعه مؤثرتر درمان بیماران کمک کند و از بروز عوارض جدی آن جلوگیری نماید.

ویرایش ژنوم برای درمان ناشنوایی

یکی دیگر از دستاوردهای مهم سال ۲۰۲۴، توسعه روش‌هایی برای ویرایش ژنوم در بازگرداندن شنوایی در مدل‌های پیش‌بالینی است. این روش می‌تواند برای افرادی که از ناشنوایی ژنتیکی رنج می‌برند، راه‌حل مناسبی باشد و کیفیت زندگی آنها را بهبود بخشد.

واکسن‌های نانوذره‌ای برای تقویت محافظت در برابر آنفولانزا

پیشرفتی دیگر در سال جاری، توسعه واکسن‌های نانوذره‌ای است که می‌توانند محافظت گسترده‌تری در برابر ویروس‌های آنفولانزا ارائه دهند. این واکسن‌ها با استفاده از فناوری نانوذرات ساخته شده‌اند و می‌توانند پاسخ ایمنی بدن را تقویت کنند.

تشخیص زودهنگام بیماری‌های کلیوی

محققان یک فناوری جدید توسعه داده‌اند که قادر است بیماری‌های کلیوی را زودتر از روش‌های استاندارد تشخیص دهد. این فناوری می‌تواند به تشخیص زودهنگام و درمان مؤثرتر بیماری‌های کلیوی کمک کند. همچنین می‌تواند از پیشرفت بیماری و بروز عوارض جدی جلوگیری نماید.

این دستاوردها تنها بخشی از پیشرفت‌های مهم در حوزه پزشکی در سال ۲۰۲۴ هستند. این دستاوردها نشان دهنده تلاش‌های بی‌وقفه محققان و دانشمندان برای بهبود سلامت و رفاه انسان‌ها است. با ادامه این روند، می‌توانیم امیدوار باشیم که در سال‌های آینده نیز شاهد تحولات بزرگی در این حوزه خواهیم بود و این تحولات به بهبود کیفیت زندگی بیماران و پیشگیری از بسیاری از بیماری‌ها کمک خواهد کرد.

HIV

از جمله تحولات مهم می‌توان به معرفی داروی جدید ضد HIV به نام *lenacapavir* اشاره کرد که در تلاش برای پیشگیری از این بیماری تهدیدکننده جان انسان‌ها، تحولی بزرگ به شمار می‌رود. در همین حال، با معرفی داروهای کاهش وزن و واکسن‌های ضد سرطان، امیدها به آینده درمان‌های نوین افزایش یافته است. اما در عین

حال، شیوع بیماری‌های کودکان و افزایش موارد ابتلا به سرطان در افراد زیر ۵۰ سال، نشان‌دهنده چالش‌هایی جدی در این مسیر است.

داروهای تزریقی کاهش وزن

در سال ۲۰۲۴، داروهای کاهش وزن نظیر *Ozempic* و *Wegovy* به محبوبیتی بی‌سابقه دست یافتند. این داروها به دلیل توانایی شگفت‌انگیز خود در کاهش چربی بدن، با تقلید از هورمونی که باعث احساس سیری می‌شود، توجه جهانیان را جلب کردند.

نتایج تحقیقات جدید نشان می‌دهد که این داروها علاوه بر درمان دیابت نوع ۲، می‌توانند در کاهش خطر حمله قلبی، سکته مغزی، زوال عقل، بیماری‌های کلیوی و حتی اعتیاد به مواد مخدر یا الکل نیز موثر باشند.

برخی از مطالعات نشان داده‌اند که مصرف این داروها حتی در افرادی که کاهش وزن ندارند، می‌تواند به کاهش خطر مشکلات قلبی کمک کند.

واکسن‌های ضد سرطان

انگلیس با پیشگامی در استفاده از واکسن‌های ضد سرطان مبتنی بر فناوری MRNA، مشابه واکسن‌های کووید-۱۹، به یکی از پیشگامان این درمان‌ها تبدیل شده است. این واکسن‌ها با هدف شناسایی سلول‌های سرطانی و تولید آنتی‌بادی‌های ویژه برای مقابله با آن‌ها طراحی شده‌اند. تاکنون، بیش از ۱۰,۰۰۰ بیمار در برنامه‌های آزمایشی این واکسن‌ها شرکت کرده‌اند و پیش‌بینی می‌شود تا سال ۲۰۳۰ این واکسن‌ها به طور گسترده در دسترس قرار گیرند.

داروهای جدید برای زوال عقل

در سال ۲۰۲۴، برای اولین بار در انگلستان، دو دارو برای درمان زوال عقل تایید شد که می‌توانند روند بیماری آلزایمر را کند کرده و در مواردی حتی متوقف کنند. این داروها که به نام‌های *Lecanemab* و *donanemab* شناخته می‌شوند، قادر به حذف پروتئین‌های سمی از مغز هستند که به پیشرفت بیماری آلزایمر کمک می‌کنند. اگرچه این داروها دیر به

دست بیماران مبتلا به زوال عقل رسیدند، اما نویدبخش پیشرفت‌های بیشتر در این زمینه در آینده‌اند.

پیوند اعضای خوک به انسان

یکی از بزرگترین پیشرفت‌های علمی در سال ۲۰۲۴، پیوند کلیه‌های اصلاح‌شده ژنتیکی از خوک به انسان بود. این پیوند که برای اولین بار در مارس ۲۰۲۴ انجام شد، گام بزرگی در تلاش‌های جهانی برای رفع مشکل کمبود اهداکنندگان انسانی است. اگر این تکنیک به درستی توسعه یابد، می‌تواند مدت زمان انتظار برای دریافت اعضای پیوندی را به شدت کاهش دهد و نیاز به اهداکنندگان انسانی را به حداقل برساند.

مقابله با سیگارهای الکترونیکی

استفاده از سیگارهای الکترونیکی یا ویپینگ در سال ۲۰۲۴ افزایش چشمگیری داشته است و برخی از مطالعات نشان داده‌اند که این دستگاه‌ها نیز خطراتی مشابه سیگار کشیدن برای سلامت قلب دارند. در واکنش به این نگرانی‌ها، قوانین جدیدی برای مقابله با ویپینگ در دست اجرا است که شامل ممنوعیت فروش ویپ‌های یکبار مصرف و همچنین بسته‌بندی‌های جذاب و طعم‌های شیرین است که بیش‌تر برای کودکان طراحی شده‌اند. این قوانین در سال ۲۰۲۵ اجرایی خواهد شد.

چالش‌ها و عقب‌نشینی‌ها؛ افزایش موارد سرطان و بیماری‌های کودکان

در کنار این پیشرفت‌ها، سال ۲۰۲۴ شاهد افزایش قابل توجهی در تعداد مبتلایان به سرطان در افراد زیر ۵۰ سال بود. علاوه بر این، شیوع بیماری‌های عفونی در کودکان نیز نگرانی‌های بسیاری را در پی داشته است. این چالش‌ها نشان می‌دهند که هنوز مسیر پیش‌گیری و کنترل بسیاری از بیماری‌ها در جهان با مشکلات جدی روبه‌رو است.

اندازه‌گیری سرعت تفکر انسان

دانشمندان سرانجام موفق شدند سرعت دقیق پردازش افکار انسانی توسط مغز را اندازه‌گیری کنند، پیشرفتی که نشان می‌دهد چرا ما تنها قادر به پردازش یک فکر در هر لحظه هستیم. سیستم‌های حسی بدن انسان، شامل چشم‌ها، گوش‌ها، پوست و بینی، اطلاعات محیط اطراف را با سرعت یک میلیارد بیت در ثانیه جمع‌آوری می‌کنند. با این حال، محققان دریافته‌اند که مغز انسان این سیگنال‌ها را تنها با سرعت حدود ۱۰ بیت در ثانیه پردازش می‌کند که میلیون‌ها بار کندتر از سرعت دریافت داده‌های ورودی است. بیت کوچکترین واحد اطلاعات در علوم رایانه‌ای است و یک اتصال وای-فای معمولی قادر به پردازش حدود ۵۰ میلیون بیت در ثانیه می‌باشد. مغز انسان دارای بیش از ۸۵ میلیارد نورون است که یک سوم از آن‌ها در فرآیندهای فکری پیچیده شرکت دارند؛ این بخش از شبکه نورون‌ها در قسمت کورتکس، قشری توسعه‌یافته از سطح بیرونی مغز جای گرفته‌اند. محققان با بررسی مقالات علمی موجود در باره برخی عادات و رفتارهای انسانی مانند خواندن، نوشتن، انجام بازی‌های ویدئویی و یا حل کردن مکعب روبیک به این نتیجه دست یافتند که انسان‌ها با سرعت ۱۰ بیت در ثانیه فکر می‌کنند؛ سرعتی که از دید آن‌ها در مقایسه با روند ورود اطلاعات به مغز «بسیار کم» توصیف شده است. مارکوس مایستر، یکی از اعضای این گروه تحقیق که نتایج آن هفته گذشته در مجله Neuron منتشر شد، می‌گوید: «ما در هر لحظه، تنها ۱۰ بیت از تریلیون‌ها بیت داده‌ای که از طریق سیستم حسی دریافت می‌شود را استخراج می‌کنیم و از این حجم اطلاعات استخراج شده برای درک دنیای اطراف و تصمیم‌گیری استفاده می‌کنیم.» دکتر مایستر می‌افزاید: «این وضعیت اما یک پارادوکس به‌همراه دارد و آن هم این است که مغز چگونه تمام این اطلاعات را فیلتر می‌کند؟»

سلول‌های عصبی منفرد در مغز پردازنده‌های قدرتمندی برای اطلاعات هستند و به راحتی قادر به انتقال بیش از ۱۰ بیت اطلاعات در ثانیه هستند.

با این حال، یافته‌های جدید نشان می‌دهند که این سلول‌ها در پردازش افکار با چنین سرعت بالایی کمک نمی‌کنند و انسان‌ها را به فکرکنندگانی نسبتاً کند تبدیل می‌کنند که قادر به پردازش بسیاری از افکار به‌طور موازی نیستند.

این موضوع به‌عنوان مثال، مانع از آن می‌شود که یک شطرنج‌باز بتواند چندین حرکت بعدی را هم‌زمان پیش‌بینی کند؛ این محدودیت به افراد اجازه می‌دهد تا به جای چندین توالی هم‌زمان، یک توالی احتمالی را در یک زمان واحد بررسی کنند.

به گفته دانشمندان، کشف پارادوکس «محدودیت سرعت» در مغز، ضرورت انجام تحقیقات بیش‌تر در زمینه علوم اعصاب را نشان می‌دهد.

دانشمندان حدس می‌زنند که این محدودیت سرعت احتمالاً در نخستین جانورانی که دارای سیستم عصبی بودند، شکل گرفته است.

این موجودات احتمالاً از مغز خود عمدتاً برای مسیریابی، به‌منظور حرکت به‌سوی غذا و فرار از دست شکارچیان استفاده می‌کردند.

به گفته محققان، از آن‌جا که مغز انسان از این سیستم‌های ساده تکامل یافته تا مسیرها را دنبال کند، ممکن است ما نیز به شکلی مشابه، تنها قادر به دنبال کردن یک «مسیر» فکری در هر لحظه باشیم.

در نتایج این تحقیق آمده است: «نیاکان ما زیست‌بوم‌هایی را برگزیده‌اند که در آن، سرعت تغییرات جهان به اندازه‌ای کند است که امکان بقا فراهم باشد.»

دانشمندان می‌گویند: «در واقع، سرعت پردازش ۱۰ بیت در ثانیه تنها در شرایط بحرانی و حاد مورد نیاز است؛ در حالی‌که محیط اطراف ما در بیش‌تر مواقع با سرعتی بسیار آرام‌تر تغییر می‌کند.»

یافته‌ها نشان می‌دهد که ماشین‌ها در نهایت می‌توانند در هر کاری که در حال حاضر توسط انسان انجام می‌شود برتری پیدا کنند، زیرا قدرت محاسباتی آن‌ها هر دو سال دو برابر می‌شود. دانشمندان می‌افزایند: «بنابراین، بحث در مورد اینکه آیا خودروهای خودران می‌توانند به سطح عملکرد انسان در ترافیک دست یابند، دیگر موضوعی از مُد افتاده به نظر می‌رسد: جاده‌ها، پل‌ها و تقاطع‌ها همگی برای موجوداتی طراحی شده‌اند که با سرعت ۱۰ بیت در ثانیه پردازش می‌کنند.»

آن‌ها می‌نویسند: «در آن زمان، به انسان‌ها توصیه خواهد شد که از این عرصه‌های زیستی دوری گیرند، درست همان‌طور که به حلزون‌ها توصیه می‌شود از نزدیک شدن به بزرگراه‌ها پرهیز کنند.»

ماه چند ساله است؟

از زمانی که در سال ۱۹۶۹ برای اولین بار انسان روی کره ماه قدم گذاشت دانشمندان در حال پژوهش درباره سنگ‌های ارزشمندی هستند که فضانوردان با خود آورده‌اند. یکی از هدف‌های اصلی آن‌ها یافتن سن کره ماه است. پیش از این دانشمندان فکر می‌کردند ماه حدود ۳۵/۴ میلیارد سال عمر دارد هرچند پژوهش تازه‌ای نشان داده است که سن ماه باید چندین میلیون سال بیش از این باشد. پروفیسور فرانسیس نیمو و همکارانش از دانشگاه کالیفرنیا سانتاکروز در آمریکا در حال انجام پژوهش در این زمینه هستند. نمونه‌هایی که برای تعیین سن ماه استفاده می‌شود از سطح ماه جمع‌آوری شده است. گروه پژوهش معتقد است سطح ماه حدود ۴۳۵ میلیارد سال پیش در واقع «ذوب مجدد» شده است و نمونه‌های قدیمی‌تر در لایه‌های نهفته زیرین قرار دارد.

گروه پژوهش، گودال‌ها و حفره‌های ماه را بررسی کرده است و سن برخی مواد معدنی و کانی‌های موجود نشان می‌دهد که ماه ممکن است ۴۵۱ میلیارد سال سن داشته باشد که ۱۵۰ میلیون سال بیش‌تر از برآوردهای پیشین است. تفاوت چشمگیری است. دانشمندان معتقدند ماه در دوران آغازین آشفته‌گی‌های منظومه شمسی به وجود آمده است. زمانی که سیاره‌ای فرضی به نام تیا که هم اندازه مریخ بود به زمین که تازه شکل گرفته بود، برخورد کرد. این قطعات ماگمای منفجر شده که از سنگ‌های گداخته تشکیل شده بودند به فضا پرتاب شدند و حلقه‌ای از خرده‌سنگ‌ها تشکیل دادند که به دور زمین می‌چرخید. در طول زمان این قطعات به یکدیگر پیوستند و کره ماه را تشکیل دادند. گروه پژوهش معتقد است ماه در طول زمانی طولانی ابتدا گداخته و سپس سرد شده است و به همین دلیل سطح آن نوب و باز نوب مجدد شده و دوباره شکل گرفته است. آن‌ها می‌گویند این پژوهش می‌تواند توضیح دهد که با این‌که حدود ۴ میلیارد سال پیش سیارک‌هایی با ماه برخورد کرده‌اند اما شکاف‌ها و حفره‌ها و گودال‌های فراوانی بر سطح ماه وجود ندارد.

احتمال وجود آب و اتمسفر در مریخ، سه میلیارد سال پس از ناپدید شدن
مریخ امروزه سیاره‌ای خشک و خالی است. به هر طرف بنگرید سطحی به رنگ زنگ آهن می‌بینید. گرد و غبار در اتمسفری رقیق عمدتاً از جنس دی‌اکسید کربن معلق است؛ اتمسفری که به زحمت به سیاره بند شده است. با این حال زمانی در گذشته سیاره سرخ وضعیت خیلی متفاوتی داشت. رودخانه‌ها، دریاچه‌ها و شاید حتی اقیانوس‌هایی از آب مایع سطح آن را می‌پوشاند. پیرامون این کره پرآب را جو غلیظی فرا گرفته بود.
پس این‌ها کجا رفته است؟

این‌که چه اتفاقی برای آب و اتمسفر کربنی مریخ افتاد، مدت‌ها برای کسانی که این سیاره را مطالعه می‌کنند یک معما بوده است. اما شاید جواب آن بالاخره در طول سال گذشته پیدا شده باشد. دو مطالعه نشان می‌دهد که احتمالاً هر دو این‌ها به اعماق مریخ نفوذ کرده‌اند. این یعنی آن آب و آن کربن هنوز در مریخ هستند و یک ماموریت آینده به این سیاره شاید بتواند به آن‌ها دسترسی پیدا کند.

قرن‌ها قبل از اولین ماموریت فضایی به مریخ، مردم در مورد آنچه روی سطح مریخ قرار داشت فرضیاتی داشتند. نویسندگان منظره‌ای را تصور می‌کردند که پوشیده از جنگل‌های انبوه از شاخ و برگ‌های قرمز و تمدن‌های بیگانه بود.

فضاپیمای ماریمر ۴ ناسا با عبور در سال ۱۹۶۴ از کنار سیاره این تصورات را باطل کرد. با گذشت زمان، ماموریت‌های جدید تصاویری با وضوح بالاتر از این سیاره ارسال کردند. این تصاویر وجود دره‌های عمیق و دلتاهایی مثل بادبزن، شبیه آنچه که رودخانه‌ها اینجا در زمین حک می‌کنند، را آشکار کرد.

در سال ۱۹۹۷ ماموریت پت‌فایندر بر سطح مریخ فرود آمد، در زمینی پر از سنگ‌هایی که ظاهراً با یک سیل قدیمی به این نقطه منتقل شده بودند.

سرانجام، در اوایل دهه دو هزار، مریخ نوردهای اسپریت و آپورچونیتی سنگ‌های رسوبی و سایر مواد معدنی را کشف کردند که فقط در حضور آب مایع شکل می‌گیرند. این در نهایت تایید کرد که بله، آب زمانی در سطح مریخ وجود داشته است.

همزمان فضاپیما‌های مستقر در مدار مریخ، اتمسفر رقیق سیاره را بررسی کردند که انبوهی از ایزوتوپ‌های سنگین را آشکار کرد. از آنجا که ایزوتوپ‌های سبک‌تر شانس بیشتری برای فرار به فضا دارند، این قویاً نشان می‌دهد که سیاره بیشتر جو خود را از دست داده است.

جالبتر از آن، وقتی آن‌ها فراوانی نسبی کربن به کریبتون را اندازه‌گیری کردند - گازی غیرفعال که در طول تاریخ چهار میلیارد و ۶۰۰ میلیون ساله مریخ تا حد زیادی بدون تغییر باقی مانده است - دریافتند که مریخ حدود یک دهم کربن زمین یا زهره را دارد.

فرض بر این است که هر سه سیاره سنگی، در ابتدا اتمسفرهای بدوی کم و بیش مشابهی داشتند. اگر چنین باشد، این بدان معناست که جو مریخ حداقل ۹۰ درصد کربن خود را از دست داده است.

همه این‌ها نشان می‌دهد که مریخ زمانی پوشیده از آب بوده و جوی غنی از کربن داشت. سپس در حدود سه میلیارد و ۶۰۰ میلیون سال پیش، هر دو ناپدید شدند.

در ابتدا، نظریه غالب این بود که اتمسفر و آب مریخ به فضا فرار کرده‌اند. روی زمین، فعالیت‌های تکتونیکی و میدان مغناطیسی نقش مهمی در حفظ جو دارند.

فعالیت‌های تکتونیکی با حرکت صفحات زمین و فعالیت‌های آتشفشانی سنگ‌های تازه را به سطح می‌آورد، جایی که با اتمسفر و آب برهم‌کنش دارند، آب و هوا را جذب می‌کنند یا این‌که سنگ‌های قدیمی را به داخل گوشته بازمی‌گردانند. میدان مغناطیسی هم بادهای خورشیدی را دفع می‌کند تا به زمین نرسد.

در مریخ، نه فعالیت تکتونیکی وجود دارد و نه میدان مغناطیسی قدرتمندی. هیچ فعالیت آتشفشانی فعالی هم نیست که بتواند جو را با گازهای تازه پر کند. به علاوه بادهای خورشیدی به راحتی جو مریخ و هر بخار آبی که در آن موجود باشد را از بین می‌برند.

رقیق بودن اتمسفر به معنی کاهش فشار در سطح سیاره است، که باعث می‌شود آب با سرعت بیشتری تبخیر شود و به تدریج مقدار بیشتری از آن از دست برود.

هنگامی که محققان شبیه‌سازی‌هایی برای بررسی نحوه تغییر شرایط اقلیمی مریخ در طول زمان انجام دادند، به سرعت مشخص شد که از دست رفتن اتمسفر به تنهایی عامل تغییرات نبوده است.

این فقط می‌تواند بخشی از آب از دست رفته مریخ را توضیح دهد و دلیل کاهش چشمگیر سطح کربن در جو مریخ را مشخص نمی‌کند.

در ماه اوت ۲۰۲۴، تیمی از ژئوفیزیکدان‌ها در خبری شگفت‌انگیز اعلام کردند که متوجه شده‌اند آب مریخ برای بیش از سه میلیارد سال در اعماق این سیاره پنهان بوده است.

این تیم از داده‌های واحد فرود «اینسایت» ناسا استفاده کردند که بین سال‌های ۲۰۱۸ تا ۲۰۲۲ ارتعاشات کوچک ناشی از لرزه‌های درونی مریخ یا «مریخ لرزه‌ها» را ثبت می‌کرد.

فرودگر «اینسایت» ناسا در طول ماموریت خود بیش از هزار لرزه را ثبت کرد. امواج ناشی از این لرزه‌ها هنگام عبور از سیاره، به‌طور نامحسوسی توسط چگالی و ساختار سنگی آن تغییر می‌کند.

تیم پژوهش‌گران این تغییرات را شناسایی و تجزیه و تحلیل کرد. آن‌ها با کنار هم قرار دادن این داده‌ها، تصویری از ساختار لایه‌های زیر سطح مریخ ساختند.

آنچه که کشف شد مقادیر زیادی آب بود؛ در واقع حجمی از آب که اگر روی سطح بود عمق آن به یک تا دو کیلومتر می‌رسید. این آب در عمق ۵/۱۱ تا ۲۰ کیلومتری زیر سطح قرار داشت و در میان شکاف‌ها و منافذ ریز سنگ‌ها محبوس شده بود.

مایکل مانگا از دانشگاه کالیفرنیا، برکلی، که در این مطالعه شرکت داشت گفت: «نشان دادن این مسئله که یک مخزن بزرگ آب مایع وجود دارد، تصویری از وضعیت اقلیمی چنان که بوده یا می‌توانسته باشد ارائه می‌دهد.»

او اضافه کرد: «آب برای حیات، آن‌طور که ما می‌شناسیم، ضروری است. من دلیلی نمی‌بینم که این مخزن زیرزمینی محیطی قابل سکونت نباشد.»

«این موضوع در زمین کاملاً صادق است؛ معادن عمیق و حتی کف اقیانوس‌ها میزبان حیات هستند. ما هیچ شواهدی از وجود حیات در مریخ پیدا نکرده‌ایم، اما حداقل مکانی را شناسایی کرده‌ایم که براساس اصول می‌تواند حیات را پشتیبانی کند.»

تنها یک ماه پس از کشف آب گمشده مریخ، تیم دیگری از سیاره‌شناسان «ام‌آی‌تی» اعلام کردند که ممکن است جو گمشده مریخ را ردیابی کرده باشند. از قضا اتمسفر سیاره هم در اعماق زیر سطح پیدا شد.

این تیم در ابتدا حتی در حال مطالعه مریخ نبود، بلکه روی سیاره زمین تحقیق می‌کرد. آن‌ها مشغول بررسی نوعی کانی رُسی به نام اسمکتیت بودند.

دانه‌های اسمکتیت با چین‌های ریزی شبیه پره‌های آکاردئون پوشیده شده که قادرند مولکول‌های دی‌اکسید کربن و متان را برای میلیاردها سال به دام ببندازند و نگه دارند. (متاسفانه، این فرایند در مقیاس‌های زمانی بسیار طولانی رخ می‌دهد و برای مقابله با بحران اقلیمی زمین مناسب نیست.)

یکی از اعضای تیم، آلینور جاگوتز، به‌طور تصادفی نگاهی به نقشه مریخ انداخت. او دریافت که سطح مریخ نیز با خاک رس اسمکتیت پوشیده شده و این سؤال به ذهنش خطور کرد: آیا این خاک توانسته اتمسفر گمشده مریخ را به دام ببندازد؟

او گفت: «ما می‌دانیم چنین فرایندی ممکن است و شواهد آن به‌خوبی در زمین جمع‌آوری شده است. این سنگ‌ها و خاک‌های رس در مریخ نیز یافت می‌شوند. بنابراین تصمیم گرفتیم سعی کنیم ارتباط بین این این‌ها را پیدا کنیم.»

در زمین، فعالیت‌های تکتونیکی باعث تشکیل اسمکتیت می‌شود. این فرایند در مریخ امکان‌پذیر نیست، بنابراین تیم محققان به بررسی راه‌های دیگری برای تشکیل اسمکتیت در مریخ پرداخت.

به‌نظر می‌رسد پاسخ این باشد که آب از میان پوسته مریخ نفوذ کرده و با سنگ‌های آن واکنش داده است.

پوسته مریخ عمدتاً از سنگ‌های آذرین -گدازه سفت شده- تشکیل شده است و غنی از آلومین است؛ ماده‌ای معدنی که سنگ‌های قیمتی پریدوت (زبرجد) را شامل می‌شود.

الیومین سرشار از آهن است که با اکسیژن موجود در مولکول‌های آب واکنش نشان می‌دهد. این فرآیند اکسید آهن تولید می‌کند (یعنی زنگ زدگی، که به مریخ رنگی قرمز می‌دهد) اما هیدروژن را آزاد می‌کند. این به نوبه خود با دی‌اکسید کربن محلول در آب پیوند می‌خورد و متان تولید می‌کند.

با گذشت زمان، این فرآیند الیومین را به اسمکتیت تبدیل می‌کند که متان را به دام می‌اندازد. این مطالعه نشان داد که اگر مریخ در لایه‌ای از اسمکتیت‌ها به عمق ۱۱۰۰ متر پوشانده شود، می‌تواند حدود ۸۰ درصد از جو گم شده مریخ را در خود ذخیره کند. به گفته جاشوا موری، سرپرست این مطالعه، برآورد حجم کلی رس موجود در مریخ نشان داد که مقدار دی‌اکسید کربنی که احتمالاً به صورت ترکیبات آلی در رس ذخیره شده است، با میزان دی‌اکسید کربنی که از جو این سیاره ناپدید شده، همخوانی دارد. این یافته توضیح منطقی و قابل قبولی ارائه می‌دهد که چه مقدار از دی‌اکسید کربن مریخ و به کجا رفته است. او گفت: «از برخی جهات، اتمسفر گمشده مریخ می‌تواند در برابر چشمان ما پنهان شده باشد.»

چندین سازمان یا شرکت‌هایی که می‌خواهند یک ماموریت انسانی را به مریخ بفرستند. هم ناسا و هم آژانس فضایی چین، بلندپروازی‌هایی دارند که ظرف چند دهه آینده چنین ماموریتی به مریخ برسد. هر دوی این ذخایر می‌توانند منبع مفیدی برای چنین ماموریتی باشند.

آب محبوس شده در زیر سطح مریخ برای تحقیقات علمی پتانسیل زیادی دارد. مطالعه آن به زمین‌شناسان کمک می‌کند ببینند این آب چگونه به مریخ شکل داده است، در حالی که اختر زیست‌شناسان می‌توانند آن را به‌عنوان مامن بالقوه برای حیات در مریخ بررسی کنند. این آب همچنین می‌تواند یک منبع حیاتی برای انسان برای نوشیدن، خنک کردن و حتی استفاده برای ساخت سوخت موشک باشد. اما افسوس که این منبع بالقوه بسیار دور از دسترس است.

آب به اندازه ۲۰ کیلومتر زیر سطح قرار دارد و در شکاف‌های ریز میان سنگ‌ها گیر کرده است.

شاید بتوان مقدار کمی آب را در جایی نزدیک‌تر به سطح برای مطالعه علمی پیدا کرد، اما استخراج آن در حجم بزرگ از آن عمق حتی در زمین مشکل خواهد بود، چه رسد به سیاره‌ای دیگر.

با این حال، متان به دام افتاده در اسمکتیت‌ها خیلی به سطح نزدیک‌تر است. این امکان وجود دارد که کاشفان آینده مریخ بتوانند روزی خاک مریخ را استخراج کنند و از متان به دام افتاده در آن‌جا به‌عنوان سوخت استفاده کنند.

بنابراین ممکن است در آینده‌ای نه چندان دور، حداقل مقداری از اتمسفر و آب از دست رفته مریخ به سطح بازگردد.

نتیجه‌گیری

به‌نظر می‌رسد سال ۲۰۲۵، برای خاورمیانه سرنوشت‌سازتر از گذشته باشد. نه تنها جنگ اسرائیل علیه مردم فلسطین ادامه خواهد یافت، بلکه احتمال دارد بنیامین نتانیا‌هو با حمایت رئیس‌جمهور جدید آمریکا، دونالد ترامپ، گام‌های جدیدتری در پیاده کردن طرح‌های خود در جهت تغییر جغرافیایی خاورمیانه برخواهد داشت.

احتمال دارد اسرائیل در ادامه جنگ خود علیه مردم فلسطین به کرانه باختری نیز حمله کند؛ در حال حاضر روشن نیست آیا ارتش اسرائیل خاک لبنان را ترک خواهد کرد یا نه؟ نیروی هوایی اسرائیل بخش اعظم زیرساخت‌های اساسی و تجهیزات نظامی سوریه را از بین برده و بر فشای این کشور حاکم است. در حالی که اسرائیل پس از سقوط دولت بشار اسد، بخش‌هایی از خاک سوریه را ضمیمه خاک خودش کرده است حاکمان جدید سوریه چه سیاستی در مقابل اسرائیل در پیش خواهند گرفت؟

اسرائیل، هم‌زمان درگیر جنگ با حوثی‌های یمن نیز هست.

به‌علاوه مهم‌تر از همه، احتمال دارد که اسرائیل به ایران حمله کند و شعله‌های آتش جنگ بخش‌های زیادی از خاورمیانه را بسوزاند و کشتارهای صدها هزار نفری و آوارگی میلیونی به بار آورد.

از سوی دیگر، اکنون رجب طیب اردوغان از حاکمیت جدید سوریه راضی است و به‌نوعی عنان رهبری آن را در دست دارد. عزمش را جزم کرده است تا خودمدیریتی روژآوا (کردستان سوریه) را نابود کند و با کشتار مردم کرد و نیروهای سوریه دموکراتیک، مدیریت خودگردان و دموکراتیک آن‌جا را به شکست بکشانند و مانند احزاب اقلیم کردستان عراق، روژآوا زیر کنترل خود بیاورد.

در مجموع می‌توان گفت فعلا سوریه به جولانگاه گروه‌های تروریستی «جهادی» و نتانیاهو و اردوغان تبدیل شده است.

سوریه پس از سرنگونی اسد توسط نیروهای معارض به نقطه‌ای حساس رسیده است. نیروهای مخالف بشار اسد به رهبری احمد الشرع، معروف به ابومحمد جولانی، با چالش‌های بزرگی برای تثبیت کنترل خود بر سوریه روبرو هستند.

آینده سوریه به توانایی یا شکست این گروه در ایجاد تعادل بین ایدئولوژی اسلامی و ملی‌گرایی و توافقات منطقه‌ای و بین‌المللی و مردم سوریه بستگی دارد. اگر آن‌ها به سمت گرایش ملی‌گرایی سوری و توافق دولت‌ها متمایل شوند، شاید امیدی برای سوریه وجود داشته باشد؛ اما اگر به ایدئولوژی اسلام‌گرایانه بازگردند کشور می‌تواند وارد هرچومرغ شود.

در غرب دولت‌های به اصطلاح دموکراتیک فرانسه، آلمان و کانادا با بحران سیاسی مواجه هستند و احتمال دارد با حمایت ترامپ و کمک‌های میلیارد دلاری ایلان ماسک، احزاب راست افراطی و نژادپرست به قدرت برسند؛ به‌طوری که اخیرا ایلان ماسک از حزب فاشیستی «آترناتیو برای آلمان» علنا حمایت کرده و با انتقاد شدید برخی احزاب لیبرال و سوسیال دموکرات آلمانی نیز قرار گرفته است.

این روزها جنگ بین روسیه و اوکراین شده گرفته است. در واقع در این جنگی که وارد سومین سال خود شده است یک طرف روسیه و طرفین دیگر کشورهای ناتو و در راس همه آمریکا قرار دارد. اما ترامپ به دلیل داشتن رابطه نزدیک با پوتین مدعی شده است که این جنگ را تمام خواهد کرد.

طبق گزارش نهادهای بین المللی جغرافیای درگیری در جهان در سه سال اخیر به میزان دو سوم شدت افزایش یافته است. ناظران بین المللی، با توجه به این واقعیت و از آنجا که شدت درگیری و همچنین تعداد جنگ‌ها در جهان روند صعودی داشته در مورد تأثیرات گسترده این ناهنجاری‌های بین المللی بر رشد اقتصادی جهانی و امنیت غذایی هشدار داده‌اند.

طبق این گزارش‌ها شاخص شدت درگیری (Conflict Intensity Index (CII)، اوکراین، میانمار، خاورمیانه، برخی از مناطق آفریقا، به ویژه در سه سال اخیر دالان اصلی منازعات و ناآرامی‌هایی در جهان بودند که شدت درگیری در آن بالا بوده است.

گاردین در این زمینه گزارش داد: اکنون ۶/۴ درصد از خشکی‌های جهان تحت تأثیر درگیری و جنگ قرار دارند، در حالی که در سال ۲۰۲۱، این رقم ۲.۸ درصد بود. شاخص مرگ و میر در درگیری نیز ۲۹ درصد افزایش یافته است.

«آنجلا روزالس Angela Rosales» مدیر گروه حقوق بشری SOS Children's Villages International می‌گوید: ۴۷۰ میلیون کودک در سراسر جهان تحت تأثیر جنگ‌ها از جمله در اوکراین، سودان، غزه و لبنان قرار گرفته‌اند که تأثیرات جدی آن فراتر از مرگ و جراحت است.

با توجه به این واقعیت که درگیری‌ها در تاریخ همواره یکی از علل اصلی نابودی منابع انسانی- اقتصادی، زیست محیطی و بروز گرسنگی و فقر بوده است، بنابراین ضرورت دارد صلح دوستان در جهان اعم از دولت‌ها، ملت‌ها و سازمان‌ها و نهادهای بین المللی بر تلاش‌های خود بیش از گذشته بیافزایند تا پرچم سفید صلح در همه مناطق تحت درگیری در جهان به اهتزاز درآید.

در مجموع برای همه ملت‌ها، دولت‌ها و صاحبان کسب‌وکارها در سراسر جهان ضروری است که تلاش‌های خود را برای حل و فصل بسیاری از درگیری‌های کوچک قبل از تبدیل شدن آن‌ها به بحران‌های بزرگتر تشدید کنند. اکنون ۸۰ سال از پایان جنگ جهانی دوم می‌گذرد و بحران‌های کنونی بر ضرورت سرمایه‌گذاری بسیار گسترده و تاثیرگذار برای حل و فصل درگیری‌ها تاکید دارد.

تا آن‌جا که به جمهوری اسلامی ایران برمی‌گردد هم از منظر بین‌المللی و منطقه‌ای و هم از نظر افکار عمومی مردم ایران به شدت بحرانی است؛ احتمال حمله مشترک اسرائیل و آمریکا به ویژه به زیرساخت‌ها اقتصادی و اتمی ایران بسیار نگران‌کننده است چون که چنین جنگی هم ضربات مهلکی به مردم و زیرساخت‌های اقتصادی ایران خواهد زد و همه احتمال دارد در سایه چنین جنگی جمهوری اسلامی به سرکوب خونین‌تر جنبش‌های اجتماعی ایران بزند. اما در هر شرایطی، اکثریت مردم ایران خواهان سرنگونی جمهوری اسلامی، البته با مبارزه مستقل و متحد جنبش‌های اجتماعی و همه نیروهای آزادی‌خواه و برابری‌طلب خود هستند.

باید منتظر بمانیم که ببینیم جنبش‌های اجتماعی همانند جنبش کارگری، جنبش دانشجویی، جنبش زنان، جنبش زیست محیطی و همچنین نیروهای آزادی‌خواه، ضدجنگ و همچنین احزاب چپ و کمونیست چه آرایش سیاسی به خود خواهند گرفت؟!

با همه آنچه که گفته شد نه تنها باید به آینده بهتر امیدوارم باشیم، بلکه برای رسیدن به یک جامعه بهتر و انسانی‌تر، باید از هیچ کوشش و تلاش فروگذار نباشیم.

برایتان آرزوی سلامتی و سعادت پایدار در سال جدید میلادی دارم

به امید این‌که همواره سرشار از شادی و امید باشید

امید باعث می‌شود همه چیز به جریان بیفتد

عشق باعث می‌شود همه چیز زیبا به نظر برسد

و سالی پر از سعادت و آرامش داشته باشید
باشد که در همه ایام امسال شاد باشید
سال ۲۰۲۵ مبارک باد!

تاریخ انتشار: ۳۱/۱۲/۲۰۲۴

31.12.2024

